

BAŞLARKEN

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısı ile yine sizlerle beraber olmanın sevinci içindeyiz.

Geçtiğimiz dönemde ve halen ABD ile yaşadığımız sorunlar gündemimizin ana konusunu oluşturdu. ABD Başkanı Trump ve Yardımcısı; ev hapsine alınan ABD'li pastör Adrew Brunson'ın serbest bırakılmaması halinde, Türkiye'ye yaptırım uygulanacağını açıkladı. Ankara'nın bu tehdide sert yanıt vermesinin ardından, ABD, pastör Adrew Brunson'ın serbest bırakılmamalarında payları bulunduğu gerekçesiyle İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ve Adalet Bakanı Abdülhamit Gül'e yaptırım uygulama kararı aldı. Washington'un bu hamlesine de Ankara sert tepki verdi. Dışişleri Bakanlığı Mevlüt Çavuşoğlu, "ABD yönetimi hukuk dışı taleplerini bu yöntemle elde edemeyeceğini idrak etmediği sürece sorunlarımızı çözemeyiz" dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan da, Amerika'nın Adalet ve İçişleri Bakanlarının Türkiye'deki mal varlıklarının dondurulacağını açıkladı.

Bu arada, ABD Başkanı Trump'ın Türkiye'den gelen çelik ve alüminyumun vergisini iki katına çıkaracağını duyurmasından sonra, Türk Lirası en dalgalı günlerini yaşadı ve dolar 6,80 lira'yı, Euro da 7,80 Lirayı geçti. Yeni Cumhurbaşkanlığı Kabinesinin 400 projeyi içeren 100 günlük eylem planını açıklayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, bir ekonomik savaşla karşı karşıya olduğumuzu, endişe edilmemesi gerektiğini, bu savaştan da galip çıkılacağını, yastık altındaki döviz ve altınların Türk Lirasına dönüştürülerek, yerli ve milli direnişin tüm dünyaya karşı ortaya konulması gerektiğini ve bu tek taraflı saygısızlığın sürmesi halinde yeni müttefiklerin aranacağını ifade etti.

Diğer taraftan, yurtdışındaki bazı önemli olayları da paylaşmak isteriz.

- * İsrail Parlamentosu, Filistinlilerin toprak taleplerini reddeden ve İsrail'i Yahudilerin anavatanı ilan eden bir tasarımı kabul etti. Tasarımda gerekli durumlarda Yahudi şeriatının uygulanacağı belirtildi ve 8 milyon nüfuslu İsrail'in %17,5'ini oluşturan Arap nüfus yoksayıldı. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ve Cumhurbaşkanlığı sözcüsü İbrahim Kalın tarafından yapılan açıklamalarda, tasarının evrensel hukuk ilkelerini zedelediği ve kabul edilemez olduğu ifade edildi.
- * ABD Başkanı Trump'ın talimatıyla yürürlüğe giren yaptırımlarla İran hükümetinin ABD Doları satın alması, altın ve değerli madenlerle ticaret yapması yasaklandı. İran'ın çelik, kömür, alüminyum ticareti ile otomotiv sektörüne yaptırım uygulanacak.
- * Pakistan'ın eski kriket efsanesi imrah Han, federal ve eyalet meclis seçimlerinde zaferini ilan etti.
- * Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından, Rusya İran, Azerbaycan, Türkmenistan ve Kazakistan'dan oluşan Hazar Ülkeleri, 20 yıldan fazla süren pazarlıklar sonrasında Hazar Denizinin yerüstü ve yer altı kaynaklarını nasıl paylaşacaklarına dair ortak anlaşmaya vardı.

Sevgili okuyucularımız, ekonomiyle ilgili gelişmeleri de şöyle özetlemek isteriz.

- Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak iş dünyasının önde gelen isimlerinin katıldığı bir toplantıda yeni ekonomik yaklaşımını açıkladı.
- Döviz kurlarındaki son gelişmeler karşısında; Merkez Bankası tarafından, Türk Lirası ve yabancı paralara ilişkin zorunlu karşılık oranlarının indirilmesiyle finansal sisteme 10 milyar TL, 6 milyar Dolar ve 3 Milyar Dolar tutarında altın cinsinden likidite sağlandığı ve Türk Lirası ile döviz likidite yönetimine ilişkin tedbirlerin alındığı, BDDK tarafından da Swap işlemlerine sınırlama getirildiği açıklandı.
- Temmuz ayında; aylık tüketici enflasyonu %0,55 gelse de, yıllık oranın %15,85 olduğu, ihracatın ise 14,1 milyar dolarla rekor kırdığı belirtildi.
- İşsizlik oranı Nisan'da 23 aydan sonra %9,6 oranı ile tek haneye indi. Bu düşüşte taşeron işçilerin kamu kadrolarına alınmasının etkili olduğu ifade edildi.

Ağustos ayında idrak edeceğimiz dini bayramlarımızdan olan Kurban Bayramını ve 30 Ağustos Zafer bayramını en içten duygularla kutlar, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İÇİNDEKİLER

MAKALE ADI / YAZARI

MAKALE ADI	YAZAR	UNVAN	SAYFA
Mekânsal Plânlamada Akaryakıt/LPG İstasyonu Yer Seçimi	Dr. Selman ÖZDEMİR	Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı	3
Yapım İşi İhalelerinde Son Düzenleyici Kurul Kararı ve Haziran Ayı Değişiklikleri	Gürkan GÜVEN	Mühendis İhale Uzmanı	28
696 Sayılı KHK Kapsamında Sözleşmesi Fesh Edilenlere Ödenecek Tazminatta KDV'nin Durumu	Ayşe Çiğdem TAŞPINAR	Gelir Uzmanı, Gelir İdaresi Başkanlığı	33
Taşeron Kapsamında Çalışan Özel Güvenlik Görevlilerinin Belediye Şirketlerine Geçiş Sonrası Özel Güvenlik Hizmetleri Mevzuatı Gereği Yapılması Gerekenler-II	Mahmut ÇOLAK	SGK, Başmüfettiş	36
İdari Şartnamede Yer Almayan Belge İstenebilir mi?	Ömer KÖSE	Maliye Bakanlığı Denetim Elemanı	44
Yerel Yönetim Politikaları Kurulu	M.Lamih ÇELİK	Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanı	49
Mahalli İdarelerde Sulh Yetkisinin Kapsamı ve Sınırları	Mehmet Zeki KARADAĞ	Sayıştay Denetçisi	52
Belediye Başkanları ile Belediye ve İl Genel Meclisi Üyelerinin Yurtdışında Görevlendirilmelerinde Ödenecek Harcırah	Salim DEMİRHAN	E. Devlet Bütçe Uzmanı	56
Parselasyon İşlemlerinde İmar Planına Göre Kapanan Yolların Durumu-3	Suat ŞİMŞEK	Maliye Bakanlığı Millî Emlak Kontrolörü	78
5510 Sayılı Kanuna Göre İhaleli İşlerde Valilikler, Yerel Yönetimler ve Diğer Kamu İdarelerinin Yükümlülükleri ve İdari Yapıtlar	Yusuf GÜNDÜZ	SGK Müfettişi	85
Disiplin Amirleri Hangi Durumlarda Disiplin Cezası Veremez?	Mehmet Metin GÖNÜLLÜ	Gaziosmanpaşa Belediyesi Müfettişi	92
Mesaiye Devamsızlık Yapan Memurun Disiplin Uygulaması	Akın ŞİMŞEK	Kamu Yönetimi Uzmanı Rekabet Kurumu İdari Koordinatör	97
Belediye Şirketleri Sigorta Prim Teşviğinden Yararlanabilir Mi?	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	ÇSGB, İş Başmüfettişi	104
Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usulleri Değişti	Mustafa DÖNMEZ	İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Şube Müdürü	109
Hakediş Ödemelerinin Döviz Cinsinden Yapılması	Ufuk ÜNLÜ	Başbakanlık Müfettişi	118
Yaşlı Bireylere Kentiçi Toplu Ulaşımında Ücretsiz Faydalanma Hakkı Verilmesi ve İstanbul'da Yolcu Sayılarına Etkisi	Güller YILDIZ & Prof. Dr. Tuncer TOPRAK	İTÜ, FBE, Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi & İTÜ, FBE, Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi Programı.	122
Mevzuat Fihristi			136
Yargı Kararları			142
Tebliğler, Genelge ve Görüşler			159
Soru - Cevap			165

PRATİK BİLGİLER

697 SAYILI DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KATSAYILARI	168	ÖCRETLİ YILLIK İZİNLER	182
DEVLET MEMURLARINA İLİŞKİN SOSYAL YARDIMLAR	169	İS AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	182
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	169	KÜK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	183
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	170	3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)	184
BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	170	SULAR HAKKINDA KANUN	186
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI	171	UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU	186
İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	171	TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ	186
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE	171	DAMGA VERGİSİNE TABİ KAGITLAR	187
ASGARI ÖCRETİN NET HESABI VE İSVEREN MALİYETİ	172	YURTIÇI HARCIRAHLAR	190
2018 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ	172	2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	192
5324 SAYILI KABANATLAR KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	173	3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)	193
1698 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	175	VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	194
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	176	GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	196
4817 SAYILI YABANCIKLARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNUNDA YER ALAN İDARI PARA CEZALARI	177	HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMLAKATI DİŞİNDE KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	196
MEMUR ÖDEMELERİNDE YAPILAN KESİNTİLER	178	BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	196
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	179	ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	196
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÖCRET	180	YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	196
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET	180	ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	197
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	181	PARASAL SINIRLAR	198
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	182		

Dr. Selman ÖZDEMİR

Şanlıurfa İdare Mahkemesi Başkanı

MEKÂNSAL PLÂNLAMADA AKARYAKIT/LPG İSTASYONU YER SEÇİMİ

1. GİRİŞ

Akaryakıt istasyonları, eskiden “benzinlik”, “benzin istasyonu” yahut “petrol istasyonu” olarak adlandırılmakta idi.

Araç yakıtı olarak başlangıçta benzin ve dizel (motorin) kullanılmakta iken, söz konusu istasyonlarda, sadece benzin ve dizel (motorin) yakıtlar satılmakta idi.

1910 yılında, LPG'nin (Liquid Petrol Gas/ Sıvılaştırılmış Petrol Gazı'nın) icad edilmesinin ardından 1930'lu yıllarda, benzinli araçlar LPG ile çalışan araçlara dönüştürülmeye başlanmış, böylelikle istasyonlarda otogaz kullanımı başlamıştır¹. 1960'lı yılların sonlarından itibaren ise, fabrika çıkışlı LPG'li araçlar üretilmeye başlanmış² bu çerçevede otogaz kullanımında da artış olmuştur.

Günümüzde ise, petrol menşeli yakıt kullanımına ilâveten, hybrid olarak adlandırılan araçlar da üretilmektedir. Kelime anlamı olarak “melez” mânâsına gelen hybrid sisteminin kullanımı ile hem benzinli motoru hem de elektrik motoru arasındaki etkileşim

tamamen otomatik olarak kontrol edilerek araç kullanımı sağlanmaktadır³. Dolayısıyla, akaryakıt/LPG istasyonlarında artık araç elektrik şarj sistemlerine de yer verilmektedir.

Eskiden lüks bir mal olarak görülen otomobil, günümüzde lüks olma hüviyetini yitirmiş; otomobil artık lüks olmaktan çıkarak bir ihtiyaç haline gelmiştir. Hatta özellikle büyükşehirlerdeki hayat şartlarının zorlamasıyla, çekirdek aile denilen ailelerde artık bir yerine iki otomobile sahip olduğu dikkati çekmektedir. Otomobillere ilâveten ticarî araçlar da sayıya eklendiğinde, milyonlarca aracın gündelik hayatta aynı anda sokaklarda/yollarda olduğu gözle görülmektedir.

Akaryakıt/LPG istasyonlarında satışı yapılan karayolu trafik ve taşıma araçları yakıtlarına “beyaz ürünler” adı verilmektedir⁴. Fakat akaryakıt/LPG istasyonlarında sadece “beyaz ürünler” satılmamaktadır⁵. Akarya-

1 “LPG'yi Kim Buldu”

2 “LPG'yi Kim Buldu”

3 “Hibrit Nedir?”

4 “Petrol Nedir?”

5 Akaryakıt istasyonlarında bulunan tipik parlayıcı ve yanıcı sıvılar listesi için bkz.: ÖSG-2007/09 sayılı Mecburi Standart Tebliği.

kıt/LPG istasyonlarında aynı zamanda “siyah ürünler”in⁶ satışı da yapılmaktadır.

Akaryakıt/LPG istasyonlarında satışı yapılan siyah ürünler ise kalorifer yakıtı olan “KalYak” ile “Fuel Oil”dir⁷.

Hem milyonlarda aracın hareket edebilmesi için, oluşan akaryakıt/LPG ihtiyacı, hem de ülkemizde kış aylarında ortaya çıkan kalorifer yakıtı ihtiyacı dikkate alındığında; talebi karşılayacak miktarda siyah ürünün ve beyaz ürünün piyasada mevcut olması gerekmektedir.

Bu siyah ürünlerin ve beyaz ürünlerin piyasaya satışı ise, akaryakıt/LPG istasyonları vasıtasıyla yapılmaktadır.

İşte bu çalışmamızda, doğrudan tüketiciye/kullanıcıya petrol ürünlerinin satışının yapıldığı yerler olan akaryakıt/LPG istasyonlarının kurulacakları yerlerin imar plânları vasıtasıyla belirlenirken dikkat edilmesi gereken hususlara değinilecektir.

Bu kapsamda evvelâ konunun önemi vurgulanmaya çalışılacaktır. Bu vurgulamada ise, yer seçiminde belli hususlara riayet edilmediği takdirde nasıl sonuçlarla karşılaşabileceği, görsellerden faydalanılarak aktarılmaya çalışılacaktır.

Ardından, konuya ilişkin mevzuat bağlamında imar plânlarının yapılması ve plân kararlarının oluşturulması esnasında akaryakıt/LPG istasyonları ile ilgili hangi hususların göz önünde bulundurularak, imar plânı kararlarının oluşturulmasının gerektiği konusu ele alınacaktır.

2. AKARYAKIT/LPG İSTASYONLARININ MAHZURLARI

Açıkça ifade etmek gerekirse akaryakıt/LPG istasyonları günümüzde bir ihtiyaçtır.

Ancak, ihtiyaç olan akaryakıt istasyonları, bünyesinde çevre (insan haricindeki diğer bütün canlılar, toprak - hava gibi cansızlar) ile insan sağlığı bakımından bazı mahzurlar içermektedir.

Zirâ, bu akaryakıt/LPG istasyonları birer çiçekçi dükkânı değildir. Akaryakıt/LPG istasyonlarında satışa konu olan şey de çiçek değildir. Akaryakıt/LPG istasyonları yanıcı/yakıcı/parlayıcı/patlayıcı ve zehirli maddelerden müteşekkil petrol ürünlerinin satışa sunulduğu yerlerdir.

Dolayısıyla, akaryakıt/LPG istasyonlarında ihtiyaç olan maddeler satmakla birlikte; çevre (insan haricindeki diğer bütün canlılar, toprak - hava gibi cansızlar) ile insan sağlığı bakımından zararlar, tehlikeler ihtiva etmektedir.

Şimdi söz konusu tehlikelere ana başlıklar halinde kısaca değinilecektir.

2.1. Güvenlik Mahzurları

Yanıcı özellikteki bir maddenin hava (oksijen kaynağı) ile ani biçimde kimyasal reaksiyona girmesi sonucu, yüksek miktarda enerjinin açığa çıkması olayına, patlama adı verilmektedir⁸.

Patlamalara neden olan yanabilir maddeler gaz halinde, buhar halinde, duman halinde veya toz halinde bulunabilirler⁹.

Bu kapsamda patlayıcı ortamlar; yanıcı maddelerin gaz, buhar, sis veya tozlarının atmosferik şartlar altında hava ile oluşturduğu, herhangi bir tutuşturucu kaynakla temasında tümüyle yanabilecek karışımları ihtiva eden ortamları ifade etmektedir¹⁰.

Patlayıcı ortamlar için yanıcı madde ise, hava ile yanıcı sıvı buharının oluşturduğu

6 “Rafineriler”, “Petrol Nedir?”.

7 Tüzmen, s.13.

8 Tuncay, s.3.

9 Tuncay, s.3.

10 Tuncay, s.3.

karışım, yahut da hava ile yanıcı gazın oluştuğu karışımdır¹¹.

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelikte¹², patlayıcı ortamlar esas olarak tozlar ve gazlar için ayrı ayrı üçe ayrılmış¹³ olmakla birlikte; akaryakıt/LPG istasyonları Yönetmelikte gazlardan kaynaklı patlayıcı ortam kapsamına girmektedir¹⁴. Ayrıca akaryakıt/LPG istasyonlarında bulunan sıvıların, yanıcı – parlayıcı nitelikleri bulunmaktadır.

Patlayıcı ortamlar bölgelere ayrılmakla birlikte, bu bölgelere genel olarak “tehlikeli bölge” adı verilmektedir¹⁵.

Dolayısıyla, akaryakıt/LPG istasyonları, esasında birer tehlikeli bölgedir. Bu nedenle, akaryakıt/LPG istasyonlarında vuku bulan patlamalar/yanıklar, bu istasyonların çevresi bakımından tehlikeler içerdiği gibi; bu istasyonların yakınında bulunan ev veya işyerlerindeki yangınlar ve patlamalar da, istasyonlar bakımından tehlikeler arz etmektedir.

2.2. Çevre/Sağlık Mahzurları

Akaryakıt/LPG istasyonları gayrisihhi müesseselerdendir. Diğer bir deyişle, akaryakıt/LPG istasyonları sağlıklı olmayan, çevreye (havaya – suya – toprağa) – insanlara ve diğer canlılara zarar veren işyerlerindedir.

Bu nedenle, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte akaryakıt/LPG istasyonları, gayri sihhî müesseseler arasında sayılmıştır.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı,

11 Tuncay, s.4.

12 30.04.2013 tarih ve 28633 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

13 Balcı, s.1.

14 Buldu, s. 96.

15 Tuncay, s.4.

- 4/b maddesinde ise, “Gayrisihhi müesseseler: Faaliyeti sırasında çevresinde bulunanlara biyolojik, kimyasal, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ya da doğal kaynakların kirlenmesine sebep olabilecek müesseseler” olarak tanımlanmıştır.

Dolayısıyla, bir akaryakıt/LPG istasyonu, “çevresinde bulunanlara biyolojik, kimyasal, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden az veya çok zarar veren, doğal kaynakların kirlenmesine sebep olabilecek” bir işyeridir.

İş yerinin bu niteliği gereği, iş sağlığı ve güvenliği ile çevre sağlığına ilişkin olarak, akaryakıt/LPG istasyonlarına bazı standartlar getirilmektedir.

Ancak, bu standartların her yerde aynı olumlu sonuçları sağladığı düşünülemez.

Zira, akaryakıt/LPG istasyonlarında kullanılan hammadde, yarı mamul veya mamul ürün, donanım, araç gereç, enerji gibi üretim girdileri ve çıktıları ile üretim süreçleri hava kirliliğine, gürültü kirliliğine¹⁶, akaryakıt kokusuna, olası sızıntılar/döküntüler nedeniyle toprak ve su kirliliğine sebep olabilmekte¹⁷, mahaldeki canlı yaşantısına etkiler edebilmektedir.

Dolayısıyla, bir sanayi bölgesindeki akaryakıt/LPG istasyonunun çevre/sağlık etkileri ile bir konut bölgesindeki akaryakıt/LPG istasyonunun çevre/sağlık etkileri birbirine eş değer değildir.

Bu sebeple, imar plânı kararları ile yer belirlemesi yapılması esnasında, bu durumun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Ayrıca, akaryakıt/LPG istasyonlarının insan sağlığına psikolojik etkileri de bulunmaktadır.

16 “Sağlık-Emniyet-Çevre Prensipleri ve Akaryakıt Sektörü”, s.8.

17 Taşçıoğlu.

Aşağıda örnek olarak verilecek olaylarda bu psikolojik etkiler açıkça görülecektir. Diğer bir ifadeyle, kimse evinin yanı başında benzin/mazot kokusunun pompa gürültülerinin araç trafik yoğunluğunun olmasını istemez.

Ayrıca, akaryakıt/LPG istasyonlarının yanıcı/parlayıcı/patlayıcı nitelikleri insanlarda psikolojik açıdan korku hissi içine sokmaktadır. Bu nedenle, özellikle konut alanlarında ve ticaret alanlarında yer seçimi ve mekânsal tasarım esnasında, dikkat edilmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır.

2.3. Trafik Mahzurları

Akaryakıt/LPG istasyonları, araç toplayıcı mekânlardır. Bu nedenle, akaryakıt/LPG istasyonları, konumlandıkları bölgenin araç trafik yoğunluğunda bir artışa sebep olmaktadır.

Kezâ istasyon alanına giriş esnasındaki yavaşlama ve istasyondan çıkış esnasındaki trafik akıcılığı, akaryakıt/LPG istasyonlarının bulunduğu mahallin trafik yoğunluğuna ve trafik akışına etki etmektedir.

Yine istasyonların trafik ışığına olan yakınlıkları yahut kavşağa olan mesafeleri de trafik akışına ve bekleme sürelerine etki etmektedir.

Ayrıca, gerek depo dolumu yapılmasına ilişkin tanker hareketliliği, gerekse toplu alımlar ile kalorifer yakıtı alımlarındaki kamyon ve tanker hareketliliği nedeniyle, akaryakıt/LPG istasyonları, konumlandıkları bölgede kamyon/tanker (ağır vasıta) yoğunluğunu artıran nitelikleri bulunmaktadır.

Bu durumlar göz önünde bulundurularak, mekânsal plânlamada akaryakıt/LPG istasyonları yer seçiminde, söz konusu trafik yoğunluğunu kaldırmaya elverişlilik durumunun, trafik akışını olumsuz etkileyecek

yol genişliklerinin ve kavşak sistemlerinin dikkate alınması gerekmektedir.

3. UYGULAMADAKİ DURUM

Uygulamada çok çeşitli akaryakıt/LPG istasyonu konumlandırması ile karşılaşmaktadır. Bu durumların birçoğu mekânsal plânlamanın şehircilik ilkelerine uygun iken, bir kısmı mekânsal plânlamanın şehircilik ilkelerine uygunluk taşımamaktadır.

Mekânsal plânlamanın şehircilik ilkelerine uygun olmayan uygulamalar ise, pek de olumlu neticeler ortaya çıkarmamaktadır.

Ancak, buraya birkaç adet örnek olay almakla yetinerek konuyu aktarmak durumundayız. Burada aktarılacak örneklerden, riskler ve tehlikeler daha somut görülebilecektir.

3.1. Örnek – 1

5 Temmuz 2003 akşamı Ankara İncesu'da Akaryakıt ve LPG istasyonunda bir patlama meydana gelmiş; bu patlamada 110 kişi yaralanmıştır¹⁸.

Bu olaya ilişkin haberin detaylarına baktığımızda, "İncesu Caddesi üzerinde bulunan (...) Petrol İstasyonu'ndaki patlamanın ardından başka patlamalar da meydana geldi. Patlamada istasyonun üstünde bulunan üç katlı bina yanmaya başladı. Bu binanın düğün salonu olduğu ve salonun dolu olduğu bildirildi. (...) Patlamanın şiddetiyle çevredeki binaların camları kırıldı." açıklamasına yer verildiği görülmektedir¹⁹.

Görüldüğü üzere, akaryakıt/LPG istasyonu öyle bir yere plânlanmıştır ki; istasyondaki patlama, istasyona yakın olan başka binalarda da patlamalar olmasına vesile olmuş; ilâveten düğün salonu olarak kullanılan istasyonun üst katına patlama

18 "Petrol İstasyonunda Patlama: 110 Yaralı".

19 "Petrol İstasyonunda Patlama: 110 Yaralı".

etki ederek, çok sayıda kişinin yaralanmasına sebep olunmuştur.

Kezâ, istasyonun ve çevresinin mekânsal fizikî plânlaşmasının bir sonucu olarak, can kaybı yaşanmamakla birlikte çevre binaların camları kırılmış, çevre binalarda maddî hasar/zarar ortaya çıkmasına vesile olunmuştur.

Aynı haberin detaylarına biraz daha yakından baktığımızda, “*Olayın tanıklarından Yusuf Serdar Koraltan, evinin balkonunda yemek yediği sırada, mahallenin büyük bir patlamayla sarsıldığını belirtti. İlk patlamadan 10 dakika kadar sonra meydana gelen ikinci patlamayla birlikte yangın çıktığını ifade eden Koraltan, (...) yaralıların çevredeki vatandaşlar tarafından hastanelere kaldırıldığını söyledi. İkinci patlamadan yaklaşık 15 dakika sonra çok daha şiddetli bir patlama daha meydana geldiğini anlatan Koraltan, bu sırada alevlerin çok yükseğe ulaştığını dile getirdi. Koraltan, bu patlamada da yaralananlar olduğunu, bazı evlerin camlarının kırıldığını belirtti. Koraltan, bundan sonra 10’ar dakika arayla küçük şiddetli üç patlamanın daha olduğunu ifade etti.*

(...) *Başka bir görgü tanığı Bektaş Kapısız ise, üçüncü patlamayla yükselen alev topunun, özellikle kadınlarda ve çocuklarda büyük korku uyandırdığını dile getirdi.” açıklamasına yer verildiği görülmektedir²⁰.*

Aynı olaya ilişkin bir başka haberde ise, “*Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, “Sokak aralarındaki petrol istasyonlarını kaldıracaklarını” açıkladı. Ankara Büyükşehir İtfaiye Daire Başkanı Faruk Kurutuz’dan bilgi alan Erdoğan hemen yanında bulunan Adalet Bakanı Çiçek’e dönerek, “Sokak aralarındaki petrol istasyonlarını kaldırmamız gerekir. Hiç değilse etrafında bulunacak binaların uzaklığını*

tayin edelim” dedi” haberine yer verilerek, sokak aralarındaki istasyonların tehlikesine ve bu istasyonların kaldırılması gerektiğine değinilmektedir.

Haberin detaylarından da görüldüğü üzere, imar plânındaki konut yer seçimi ile akaryakıt/LPG istasyonu yer seçiminin şehircilik ilkelerine uygun olmamasının bir sonucu olarak, akaryakıt/LPG istasyonundaki patlama, patlamanın olduğu istasyondaki insanlar bir yana, evinin balkonunda yemek yemekte olan kişileri dahi etkilemiştir.

Hâlbuki istasyon için imar plânında öyle bir yer seçimi seçilmeli ki; istasyondaki patlamanın evinin balkonunda oturan insanları, düğün salonundaki insanları, marketteki insanları etkilememesi gerekmektedir.

3.2. Örnek – 2

Enteresan bir olay da Samsun’da meydana gelmiştir.

Bu olayda akaryakıt/LPG istasyonunda bir yangın veya patlama meydana gelmemiştir. Ancak, istasyonun hemen yakınındaki binada meydana gelen yangın, korkulu dakikalar yaşanmasına sebep olmuştur.

İnsanların korkulu dakikalar yaşamasının yerinde olup olmadığını görmek bakımından, akaryakıt/LPG istasyonunun şehirdeki konumunu görmek fayda görmektedir.

Resim - 1

20 “Petrol İstasyonunda Patlama: 110 Yaralı”.

Yukarıdaki ortafoto görüntüsünden de görüleceği üzere, sarı renkle işaretlenen istasyonun, şehrin içinde yer aldığı; yakın çevresinin ise tamamen yerleşim yerleri ile dolu olduğu ve güvenlik bandının ve tampon bölgenin istasyon çevresinde mevcut olmadığı görülmektedir.

Konuya ilişkin 11 Ağustos 2016 tarihli haberde, “Samsun’da (...) bulunan (resim – 1’de sarı renkle işaretli) benzin istasyonunun yanındaki 4 katlı binada yangın çıktı.

İranlı ailenin kaldığı dairenin mutfak bölümünde başlayan yangın kısa sürede büyüdü. Daireden alevlerin yükselmesi sonucu, o sırada benzin istasyonu deposuna akaryakıt boşaltan tanker, hemen trafik polislerinin uyarısıyla olay yerinden uzaklaştırıldı.

(...) Caddesi, olası bir faciaya karşın araç ve yaya trafiğine kapatıldı” bilgileri yer almaktadır²¹.

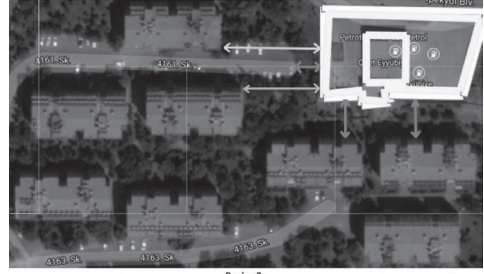
Görüldüğü üzere, konut ile adeta yan yana olan ve imar plânında istasyon ile konut alanı arasında tampon bölge oluşturulmayan akaryakıt/LPG istasyonu, sadece kendisi tehlikeler mahzurlar arz etmemekte, aksine çevresindeki küçük tehlikeleri devasa tehlikelere dönüştürme riski içermektedir.

Samsun’daki akaryakıt/LPG istasyonu yer seçimi yapılırken de, imar plânlarında bazı hususlara dikkat edilmesi gerektiği açıkça görülmektedir.

3.3. Örnek – 3

Bu başlık altında, memleketimizin farklı illerindeki/ilçelerindeki akaryakıt/LPG istasyonlarının, şehir içindeki konumlarına yer verilecektir.

Resim 2’de görülen akaryakıt/LPG istasyonu, Şanlıurfa’da bulunmaktadır. Dışarıda-

Resim 2

ki çizgiler istasyon alanını göstermekte iken, içerdeki çizgi ile çevrili alan kanopi ve pompaların bulunduğu alanı göstermektedir.

Bu istasyonun güneydeki apartman bloklarına olan mesafesi 15,00 metre; batısındaki araç otopark alanına olan mesafesini ise 11,00 metre olduğu anlaşılmaktadır.

İstasyonun güneybatısında bulunan apartman bloğu ile olan ve turkuaz mavisi ile gösterilen mesafenin istasyonun parseline 33,00 metre, batısında bulunan apartman bloğu ile olan ve yeşil renk ile gösterilen mesafenin istasyonun parseline 41,00 metre mesafede olduğu anlaşılmaktadır.

İmar plânına göre aradaki mesafeler tamamen yapı çekme mesafeleri ile yapı vaziyet plânı konumlandırmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, istasyon parseli ile çevredeki kullanımlar arasında ise herhangi bir tampon alanın bulunmadığı görülmektedir.

Resim 3’te görülen akaryakıt/LPG istasyonu ise Afyon İli, Emirdağ İlçesi’nde bulunmaktadır. İstasyon sarı çizgilerle taranmıştır.

İstasyonun güneybatısında belediye hizmet binası ve işhanı bulunmakta olup, kırmızı renk ile istasyon alanı ile belediye hizmet binası iş hanı mesafesinin 11,00 metre olduğu anlaşılmaktadır.

İstasyonun kuzeybatı yönünde bulunan ve oturumu kırmızı renk ile çevrelenen cami

21 “Samsun’da Benzin İstasyonu Yanında Yangın Korku Yaratıldı”.

ile istasyon arasındaki mesafesinin ise 1,50-2,00 metre olduğu görülmektedir.

Resim 3'teki istasyonun güneydoğu kısmında yer alan ve mesafe aralığı turkuaz renkle gösterilen yapılar ile istasyonun mesafesinin 13,00 metre olduğu; istasyonun kuzeydoğusundaki yapılarla ise adeta bitişik konumda bulunduğu anlaşılmaktadır.

Resim 3

Resim 4'te görülen akaryakıt/LPG istasyonu da Afyon İli, Emirdağ İlçesi'nde bulunmaktadır.

Resim 4

İstasyonun arsa sınırları, dışarıdaki sarı çizgilerle gösterilmiş; kanopi/dolum pompalarının olduğu yer ile market/idare kısmı da çizerdeki sarı çizgilerle gösterilmiştir.

Resim 4'teki istasyonun kuzey doğusunda adliye binası bulunmakta olup; adliye binası ile istasyon arasındaki mesafenin kır-

mızı renkle gösterilen kısmının 2,00 metre olduğu, arada herhangi bir koruyucu bant ve tampon alanın mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

İstasyonun güney batısında yer alan apartmana olan mesafesi ise turkuaz renkle gösterilmiş olup; bu mesafenin istasyon parseline uzaklığının 11,00 metre olduğu, yine arada herhangi bir koruyucu bant ve tampon koruyucu alanın mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

İstasyonun kuzeybatısında yer alan binaya olan ve yeşil renkle gösterilen mesafenin ise 5,00 metre ile 2,00 metre arasında değiştiği, bu kısımda da herhangi bir koruyucu bant ve tampon koruyucu alanın mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

3.4. Örnek - 4

Akaryakıt/LPG istasyonundan kaynaklı tehlikelere dair yaşanmış bir başka olay da Şanlıurfa'da vuku bulmuştur. 2011 yılında yaşanan bu olayın boyutunu ve etkisini görseller yardımı ile aktarmak, ancak mümkün olabilecektir.

Olaya ilişkin haberde, "Şanlıurfa-Karaköprü'de 27.06.2011 tarihinde sabah saat 06.30 sıralarında büyük bir patlama meydana geldi.

Şiddetli patlamada çevrede bulunan bir lokanta ve bazı apartmanlarda çökmeler oldu, binaların camları kırıldı, balkon demirleri ve kapıları tahrip oldu.

Ortalığın savaş alanına döndüğü patlama sonrası istasyonun arka kısmındaki Karşıyaka Mahallesi'ndeki boşluk alanda park halinde bulunan çok sayıda otomobil ve araç alev alıp yanmaya başladı.

Yapılan ilk tespitlerde 1 kişinin öldüğü, 2'si ağır 21 kişinin yaralandığı belirlendi" açıkla-

malarına yer verilmiştir²². Aşağıdaki Resim 5'te²³ olayın bükülüğü ve vahameti açıkça görülmektedir.

Resim 5

Görüldüğü üzere bu olayda akaryakıt/LPG istasyonundaki patlama lokantalara, apartmanlara zarar vermiş; istasyon alanı dışında bulunan çevredeki park halindeki araçlar zarar görmüştür.

Aşağıdaki Resim 6'da²⁴, istasyon alanı dışındaki park halindeki araçlara patlamanın verdiği zararın etkisi görülmektedir.

Resim 6

Bu olayda, istasyonun çevresindeki alanın imar plânında "konut+ticaret" olarak plânlandığı; bu plânlamanın sonucunda alt katların ticaret alanı ve işyeri, üst katların ise konut olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

22 "Şanlıurfada Petrol İstasyonunda Patlama...".

23 "Şanlıurfada Patlama".

24 "Şanlıurfada Patlama".

İstasyon parselinin çevresindeki bir binanın altında bulunan perde ve çeyiz malzemeleri satışı yapılan "TAÇ Perde Bölge Deposu"nda, olay tarihindeki rayicine göre, 1.350.000,00 TL zarar ortaya çıkmıştır²⁵. Aşağıda Resim 7'de²⁶, patlamanın basıncı ile bu işyerindeki eşyaların işyeri dışına saçıldığı ve araç enkazları ile karıştığı görülmektedir.

Resim 7

Patlamanın sebep olduğu olay tarihindeki rayice göre oluşan 1.350.000,00 TL zarar, sadece bir işyerinde oluşan zarardır. Diğer işyerleri, konutlar ve araçlardaki zararlar bu miktara dâhil değildir.

Ayrıca, olay sonucu can kaybı meydana gelmiş, yaralananlar olmuştur. Aşağıda Resim 8'deki²⁷ yaralı kişinin fotoğrafı da, akar-

Resim 8

25 Şanlıurfada 1 inci İdare Mahkemesi'nin 29.03. 2018 tarih ve E: 2011/1996, K: 2018/310 sayılı kararı.

26 "Şanlıurfada Patlama".

27 "Şanlıurfada Patlama".

yakıt/LPG istasyonlarının çevre ve insan bakımından nasıl bir tehlike arz ettiklerini görmek bakımından önem arz etmektedir.

Yukarıdaki fotoğraflar dahi, istasyon yer seçimi yapılırken imar plânlarında bazı hususlara dikkat edilmesi gerektiğinin ne kadar önemli olduğunu gösteren çarpıcı görüntüleri ihtiva etmektedir.

4. UYGULAMADAKİ DURUMUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Akaryakıt/LPG istasyonlarının yer seçiminin ve imar plânlamasının büyük bir bölümünün, yukarıda aktarılan örneklerde yer verilen durumlara benzer olduğu görülmektedir. Zirâ, yukarıda yer verilen konumlandırmaya ve plânlamaya dair örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bu tipteki akaryakıt/LPG istasyonlarına neredeyse memleketimizin her ilinde rastlanılabilmektedir.

Örnek olarak aktarılan yukarıdaki durumlar, çalışmanın “2. AKARYAKIT/LPG İSTASYONLARININ MAHZURLARI” başlığı altında değinilen, akaryakıt/LPG istasyonlarının mahzurlarının neredeyse tamamını içermektedir.

Söz konusu mahzurların temelinde ise arazi kullanım kararlarının belirlendiği mekânsal plânlama, diğer bir deyişle imar plânları bulunmaktadır.

Mekânsal plânlama ile arazi kullanım kararları belirlenirken, şehir plâncılarının dikkate alması gereken bir takım kurallar bulunmaktadır. Bu kuralların bir kısmı doğrudan akaryakıt/LPG istasyonları ile ilgili mevzuatta yer almaktadır.

Fakat şehir plâncısının değerlendirmesine bırakılan lâkin plânlama aşamasında göz önüne alınmayan bazı durumlar da bulunmaktadır.

Bu noktada evvelâ, akaryakıt/LPG istasyonlarına ilişkin mevzuatta, imar plân-

lamasında dikkate alınacak kuralların neler olduğuna değinerek çalışmaya devam edilmesi gerekmektedir.

Böylelikle, sadece akaryakıt/LPG istasyonları ile ilgili mevzuata dair kuralların göz önünde bulundurularak imar plânlaması yapılması halinde, bu imar plânı kararlarının şehircilik ilkeleri ile çevre ve insan hayatı/sağlığı açısından yetersiz kalabildiği daha iyi şekilde ortaya konulabilecektir.

5. AKARYAKIT/LPG İSTASYONLARININ MEKÂNSAL DURUMU HAKKINDA MEVZUATTA YER ALAN KURALLAR

- İmar plânı mevcut olmayan bir alanda yeni plânlama yaparken,
- İmar plânı mevcut alanda imar plânı revizyonu yaparken,
- Yahut da imar plânı mevcut bir alanda imar plânı değişikliği yaparken, mekânsal plânlamasının “akaryakıt/LPG istasyonu” kullanım kararları bakımından, dikkat edilmesi gereken muhtelif kurallar bulunmaktadır.

Bu kuralların büyük bir kısmı yukarıda değinildiği üzere akaryakıt/LPG istasyonları ile ilgili mevzuatta yer almaktadır.

Söz konusu yazılı kurlar, geniş bir yelpazede toplanmıştır. Şimdi sırası ile evvelâ bu genel kurallara değinilecektir.

5.1. Belediye Kanunu ile Getirilen Kurallar

5393 sayılı Belediye Kanununun “Şehirlerarası Özel Otobüs Terminali İşletmesi ve Akaryakıt İstasyonları” başlıklı 80 inci maddesinde, “Belediye sınırları ve mücavir alanları içinde, (...) her türlü akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı (LPG) ve sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) istasyonlarına nazım

imar ve uygulama imar plânına uygun olmak kaydıyla belediye tarafından izin verilebilir. Akaryakıt istasyonlarına izin verilmesi için nazım imar plânında akaryakıt istasyonu olarak gösterilmesi şarttır. (...)” kuralına yer verilmiştir.

Anılan kurala göre, bir yerde akaryakıt/LPG istasyonu kurabilmek için, evvelâ o alanda bir Nazım İmar Plânının mevcut olması gerekmektedir. Ayrıca, Nazım İmar Plânında o yerin arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Bir yerin (bir adanın, bir parselin) arz kullanım kararının Nazım İmar Plânında akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi ise, keyfe keder olamamaktadır.

Nazım İmar Plânı ile bir sahanın arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenebilmesi için, belli kurallar bulunmaktadır.

Nazım İmar Plânı arz kullanım kararları ile bir yerin akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi “şehirçilik ilkeleri”, “plânlama esasları” ve “kamu yararı” açısından mümkün değil ise, orada istasyon inşa etmek hukuken mümkün değildir.

Bu bağlamda; alt yapı alanları ile, resmî kurum alanları ile ilgili düzenlemeleri ve artan nüfus yoğunluğu karşılığında uygulanacak kuralları içeren şehirçilik ilkeleri; imar planlarının yapılması ve plân değişiklikleri sırasında uyulması gereken Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliği hükümlerinden müteşekkildir denilebilir²⁸.

Planlama esasları ise, plân sıradüzenini (kademeli birlikteliğini) ifade etmektedir. Bu ilişki, her ölçekteki imar plânı kararlarının bir üst ölçekteki imar plânı kararlarına uygun olması şeklinde açıklanmaktadır²⁹.

28 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

29 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 13.06.2016 tarih ve E:

Kamu yararı ise, idare hukukunun finalist yapısı gereği bütün idarî tasarrufların en nihayetdeki amacının kamunun menfaatine olmasıdır³⁰. Dolayısıyla, kamu yararı, imar plânı yapımında ve imar plânlarının değiştirilmesinde şahsî menfaatlerden ziyade kamu menfaatlerinin üstün tutulmasını ifade etmektedir³¹. Bu bakımdan imar planlarının da nihâî amacı kamu yararadır ve fonksiyonellik ilkesi gereği kamu yararı çoğu kez imar plânı yapılacak olan alanın ve şehrin durumuna göre belirlenmektedir³².

Bir şekilde imar plânı kararında “şehirçilik ilkelerine”, “plânlama esaslarına” ve “kamu yararına” uygun olmayacak biçimde ilgili yerin (adanın/parselin) arz kullanım kararı akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmiş ise, imar plânının değiştirilmesi, ruhsatın iptal edilmesi gündeme gelebilecektir.

Öte yandan; Uygulama (Tatbikat) İmar Plân kararlarının Nazım İmar Plânı kararları ile uyumlu olması, Uygulama İmar Plânı kararlarının, Nazım İmar Plânı kararları ana esaslarına aykırı olmaması gerekmektedir.

Bu açıdan Belediye Kanununun 80 inci maddesinin bir diğer sonucunun da, bir yerde akaryakıt/LPG istasyonu kurabilmek için Nazım İmar Plânının arkasından, Uygulama İmar Plânında da o yerin arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Kezâ, aynen Nazım İmar Plânında olduğu gibi, yerin (bir adanın, bir parselin) arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi, keyfe keder olmamakta-

2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

30 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

31 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

32 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

dır. Uygulama İmar Plânı ile bir sahanın arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenebilmesi için, belli kurallar bulunmaktadır.

Uygulama İmar Plânı arz kullanım kararları ile bir yerin akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi “**şehircilik ilkeleri**”, “**plân-lama esasları**” ve “**kamu yararı**” açısından mümkün değil ise, orada istasyon inşa etmek hukuken mümkün değildir.

5.2. Karayolları Trafik Kanunu ile Getirilen Kurallar

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun “Belediye Sınırları Dışında Karayolu Kenarındaki Yapı ve Tesisler” başlıklı,

- 17/1 inci maddesinde, “*Karayollarında her iki taraftan sınır çizgisine elli metre mesafe içinde bağlantıyı sağlayacak geçiş yolları yönünden; akaryakıt (...) istasyonları (...) ve benzeri trafik güvenliğini etkileyecek yapı ve tesisler için, o karayolunun yapım ve bakımı ile sorumlu kuruluştan izin alınması zorunludur*” kuralına yer verilmiş; anılan Kanunun,

- 17/3 üncü maddesinde, “*(...) yönetmelikteki şartlar yerine getirilmeden işletme izni verilmez ve bağlantı yolu, her türlü gider sorumlulara ait olmak üzere yolun yapım ve bakımı ile ilgili kuruluşça ortadan kaldırılır*” hükmüne yer verilmiştir.

2918 sayılı Kanunun “Belediye Sınırları İçinde Bulunan Karayolu Kenarındaki Yapı ve Tesisler” başlıklı,

- 18/1 inci maddesinde ise, “*Belediye sınırları içindeki karayolları kenarında yapılacak veya açılacak 17 nci maddede sayılan yapı ve tesisler için;*

a) *Belediyelerden izin alınması,*

b) *Belediyelerce bu iznin verilmesinde, trafik güvenliği bakımından bu tesisler hakkındaki Yönetmelikte belirlenen şartların yerine*

getirilmesini sağlamaları ve ayrıca Karayolları Genel Müdürlüğü'nün yapım ve bakımından sorumlu olduğu karayolu kenarında yapılacak ve açılacak olanların bu yollara bağlantıları için bu Genel Müdürlüğün ilgili bölge müdürlüğünden uygun görüş almaları,

Zorunludur” kuralına yer verilmiş; anılan Kanunun,

- 18/2 nci maddesinde de, “*(...) yönetmelikteki şartlar yerine getirilmeden işletme izni verilmez ve bağlantı yolu, her türlü gider sorumlulara ait olmak üzere yolun yapım ve bakımı ile ilgili kuruluşça ortadan kaldırılır*” hükmüne yer verilmiştir.

2918 sayılı Kanunun mekânsal plânlamayı esas olarak ilgilendiren yönünün, trafik güvenliği olduğu görülmektedir. Trafik güvenliği ise özellikle yol ve mahal trafik yoğunluğu, bağlantı yolları, geçiş yolu gibi teknik durumların detaylı araştırmasını gerektirmektedir.

Bu açıdan imar plânları ile akaryakıt/LPG istasyonu yer seçimi yapılırken, ana güzergâh ve mahaldeki araç trafik yoğunluğuna ilâve yük getirmeyecek şekilde yer seçimi yoluna gidilmesi; bu yerlerin özellikle yaya trafiğinin yoğun olduğu, okullar, pazar yerleri, kamu binaları ve umumun kullanımına açık alanlardan mümkün olduğunca uzakta konumlandırılmaları gerekmektedir.

5.3. Karayolları Kenarında Yapılacak ve Açılacak Tesisler Hakkında Yönetmelik³³ ile Getirilen Kurallar

Karayolları Kenarında Yapılacak ve Açılacak Tesisler Hakkında Yönetmeliğin “Kavşak Mesafesi” başlıklı,

- 17/1 inci maddesinde, “*Kavşak Mesafesi: Tesislere ait geçiş yolu ekseninin taşıt yolu*

³³ 15.05.1997 tarih ve 22990 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

dış kenarı ile kesiştiği noktanın kavşak başlangıcına mesafesi, aynı yönde birden fazla şeridi olan iki yönlü devletyolları ile bölünmüş devletyollarında en az 200 metre, diğer devletyolları ile platform genişliği 10 metre ve daha fazla olan il yollarında en az 150 metre, diğer il yollarında en az 100 metre ve diğer yollarında en az 50 metredir. Geçiş yolu, giriş ve çıkış yolu olarak tesis edilmiş ise, kavşak tarafında kalan giriş veya çıkış yolu eksenini bu mesafenin tahkikinde esas alınır” kuralına yer verilmiş; Yönetmeliğin,

- 17/2 nci maddesinde ise, “Tesislere ait geçiş yolu ekseninin taşıt yolu dış kenarı ile kesiştiği noktanın, platform genişliğinde daralma olan köprü, tünel ve menfez gibi yapıların yaklaşımlarında yol platformundaki daralmanın başladığı kesime olan mesafesi; iki yönlü devlet ve il yollarında her iki yönde ayrı ayrı olmak üzere en az 100 metre, bölünmüş devlet ve il yollarında en az 50 metredir” kuralına yer verilmiştir.

Anılan Yönetmeliğin “Geçiş Yolları ile Adaların Düzenlenmesi” başlıklı,

- 21/2 nci maddesinde, “Cephe genişliği, akaryakıt istasyonları, LPG ikmal istasyonları (...) için, iki yönlü devlet yollarında en az 75 metre, bölünmüş devlet yollarında en az 45 metre, il yollarında en az 55 metre ve diğer yollarda en az 40 metredir” kuralına yer verilmiş; Yönetmeliğin,

- 21/4 üncü maddesinde, “Cephe genişliğinin tahkikinde, mülkün karayolu sınır çizgisine kesintisiz olarak çıkan ortak kenar uzunluğu esas alınır. Cephe genişliğinin tahkikinde %2 tolerans uygulanır” kuralına yer verilmiştir.

Yönetmeliğin “Park Alanları” başlıklı,

- 27/1 inci maddesinde, “Tesisler bünyesinde;

a) Akaryakıt istasyonlarında beher pompa başına en az 150 metrekare,

b) Servis istasyonlarında beher lift ve/veya kanal başına en az 150 metrekare,

c) Akaryakıt ve sıvılaştırılmış gaz dolmuş istasyonlarında, toplam depo kapasitesinin beher 10 tonu için en az 50 metrekare,

(...)

Parkyeri bulundurulması zorunludur” kuralına yer verilmiştir. Yönetmeliğin, “Cephe Genişlikleri” başlıklı,

- 40/1 inci maddesinde, “Devlet ve il yolları kenarında yapılacak ve açılacak tesisler için cephe genişliği;

a) Devlet ve il yolları kenarındaki akaryakıt istasyonları ile yolcu terminaleri için en az 40 metre,

b) Devlet ve il yolları kenarındaki diğer tesisler için münferit geçiş yolu talep edilmesi halinde en az 20 metredir” kuralına yer verilmiştir.

Anılan Yönetmeliğin, “Yapı Yaklaşma Mesafesi” başlıklı,

- 41/1 inci maddesinde, “Tesisler bünyesindeki yapıların cephe hattı ile karayolu sınır çizgisi arasındaki mesafe;

a) Tesisler bünyesinde yapılacak olan yer üstü akaryakıt, sıvılaştırılmış gaz ve diğer tehlikeli madde depoları için en az 50 metre,

b) Her türlü yer altı depoları ile akaryakıt ve (LPG/CNG) istasyonları, akaryakıt ve sıvılaştırılmış gaz dolmuş istasyonları, umuma açık park yerleri ve garajlar, yolcu ve yük terminaleri, atölye, fabrika, işhane, çarşı, pazar yerleri, ticari bina, sinema, tiyatro, gazino gibi eğlence yerleri, turistik yapı ve tesisler, müstakil olarak yapılan otel-motel lokanta ve kahvehaneler, araç bakım ve onarım yerleri, araç teşhir ve satış yerleri, hububat, fındık, tütün,

pamuk, pancar vb. tarım ürünlerinin muhafaza edildiği kapalı depolar, sürücü kurs yerleri, toptancı hal, üretme-besi çiftliği ve ahırlar, maden ve petrol şantiye, ocak ve tesisleri, havuzlar, sabit kantarlar, eğitim, sağlık, dini ve kültürel vb. kamu ve özel yapılar ile yukarıda sayılan tesislere ait her türlü ana binalar ve sundurmalar için en az 25 metre,

c) Her türlü tarım ürünlerinin depolandığı, yıkama, kurutma, yükleme ve boşaltma işlemlerinin yapıldığı açık sahalar, beki kulübesi, akaryakıt pompaları, sıvılaştırılmış gaz pompa ve kaideleri, mekanize hale getirilmemiş yükleme ve boşaltma rampaları, büfe vb. ikinci derece yapılar ve meskenler için en az 5 metredir³⁴ kuralına yer verilmiştir.

Dolayısıyla, imar plânında bir parselin arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenebilmesi için, parselin yukarıdaki mesafe koşullarını sağlama-sı; imar plânı kararları üretilmeden evvel istasyon vaziyet plânı ile birlikte yukarıdaki koşulların uygunluğu bakımından incele-me yapılması gerekmektedir.

5.4. Kilometre Tahdidi Kuralları

Bu alt başlık altında, (çalışmanın kapsamının aşılacak olması nedeniyle) kilometre tahdidinin tarihsel seyrine değinilmeyecektir. Kezâ 6360 sayılı Kanunla birlikte büyükşehirlerdeki kilometre tahdidinin nasıl uygulanacağına da değinilmeyecektir.

Çalışma kapsamında sadece mevcut mer'î mevzuattaki duruma değinilerek, imar plânlarında akaryakıt/LPG istasyonu arz kullanımına tabi ada/parsel oluşturulmasın-

34 Yönetmeliğin 41/2 nci maddesinde, "Temel kullanım amacı mesken olmakla birlikte, meskenler bünyesinde yer alan ve alanı mesken normal kat alanını geçmeyen bakkal, manav, kasa, lokanta, kahvehane, muayenehane, büro, eczane gibi ticari faaliyetlerin yapıldığı yerler ile mescit, sendika, dernek, vakıf vb. kuruluşların faaliyetlerinin yürütüldüğü bölümleri bulunan yapılar da bu maddenin uygulanmasında mesken gibi değerlendirilir" kuralı yer almıştır.

da dikkate alınacak istasyonlar arası mesafe kuralları ele alınacaktır. Kilometre tahdidinin teknik detaylarına başka bir çalışmada değinilmesi plânlanmaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun "Bayiler" başlıklı,

- 8/4 üncü maddesinde, "(...) Akaryakıt ve LPG istasyonları arasındaki mesafeler, aynı yönde olmak üzere, şehirlerarası yollarda on kilometreden, şehir içi yollarda bir kilometreden az olmamak üzere Kurul tarafından çıkarılacak ve 1.1.2005 tarihinde yürürlüğe girecek yönetmelikle düzenlenir" kuralına yer verilmiştir.

Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin³⁵ "Mesafe Kısıtlamaları" başlıklı,

- 45 inci maddesinde ise, "İki akaryakıt ve/veya LPG istasyonu arasındaki mesafe, aynı yönde olmak üzere;

a) Şehirlerarası yollarda on,

b) Şehir içi yollarda bir,

kilometreden az olamaz" kuralına yer verilmiştir.

Dolayısıyla, akaryakıt/LPG istasyonu yer seçiminde, ilgili parselin arz kullanım kararının akaryakıt/ LPG istasyonu olarak belirlenebilmesi için, şehirlerarası karayollarında aynı yönde on kilometre mesafede, şehir içi yollarda ise aynı yönde bir kilometre mesafede, imar plânında arz kullanım kararı akaryakıt/LPG istasyonu olan başka bir parselin bulunmaması gerekmektedir.

5.5. Toplu Taşımanın Kalitesinin ve Kullanımının Artırılması Kuralı

İmar plânlamasının, şehrin ulaşım sisteminden bağımsız düşünülmesi mümkün değildir. Diğer bir deyişle imar planlarından

35 17.06.2004 tarih ve 25495 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

bağımsız bir ulaşım sistemi yahut ulaşım sisteminden bağımsız bir imar plânlaması düşünmek mümkün değildir³⁶.

Teori böyle olmakla birlikte; maalesef ülkemizde işler böyle yürümektedir³⁷. İmar plânlaması ile ulaşım sistemi sanki birbirinden bağımsız iki olguymuş gibi tahayyül edilmektedir.

Bir şehrin mimarî tasarımı, o şehrin toplu taşıma sistemini doğrudan etkilemektedir. Mimarî tasarım ve yolların – caddelerin – sokakların konumları ve genişlikleri, toplu taşıma sisteminin kurulumunu, sistemde kullanılacak ulaştırma araçlarının türlerini, sisteminin etkinliğini ve kalitesini doğrudan etkilemektedir.

Bir şehirde toplu taşımanın etkinliği ve kalitesi ne kadar yüksekse, o şehirde toplu taşımanın kullanımı o kadar fazladır.

Kezâ bir şehirde toplu taşıma ne kadar kalitesizse, toplu taşımanın etkinliği de o kadar azdır. Buna mukabil o şehirde toplu taşıma kullanımından şehir sakinleri ister istemez kaçınılmaktadırlar.

Toplu taşımanın kullanımından kaçış ise, ister istemez bireysel araç kullanımını artırmakta; bu durum nedeniyle trafikte araç yoğunluğu artmakta; trafikte araç yoğunluğu artışı akaryakıt talebi artırmakta; akaryakıtta olan talep ise, akaryakıt/LPG istasyonlarına olan ihtiyacı artırmaktadır.

Bu nedenle; şehrin fizikî plânlamasında, toplu taşımanın kalitesini, niteliğini, toplu taşımada kullanılacak araçların türlerini artırmaya yönelik kararlar alınması; mekânsal plânlamanın “akaryakıt/LPG istasyonu” yer seçimi ve kullanım kararları bakımından, dikkat edilmesi gereken kurallar arasında yer almaktadır.

Nitekim Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliğinin “İmar Planı İlkeleri” başlıklı,

- 21/12 nci maddesinde, “İmar planlarında araç trafiğinin azaltılması, toplu taşıma ve yaya öncelikli bir ulaşım sisteminin kurulması esastır. Toplu taşıma araçlarının kullanımının teşvik edilmesi amacıyla park et - devam et sisteminin yaygınlaştırılmasına ve toplu taşıma duraklarının veya istasyonlarının bulunduğu etki alanında otopark alanları ayrılması ve birbirine entegre olmasına ilişkin imar planlarında kararlar getirilir” hükmüne yer verilmiştir.

Dolayısıyla, imar plânu yapılırken öyle bir mimarî tasarım hazırlanmalıdır ki; şehrin mevcut durumu ve gelecek on yıllardaki nüfus projeksiyonu ve arazi kullanım kararları göz önünde bulundurularak; araç kullanımını ve araç trafiğini azaltacak bir tasarım hazırlanmalıdır. Gerek otobüs, gerekse raylı sistem yahut diğer ulaşım araçları bağlamında toplu taşıma kullanımını ve yaya ulaşımını önceleyen bir tasarım yapılması gerekmektedir.

İmar plânu kararlarının üretiminde bu hükme riayet edilmesi, akaryakıt/LPG istasyonu sayısına ve mekânda konumlanmasına etki edeceği tabiidir.

5.6. Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliği³⁸ ile Getirilen Kurallar

Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde, akaryakıt istasyonları, “umumun kullanımına mahsus binalar kapsamında, umumî bina (umumî yapı)” olarak kabul edilmiştir.

Yönetmelikte, umumî binaların özellikle mimarî projelerine ve vaziyet plânlarına yönelik olarak pek çok kurala yer verilmiştir. Akaryakıt/LPG istasyonlarının birer umumî bina vasfını haiz olmaları nedeniyle umumî

36 Alçura; Gürsoy, s.2.

37 Alçura; Gürsoy, s.2.

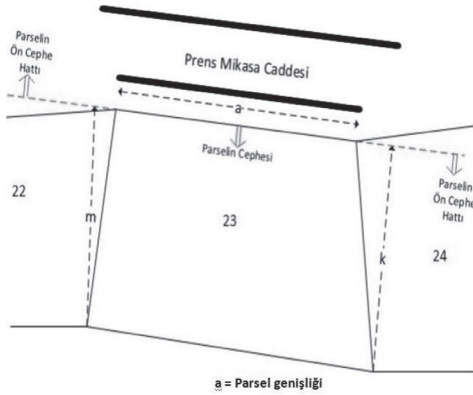
38 03.07.2017 tarih ve 30113 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

binaların tâbi olduğu kurallara, akaryakıt/LPG istasyonlarının da tâbi olacağı açıktır.

Ayrıca Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin "Parsel Büyüklükleri" başlıklı,

- 6/2 nci maddesinin (ç) bendinde, "Akaryakıt istasyonlarında parsel genişlikleri 40.00 metreden az olamayacağı" kuralına yer verilmiştir.

Dolayısıyla, imar plânı kararlarında, yukarıdaki şekilde³⁹ (a) ile gösterilmiş olan parsel genişliğinin en az 40,00 metre olduğu

parsellerin arz kullanım kararlarının akaryakıt/LPG istasyonu olarak plânlanabileceği kuralına riayet edilecek biçimde, akaryakıt/LPG istasyonunun konumlandırılacağı yerin seçiminin yapılması gerekmektedir.

Zirâ, imar plânı kararlarında parsel genişliğinin Yönetmelik'te belirtilen miktarın altında olacak şekilde kurgulanması durumunda, güvenlik mahzurları oluşacak şekilde tesis oturumu yapılmasına sebebiyet verilecektir.

Öte yandan; Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin "Parsel Büyüklükleri" başlıklı 6/1 inci maddesinde ise, "İmar planında gösterilen çeşitli bölgelerde imar planı ile getiril-

miş farklı hükümler yoksa" ifadesine yer verilerek, Yönetmeliğin 6/2 nci maddesindeki en az 40,00 metre parsel genişliği şartının delinmesine imkân verecek bir düzenleme yapılmıştır.

Dolayısıyla, imar plânında farklı (40,00 metreden küçük) bir parsel genişliği hükmünün getirilmesi durumunda, imar plânındaki parsel genişliğinin esas alınacağı tabiidir.

Ancak, Yönetmelikte yer alan en az 40,00 metre parsel genişliği kuralının delinmesine imkân tanınmış diye, plâncının plâna 40,00 metreden az parsel genişliği kuralı koyarak plânlama yapması, kamu yararına uygun olmayacaktır. Nitekim, yukarıda değinildiği gibi, imar plânı kararlarında parsel genişliğinin Yönetmelikte belirtilen miktarın altında olacak şekilde kurgulanması durumunda, (trafik yahut patlama gibi muhtelif) güvenlik mahzurları oluşacak tesis oturumu yapılmasına sebep olunabilecektir.

Bu nedenle, burada esas iş ve sorumluluk plancıya düşmektedir. Lâkin uygulamada belediye'deki idarî amirlerin plancıyı Yönetmeliğin 6/1 inci maddesini uygulamasını talimatlandırması durumunda, plâncının çoğu zaman talimata uymak dışında başkaca bir tasarrufla bulun(a)madığı gözlemlenebilmektedir. *Bu sebeple, idarî amirlerin plâncının görüşlerine saygı göstermesi, kamu yararına olan plâncı görüşlerinin ve tasarımlarının değiştirilmesine dair talimatlardan mümkün olduğunca kaçınılmasında fayda bulunmaktadır.*

5.7. TS Standartları ile Getirilen Kurallar

İmar plânlarında yer seçimine etki eden bir diğer faktör ise, uygulama da TS Standartları olarak isimlendirilen Türk Standartlarıdır.

TS standartlarında topluma açık binalar olarak nitelendirilen ibadethane, kiraathane,

39 İnce, s. 1.

pazar yeri, park, kamu kurumları gibi yapı ve alanlara akaryakıt/LPG istasyonlarının tank ve dispenserlerinin asgarî mesafeleri belirlenmiş olup; bir parselin imar plânı arz kullanım kararının akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenip belirlenmeyeceğinde, söz konusu TS standartlarının da göz önünde tutulması gerektiği tabiidir.

Ayrıca, TS Standartlarında, parsel içindeki yapılaşmanın nasıl olacağına dair mesafe koşullarına da yer verildiği görülmektedir.

Akaryakıt istasyonunda, deniz akaryakıt istasyonunda ve özel akaryakıt istasyonunda uygulanacak asgari emniyet mesafeleri ÖSG-2007/09 sayılı Mecburî Standart Tebliğinin⁴⁰ eki çizelgelerde gösterilmiştir.

ÖSG-2007/09 sayılı Tebliğin “İstasyona Giriş ve Çıkış” başlıklı 4.3 üncü maddesinde, “İstasyon girişi ve çıkışlarının her birinin genişliği en çok 20 m olmalıdır. İstasyonun, girişi ve çıkışı dışında kalan yola olan cephesi araç girişine engel olacak şekilde tasarlanmalıdır” kuralına yer verilmiştir.

ÖSG-2007/09 sayılı Tebliğin “Tesis Etme ve Konum” başlıklı 4.5.4 üncü maddesinde, “Dağıtım birimleri, aşağıda belirtilenlerle birlikte TS 6769-2’ye göre tesis edilmelidir:

Dağıtım birimleri, yakıt verilen aracın tamamını istasyon dâhilinde olacak şekilde yerleştirilmiş olmalıdır.

Dağıtım birimleri herhangi bir sabit ateş kaynağından en az 5 m uzakta olmalıdır” kuralına yer verilmiştir.

Dolayısıyla, akaryakıt/LPG istasyonu olarak planlanacak parselin parsel içi düzen bakımından getirilen mesafe kurallarını sağlayacak genişlikte olması gerekmektedir.

40 20.05.2007 tarih ve 26527 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

6. MEKÂNSAL PLÂNLAMADA AKARYAKIT / LPG İSTASYONU YER SEÇİMİNDE UYGULANAN YÖNTEMLER

Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinin (h) bendinde, “*Mekânsal plan: 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca hazırlanan, kapsadıkları alan ve amaçları açısından üst kademeden alt kademeye doğru sırasıyla; mekânsal strateji planı, çevre düzeni planı ve imar planını ifade eder*” şeklinde açıklanmıştır.

Dolayısıyla, mekânsal plân dediğimizde, esas olarak dört adet plândan bahsedilmektedir. Bunlar sırası ile,

i) Mekânsal strateji planı,

ii) Çevre düzeni planı,

iii) Nazım imar plânı,

iv) Uygulama (Tatbikat) İmar Plânıdır.

Özel bir durum söz konusu değil ise, bir şehre fizikî yapısını veren plânların esas olarak yukarıdaki plânlar olduğunu söyleyebiliriz.

Ancak, günümüzde konvansiyonel plânlama olarak adlandırılan klasik plânlama artık ömrünü tamamlamaktadır⁴¹. Geleceğin şehirlerini artık klasik plânlama yaklaşımı ile tasarlamak mümkün değildir⁴².

Bu nedenle, konvansiyonel plânlamanın yerine stratejik plânlama yaklaşımı benimsenmektedir. Ayrıca, “sakinim plânlaması” adı verilen ve şehre ilişkin kazalara, afetlere, patlamalara v.d. risklere karşı önceden tedbirler alınmasını ihtiva eden yeni bir yaklaşım daha gelişmektedir⁴³.

Bu bağlamda, eskiden ulaşım (bu kapsamda akaryakıt/LPG istasyonları) bir plân-

41 Yalçın Ercoşkun, s.2.

42 Tunçer, s.34.

43 Balamir, s.59 v.d.

lama sorunu değil iken, günümüzde bu durum artık bir plânlama sorunudur⁴⁴.

Bu nedenle, strateji, sakınım, imar ve kent-sel tasarım birlikte ele alınarak, fizikî plân kararlarının oluşturulması gerekmektedir.

Bu itibarla mekânsal plânlama bir süreç içermekte olup; mekânda neyin, nerede, ne kadar, hangi yoğunlukta olacağına karar verme sürecini ihtiva etmektedir⁴⁵.

Ayrıca plânlama, bu günün verilerinden yola çıkarak, geleceği şekillendirmeyi içermektedir⁴⁶. İmar plânlarında da, gelecekteki nüfus projeksiyon durumuna göre, (belli ölçütler ve kurallar göz önünde bulundurularak) arz kullanım kararları tasarlanmakta-

da, bir imar plâni hazırlanırken şehrin kültüründen şehrin sosyal, ekonomik durumuna, şehrin ticarî durumuna, şehrin sanayi durumuna, şehrin coğrafi konumuna göre pek çok unsur bir arada göz önünde bulundurulmaktadır.

İlâveten akaryakıt/LPG istasyonu gibi imar plânlarında spesifik arz kullanımı ihtiva eden kararlar hazırlanırken; projeksiyon nüfusuna göre eğitim, sağlık, yeşil alan, idarî birimler gibi bir dizi arazi kullanımının, her bir arazi kullanımı için (mevzuatla belirlenen ve aşağıdaki Tablo-1'de örnek olarak gösterilen) standartlarda alan (da) ayrılması gerekmektedir⁴⁹.

EK-2 TABLO		FARKLI NÜFUS GRUPLARINDA ASGARİ SOSYAL VE TEKNİK ALTYAPİ ALANLARINA İLİŞKİN STANDARTLAR VE ASGARİ ALAN BÜYÜKLÜKLERİ TABLOSU								
NÜFUS GRUPLARI		0 - 75.000		75.001 - 150.000		150.001 - 600.000		501.000 +		
		m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	
ALTYAPİ ALANLARI	Anaokulu	0,50	1.500-3.000	0,50	1.500-3.000	0,60	1.500-3.000	0,60	2.000-4.000	
	İlkokul	2,00	5.000-8.000	2,00	5.000-8.000	2,00	5.000-8.000	2,00	5.000-8.000	
	Ortaokul	2,00	6.000-10.000	2,00	6.000-10.000	2,00	6.000-10.000	2,00	6.000-10.000	
	Gündüzlü Lise	2,00	6.000-10.000	2,00	6.000-10.000	2,00	6.000-10.000	2,00	6.000-10.000	
	Yatılı Lise		10.000-15.000		10.000-15.000		10.000-15.000		10.000-15.000	
	Endüstri Meslek Lisesi, Çok Programlı Lise	2,00	10.000-25.000	2,00	10.000-25.000	2,00	10.000-25.000	2,00	10.000-25.000	
	Özel Eğitim, Rehabilitasyon ve Rehberlik Merkezleri		2.000-4.000		2.000-4.000		2.000-4.000		2.000-4.000	
	Halk Eğitim Merkezi Olgunlaşma Enstitüsü		3.000-5.000		3.000-5.000		3.000-5.000		3.000-5.000	
	AÇIK VE	Çocuk Bahçesi	10,00		10,00		10,00		10,00	
		Park								
Meydan										
Semt Spor Alanı										
Botanik Parkı										
Mesire Yeri										

Tablo - 1

dır⁴⁷. Bu açıdan imar plânları, aynı zamanda bir mimarî tasarım içermektedir⁴⁸.

Söz konusu özellikleri dikkate alındığında-

44 Demirözen, s.6.

45 Kiper, s.75.

46 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesinin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

47 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesinin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

48 Sakarya 1 inci İdare Mahkemesinin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

Bu standartların bir kısmı arsa büyüklüğünü belirlerken, standartların bir kısmı alanların kişi başına ayrılması gereken toplam büyüklüğünü belirlemektedir⁵⁰.

Fakat, Akaryakıt/LPG istasyonları, sadece projeksiyon nüfusuna göre hesaplanan ve standardı olan arazi kullanımlarından ibaret

49 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

50 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

olmayan bir şehirde, söz konusu arazi kullanımları arasında yer almaktadır.⁵¹

Zirâ, mevzuatta, “kişi başına ayrılması gereken akaryakıt/LPG istasyonu alanı” şeklinde bir standart mevcut değildir⁵². Bu nedenle, imar plânları hazırlanırken, eğitim tesis alanı, yeşil alan gibi gelecekteki akaryakıt istasyonu tesisi ihtiyacını karşılamak üzere asgarî bir alan ayrılması yoluna gidilmemektedir⁵³.

Bu bağlamda; imar plânlarında akaryakıt /LPG istasyonu tesisi plânlamasında iki yöntem olduğundan söz edilebilir⁵⁴. Bu yöntemler ilki **üst ölçekli imar plânlarında akaryakıt/LPG istasyonlarının nerelere yapılabileceğinin belirtilmesidir**⁵⁵. Yöntemlerden ikincisi ise, **plânlamanın dinamik yapısı bağlamında, talebe göre plân kararı üretilmesi yöntemidir**⁵⁶.

Nitekim, Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliği ekinde yer alan Ek-1’de, aşağıda Tablo 2’de görüldüğü üzere, “Nazım İmar Plânı Gösterimleri” başlığı altında, “Kentsel Çalışma Alanları” altında “Akaryakıt ve Servis İstasyonu Alanı” gösterimine yer verilmiştir.

Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliği yürürlüğe girmeden evvel, akaryakıt/LPG istasyonları “Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanları” lejandı altında gösterilerek; üst ölçekli plânlarla yönlendirme yapılmak sureti ile mekânda akaryakıt/LPG istasyonu plânlaması yapılabilmekte idi. Günümüzde ise, Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliğinin yürürlüğe girmesi ile birlikte; başlı başına bir lejand gösterimi ile akaryakıt/LPG istasyonu yer seçimi belirlenebilmektedir ki, bu önemli bir gelişmedir.

EK-1ç		NAZIM İMAR PLANI GÖSTERİMLER		
	SINIR	SEMBOL	TARAMA	ALAN RENK KODU (RGB)
KENTSEL ÇALIŞMA ALANLARI				
AKARYAKIT VE SERVİS İSTASYONU ALANI				255/56/0

Tablo - 2

6.1. Birinci Yöntem

Söz konusu yöntemlerden ilk yöntemde; şehrin Nazım İmar Plânında akaryakıt/LPG istasyonları lejandı kapsamında gösterimlere yer verilerek, akaryakıt/LPG istasyonlarının nerede yapılacağı belirlenmektedir.

Benzer şekilde, yukarıdaki lejand gösterimi Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliği ile Uygulama (Tatbikat) İmar Plânı bakımından da getirilmiştir.

Kezâ üst ölçekli plânlama ile akaryakıt/LPG istasyonu yer seçimine dair yönlendirme, Çevre Düzeni Plânları ile de yapılabilmektedir. Örneğin, Bilecik İli 1/100.000 Ölçekli İl Çevre Düzeni Plânı Plân Hükümlerinin “Gölet, Baraj ve Akarsular ile Koruma Alanları” başlıklı 8.1.5 inci maddesinin

51 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

52 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

53 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

54 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

55 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

56 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

üçüncü paragrafında, “Koruma alanı olarak belirlenen bu alanlarda her türlü (...) akaryakıt istasyonu (...) vb. kirletici yapı ve faaliyet yapılmasına izin verilemez” hükmüne yer verilmiştir⁵⁷.

Anılan hüküm gereği, Çevre Düzeni Plânınının 8.1.5 inci maddesinde sayılan gölet, baraj ve akarsular ile koruma alanlarında, alt ölçekli plânlar olan Nazım İmar Plânı ile Uygulama (Tatbikat) İmar Plânı vasıtasıyla (Bilecik İli’nde) akaryakıt/LPG istasyonu plânlaması yapılması hukuken mümkün değildir.

6.2. İkinci Yöntem

İmar plânlarında akaryakıt/LPG istasyonu tesisi plânlamasında kullanılan ikinci yöntemde ise, akaryakıt/LPG istasyonu işletmek isteyen kişi, belirtilen ada ve parselin imar plânındaki arz kullanım kararlarının istasyon işletmeye imkân verecek şekilde değiştirilmesini ilgili belediyeden talep etmektedir.

Talep ilgili belediyeye geldiğinde, bu talep belediyece değerlendirilmekte; talep uygun görülürse imar plânlarında akaryakıt/LPG istasyonuna yönelik değişiklikler yapılmaktadır.

Fakat, bu ikinci yöntemdeki talep; şehir sakinlerinden gelmemektedir. Özel mülkiyete konu arazilerin ya malikleri tarafından, yahut da bu araziler kiralanarak işletmecilik yapmak isteyen kiracılar tarafından, bu taşınmazların akaryakıt/LPG istasyonu olarak kullanılması talep edilmekte; bu taleplere göre imar plânı kararlarında değişiklikler yapıp yapılmayacağı konusu gündeme gelmektedir.

Akaryakıt/LPG istasyonu işletmecileri, netice itibarıyla gelir getirici ticarî bir faaliyet yapmakta olduklarından; açık bir ifadeyle

le para kazanmak amacıyla bu işe girişmektedirler. Dolayısıyla, ikinci yöntemdeki mekânsal yer seçimi kararlarında ana etken, şehir sakinlerinin talepleri değil, istasyon işletmecilerinin (kapital) talepleri olduğu görülmektedir.

İşletmecilerin ticarî kârlılık ve gelir getirme durumuna göre tercih ettikleri parsellere ilişkin imar plânı değişiklik talepleri bağlamında, imar plânları ile akaryakıt/LPG istasyonu plânlaması yapılmaktadır.

Ülkemizde, yukarıda bahsedilen imar plânlarında akaryakıt tesisi plânlamasındaki iki yöntemden ikinci yöntem, yaygın yaklaşım olarak benimsenmiştir⁵⁸.

7. AKARYAKIT/LPG İSTASYONU İMAR PLÂNLAMASINDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMASI GEREKEN HUSUSLAR

Ülkemizdeki mekânsal plânlamada, akaryakıt/LPG istasyonu yer seçiminde, çalışmanın “5 numaralı AKARYAKIT/LPG İSTASYONLARININ MEKÂNSAL DURUMU HAKKINDA MEVZUATTA YER ALAN KURALLAR” başlığı altında değerlendirilen kurallara genellikle riayet edildiği görülmektedir.

Ancak, bu kurallara riayet edilmesi, akaryakıt/LPG istasyonu yer seçimi ve sonrasında istasyonun faaliyete geçmesini müteakiben, bu istasyonların kurulu oldukları çevreye ve o çevredeki canlılara zarar vermediği anlamına gelmemektedir.

Nitekim, yukarıda, çalışmanın “3 numaralı UYGULAMADAKİ DURUM” başlığı altında görsellerle birlikte yer verilen örnek olaylarda; çalışmanın 5 numaralı başlığı altındaki kurallara uyularak akaryakıt/LPG istasyonu yer seçimi yapılmasının, istasyondaki olası tehlikenin çevreye ve canlılara

57 Bilecik İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Paftası ve Plan Hükümleri, s.27.

58 Erkan, Türk, Çelik, s.9.

zarar vermesinin önüne geçemediği açıkça görülmektedir.

Zirâ, özellikle TS standartlarındaki mesafe koşulları asgarî güvenlik mesafeleri olup; bu kuralların şehircilikle bir ilgisi bulunmamaktadır.

Örneğin, TS 12820 Çizelge (2)'ye göre yer altı akaryakıt tankları ile komşu arsa içersindeki bina arsası mesafesinin en az 10 metre olması gerektiği belirtilmiştir. Hâlbuki bu mesafe riskleri önlemekten ziyade asgarî güvenliği sağlamaya yöneliktir.

Hatta 20.07.2006 tarihinden önce kurulan istasyonlar için bu mesafenin en az 6.00 metre olması gerektiği açıkça belirtilmiştir.

6 metrelik mesafenin ve 10 metrelik mesafenin olası bir patlama halinde hiçbir koryuculuk arz etmediği, yukarıda örnek olarak verilen Şanlıurfa'daki patlamada açıkça görülmektedir.

Dolayısıyla, yukarıda yer verilen kurallara ilâveten, imar plânlamasında aşağıdaki hususlara da riayet edilmesi gerekmektedir.

- Bir imar plânı yapılırken,
- Yapılmış bir imar plânında değişiklik yapılırken,
- Yapılmış bir imar plânında revizyon yapılırken ve
- Yapılmış bir imar plânına ilâve plân yapılırken; evvelâ "araştırma ve analiz" süreci adı verilen ve bir dizi araştırma ile veri toplama ile bu verilerin etüd edilmesi safhasının tamamlanması gerekmektedir.

Söz konusu araştırma, analiz ve etüd neticesinde, hem mekâna dair veriler toplanmakta; hem de mekânda yaşayan yahut yaşayacak kişilere dair veriler toplanmaktadır.

Ayrıca, bu araştırma, analiz ve etüd saf-

hasında ticaretten sağlığa, ziraattan güvenlik hizmetlerine varıncaya kadar pek çok kurdandan görüşler alınmaktadır.

İşte bu araştırmaların yapılması, verilerin toplanması ve görüşlerin alınması esnasında, akaryakıt/LPG istasyonlarına yönelik plân kararları bakımından, önemli bir hususun daha araştırılması, bu hususta (da) verilerin toplanması gerekmektedir. Ancak, bizim gözlemleyebildiğimiz kadarıyla **akaryakıt/LPG istasyonları plânlamasında bu yönde bir araştırma, analiz ve etüd yapılmadığını görmekteyiz.**

Bu hususa esasında İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte değinilmiştir.

Bu İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerinin evvelâ plânlama yapılıp, ardından parsel oluşturulduktan sonra, parsel üzerine yapı inşa edilip, yapı kullanma izni alınmasını müteakiben sonra uygulanacak bir Yönetmelik olmasına istinaden, genellikle imar plânlaması esnasında şehir plâncıların İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte yer alan hususları pek de göz önünde bulundurmadıkları anlaşılmaktadır.

Ancak, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik de, şehir plâncısının imar plânı kararı oluştururken göz önünde bulundurması gereken kurallar ihtiva etmektedir.

Kaldı ki; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte yer alan aşağıda belirtilecek husus bakımından bir olumsuzluğun bulunması durumunda, zemin arz kullanım kararının imar plânında akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi bir anlam ifade etmeyecektir. Zirâ istasyona akaryakıt/LPG işletmeye dair işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeyecektir.

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte gayrisihhî müesseseler “birinci sınıf gayrisihhî müesseseler”, “ikinci sınıf gayrisihhî müesseseler” ve “üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler” olarak üçlü bir ayrıma tâbi tutulmuştur.

Yönetmelikte akaryakıt/LPG istasyonları, ikinci sınıf gayrisihhî müesseseler arasında sayılmıştır.

Yönetmeliğin 4/d maddesinde, “*İkinci sınıf gayrisihhî müessese: Meskenlerden mutlaka uzaklaştırılması gerekmeyecek beraber izin verilmeden önce civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşması için inceleme yapılması gereken işyerleri*” olarak açıklanmıştır.

Yönetmelik hükmüne göre, bir mahalde akaryakıt/LPG istasyonu işletilebilmesi için; bu istasyonun tesisatı ve istasyonun vaziyeti (akaryakıt/LPG tankları, pompaları, gaz ve yakıt depoları, trafik yoğunluğu, gürültü yayımı, koku yayılması, şehirdeki konumu, bahçe tanzimi, çevre yapılara yaklaşma mesafeleri, gaz kaçağı yahut patlama riskleri) bakımından, istasyon civarında ikâmet edenlerin sıhhatlerine (sağlıklarına) ve istirahatlerine (rahatlarına) zarar vermeyeceği kanaati oluşmalıdır.

Yapılacak inceleme sonucunda, civarda yaşayanlar üzerinde gerek fizikî sağlık (vücut sağlığı), gerekse psikolojik (ruhsal) sağlık bakımından olumsuz etkinin oluşacağı kanaatinin oluşması durumunda, istasyona işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeyecektir.

Akaryakıt/LPG istasyonu açma ve çalışma ruhsatı verilmeyecek olan bir alanın arz kullanım kararının imar plânında akaryakıt/LPG istasyonu olarak belirlenmesi ise, şehir-

cilik ilkeleri ile bağdaşmayan bir plânlama olacaktır.

Bu nedenle, özellikle “konut/yerleşim” alanlarında ve “konut/yerleşim + ticaret” alanlarında, akaryakıt/LPG istasyonuna yönelik imar plânı kararı alınırken, yukarıda “5 numaralı AKARYAKIT/LPG İSTASYONLARININ MEKÂNSAL DURUMU HAKKINDA MEVZUATTA YER ALAN KURALLAR” başlığı altında sayılan diğer bütün şartlara ilâveten, plân kararında değişikliğe gidilmeden evvel, plân değişikliği yapılacak yahut yeni plân kararı üretilecek alanın civarında ikamet edenlerin sıhhatlerine (sağlıklarına) ve istirahatlerine (rahatlarına), istasyonun (akaryakıt/LPG tankları, pompaları, gaz ve yakıt depoları, trafik yoğunluğu, gürültü yayımı, koku yayılması, şehirdeki konumu, bahçe tanzimi, çevre yapılara yaklaşma mesafeleri, gaz kaçağı yahut patlama riskleri bakımından) zarar verip vermeyeceğinin incelenmesi gerekmektedir.

Bu inceleme neticesinde, istasyonun gerek fizikî sağlık (vücut sağlığı), gerekse psikolojik (ruhsal) sağlık bakımından o çevrede yaşayanlara bir zararı olmayacağı yönünde kanaat oluşması ve bunun raporda belirtilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, bu yöndeki incelemenin ise sağlık müdürlüğünden, itfaiye müdürlüğünden, çevre müdürlüğünden, imar müdürlüğünden, tarım müdürlüğünden ayrı ayrı görüş sormak yerine; bu müdürlüklerin görevlendireceği uzmanların müştereken hem mahallinde konuyu incelemesi, hem de dosya üzerinden konuyu incelemesi ve müştereken bir görüş vermeleri için niteliğine uygun olacaktır.

Aksi halde birbiri ile ilgili olan ancak birbirinden habersiz görüş verme nedeniyle farklı sonuçlar ihtiva eden görüşlerle karşılaşılabilmektedir. Bu nedenle, incelemenin ve

görüşün müştereken yapılmasında fayda bulunmaktadır.

Yukarıda bahsedilen inceleme sonucunda heyetin hazırlayacağı raporda, imar plânında akaryakıt/LPG istasyonu belirlenecek alanın çevresinde ikamet edenlere, istasyonun gerek fizikî sağlık (vücut sağlığı), gerekse psikolojik (ruhsal) sağlık bakımından bir zararı olacağı yönünde görüş belirtilmesi halinde, imar plânında akaryakıt/LPG istasyonuna yönelik plân değişikliği yapılmaması, bu yönde yeni plân kararı üretilmemesi gerekmektedir.

8. SONUÇ

Anayasanın 56/1 inci maddesinde, “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir” denildikten sonra 56/2 nci maddede, “Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir” hükmüne yer verilmiştir.

Anayasanın 56 ncı maddesinin gerekçesinde ise, “Sanayileşen toplumların son yıllarda karşılaştıkları önemli sorunlardan biri çevre kirlenmesidir. Sanayileşme ve bununla gelişen kırsal kesimden şehirlere göç, tabiatı kaldıramayacağı bir yükü karşılaştırmış, sonuçta tabiatdaki insan - tabii bitki örtüsü ve su ilişkilerindeki dengeler bozulmuştur. Flora değişmeye başlamış, tabiat, sular, topraklar ve hava o derece kirlenmiştir ki, artık bu üç ortamdan hayat çekilmeye veya insanlar için büyük tehlikeler oluşturmaya başlamıştır⁵⁹.”

(...)

Eskiden hissedilmeyen fakat son yıllarda hissedilen çevre kirlenmesi şimdi dengeli ve sağlıklı çevre bilincini yaratmıştır. Bu sebeple nedeni sonunda, komşuluk ilişkileri içinde duman, toz ve gürültü çıkarmama gibi tabirler, ya da Umumî Hıfzısıhha Kanunu

59 TBMM, s.114.

tedbirlerinin yetmediği anlaşılmış, Devletin daha etkili tedbirleri alması gerekli olmuştur.

Çevreyi koruyan mevzuat kadar eğitim ve Devlet denetimi de gereklidir” açıklamalarına yer verilmiştir⁶⁰.

Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamak ve yaşanan çevrenin insan sağlığına dair dengesini korumak ve (koku – gürültü - görüntü dâhil) çevre kirliliğini önlemek bakımından Anayasa koyucu Devleti, bazı görevleri yerine getirmekle yükümlü tutmuştur.

Devlet bu görevlerini haliyle kanunlar, yönetmelikler, imar plânları, ruhsatlar, mühürlemeler gibi yasal ve idari vasıtalar ile yerine getirecektir.

Bu noktada imar hukukunun, planlama vasıtasıyla yapı/faaliyet iznine dair kolluk yönü devreye girmektedir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi bir kararında, Anayasanın 56 ncı maddesinde yer alan görevleri Devletin “belli bir plân ve program çerçevesinde, gözetim ve denetim ile gerçekleştirebileceğini” ifade etmektedir⁶¹.

Bu bağlamda mekânsal plânlamada akaryakıt/LPG istasyonlarının yer seçimi konusu ele alındığında; herhangi bir yerde, çevresindeki arazi kullanımları düşünülmezsizin, istasyonun çevreye vereceği olası zararlı etkiler gözetilmeksizin⁶², istasyonun mahalde yaşayan insanların vücut ve psikolojik sağlıklarına zararlı etkileri gözetilmeksizin imar plânlarında akaryakıt/LPG istasyonlarının yer seçimi yapılması, plânlama teknikleri ve şehircilik ilkeleri bakımından uygun bir imar plânı hazırlayışı olmayacaktır.

Özellikle trafik yoğunluğunu artırıcı ni-

60 TBMM, s.115.

61 Anayasa Mahkemesi'nin 03.11.2011 tarih ve E: 2010/75, K: 2011/150 sayılı kararı.

62 Alaca, Sezgin, Çelik, s.10.

telüğünün bulunması, ayrıca yanıcı, parlayıcı, patlayıcı riskler içermesi nedeniyle, akaryakıt/LPG istasyonlarının yer seçiminde bilimsel ölçütlerin ve şehircilik ilkelerinin dikkate alınarak⁶³, bu istasyonların hem çevreye ve canlılara, hem insan sağlığına, hem insan istirahatine, hem mahaldeki trafik akışına ve gündelik yaşayışa, hem mahallin güvenliğine olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi için gerekli güvenlik tedbirlerinin alınması, bu tedbirlerin ise imar plânı kararları ile yönlendirilmesi gerekmektedir.

İstasyonların kanopi alanlarının çevresinde, parsel sınırına kadar beton yahut asfalt dökülü boşluklar bulunmaktadır. Genellikle istasyonların parsel sınırlarında ise birçok yerde en kesiti birkaç metreyi geçmeyen çim ekili alanlar bulunmaktadır.

Ancak, enkesiti birkaç metreyi geçmeyen çim ekili alanların veya kanopi alanı çevresindeki asfalt dökülü boşlukların güvenlik ve sağlık bakımından hiçbir faydası bulunmamaktadır.

Karayolları Kenarında Yapılacak ve Açılacak Tesisler Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre kanopi alanlarının çevresinde, parsel sınırına kadar beton yahut asfalt dökülü boşluklar güvenlik alanı olarak değil, otopark alanı olarak öngörülmüştür.

Tampon bölge yahut güvenlik şeritlerinin ise, bu otopark alanına ilave olarak, istasyon parseli dışında, istasyon parselini çevreleyen, asgari 40,00 metre enkesitli ağaçlandırılmış yeşil alanların imar plânlanması şeklinde plânlanmasının gerektiği, dolayısıyla tampon ağaçlandırılmış yeşil alanlar vasıtasıyla istasyon alanı ile çevresindeki mekânsal kullanımlar arasında koruyucu sahaların oluşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.

Zirâ, güvenlik ve sağlık bakımından TS standartlarındaki mesafeler yetersizdir. Bu

nedenle, plâncının imar plânlanması yaparken akaryakıt/LPG istasyonu parselinin dış çeperinde, koruma bandı yahut tampon alan niteliğinde geniş ağaçlık/yeşil alan kullanımları oluşturmasının, kamu yararına uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Ayrıca, çalışmanın “7 numaralı AKARYAKIT/LPG İSTASYONU İMAR PLÂNLANMASINDA GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULMASI GEREKEN HUSUSLAR” başlığı altında açıklanan, istasyonun çevresinde ikâmet edenlere istasyonun gerek fizikî sağlık (vücut sağlığı), gerekse psikolojik (ruhsal) sağlık bakımından bir zararı olup olmadığına dair müşterek görüş alınarak, ardından istasyona yönelik imar plânlanması talebinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

ALACA, İsmail; SEZGİN, Dinçer; ÇELİK, Kemal, “*Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin E: 2017/1021 Sayılı Dosyasına İbrahim Edilen Bilirkişi Raporu*”, Sakarya, 2017.

ALÇURA, GÜZİN Akyıldız; GÜRSOY, Mustafa, “*Kentsel Planlamada Toplu Taşımanın Yeri ve Kalite*”, Elektrikli Raylı Ulaşım Sistemleri Sempozyumu - ERUSİS, TMMOB EMO-Elektrik Mühendisleri Odası Eskişehir Şubesi, Eskişehir, Haziran 2013.

BALAMİR, Murat, “*Yeni Plânlama Kavramları Geliştirme*”, Yeni İmar Kanununa Doğru Şehircilik, Plânlama ve İmar Üzerine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, TMMOB Şehir Plâncıları Odası, Ankara, 2005.

BALCI, Gamze, “*Patlayıcı Ortamlarda Risk Değerlendirmesi*”, 3. ATEX – Patlayıcı Ortamlarda Güvenlik Sempozyumu Bildiriler Kitabı, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Yayınları, Ankara, 2015,

http://www.emo.org.tr/ekler/ee-a512845b3b3c7_ek.pdf, (22.06.2018).

63 Alaca, Sezgin, Çelik, s.10.

BULDU, Bülent, “Ülkemiz İtfaiye Teşkilatlarında Kişisel Korunma ve Müdahale Anlamında ATEX Direktiflerinin Uygulanabilirliği ve Kullanımı”, ATEX – Parlayıcı ve Patlayıcı Ortamlarda Güvenlik Sempozyumu, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası Yayınları, Ankara, 2012.

DEMİRÖZEN, Erhan, “Açılış Konuşması”, Yeni İmar Kanununa Doğru Şehircilik, Plânlama ve İmar Üzerine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu, TMMOB Şehir Plâncıları Odası, Ankara, 2005.

ERKAN, Gökhan Hüseyin; TÜRK, Ersin; ÇELİK, Kemal, “*Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi'nin E: 2014/719 Sayılı Dosyasına İbraz Edilen Bilirkişi Raporu*”, Sakarya, 2015.

“*Hibrit Nedir?*”, <https://www.toyota.com.tr/hybrid-innovation/what-is-hybrid.json>, (24.06.2018).

İNCE, Emre, “*Arsa – Arazi Düzenlemeleri*”,

https://akademik.ahievran.edu.tr/kullanici/dosyalar/files/Arsa_-_Arazi_D_zenlemeleri.pdf, (26.06.2018).

KİPER, Perihan, “Üst Ölçekli Plânlamalar ile Kentsel Tasarım İlişkisi”, “in Kentsel Tasarıma Giriş, Ercoşkun Yalçın, Özge; Tunçer, Mehmet; Kaplan, Hülagü; Kiper, Perihan; Aslan, Sezen; Alkan, Leylâ, Gazi Kitabevi, Ankara, 2016.

“*LPG'yi Kim Buldu*”, <http://www.ilk-kimbuldu.com/lpg-otogaz-kim-buldu/>, (23.06.2018).

“*Petrol İstasyonunda Patlama: 110 Yaralı*”, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/petrol-istasyonunda-patlama-110-yarali-38479407>, (23.06.2018).

“*Petrol Nedir?*”, <https://www.petform.org.tr/arama-uretim-sektoru/petrol-nedir/>, (24.06.2018).

“*Rafineriler*”, <https://www.tupras.com.tr/rafineriler>, (24.06.2018).

“*Sağlık-Emniyet-Çevre Prensipleri ve Akaryakıt Sektörü*”,

http://www.poas.com.tr/po_pdf/kurumsal_sorumluluk/secprensipleri.pdf, (21.06.2018).

“*Samsun'da Benzin İstasyonu Yanında Yangın Korku Yarattı!*”,

<http://www.samsunhaberhatti.com/haber/-samsunda-benzin-istasyonu-yaninda-yangin-korku-yaratti/173846>, (22.06.2018).

“*Şanlıurfada Patlama*”, <https://www.sabah.com.tr/galeri/turkiye/sanliurfada-patlama>, (01.07.2018).

“*Şanlıurfada Petrol İstasyonunda Patlama...*”,

<https://www.cnnturk.com/2011/turkiye/06/27/sanliurfada.petrol.istasyonunda.patlama/621309.0/index.html>, (24.06.2018).

TAŞÇIOĞKU, Barış, “*Akaryakıt İstasyonları Operasyonel Riskleri ve Sağlık, Emniyet, Çevre, Güvenlik (SEÇG) Farkındalık*”, <https://tr.linkedin.com/pulse/akaryak%C4%B1t-istasyonlar%C4%B1-operasyonel-riskleri-ve-se%C3%A7g-baris-tascioglu>, (25.06.2018).

TBMM, Madde Gerekçeli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, TBMM Yayınları, Ankara, 2011.

TUNCAY, Hande Seray, Yakıt İstasyonları Özelinde Patlayıcı Ortamların Araştırılması ve Patlayıcı Ortamlarda İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberinin Hazırlanması, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Tezi, Ankara, 2014.

TUNÇER, Mehmet, “*Kentsel Tasarımda Kavram Şemaları (Konseptler)*”, ‘in Kentsel Tasarıma Giriş, Ercoşkun Yalçiner, Özge; Tunçer, Mehmet; Kaplan, Hülagü; Kiper, Perihan; Aslan, Sezen; Alkan, Leylâ, Gazi Kitabevi, Ankara, 2016.

TÜZMEN, Semih, Türkiye’de Akaryakıt İstasyonu Yer Seçimine Çok Amaçlı Bir Yaklaşım, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.

YALÇINER ERÇOŞKUN, Özge, “*Giriş*”, ‘in Kentsel Tasarıma Giriş, Ercoşkun Yalçiner, Özge; Tunçer, Mehmet; Kaplan, Hülagü; Kiper, Perihan; Aslan, Sezen; Alkan, Leylâ, Gazi Kitabevi, Ankara, 2016.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu

3194 sayılı İmar Kanunu

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu

Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik

Karayolları Kenarında Yapılacak ve Açılacak Tesisler Hakkında Yönetmelik

Mekânsal Plânlar Yapım Yönetmeliği

Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliği

Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği

ÖSG-2007/09 sayılı Mecburî Standart Tebliği

Bilecik İli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Paftası ve Plan Hükümleri,

http://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/edotordosya/file/CDP_100000/bilecik/Bilecik_Plan_Hukumleri_05062015.pdf, (30.06.2018).

www.mevzuat.gov.tr

www.resmigazete.gov.tr

Anayasa Mahkemesi’nin 03.11.2011 tarih ve E: 2010/75, K: 2011/150 sayılı kararı.

Sakarya 1 inci İdare Mahkemesi’nin 13.06.2016 tarih ve E: 2015/1317, K: 2016/521 sayılı kararı.

Şanlıurfa 1 inci İdare Mahkemesi’nin 29.03. 2018 tarih ve E: 2011/1996, K: 2018/310 sayılı kararı.

Gürkan GÜVEN

*Mühendis
İhale Uzmanı*

YAPIM İŞİ İHALELERİNDE SON DÜZENLEYİCİ KURUL KARARI VE HAZİRAN AYI DEĞİŞİKLİKLERİ

1. GİRİŞ

Yapım işi ihaleleri ülkemizdeki yol, köprü, kamu kurumu inşaatları, şehir hastaneleri gibi devasa projeler çerçevesinde düşünüldüğünde kamu ihaleleri içerisinde belki de en fazla ehemmiyet verilen bir alandır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapım işi ihaleleri kapsamında sayılan hususlar aşağıdaki gibi uzun bir listedir: Bu listede bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini kapsar,

Söz konusu ihaleler gerek ihale sürecinde gerekse ihalenin kazanılması durumunda sözleşme uygulaması sürecinde de sıklıkla

hataların yapıldığı ve yine sıklıkla istekli ve idare ve sözleşme uygulaması aşamasında da yüklenici ile idare arasında çok büyük uyuşmazlıkların yaşandığı ve davaların açıldığı bir alandır.

Bu nedenle de önemli derecede değişikliklerin gerçekleştirildiği bir ihale alanıdır. Geçtiğimiz ay içinde yapım işi ihalelerine ilişkin yayımlanan düzenleyici kurul kararı ve gerçekleşen diğer değişiklikler makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. TİCARET MÜŞAVİRLİKLERİ/ATAŞELİKLERİ TARAFINDAN YURTDIŞI İŞ BİTİRME BELGELERİNİN DÜZENLENMESİ HAKKINDA KAMU İHALE KURULUNUN DÜZENLEYİCİ KURUL KARARI

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 53 üncü maddesinde Kamu İhale Kurumuna yüklenen görevlerden bir tanesi de kamu alımları piyasasına ilişkin olarak düzenleyici kurul kararı almaktır.

12.06.2018 tarihli ve 2018/DK.D-132 sayılı Kamu İhale Kurulu kararında Ticaret

Müşavirlikleri/Ataşelikleri Tarafından Yurtdışı İş Bitirme Belgeleri düzenleyip düzenlemeyeceğine ilişkin bir karar alınmıştır.

Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler ile illiyet bağı olduğu değerlendirilen yurtdışında kurulu tüzel kişilerin yurtdışında üstlendikleri yapım işleri için de “İş Alındı Belgesi” verilebildiği dikkate alındığında;

1) Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler ile illiyet bağı olduğu değerlendirilen yurtdışında kurulu tüzel kişilerin yurtdışında üstlendikleri yapım işleri için, ilgililer tarafından bu kapsamda yapılacak başvuru üzerine, Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca KİK026.1/Y no.lu standart form kullanılarak iş bitirme belgesi düzenlenebileceği,

2) Bu belgelerde, KİK026.1/Y no.lu standart formun 5 numaralı “Yüklenicinin adı soyadı veya ticaret unvanı” satırında, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişilerin illiyet bağı olduğu değerlendirilen yurtdışında kurulu tüzel kişilerin ticaret unvanına yer verilmesi; belgeye konu yapım işi için Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından “İş Alındı Belgesi” verilen Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişilerin ticaret unvanı ve vergi kimlik numarasına ise belgenin açıklama kısmında yer verilerek, anılan standart formun 6 numaralı “T.C. Kimlik No/Vergi Kimlik No” satırının boş bırakılması,

3) Belgelerin, üzerine “Bu belge yalnızca yüklenici olarak belirtilen ve yurtdışında kurulu tüzel kişi tarafından kullanılacak olup, açıklama kısmında ticaret unvanına yer verilen ve Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına

göre kurulmuş tüzel kişiler tarafından kullanılamaz.” şerhi düşülerek düzenlenmesi,

4) Aksi yönde düzenlenen belgelerin ihalelerde kullanılamayacağı,

Doğrultusunda bir karar verilmiştir.

3. KAMU YAPILARI DENETİM HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

Bilindiği üzere kamu konutları veyahut diğer yapım işlerinin kontrol ve denetimi eski Bayındırlık; yeni Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir. 5/9/1979 tarihli ve 16745 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bayındırlık İşleri Kontrol Yönetmeliği üzerinden 2 adet İhale Kanunu geçmiştir. (2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu). Aradan geçen bu süreçte yeni tanımlar yeni ihtiyaçlar doğmuştur. Haliyle yeni bir kontrol yönetmeliğine ihtiyaç duyulmaktaydı.

İşte 05.06.2018 tarihli ve 30442 sayılı Resmî Gazete’de Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Kamu Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ana hizmet birimleri ve il müdürlükleri tarafından, kamu yapılarına ilişkin her türlü yapım işlerine ait denetim hizmetlerinin yürütülmesinde uygulanacak usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

İlk olarak şunu belirtmek gerekmektedir ki, söz konusu yönetmelik denetim hizmetleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca gerçekleştirilen yapım işi ihalelerinde kullanılacaktır. Ancak, kamu idareleri yapım işi ihalelerinde bu yönetmeliği kendilerine bir örnek olarak kullanabilirler.

Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde denetim hizmetine ilişkin temel düzenlemelere yer verilmiştir.

(1) *Denetim teşkilâtı*; yapım işlerinin denetim hizmetlerini yürütmek üzere, idare

tarafından görevlendirilen denetim âmiri, denetim şefi, denetim mühendisi ve denetim mühendisi yardımcısı ile yardımcı denetim elemanlarından, aşağıda belirtilen esaslar dâhilinde teşkil edilir:

a) İşin niteliği ve özelliği dikkate alınarak, mühendis veya mimar olmak şartıyla, merkez birimlerinde daire başkanı veya şube müdürü, taşra teşkilâtında müdür yardımcısı veya şube müdürü, denetim âmiri veya müstakil denetim âmiri olarak görevlendirilir. İhale yetkilisi, aynı iş için denetim âmiri olamaz.

b) İşin niteliği ve özelliği dikkate alınarak, denetim âmirine yardımcı olmak üzere bir mühendis veya mimar, denetim şefi olarak görevlendirilir.

c) İşin niteliğine ve özelliğine göre, denetim işlerini yürütmek üzere yeteri kadar mühendis veya mimar denetim mühendisi olarak görevlendirilir.

ç) İşin niteliği ve özelliği dikkate alınarak, denetim mühendisinin sorumluluğu altında çalışmak ve ona yardımcı olmak üzere bir veya birden fazla mühendis ve/veya mimar, denetim mühendisi yardımcısı olarak görevlendirilebilir. Zaruret hâlinde, idarenin onayı ile teknikerler de denetim mühendisi yardımcısı olarak görevlendirilebilir.

d) İşin niteliği ve özelliği dikkate alınarak, denetim mühendisinin sorumluluğu altında çalışmak üzere bir veya birden fazla tekniker ve/veya teknisyen ve/veya laborant veya topoğraf yardımcı denetim elemanı olarak görevlendirilir.

(2) İhtiyaca bağlı olarak, birden fazla işin denetimi görevi, bir denetim âmirinin, denetim şefinin ve denetim mühendisinin sorumluluğu altında yapılabilir.

(3) İdare; denetim hizmetleri için görevlendirilenleri, sözleşmede belirtilen işe baş-

lama süresi içinde yükleniciye ve görevlendirilenlere yazılı olarak bildirir.

(4) Denetlenecek iş; büyüklüğüne, niteliğine ve özelliğine göre kısımlara ayrılabilir ve her kısım için ayrı bir denetim mühendisi görevlendirilebilir.

(5) İşe ait sözleşme ve eklerinin birer suretleri, idare tarafından yapılacak görevlendirme bildirim yazısı ekinde denetim amiri, denetim şefi, denetim mühendisi ve denetim mühendisi yardımcısına verilir.

Ayrıca, ilgili yönetmelikte Denetim Teşkilâtı, Teşkili, Çalışma Esasları, Görev, Yetki ve Sorumlulukları ayrıntılı olarak sayılmıştır;

Yönetmelikte yapım işine ilişkin düzenlenmesi gerekli defter ve tutanaklar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir;

(1) İdare tarafından, işin niteliği ve özelliği dikkate alınarak, yaptırılmakta olan her türlü işin kayıt altına alınması için Röleve Defteri, Şantiye Defteri, Ataşman Defteri ve Yeşil Defter düzenlenmelidir.

Röleve Defteri: Uygulama projesi bulunmayan ve âciliyeti sebebiyle beklemeye tahammülü olmayan her türlü ölçmelerin kaydedildiği defterdir.

Şantiye Defteri: Her gün, hava durumundan başlanarak, havanın çalışmaya elverişli olup olmadığı, çalışılmış ise günün hangi saatlerinde ve işin hangi bölümlerinde çalışıldığı, işin ilerleyişi, gelişmesi, ortaya çıkan engeller, yapılan iş miktarı, şantiyeye giren inşaat, tesisat ve ihzarat malzemesi ile fiyat farkına tâbi günlük tüketilen malzeme çeşit ve miktarları, sözleşme gereğince yüklenicinin iş başında bulundurması şart koşulan teknik elemanların o gün iş başında bulunup bulunmadığı, yükleniciyle yapılan önemli görüşme ve sonuçları, şantiyede fi-

len çalışan işçiler ile kullanılan taşıt araçları, iş makine ve teçhizatın çeşit ve miktarları, işyerinde toplanılan gerektiğinde başvurulacak delil niteliğindeki günlük olaylar ve bilgiler ile uygulama projesi bulunmayan ve âciliyeti sebebiyle beklemeye tahammülü olmayan;

a) Ön veya kesin projesi bulunmayıp sözleşme ve ekleri gereğince tiplere ve tanımlara göre yapılması mecburî olan ameliyat, imalât, tesisat ve inşaata ait şekil, kroki ve her türlü ölçmeler,

b) Her türlü kazı, ariyet ve depo yerlerine ait kroki uzaklık kot ve ölçülen boyutları, her türlü malzemenin figüre ve istiflerine ait kroki ve ölçmeler,

c) Sözleşme ve eklerine göre tartılarak, ölçülerek veya sayılarak tespit edilecek olan miktarlar (Ayrıca, bu miktarlara ilişkin tutanaklar düzenlenir.),

ç) İşyerinde bulunup da sözleşme ve eklerine göre kaldırılması veya bedeli ölçülere göre ödenmesi gereken her türlü yapı, geçici köprü, tesis, yol ve kanallar ile ağaç kesimi gibi ileride tespiti ve ölçülmesi imkânsız her türlü ameliyat, imalât, tesisat ve inşaat ile ilgili ölçü kroki ve şekiller,

d) Her türlü yapının temel üst kotu altında kalan kısımları, bunlar ile ilgili doğal zemin, temel tabanı, yer altı ve yerüstü su kotları, su debileri, zeminin klâsı, şev ve durumları, röpriz ve iksalara ilişkin şekil, kroki, kot ve her türlü ölçmeler, denetim mühendisi veya yetki verdiği yardımcısı tarafından yüklenici veya yetkili temsilcisi ile birlikte ve zamanında zemin üzerinde veya yerinde ölçülüp, işbaşındaki kroki ve kesitleri çizilerek ölçü, boyut ve kotları ve bunlar ile ilgili nivelman okumaları,

Şantiye Defterine yardımcı denetim elemanları tarafından kaydedilerek, yüklenici

veya vekili ile birlikte denetim mühendisi tarafından imza edilir.

Ataşman Defteri: Denetim mühendisi veya yetki verdiği yardımcısı ile yüklenici veya temsilcisi tarafından düzenlenip imzalanmış defterdir.

Yeşil Defter: Birim fiyat üzerinden indirim yapılmak veya teklif birim fiyat almak suretiyle gerçekleştirilen işler için düzenlenen Yeşil Defter (Ek-4), denetim mühendisi tarafından her hak ediş için bir önceki yeşil defterdeki miktarlar da göz önünde tutularak yüklenici ile birlikte düzenlenir.

ve tutanaklar tutulur. Bu belgeler, yapılan işin adı, miktarı, yeri, projenin hangi kısmına ilişkin olduğu belirtilip sayfa numarası verilmek suretiyle tanzim edilir.

(2) Yüklenici, taahhüdü altındaki iş ile ilgili olarak düzenlenen her türlü defter, tutanak ve belgeleri bir itirazı var ise bunu da belirtmek suretiyle imza etmek zorundadır. İmza edilen bu evrakın bir kopyası yükleniciye verilir. Yüklenici, bu defter, tutanak ve belgeleri imza etmekten kaçınır ise durum bir tutanak ile tespit edilir.

(3) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen defterler ve tutanaklar değerli belge niteliğinde olup kaybolmasından ilgisine göre denetim mühendisi, denetim mühendisi yardımcısı veya kaybeden ilgililer sorumludur.

(4) Denetim mühendisi, denetim mühendisi yardımcısı ve yardımcı denetim elemanları herhangi bir sebeple görevinden ayrılmak zorunda kaldığı takdirde veya işin sonunda, defterler, tutanaklar ve belgeleri idareye teslim etmek zorundadır.

4. YAPIM İŞİ İHALELERİ İHALE UYGULAMA YÖNETMELİĞİNDE ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

19.06.2018 tarihli ve 30453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren

düzenlemeler ile ihale uygulama yönetmeliklerinde de önemli değişiklikler gerçekleştirilmiş olup yapım işi ihalelerinde önemli denilebilecek değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Özet olarak;

-Ticaret Sicil Gazetesi, İş Deneyim Belgesi, Teknolojik Ürün Deneyim Belgesi, Geçici Teminat Mektubu, Gelir Tablosu, Bilanço 19.07.2018 Tarihinden İtibaren İhale Teklif Zarfında Sunulmak Zorunda Değildir. Bu belgelerden hangisinin teklif zarfında sunulmasına gerek olmadığı ihaleye çıkan idareler tarafından sunulmayacak belgeler tablosunda gösterilecektir.

- Yapım işi ihalelerinde, iş deneyim belgelerindeki değişiklik sonucunda EKAP üzerinden düzenlenen iş deneyim belgelerinde işin varsa belgeye konu esaslı unsur ile belge tutarlarının iş grupları itibarıyla dağılımı yazılmak zorundadır.

Örneğin, bünyesinde köprü ve tünel iş kısımları bulunan bir yol yapım işinde belge tutarının ne kadarının AI (Köprü), ne kadarını AII (Tünel) ve ne kadarının AV (esaslı unsur olan yol) grubundan oluştuğu belirtilecektir.

5. SONUÇ

Geçtiğimiz haziran ayında yapım işi ihaleleri açısından önemli diyebileceğimiz gelişmeler yaşanmıştır;

12 Haziran 2018 tarihinde Kamu İhale Kurulu Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler ile illiyet bağı olduğu değerlendirilen yurtdışında kurulu tüzel kişilerin yurtdışında üstlendikleri yapım işleri için, ilgililer tarafından bu kapsamda yapılacak başvuru üzerine, Ticaret Müşavirlikleri/Ataşelikleri tarafından Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 43 üncü maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca KİK026.1/Y no.lu standart form kullanılarak iş bitirme belgesi düzenlenebileceğine karar verilmiştir.

05.06.2018 tarihli ve 30442 sayılı Resmi Gazete'de Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Kamu Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ana hizmet birimleri ve il müdürlükleri tarafından, kamu yapılarına ilişkin her türlü yapım işlerine ait denetim hizmetlerinin yürütülmesinde uygulanacak usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Son olarak 19.06.2018 tarihinde de tüm ihale uygulama yönetmeliklerinde önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

Resmi Gazete, www.basbakanlik.gov.tr/resmigazete

www.kik.gov.tr/duyurular

Ayşe Çiğdem TAŞPINAR

Gelir Uzmanı

Gelir İdaresi Başkanlığı

696 SAYILI KHK KAPSAMINDA SÖZLEŞMESİ FESH EDİLENLERE ÖDENECEK TAZMİNATTA KDV'NİN DURUMU

1. GİRİŞ

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri gereğince sürekli işçi kadrosuna geçirileceklerin istihdam edilmesine esas hizmet alımı sözleşmelerinin feshi nedeniyle, idare tarafından yükleniciye, sözleşmenin yürütülmesine ilişkin her türlü zarara karşılık her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'i ile yapılan işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'inin, fesih tarihindeki fiyatlar dikkate alınarak (vergi, resim, harç ve paylar dâhil olmak üzere tüm giderler ve mahrum kaldığı kar karşılığı olmak üzere) ödenecek tazminat bedellerinin katma değer vergisine tabi olup olmadığı tartışılmalı bir konudur.

Makalemizde genel olarak tazminat ödemelerinin ve 696 sayılı KHK kapsamında sözleşmesi fesh edilenlere yapılacak ödemelerin KDV karşısındaki durumu mevzuat ve görüşler doğrultusunda değerlendirilmeye çalışılacaktır.

2. TAZMİNATLARIN KDV AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tazminat, bir zarar karşılığında zarar görene ödenen maddi ve/veya manevi zararların karşılığı olarak tanımlanabilmektedir. Tazminat ödemeleri bir teslim veya hizmet karşılığı yapılmadığından genel olarak KDV'nin konusuna girmemektedirler. Ancak, 696 sayılı KHK kapsamında zorunlu/ özel bir durumdan kaynaklanan fesih için konunun ayrıca irdelenmesi gerekmektedir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

- 1/1 inci maddesinde, Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin KDV'ye tabi olduğu,
- 4/1 inci maddesinde, hizmetin teslim ve teslim sayılan haller ile mal ithalatı dışında kalan işlemler olduğu ve bu işlemlerin bir şeyi yapmak, işlemek, meydana getirmek, imal

etmek, onarmak, temizlemek, muhafaza etmek, hazırlamak, değerlendirmek, kiralamak, bir şeyi yapmayı taahhüt etmek gibi, şekillerde gerçekleştirilebileceği, hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan, konu ile ilgili olarak 60 No.lu KDV Sirkülerinin "1.2. Tazminatlar" başlıklı bölümünde;

"1.2.1. Herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olarak ortaya çıkmayan tazminat ve benzeri ödemeler prensip olarak KDV'nin konusuna girmemektedir. Bu kapsamda, işin sözleşme şartlarına uygun yapılmaması, işin verilen süre içerisinde tamamlanmaması, sözleşmenin feshedilmesi gibi nedenlerle tazminat, cayma bedeli v.b. adlarla yapılan cezai şart mahiyetindeki ödemeler herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığı olmadığından KDV'nin konusuna girmemektedir." açıklamalarına yer verilmiştir.

Tazminat ödemelerinde KDV'nin durumuna ilişkin örnek özelgeler aşağıdaki gibidir;

Herhangi bir mal teslimi veya hizmet ifası mahiyetinde olmayan teslim ve hizmetler katma değer vergisinin konusuna girmemektedir. Bu şekilde yapılan işlemler karşılığında ödenen bedeller üzerinden katma değer vergisinin hesaplanmaması gerekmektedir. Buna göre, teslim edilmesi gereken malların sözleşmede belirtilen sürede teslim edilmemesi durumunda tahsil edilen gecikme cezaları ya da tazminatlar, bir mal teslimi veya hizmet ifası karşılığında ortaya çıkmadığından, katma değer vergisine tabi bulunmamaktadır¹.

Sözleşme hükümlerine uyulmaması nedeniyle kesilen ceza bedelleri herhangi bir

teslim veya hizmetin karşılığı olmadığından KDV'nin konusuna girmemektedir. Dolayısıyla, ticari imtiyaz sözleşme hükümlerine istinaden tahsil ettiğiniz ancak bir teslim veya hizmetin karşılığı olmayan ceza ve tazminat bedelleri üzerinden KDV hesaplanmasına gerek bulunmamaktadır².

Otelin erken tahliyesi üzerine yapılan anlaşma çerçevesinde firmanıza ait demirbaşların teslimi ile belgesiz tesisin belgeli yapılması ve yenilenmesi hizmeti genel hükümler çerçevesinde KDV'ye tabi bulunmakta olup, bunlar karşılığında alınan bedeller üzerinden katma değer vergisi hesaplanması gerekmektedir. Ancak, anlaşmaların iptal edilmesi nedeniyle tur acentelerine yapılan ödemelerin karşılığı olarak tahsil edilen tutarlar ile erken tahliyeden dolayı tahsil edilen tutarlar, herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığını teşkil etmediğinden bu tutarlar üzerinden KDV hesaplanmasına gerek bulunmamaktadır³.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 127 nci maddesi ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye eklenen geçici 23 üncü maddesinin (ç) bendinde; sürekli işçi kadrolarına geçirileceklerin istihdam edilmesine esas hizmet alım sözleşmelerinin, birinci fıkrada öngörülen geçiş işleminin yapıldığı tarih itibarıyla feshedilmiş sayılacağı, feshedilmiş sayılan sözleşmelerden, sadece yapılan işin tutarı, her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'ini aşmayanlar için yükleniciye, sözleşmenin yürütülmesine ilişkin her türlü zarara karşılık her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'i ile yapılan işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'inin fesih tarihindeki fiyatlar dikkate alınarak sözleşmeyi yürüten idare tarafından,

2 İzmir Vergi Dairesi Başkanlığının 13.07.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.35.17.01-35-02-315 sayılı Özelgesi.

3 Muğla Vergi Dairesi Başkanlığının 01.11.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.48.15.01-KDV17-111 sayılı Özelgesi.

yapmış olduğu vergi, resim, harç ve paylar dâhil olmak üzere tüm giderler ve mahrum kaldığı kar karşılığı olmak üzere tazminat olarak ödeneceği ve başkaca bir ödeme yapılmayacağı ve yüklenicinin başka bir hak talebinde bulunamayacağı belirtilmiştir.

Mevzuattan anlaşılacağı üzere ödenecek tutarın tazminat olduğu, ödeme yapılacak tutarın belirli bir oran şeklinde belirlendiği ve sonuç olarak herhangi bir teslim veya hizmet karşılığı ödeme olmaması nedeniyle yapılacak ödeme KDV'nin konusuna girmemektedir.

Benzer şekilde İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 29.05.2018 tarih ve 39044742-130(Özelge)-E506153 sayılı özeliği yukarıda yapmış olduğumuz açıklamaları destekler mahiyettedir;

“696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümleri gereğince sürekli işçi kadrosuna geçirileceklerin istihdam edilmesine esas hizmet alımı sözleşmelerinin feshi nedeniyle, idare tarafından yükleniciye yapılacak ödemeler, söz konusu ödemelerin anılan Kararnamede açıkça tazminat olarak nitelendirildiği, ödenecek tutarın yüklenicilerin yapmış olduğu gerçek gider, harcama ve zarar dikkate alınmadan belirlendiği dikkate alındığında herhangi bir teslim veya hizmetin karşılığını teşkil etmediğinden KDV'ye tabi bulunmamaktadır.”

3. SONUÇ

Tazminat ödemeleri, ticari ilişkide bulunan taraflardan diğer tarafı maddi veya manevi olarak zarara uğrattığı durumda öngörülen bir ödeme türüdür. Tazminatın tutarı

çoğu zaman yapılan sözleşmelerde belirli bir yüzde veya tutar olarak belirlenebilmektedir.

Makalemizin konusunu oluşturan 696 sayılı KHK hükmünce kamu ihale mevzuatı kapsamında sözleşmesi fesih edilecekler sadece yapılan işin tutarı, her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'ini aşmayanlar için yükleniciye, sözleşmenin yürütülmesine ilişkin her türlü zarara karşılık her türlü fiyat farkı hariç sözleşme bedelinin %80'i ile yapılan işin tutarı arasındaki bedel farkının %5'inin fesih tarihindeki fiyatlar şeklinde belirlenmiştir.

Bu kapsamda ödenecek tazminatlar, bir mal teslimi veya hizmet kapsamında oluşmadığından ve vergiye tabi bir teslim veya hizmetin süresinde ödenmemesi(veya geç ödenmesi) gibi nedenlerden kaynaklanmadığından KDV'nin konusuna girmeyecektir.

KAYNAKÇA

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, 696 sayılı KHK,

Gelir İdaresi Başkanlığının 18.01.2007 tarih ve B.07.1.GİB.0.01.54/5401- 3035 /3563 sayılı Özeliği,

İzmir Vergi Dairesi Başkanlığının 13.07.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.35.17.01-35-02-315 sayılı Özeliği,

Muğla Vergi Dairesi Başkanlığının 01.11.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.48.15.01-KDV17-111 sayılı Özeliği,

İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 29.05.2018 tarih ve 39044742-130(Özelge)-E506153 sayılı Özeliği.

Mahmut ÇOLAK

SGK, Başmüfettiş

TAŞERON KAPSAMINDA ÇALIŞAN ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN BELEDİYE ŞİRKETLERİNE GEÇİŞİ SONRASI ÖZEL GÜVENLİK HİZMETLERİ MEVZUATI GEREĞİ YAPILMASI GEREKENLER-II

Makalemizin ilk bölümünde; genel açılımlar, faaliyet izni, koruma planları, mülki idare amirlerinin yetkisi, özel güvenlik görevlisi çalışma izni, özel güvenlik görevlilerinin bildirilmesi, kimlik kartları, üniforma ve teçhizat, silah bulundurma ve diğer hususlar kaleme alınmıştı. Bu bölümde kalan diğer hususlar işlenecektir.

21. ÖZEL GÜVENLİK EĞİTİMİ VE İZİNİ

Özel güvenlik temel eğitimi ve yenileme eğitimi İçişleri Bakanlığında faaliyet izni alan özel eğitim kurumlarında yapılır. Özel güvenlik eğitim izni için İçişleri Bakanlığı'na yapılacak başvuruya aşağıdaki bilgi ve belgelerden birer suret eklenir.

- Eğitim yapılacak tesisin adresi, tapusu veya kira sözleşmesi,
- Binaya ilişkin yapı kullanma izni veya eğitim kurumu açılmasında

fenni sakınca olmadığına ilişkin belediyeden alınan yazı,

- Kurucu, yönetici ve uzman eğitimcilerin T.C. Kimlik Numarası,
- Yöneticilerin dört yıllık yükseköğretim mezunu olduğunu belgeleyen diploma veya dengi belgenin örneği,
- Eğitim kurumunu temsil edecek yöneticiler için yetki belgesi,
- Yöneticilerin özel güvenlik temel eğitim sertifikası (genel kolluk birimlerinde daha önce çalışmış olanlardan buna ilişkin belge).
- Eğitim yapılacak tesisin yangın sigortası ve zorunlu deprem sigortası poliçelerinin birer sureti.

22. EĞİTİM PROGRAMI

Özel güvenlik eğitimine alınan adaylar asgari 120 saatlik eğitime tabi tutulur. Prog-

ramın 20 saati silah ve atış eğitimine ayrılır. Ateşli silah taşımayacak özel güvenlik görevlilerinin silah ve atış eğitimini alması zorunlu değildir. Bu görevlilerin temel eğitimi 100 saatten aşağı olmayacak şekilde düzenlenir.

“Özel güvenlik görevlisi olur” ibareli sağlık raporu ve öğrenim durumunu gösterir belge temel eğitimden önce istenir.

Özel güvenlik görevlilerine çalışacakları yerin ve yapacakları görevin özelliğine göre alan eğitimleri verilebilir.

Özel güvenlik temel eğitimi günlük 8 saat ve haftada 48 saatten fazla olamaz. 1 ders saati 40 dakikadır ve 2 ders arası en az 10 dakika ara verilir. İhtiyaç halinde aynı ders konusunda ve ikişer dersten fazla olmayacak şekilde blok ders yapılabilir. Haftanın bir günü kursiyerlerin istirahatına ayrılır ve ders yapılmaz.

Temel ve yenileme eğitiminde kursiyerlere silah bilgisi ve atış dersi kapsamında 15 metre mesafeden ve 25 fişek üzerinden atış yaptırılır. Kursiyerlerin atış eğitiminde başarılı kabul edilmesi için 25 adet fişegin en az 15 adedinin hedefe isabet etmesi gerekir. Yeterli başarıyı gösteremeyen kursiyerlere ek fişek istihkakı alınmak suretiyle başarılı oluncaya kadar atış yaptırılır. Atış için alınan fişek istihkaklarının sarf edildiğine dair atış yapılan yerin sorumlusu ve eğitim kurumu yöneticisi tarafından imzalanacak tutanak tutulur.

Silahlı görev yapan özel güvenlik görevlilerine, istihdam edildikleri kurum/kuruluş veya şirket tarafından her yıl en az 25 fişek üzerinden hizmet içi eğitim atışı yaptırılır.

Özel güvenlik görevlisi istihdam edenler, personelin fiziki yeterliliğinin görev müddetince sürmesini sağlamakla yükümlüdür.

Silah Bilgisi ve Atış dersinin tüm uygulamaları ve silah atış eğitimleri poligon

ortamında yapılır. Özel eğitim kurumları, kendilerine ait atış poligonu bulunmaması halinde, özel kişilere veya genel kolluğa ait atış poligonlarından yararlanabilir. Bu kurumlar, atış eğitimini yaptıracığı atış poligonunu, eğitim faaliyetine başladığı tarihten itibaren 15 gün içinde Valiliğe bildirir.

Güvenlik Sistemleri dersi, güvenlik cihazlarının kurulu bulunduğu alanlarda da yapılabilir.

Yenileme Eğitimi

Özel güvenlik görevlileri ile yöneticiler kimlik kartlarının yenilenebilmesi için 5 yılda bir yenileme eğitimi alır.

Yenileme eğitimi 60 ders saatinden oluşur. Yenileme eğitiminin 10 ders saati silah bilgisi ve atış dersine ayrılır.

Özel güvenlik yenileme eğitimi günlük 8 saat ve haftada 48 saatten fazla olamaz. 1 ders saati 40 dakikadır ve 2 ders arası en az 10 dakika ara verilir. İhtiyaç halinde aynı ders konusunda ve ikişer dersten fazla olmayacak şekilde blok ders yapılabilir.

Yenileme eğitimi, kendi bünyesinde özel güvenlik birimi olup, en az 20 özel güvenlik görevlisi istihdam edilen yerlerde, yeterli araç-gereç ve materyal ile sınıf ortamı oluşturulması ve il valiliği tarafından yerinde yapılacak incelemede uygun değerlendirilmesi halinde, fiilen hizmet verilen yerlerde de yapılabilir. Ancak, özel güvenlik şirketlerinden koruma ve/veya güvenlik hizmeti alanlar yerinde yenileme eğitimi yapamazlar.

Yenileme eğitimine katılan özel güvenlik görevlileri ile yöneticilerin hizmet ve iş akitleri devam eder, eğitim süresince özlük haklarından yoksun bırakılamaz.

Eğitim Kurslarına Devam Zorunluluğu

Adayların, özel güvenlik eğitimi süresince verilen derslerin en az 2/3 ne devamı

zorunludur. Özel eğitim kurumlarınca, kursun sonunda adayların derslere devam durumunu gösteren devam çizelgesi düzenlenir. Kabul edilebilir bir özürlü bulunmaksızın derslerin %10 undan fazlasına devam etmeyenlerin kursla ilişkisi kesilir.

Sınav

Özel güvenlik temel ve yenileme eğitimi tamamlayanlar yazılı ve uygulamalı sınava tabi tutulur.

Yazılı sınav, merkezi sınav komisyonunca hazırlanan sorularla illerde yapılır.

İçişleri Bakanlığınca belirlenen sayıda yazılı sınav gözlemcisi ve illerde yapılacak uygulamalı sınav komisyonlarında görevlendirilecek personel valilik tarafından belirlenir.

Yazılı Sınav

Yazılı sınav soruları Merkezi Sınav Komisyonu tarafından hazırlanır. Yazılı sınavın yeri, tarihi, başvuru süresi, başvuru sırasında istenecek belgeler ve diğer hususlar en az 15 gün önceden Komisyon tarafından belirlenerek ilan edilir.

Yazılı sınav, eğitim konularının ağırlığına göre ve konuların tamamını kapsayacak şekilde hazırlanan ve 100 sorudan oluşan birinci kısım ile adayların silah bilgisinin ölçüldüğü ve 25 sorudan oluşan ikinci kısım olmak üzere çoktan seçmeli sorulardan oluşan iki kısım halinde yapılır.

Uygulamalı Sınav

Uygulamalı sınavda, 15 metre mesafeden ve 5 adet fişek üzerinden yaptırılacak atış ile adayların atış becerisi ölçülür. Adayların atış becerilerinin ölçüldüğü uygulamalı sınav, yazılı sınavdan hemen sonra yapılır. Sınava girecek aday sayısının fazla olması halinde, illerde birden fazla uygulamalı sınav komisyonu oluşturulabileceği gibi, sınav aynı gün

bitirilemediği takdirde devam eden günlerde de tamamlanabilir.

Sınav Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Adayların başarı puanının hesaplanmasında yazılı sınavın genel konulardan oluşan 100 soruluk birinci kısmı 100 puan üzerinden değerlendirilir. Silah bilgisi ve uygulama puanı ise, yazılı sınavın silah bilgisinin ölçüldüğü 25 soruluk ikinci kısmı 50 puan ve adayların atış becerilerinin ölçüldüğü uygulamalı sınav 50 puan olmak üzere toplam 100 puan üzerinden değerlendirilerek tespit edilir. Silahlı eğitim almış adayların başarı puanı bu iki puanın toplamının aritmetik ortalamasıyla bulunur. Adayların başarı puanının yeterli sayılabilmesi için, bu iki puan ortalamasının en az 60, her iki kısım puanının ise en az 50 olması şartı aranır.

Sınavlarda yeterli başarıyı sağlayamayan adaylar, yeniden özel eğitim kursuna devam etmeksizin 1 yıl içinde birbirini takip eden 3 sınava daha katılabilir. Toplam 4 sınav neticesinde de başarısız olan veya başarısız sayılan adaylarda tekrar özel eğitim kursuna devam şartı aranır.

Silahsız olarak görev yapacak olan özel güvenlik görevlileri, sadece yazılı sınavın birinci kısmındaki soruları cevaplarlar ve bu kısımdan en az 60 puan almaları halinde başarılı sayılırlar. Silah bilgisi ve atış fark dersini alan özel güvenlik meslek yüksekokulu mezunlarının da silah bilgisiyle ilgili yazılı ve uygulamalı sınavdan altmış puan almaları halinde başarılı sayılırlar. Özel güvenlik meslek yüksekokulu öğrencileri eğitim dönemi içerisinde silahsız olarak ve gözlemci sıfatıyla staj yapabilirler. İki yıllık öğrenim boyunca, meslek yüksekokulu tarafından belirlenecek tarihlerde, özel güvenlik eğitim kurumlarında silah eğitimi alabilir ve mezuniyetleriyle birlikte silahlı eğitimleri de geçerli kabul edilir.

Yenileme eğitimi; özel güvenlik görevlilerinin mevcut bilgi ve becerilerinin geliştirilmesine yönelik yapılıdır. Yenileme eğitimi sonrasında yapılan sınavlar özel güvenlik görevlilerinin seviye tespitine yöneliktir. Sınav neticesi aldığı puanlar verilecek sertifikaya işlenir ve yükselmelerde işverence göz önüne alınabilir. Özel güvenlik görevlileri seviye puanlarını yükseltmek için çalışma izinleri süresince seviye yükseltme sınavlarına girebilirler.

Temel ve yenileme eğitimleri sonunda merkezi sınav komisyonu tarafından yapılan sınavlarla ilgili optik cevap kâğıtları, atış kâğıtları ve benzeri yazılı doküman altı ay süreyle muhafaza edilir. Bu sürenin sonunda tutanakla tespit edilerek imha edilir.

Özel Güvenlik Eğitimi Sertifikası

Özel güvenlik temel eğitimi sonrasında yapılan yazılı ve uygulamalı sınavlarda başarılı olanlar, yenileme eğitimine katılan ve yapılan yazılı ve uygulamalı sınavlarda seviye puanları yeniden belirlenenlere “Özel Güvenlik Eğitim Sertifikası” düzenlenir ve valilikçe onaylanarak kendilerine verilir.

Özel güvenlik temel eğitimi ve özel güvenlik yenileme eğitimi sertifikaları 5 yıl süreyle geçerlidir.

23. DENETİM

İçişleri Bakanlığı ve valilikler, 5188 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğini, yasak uygulama ve davranışların bulunup bulunmadığını ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediğini tespit etmek amacıyla, özel güvenlik şirketlerini, alarm izleme merkezlerini, özel güvenlik birimlerini ve özel eğitim kurumlarını her zaman denetleyebilir.

Havalimanı ve deniz limanlarının denetiminde, uluslararası anlaşmalar ve 25.07.1997

tarif ve 97/9707 sayılı Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Güvenliğin Sağlanması, Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilip getirilmediği göz önünde bulundurulur.

Denetim sırasında, faaliyet izninin ve personelin çalışma izinlerinin geçerli olup olmadığı; özel güvenlik görevlileri için mali sorumluluk sigortasının yaptırılıp yaptırılmadığı; üçüncü kişilere verilen koruma ve güvenlik hizmetlerine ilişkin sözleşmelerin usulüne uygun düzenlenip düzenlenmediği ve bu sözleşmelerin zamanında valiliğe bildirilip bildirilmediği; görev alanına uyulup uyulmadığı; silah ve teçhizatın ruhsatlı olup olmadığı ve bunların usulüne uygun korunup korunmadığı; kayıt ve defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığı; eğitim hizmetlerinin bu Yönetmelik hükümlerine uygun yürütülüp yürütülmediği, Kanun ve bu Yönetmeliğin diğer hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı ve amaç dışında faaliyet gösterilip gösterilmediği incelenir.

Denetim sonucu düzenlenen raporun bir sureti denetlenen birimin dosyasında muhafaza edilir, diğer sureti valiliğe, ilgisine göre bir sureti de İçişleri Bakanlığına sunulur.

Denetim sonucunda tespit edilen eksiklikler ilgili kişi, kurum, kuruluş, eğitim kurumu, alarm izleme merkezi ve şirkete yazılı şekilde bildirilerek bu eksiklikleri gidermesi için eksikliğin niteliğine göre asgari 7 gün süre verilir. Bu süre sonunda eksiklikler giderilmediği takdirde veya denetim sonucu konusu suç teşkil eden uygulamalar tespit edildiğinde 5188 sayılı Kanununun 19 uncu ve 20 nci maddesinde belirtilen cezalar uygulanır.

24. SAKAT VE ESKİ HÜKÜMLÜ ÇALIŞTIRMA

Özel güvenlik birimlerinde ve özel güvenlik şirketlerinde, 4857 sayılı İş Kanununun 30 uncu maddesi gereğince çalıştırılacak sakat ve eski hükümlü sayısının belirlenmesinde özel güvenlik görevlileri hesaba dâhil edilmez.

25. CEZA UYGULAMASI

Özel güvenlik görevlileri, görevleriyle bağlantılı olarak işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır.

Özel güvenlik görevlilerine karşı görevleri dolayısıyla suç işleyenler kamu görevlisine karşı suç işlemiş gibi cezalandırılır.

26. ÖZEL GÜVENLİK MALİ SORUMLULUK SİGORTASI

Özel hukuk tüzel kişileri ve özel güvenlik şirketleri, istihdam ettikleri özel güvenlik görevlilerinin üçüncü kişilere verecekleri zararların tazmini amacıyla özel güvenlik mali sorumluluk sigortası yaptırmak zorundadır. Özel güvenlik mali sorumluluk sigortasına ilişkin esas ve usuller Hazine Müsteşarlığınca belirlenir.

Özel güvenlik mali sorumluluk sigortası, Türkiye'de ilgili branşta çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılır. Bu sigorta şirketleri özel güvenlik mali sorumluluk sigortasını yapmakla yükümlüdürler. Bu yükümlülüğe uymayan sigorta şirketlerine Hazine Müsteşarlığınca idarî para cezası uygulanır.

27. GÖREV DIŞINDA ÇALIŞTIRMA YASAĞI

Özel güvenlik personeli, 5188 sayılı Kanunda belirtilen koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştırılmaz.

28. GREV YASAĞI

Özel güvenlik personeli greve katılamaz.

29. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA YASAĞI

Özel güvenlik görevlileri lokavt dolayısıyla işten uzaklaştırılmaz.

30. ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN YETKİLERİ

- Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.
- Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.
- Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.
- Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.

- Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.
- Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.
- Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 168 inci maddesine göre yakalama¹
- Türk Medeni Kanunu, Türk Borçlar Kanunu ve Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre zor kullanma.

Özel güvenlik görevlileri yukarıda sayılan yetkileri sadece görevli oldukları süre içinde ve görev alanlarında kullanabilirler.

Özel güvenlik görevlileri silahlarını görev alanı dışına çıkaramazlar. İşlenmiş bir suçun sanığı veya suç işleyeceğinden kuvvetle şüphe edilen kişinin takibi, dışarıdan yapılan saldırılara karşı tedbir alınması, para ve değerli eşya nakli ve cenaze töreni gibi güzergâh ifade eden durumlarda güzergâh boyu görev alanı sayılır. Görev alanı, zorlu hallerde Komisyon kararıyla genişletilebilir. Kişi korumasında çalışan özel güvenlik görevlilerinin görev alanı; koruduğu kişi ile birlikte olduğunda ülke geneli, koruduğu kişi olmaksızın kişi koruma izni verilen ilin sınırlarıdır.

Zor kullanma ve yakalama yetkilerinin kullanılmasını gerektiren olaylar en seri vasıta ile yetkili genel kolluğa bildirilir; yakalanan kişi ve zapt edilen eşya genel kolluğa teslim edilir.

Eğitim ve öğretim kurumlarında, sağlık

¹ (Adli kolluğun olay yerinde aldığı tedbirlere uyulmaması halinde yetkisi-Madde 168 - (1) Olay yerinde görevine ait işlemlere başlayan adli kolluk görevlisi, bunların yapılmasına engel olan veya yetkisi içinde aldığı tedbirlere aykırı davranan kişileri, işlemler sonuçlanıncaya kadar ve gerektiğinde zor kullanarak bundan men eder.)

tesislerinde, talih oyunları işletmelerinde, içkili yerlerde silahlı özel güvenlik görevlisi çalıştırılmasına izin verilmez.

Özel güvenlik görevlileri, özel toplantılarda, spor müsabakalarında, sahne gösterileri ve benzeri etkinliklerde silahlı olarak görev yapamazlar.

5188 sayılı Kanunda yazılı görevleri yerine getirirken yaralanan, engelli hâle gelen özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlisinin kanunî mirasçılara, iş sözleşmesinde veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen miktar ve esaslar çerçevesinde tazminat ödenir. Ancak, genel hükümlere göre daha yüksek miktarda tazminat ödenmesine mahkemelerce hükmedilmesi halinde, iş sözleşmesine veya toplu iş sözleşmesine dayanılarak ödenen tutarlar mahsup edilir.

Bu kapsamda ödenecek tazminat, 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında ödenmesi gereken diğer tazminatlarla ilişkilendirilmez.

Kamu kurum ve kuruluşlarında 5188 sayılı Kanunda yazılı görevleri yerine getirirken yaralanan, engelli hâle gelen özel güvenlik görevlilerine veya ölen özel güvenlik görevlilerinin kanunî mirasçılara; iş sözleşmesi, toplu iş sözleşmesi veya 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerinde belirtilen tazminat miktarlarından hangisi yüksek ise o miktar ödenir.

31. SUÇLAR VE CEZALAR

- Özel güvenlik iznini almadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişiler veya kuruluşların yöneticileri 3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.
- Faaliyet iznini almadan özel güvenlik faaliyetinde bulunan şirketlerin kurucu ve yöneticilerine, özel gü-

venlik izni almadan özel güvenlik birimi oluşturan kurum ve kuruluşların yöneticileri, 3 aydan 1 yıla kadar hapis ve 5.000 güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu şekilde cezalandırılan kişiler, özel güvenlik şirketlerinde ve özel güvenlik eğitimi veren kurumlarda kurucu ve yönetici olamazlar.

- Çalışma izni verilmeyen kişileri özel güvenlik görevlisi olarak istihdam eden kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yetkilileri, 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu kişilerin silâhlı olarak çalıştırılmış olması hâlinde, verilecek ceza 1 kat artırılır. Bu suçun bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde ayrıca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.
- Özel güvenlik malî sorumluluk sigortasını yaptırmadan özel güvenlik görevlisi istihdam eden kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticileri istihdam ettikleri her kişi için 150 gün adli para cezası ile cezalandırılır.
- Faaliyet iznini almadan özel güvenlik hizmeti veya özel güvenlik eğitimi verdiğini ilân eden veya reklam yapan kişi; kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticileri, 6 aya kadar hapis ve 50 günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

32. İDARİ PARA CEZASI VEYA YAPTIRIM GEREKTİREN FİİLLER

- Özel güvenlik kimlik kartını başkasına kullandıran özel güvenlik yöneticisi ve görevlisine 3.000 Türk Lirası idari para cezası verilir ve bu kişinin özel güvenlik kimlik kartı valilikçe iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik alanında çalışamazlar.

- Mülki idare amirlerince istenen ilave tedbirleri almayan kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine 6.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.
- Mülki idare amirinin veya birlikte görev yapılan yetkili genel kolluk amirinin verdiği emirleri yerine getirmeyen veya bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de bu suç ile ilgili yetkili genel kolluğa bilgi vermeyen özel güvenlik yöneticisi ve görevlileri ile bu emrin yerine getirilmemesi eylemine sebep olan özel güvenlik yöneticisi ve görevlisinin bağlı oldukları kişi, kurum, kuruluş veya şirket yetkilileri 1 yıl süreyle özel güvenlik alanında görev alamazlar.
- Geçerli mazereti olmadan² denetim esnasında güvenlik sorumlusunu veya yöneticiyi bulundurmayan, denetim kapsamındaki bilgi, belge ve kayıtları vermeyen kişi, kurum, kuruluş ve şirketlere 5.000 Türk lirası, denetimlerde tespit edilip giderilmesi istenen eksiklikleri gidermeyen kişi, kurum, kuruluş veya şirketlerin yöneticilerine 6.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.
- Özel güvenlik görevlisini koruma ve güvenlik hizmetleri dışında başka bir işte çalıştıran, üniforma giydirmeyen veya izin verilen dışında teçhizat giydirerek çalıştıran kişi, kurum ve kuruluşlara her tespit için 3.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.
- “Göreve başlayan özel güvenlik görevlileri işveren tarafından 15 gün

² Bu ibare, senelik izin, idari izin, doktor raporu ve istirahat gibi durumlar olarak anlaşılmalıdır.

çinde valiliğe bildirilir” ile “Herhangi bir sebeple görevinden ayrılan özel güvenlik görevlileri işveren tarafından 15 gün içinde valiliğe bildirilir.” bildirimlerini süresinde yerine getirmeyenlere 3.000 Türk Lirası idari para cezası verilir.

- Yetkili genel kolluk kuvvetlerine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla direnen veya cebir kullanan ya da tehdit eden özel güvenlik yöneticisi ve görevlisi ile ateşli silâhını 5188 sayılı Kanuna aykırı veya görev alanı dışında kullanan, görevi dışında üniforması ile toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katıldığı tespit edilen özel güvenlik görevlilerinin özel güvenlik kimlik kartı valilikçe iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik alanında çalışamazlar.
- Grev yasağına uymayan özel güvenlik görevlileri 6 ay süreyle özel güvenlik alanında görev alamazlar.

Öngörülen bu cezalar mahalli mülki amir tarafından verilir.³

5188 sayılı Kanununun 20 inci maddesinde belirtilen hallerde, suçla ilişkin tutanaklar eklenmek suretiyle, ilgili kişi ve kuruluşa en az 7 gün süre verilerek savunması istenir. Savunması yeterli görülmeyenlere ilçelerde kaymakamın, illerde valinin onayı ile idari para cezası verilir.

Para cezası verilmesine ilişkin onaylar 7 gün içinde ilçelerde mal müdürlüklerine, illerde defterdarlığa gönderilir.

İdari para cezaları o yerin valilik veya kaymakamlığının bildirim üzerine 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

³ Cezaların uygulanmasında suçun işlendiği tarihte geçerli olan idari para cezası miktarları uygulanacaktır.

33. SONUÇ

696 sayılı KHK ile mahalli idarelerde çalıştırılan taşeron işçilerden güvenlik görevlisi olarak çalıştırılanların mahalli idare şirketlerinde işçi statüsüne geçirilmesi sonucu mahalli idare şirketlerinin faaliyet alanının münhasıran koruma ve güvenlik hizmeti olma zorunluluğu yoktur. Mahalli idare şirketleri bu kapsamdaki faaliyetlerini ayrı bir bölüm altında yürüteceklerdir. Bu şirketler bu hizmetleri sadece kendileri için kullanacaktır.

İlk etapta İçişleri Bakanlığından alınan Geçici Şirket Faaliyet İzin Belgesi; kurucu ve yöneticileri hakkında güvenlik soruşturması ve arşiv araştırması sonucu faaliyet izni hak kazanan şirketlere, Şirket Faaliyet İzin Belgesi halinde dönüştürülerek bu belge verilecektir.

Özel güvenlik görevlilerinin üçüncü kişilere verecekleri zararların tazmini amacıyla özel güvenlik mali sorumluluk sigortası mahalli idare şirketlerince yaptırılacaktır.

Mahalli idare şirketlerince kullanılacak üniforma ve üniformayı tamamlayan unsurlar ile teçhizat Valilikler tarafından onaylanacaktır.

KAYNAKLAR

696 sayılı KHK

375 sayılı KHK

5188 sayılı Kanun

Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik

Emniyet Genel Müdürlüğü, 18.01.2017-63246-6 tarih sayılı yazısı

Emniyet Genel Müdürlüğü, 26.03.2018-63137 tarih sayılı yazısı

Ömer KÖSE

*Maliye Bakanlığı
Denetim Elemanı*

İDARİ ŞARTNAMEDE YER ALMAYAN BELGE İSTENE BİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

İhaleye katılmak isteyen isteklilerde hangi şartların aranacağı ve hangi belgelerin istenileceği ilişkin bilgiler, ihale ilanı ve idari şartnamelerde detaylı olarak yer almaktadır.

Fakat zaman zaman ilan ve idari şartnamede istenilen hususlar, ihale komisyonunun aradığı bilgiler açısından yeterli olmayabilir.

Bu durumda ihale komisyonu ne yapacaktır? İhale komisyonu, belge tamamlatılması yoluna başvurabilir mi?

İstekliden bu konuda bilgi istenilirse yani ilan ve idari şartnamede olmayan bir belge istenilirse, istekli nasıl bir cevap vermelidir?

Bu durum, ihaleye katılan isteklilerin maddi kayba uğramaması açısından son derece önemli ve bu çalışmanın konusunu oluşturmakta olup konuyla ilgili olarak Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar da örnek olarak sunulmuştur.

2. YASAL VE İDARİ DÜZENLEME

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Tüzel kişilik ve ehliyet” başlıklı 125 inci maddesinde;

“(1) Ticaret şirketleri tüzel kişiliği haizdir.

(2) Ticaret şirketleri, Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanabilir ve borçları üstlenebilirler. Bu husustaki kanuni istisnalar saklıdır.” hükmü bulunmaktadır.

Söz konusu maddenin gerekçesinde, bu madde ile 6762 sayılı Kanunun 137 nci maddesinde öngörülmüş bulunan ve tüm ticaret şirketleri için geçerli olan ultra vires ilkesinin kaldırıldığı, ticaret şirketlerinin Türk Medenî Kanununun 48 inci maddesi çerçevesinde haklardan yararlanabilecekleri ve borçlar üstlenebilecekleri ifade edilmiştir.

Ticaret şirketlerinin ana sözleşmelerinde yer almayan faaliyet alanlarında da haklardan yararlanıp, borçları üstlenebilmeleri ba-

kımından Türk Ticaret Kanununda herhangi bir engelin kalmadığı anlaşılmaktadır.

Ancak, Türk Ticaret Kanununa göre özel kanun niteliği taşıyan 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinde istekli olabilecek “**ihale konusu alanda faaliyet gösteren**” ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişim” olarak tanımlanmıştır.

4734 sayılı Kanunda yer alan anılan mevzuat hükmü gereğince, **istekli olabilecek sıfatını kazanmak için dahi** ihale konusu alanda faaliyet gösterilmesi gerektiği hususu dikkate alındığında, ihaleye teklif vermek isteyen kişi ya da kuruluşların evleviyetle bu şartı sağlamaları gerekmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Tekliflerin değerlendirilmesi” başlıklı 37 nci maddesinde;

“İhale komisyonunun talebi üzerine idare tekliflerin incelenmesi, karşılaştırılması ve değerlendirilmesinde yararlanmak üzere net olmayan hususlarla **ilgili isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamalarını isteyebilir.** Ancak bu açıklama, hiçbir şekilde teklif fiyatında değişiklik yapılması veya ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olmayan tekliflerin uygun hale getirilmesi amacıyla istenilmez ve yapılmaz.

Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36 ncı maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir.

Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirle-

nen sürede isteklilerden **bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir.**

Belirlenen **sürede bilgileri tamamlanmayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir.**

Bu ilk değerlendirme ve işlemler sonucunda belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir.

Bu aşamada, isteklilerin ihale konusu işi yapabilme kapasitelerini belirleyen yeterlik kriterlerine ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunup bulunmadığı incelenir.

Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır.” hükmü,

Kamu İhale Genel Tebliğinin “İdarelerce belgelerdeki eksik bilgilerin tamamlanması” başlıklı 16.6’ncı maddesinde;

“16.6.1 İhale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince eklenmesi zorunlu olan eklerinden herhangi birinin, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgeler ve ekleri idarelerce tamamlanmayacaktır. Ancak,

a) Geçici teminat ve teklif mektuplarının Kanunen taşınması zorunlu hususlar hariç olmak üzere, sunulan belgelerde **ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması halinde**, bu tür bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

b) Aday ve isteklilerce sunulan ve başka kurum, kuruluş ve kişilerce düzenlenen belgelerde, belgenin taşınması zorunlu asli unsurlar dışında, belgenin içeriğine ilişkin tereddüt yaratacak nitelikte olan ve belgeyi düzenleyen kurum, kuruluş veya kişilerden kaynaklanan bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler,

İdarelerce tamamlanacaktır.

Bu çerçevede, bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgeler, idarece ilgili kurum veya kuruluştan re'sen istenebilir. Söz konusu belgelerin aday veya istekliler tarafından tamamlanmasının istenilmesi halinde ise bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin niteliği dikkate alınarak idarelerce aday veya isteklilere iki iş gününden az olmamak üzere makul bir tamamlama süresi verilecektir.

16.6.2. İdarelerce bilgi eksikliklerinin tamamlanmasına ilişkin olarak verilen süre içinde aday veya isteklilerce sunulan belgelerin, başvuru veya ihale tarihinden sonraki bir tarihte düzenlenmesi halinde, bu belgeler, aday veya isteklinin başvuru veya ihale tarihi itibarıyla ihaleye katılım şartlarını sağladığını tevsik etmesi halinde kabul edilecektir.

16.6.3. Bilgi eksikliklerinin tamamlanmasına ilişkin belgelerin yazılı olarak istenilmesi ve aday ve isteklilerce bir dilekçe ekinde sunulması gerekmektedir. İdarece belirlenen sürede eksik bilgileri tamamlamayan aday ve isteklilerin başvuruları veya teklifleri değerlendirme dışı bırakılır ve isteklilerin geçici teminatları gelir kaydedilir.

16.6.4. İlgili mevzuatına göre ihaleye katılma şartı olarak istenmesi gereken belge veya bilgilerin idarece istenmediği ve bu durumun tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında tespit edildiği hallerde, idarelerce

bu tür belge veya bilgiler başvuruların ya da tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında aday veya isteklilerden talep edilemeyecek ve tamamlanamayacaktır.” açıklaması yer almaktadır.

3. ÖRNEK OLAY (*)

Konunun daha iyi anlaşılması bakımından Kamu İhale Kurulunca verilen bir karar aşağıda gösterilmiştir.

“İtirazen şikâyet dilekçesinde özetle, İdari Şartname'nin istekliler tarafından teklif dosyasında sunulması istenilen belgelerin düzenlendiği 7'nci maddesinde yetkili satıcılık belgesi ve alımı düşünülen malların tedarikine ilişkin belgelerin ve bunlarla ilgili oda kayıt belgesinin istenilmediği;

Dolayısıyla ihale makamı tarafından **ihale ilanı** ve **İdari Şartname**'de olmayan bir belgenin istenilmesinin mevzuata aykırı olduğu, ayrıca ihale makamının İdari Şartname'ye aykırı bir yorum getirdiği ve istekli olabileceklerin ihale konusu alanda faaliyette bulunması gibi bir yorum ile kendi firmasının piyasa koşullarında rahatlıkla temin edilebileceği bir ürünün alımının yapılmasının önüne geçildiği iddiasına yer verilmiştir.

Başvuru sahibinin iddiasının değerlendirilmesi sonucunda aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

...

-İhale dokümanında başvuru veya teklif zarfı içinde sunulması istenilen belgeler ve bu belgelere ilgili mevzuat gereğince **eklenmesi zorunlu olan eklerinden herhangi birinin**, aday veya isteklilerce sunulmaması halinde, bu eksik belgelerin ve eklerinin **idarelerce tamamlanılmayacağı**;

-Ancak geçici teminat ve teklif mektuplarının Kanunen taşınması zorunlu hususlar hariç olmak üzere, sunulan belgelerde ihale sonucu açısından teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmayan bilgi eksikliklerinin bulunması halinde, bu tür bilgi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin belgelerin **İdarelerce tamamlanabileceği**;

-Bilgi eksikliklerinin tamamlanmasına ilişkin belgelerin **yazılı olarak istenilmesi** ve aday ve isteklilerce bir dilekçe ekinde sunulması gerektiği;

-İdarece belirlenen sürede eksik bilgileri **tamamlamayan aday ve isteklilerin** başvuruları veya tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılacağı ve isteklilerin geçici teminatlarının gelir kaydedileceği anlaşılmaktadır.

Başvuru sahibi tarafından teklif dosyası kapsamında, İstanbul Ticaret Odası tarafından düzenlenen faaliyet belgesinin (oda kayıt belgesi) sunulduğu, belgenin verilmiş tarihinin 02.01.2018 olduğu, anılan belgede belge sahibinin mesleğinin “Bina ve diğer yapıların içi veya dışında yer ve duvar kaplama faaliyetleri, sıva işleri,...her türlü inşaat malzemeleri... vb.” şeklinde belirtildiği, ayrıca teklif ekinde sunulan 22.03.2017 tarihli ve 9289 sayılı Ticaret Sicili Gazetesinde söz konusu faaliyetin “Bina ve diğer yapıların içi veya dışında yer alan yer ve duvar kaplama faaliyetleri. Sıva işleri, Binalarda veya diğer inşaatlarda iç ve dışı sıva yapmak, ... vb.” olarak belirtildiği görülmüştür.

Teklif dosyası kapsamında sunulan söz konusu belgeler kapsamında **isteklinin ihale konusu iş kapsamında faaliyette bulunduğuna dair bir bilginin bulunmaması sebebiyle** idarece, başvuru sahibinin ihale konusu alanda faaliyette bulunmadığına dair doğrudan bir tespit bulunmadığı ve

mevcut durum isteklinin lehine uygulanmak suretiyle 27.04.2018 tarihli ve 116365-3 sayılı yazı ile “4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 4. Maddesinde “İstekli olabilecek: İhale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişimi,” hükmü bulunmaktadır.

Bu kapsamda, **ihale konusu alanda faaliyet gösterdiğinizi açıkça ifade edecek** veya “Tekstil” meslek grubu altında ihale konusu işi tanımlayacak belgeyi, kayıtlı olduğunuz Ticaret Odası/Esnaf Odasından temin ederek idaremize 03.05.2018 tarihi saat 17:00’a kadar sunmanız gerekmektedir.” ifadelerine yer verilmek suretiyle istekliden faaliyete alınacağına ilişkin Ticaret/Esnaf Odasından temin edilecek belgenin sunulması istenmiştir.

Yapılan tespitler doğrultusunda **başvuru sahibi isteklinin tüzel kişiliğe haiz bir ticaret şirketi olmadığı**, bilakis İstanbul Ticaret Odasına kayıtlı **bir gerçek kişi olduğu**;

4734 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde yer alan istekli olabilecek kişinin tanımı gereğince ihaleye katılacak olan **tüm gerçek, tüzel kişilerin ihale konusu alanda faaliyette bulunması gerektiği** anlaşılmaktadır.

Aktarılan tespit ve değerlendirmeler sonucunda, başvuru sahibi isteklinin **ihale konusu alanda faaliyet gösterip göstermediğinin tespit edilebilmesinin** yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda mevzuat gereği olduğu ve idarece bu hususa ilişkin oluşan **tereddütün giderilmesine dönük bilgi ve belgelerin istekliden talep edilebileceği anlaşıldığından** tesis edilen idari işlemde mevzuata aykırı bir durum bulunmadığı sonucuna varılmıştır.”

4. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İhalelere katılan isteklilerin hangi belgeleri sunmaları gerektiği; ihale ilanı ve idari şartnamede belirtilmektedir.

İhtiyaç olması halinde; ihale komisyonu, teklifi değiştirecek mahiyette olmamak ve ilana ve idari şartnameye göre sunulması gerektiği halde sunulmayan bir belgenin tamamlattırılması mahiyetinde olmamak üzere; ihtiyacı olan diğer belge ve bilgileri isteklilerden isteyebilir.

Lakin burada özellikle vurgulanması gereken konu; **istenen belgelerin, ilan ve şartnamede yer alan belgeler arasında olması gerekir.**

Yani bir belge ilan ve idari şartnamesinde belirtilmiş olmasına karşın, istekli tarafından sunulmadıysa, bu belgenin, ihale komisyonu tarafından tamamlattırılması mümkün değildir.

İhale komisyonu ancak, teklifin içeriğini değiştirmeyecek, oluşan bir tereddütün mevcut belgelerle anlaşılmasında halinde, bu tereddütün giderilmesi amacıyla belge istemek durumundadır.

Bunun dışında bir belge tamamlattırılması mümkün değildir.

Örnek olayda görüleceği üzere; *sunulan belgelerden, ihale komisyonu isteklinin ihale konusu olan işle ilgili tecrübesinin olup olmadığını öğrenmek istemiş, bu bilginin istekli tarafından sunulan oda kayıt belgesinden tam olarak anlaşılmasında üzerine, konu ilgili olarak bilgi istemiştir.*

(*) Örnek Olay: Kamu İhale Kurulunun 06.06.2018 tarih ve 2018/UM.I-1156 sayılı kararı.

M.Lamih ÇELİK

*Sanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı*

YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULU

1. GİRİŞ

Yeni sistemde cumhurbaşkanı beş yıl boyunca güvenlikten dış politikaya, eğitimden sağlığa toplumu ilgilendiren bütün kamu politikalarını doğrudan ya da dolaylı olarak belirleyecek, uygulayacak ve uygulamaları takip edecektir. Bu politikalar çerçevesinde cumhurbaşkanından toplumun kronik sorunlarına çözüm üretmesi ve toplumsal talep ve ihtiyaçları karşılaması beklenmektedir. Cumhurbaşkanını kamu politikası oluşturma kapasitesini geliştirmek açısından başvuru araçlarından biri ofisler diğeri kurullardır. Bu çalışmamızda 1 nolu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile¹ Cumhurbaşkanlığı bünyesinde kurulan“Yerel Yönetim Politikaları Kurulu (m.20) ele alınacaktır.

2. YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULUNUN OLUŞUMU

Cumhurbaşkanı, kurulun başkanıdır. (CK-1/m.21/1)Kurul en az üç üyeden oluşur. Kurul üyeleri Cumhurbaşkanlığı kararıyla atanır. Cumhurbaşkanlığı kurul üyelerinden birini başkanvekilli olarak görevlendirir.(CK-1/m.21/2)

1 RG:10/7/2018 - 30474

Kurul üyeleri 3 nolu Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde² (I) nolu cetvelde sayıldığından dolayı Kurul üyesi olarak atanacaklarda aşağıdaki şartlar aranır(m.3/1)

a) 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak.

b) En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak.

c) Kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak.

Kurul üyelerinin görev süresi, atandıkları tarihte görevde bulunan Cumhurbaşkanının görev süresini geçemez. Cumhurbaşkanının görevi sona erdiğinde, bunların görevi de sona erer. Ancak bunlar, yerlerine atama yapılmıncaya kadar görevlerine devam eder. Görev süreleri sona erenler, yeniden atanabilir. Bunlar, görev süreleri sona ermeden de Cumhurbaşkanınca görevden alınabilir. (m.4)

Kamu görevlisi olmayanlar arasından kurul üyesi olarak atanılardan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat

2 RG:10/7/2018 - 30474

ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.(m.6/1)

Kamu görevlileri arasından kurul üyesi olarak atananlardan görev süresi sona erenler veya görevden alınanlar;(m.6/2) Cumhurbaşkanınca,

a) Daha önce buldukları veya öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

b) Denetim elemanı ya da uzman kadrolarına veya bunlara denk pozisyonlara,

c) Araştırmacı veya uygun görülecek diğer kadro ve pozisyonlara,

atanırlar. Atama yapılıncaya, kadar bunların görev yaptıkları, kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin almakta oldukları her türlü ödemeler, görev yaptıkları kurum tarafından yapılır. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması hâlinde, bunlar için başka bir işleme gerek kalmaksızın, söz konusu kadro veya pozisyonlar ihdas edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılır.

3. YEREL YÖNETİM POLİTİKALARI KURULUNUN GÖREV VE YETKİLERİ (M.31)

a) Kentleşme ve yerel yönetim alanında politika ve strateji önerileri geliştirmek,

b) Türkiye'nin toplumsal, ekonomik ve siyasal gerçekliklerine uygun olarak yerel yönetim politikalarına ilişkin strateji önerileri sunmak,

c) Göç ve iskan konularında politika önerileri geliştirmek,

ç) Çevre, orman, su ve benzeri alanlarda koruyucu ve geliştirici politika önerileri geliştirmek,

d) Türkiye'nin kültürel mirasından beslenerek kentleşme politika önerileri geliştirmek,

e) Akıllı şehircilikle ilgili araştırmalar yaparak strateji önerilerinde bulunmak,

f) Boğaziçi imar uygulama programları gereği kamu yatırımlarının planlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak,

g) Etkin bir çevre yönetiminin sağlanması için politika ve strateji önerileri geliştirmek.

Kurulun diğer genel görev ve yetkileri(m.22)

a) Cumhurbaşkanınca alınacak kararlar ve oluşturulacak politikalarla ilgili öneriler geliştirmek.

b) Geliştirilen politika ve strateji önerilerinden Cumhurbaşkanınca uygun görülenler hakkında gerekli çalışmaları yapmak.

c) Küresel rekabetin getirdiği ani değişimlere karşı strateji ve politika önerileri geliştirmek,

ç) Görev alanlarına giren konularda kamu kurum ve kuruluşlarına görüş vermek.

d) Bakanlıklar, kurum ve kuruluşlar, sivil toplum ve sektör temsilcileri, alanında uzman kişiler ve ilgili diğer ilgililerin davet edilmesi suretiyle genişletilmiş kurul toplantıları yapmak.

e) Görev alanlarına giren konularda talep, ihtiyaç ve etki analizi yapmak ve/veya yaptırtmak.

f) Cumhurbaşkanınca verilen diğer görevleri yapmak.

4. KURULUN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI(M.33)

Kurul, alanlarında doğrudan Cumhurbaşkanı ile çalışır ve Cumhurbaşkanının talimatlarını yerine getirir.

Kurul, kendi görev alanlarıyla ilgili olarak her türlü bilgi ve belgeyi ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarından talep edebilir. Kendilerinden bilgi istenen bütün kamu kurum ve kuruluşları bu bilgileri vermekle yükümlüdürler.(m.36)

Kurul görev alanlarıyla ilgili toplantı ve çalışmalar; bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum ile özel sektör temsilcileri, akademisyenler ve yerli veya yabancı uzmanlar davet edilebilir.

Kurul, görev alanlarına giren konularla ilgili olarak çalışma grupları oluşturabilir.

Birden fazla kurulun görev alanına giren hususlar genişletilmiş kurul toplantılarında ilgili kurullar tarafından müştereken çalışılır ve görüşler müştereken oluşturulur.

Yerel yönetim politikaları kurul üyelerine, (100.000) gösterge rakamının memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda (2018 yılı için 10.855 TL) her ay ek ödeme yapılabilir. Bu ek ödeme, yapılacak işin niteliği, çalışma süresi ve üstlenilen görev dikkate alınarak her bir üye için farklı tutarlar belirlenebilir. Bu ödemeler hakkında aylıklara ilişkin hükümler uygulanır ve damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz. Bu ödeme, ilgili mevzuatı uyarınca ödenmekte olan zam, tazminat, ödenek, döner sermaye ödemesi, ikramiye, ücret ve her ne ad altında olursa olsun yapılan benzeri ödemelerin hesabında dikkate alınmaz.(m.35)

Kurulun başkan ve üyeleri ile personeli, görevlerini yerine getirmeleri sırasında edindikleri, kamuya, ilgililere ve üçüncü kişilere ait gizlilik taşıyan bilgileri, kişisel verileri, gizlilik taşıyan bilgileri, ticari sırları ve bun-

lara ait belgeleri, bu konuda mevzuat gereği yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamaz, kendilerinin veya üçüncü kişilerin yararına kullanamaz. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. (m.36/3)

5. SONUÇ

Yönetimin merkezine yerleşen cumhurbaşkanının kamu politikası oluşturma, uygulama ve değerlendirme kapasitesinin artırılması amacıyla cumhurbaşkanına doğrudan bağlı yapının içinde ofis ve kurulların oluşturulması öngörülmüştür.

Yerel yönetim politikaları kurulu da Cumhurbaşkanına yerel yönetim alanıyla ilgili bağımsız bilgi sunma ve tavsiyede bulunma işlevlerini yerine getirmektedir. Bu kurul kronik sorunların çözümünde iş birliği ve koordinasyona imkan vermektedir. Yeni yönetim modelinde bu kuruldan politika önerisi geliştirmesi, bakanlıklara geri bildirimde bulunması, ilgili olduğu alandaki faaliyetleri izleyerek ilerleme raporları hazırlaması ve politika yapım sürecine paydaşların (STK, kamu, sektör temsilcileri, akademisyenler gibi) katılımını artırarak ortak aklı devreye sokması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

ESEN, Selin; 2016 Anayasa Değişiklik Teklifinin Değerlendirilmesi, Ankara Barosu Dergisi, Yıl: 2016, Sayı: 2.

GÖNENÇ, Levent; 2017 Anayasa Değişikliği Sürecine Dair Notlar, Birikim Dergisi, Sayı: 335.

GÖZÜBÜYÜK, Şeref/TAN, Turgut; İdare Hukuku C I İdari Yargılama Hukuku, 8. Bası, Turhan Kitabevi, 2016.

Mehmet Zeki KARADAĞ

Sayıştay Denetçisi

MAHALLİ İDARELERDE SULH YETKİSİNİN KAPSAMI VE SINIRLARI

1. GİRİŞ

Anayasanın 127 nci maddesinde tanımlanan mahalli idareler; il, belediye ve köy halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan ve karar organları seçmenler tarafından seçilen, görev ve yetkileri belli bir coğrafi alanla sınırlandırılan yerinden yönetim kuruluşlarıdır.

Bu kuruluşların temel görevleri ile varlık ve yükümlülükleri esas olarak 5393 sayılı Belediye, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye, 5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunları ile düzenlenmiş olmakla birlikte, birçok kanunda bu kurumlara yapılmış atıflar ve verilmiş görevler olduğu bilinmektedir.

Bu idarelere Kanunlarla verilen görevleri yerine getirmeleri için gelir toplama, gider yapma, personel çalıştırma ve taşınır ve taşınmaz mal edinme yetkileri tanınmış olup ayrı birer kamu tüzel kişiliği olarak devlet sisteminde yer almaları sağlanmıştır.

Makalemizde mahalli idarelerin görevlerini yerine getirirken çıkan uyumsuzluklarla ilgili kanunlarla kendilerine verilen sulh yetkisinin hangi şekil ve koşullarda ve hangi

organları aracılığıyla kullanılabilmesine yönelik değerlendirilmelerde bulunulacaktır.

2. HANGİ MAHALLİ İDARELERE SULH YAPMA YETKİSİ TANINMIŞTIR.

Mahalli idareler denilince akla T.C Anayasasından yola çıkılarak genelde İl Özel İdaresi, Belediye ve Köyler gelmektedir. Ancak, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu gibi kanunlarda mahalli idarelerin tanımı yeniden yapılmış ve mahalli idarelere bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler de mahalli idare olarak hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen mahalli idarelerden, bunların kurdukları şirketlerine ve bağlı idarelerine kanunlarla sulh yetkisi tanınmamıştır. Yine köy tüzel kişiliklerine de bu yetki verilmemiştir. Sulh yetkisi yalnızca İl Özel İdareleri ve Belediyelere tanınan bir yetki olup bu yetkiye ilişkin mevzuat ve açıklamalar aşağıda irdelenecektir.

a) İl Özel İdaresi: İl özel idaresinin yetki ve görevleri kuruluş Kanunu olan 5302 sayılı Kanunla düzenlenmiştir. Bu Kanunun 7 nci

maddesinde il özel idaresinin, 10 uncu maddesinde il genel meclisinin ve 26 ncı maddesinde il encümeninin yetkileri ve imtiyazları sayılmış ve arasında sulh yapma yetkisine de yer verilmiştir.

Ancak, Kanun metni incelendiğinde Belediye Kanununun aksine il özel idaresine **dava konusu olan uyuşmazlıkların** anlaşmayla tasfiyesine karar vermek görevi verilmişken, encümen ve meclise **ihtilafların sulhen** haline karar vermek yetkisi tanınmıştır. Görüldüğü üzere İl Özel İdaresine ancak dava konusu olan uyuşmazlıkların sulhu konusunda yetki verilirken, İl özel idarenin organı olan il genel meclisine ve il encümenine bu **yetki genişletilerek** dava konusu olma sınırlaması yapılmaksızın sulh yapma yetkisi tanınmıştır.

Yukarıda bahsedilen, yetkinin genişletilmesi, hususuna istinaden 5302 sayılı Kanununun 7 nci maddesi ve 10 uncu maddesi Anayasa Mahkemesine dava konusu olmuş ve Anayasa Mahkemesi il genel meclisinin sulh yetkisini aşağıdaki gerekçelere dayanarak iptal edilmiştir.

“(İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/1/2007 tarihli ve E.:2005/32, K.:2007/3 sayılı Kararı ile.)

b- Maddenin (h) Bendi

5302 sayılı Yasa'nın, il özel idarelerinin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 7. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, il özel idarelerinin, vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı yirmibeşmilyar Türk Lirasına kadar olan dava konusu uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar vermekle görevli ve yetkili oldukları hükme bağlanırken, 10. maddenin iptali istenilen (h) bendinde, il özel idareleri adına karar verecek olan il genel meclislerine, **dava konusu olma sınırlaması yapılmaksızın, aynı miktarda olmak koşuluyla, ihtilaf**

durumdaki tüm özel idare alacaklarının anlaşma ile tasfiyesine karar verebilme yetkisi verilmektedir.

Anayasa'nın 123. maddesinde, idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve yasayla düzenleneceği belirtilmiştir. İdarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde, açık bir biçimde yasayla düzenlenmesini gerekli kılar. İdarenin tüzel kişiliğine verilmemiş bir görev veya yetkinin, bu kuruluşun organlarınc kullanılması idarenin yasallığı ilkesiyle bağdaşmaz.

İhtilaf, yargı yerine taşınmış ya da taşınmamış bir konuda, konunun tarafları arasında anlaşmazlık, görüş ayrılığı bulunması halini ifade ederken, dava konusu uyuşmazlık, söz konusu anlaşmazlıklardan, çözüme kavuşturulması için ilgili yargı yerine taşınmış olanlarını anlatmaktadır. İhtilaf, dava konusu uyuşmazlık kavramına göre, onları da kapsayacak şekilde daha geniş bir anlama gelmektedir.

Buna göre, il genel meclislerinin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 10. maddenin iptali istenilen (h) bendinde, il özel idarelerinin karar organı olan il genel meclislerine il özel idaresi kamu tüzel kişiliğine verilmemiş bir yetki verilmiş olmakta, böylece il genel meclislerinin hangi tür uyuşmazlıkların anlaşmayla tasfiyesine karar verebilecekleri konusunda belirsizliğe neden olunmaktadır. Bu durum, hukuk devleti ve idarenin kanuniliği ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır.” denilmiştir.

Görülebileceği üzere, Anayasa mahkemesi il özel idarelerine verilen yetkinin genişletildiğini düşünerek il genel meclisinin sulh yetkisini kaldırmıştır. Ancak, il encümenine Kanunla verilen 5 bin TL'ye kadar tasfiye yapma yetkisi iptal davasına konu edilmediği için hala yürürlükte olup geçerliliğini korumaktadır. Nitekim, bu konu Anayasa

Mahkemesinin önüne somut norm denetimi itirazı ile gelecek olursa madde hükmünün iptaline yönelik Anayasa Mahkemesinin bir karar alması muhtemeldir.

Sonuç olarak İl Özel İdarelerinde il genel meclisinin sulh yetkisi bulunmamakta ancak, il encümenince dava konusu olma şartı dahi gerekmeden vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin Türk Lirasına kadar olan ihtilaflarda sulh yetkisi bulunmaktadır.

b) Belediyeler: Belediyelerin yetki ve görevleri kuruluş Kanunu olan 5393 sayılı Belediye Kanunuyla düzenlenmiştir. Bu Kanunun 15 inci maddesinde belediyenin, 18 inci maddesinde belediye meclisinin ve 34 üncü maddesinde encümenin yetkileri ve imtiyazları sayılmış ve arasında sulh yapma yetkisine de yer verilmiştir.

Belediye meclisinin vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin TL'den fazla **dava konusu** olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek yetkisi bulunmaktadır.

Yine belediye encümeninin vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin TL'den az **dava konusu** olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek yetkisi bulunmaktadır.

c) Büyükşehir Belediyeleri: Büyükşehir belediyelerinin yetki ve görevleri 5216 sayılı Kanunla düzenlenmekle birlikte birçok hükümde 5393 sayılı Kanuna atıf yapılmaktadır. 5216 sayılı Kanunda sulh yetkisine ilişkin bir düzenleme olmaması sebebiyle sulh konusunda büyükşehir belediyeleri de belediyelerle aynı hükme tabi olmakta ve miktarı beşbin TL'den az dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine büyükşehir belediye encümenince, miktarı beşbin TL'den fazla dava konusu olan be-

diye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyesine ise büyükşehir belediye meclisince karar verilecektir.

3. SULH YETKİSİ NELERİ KAPSAKTA DİR.

Mahalli idarelere kanunlarla tanınmış olan sulh yetkisi kurumun taşınır ve taşınmaz mallarını veya iş ve işlemlerini kapsamamakta, yalnızca **parasal tutarlara** ilişkin anlaşmazlıklarda geçerli olmaktadır. Bilindiği üzere Kanunda da miktara bağlı bir düzenleme yapılmış ve encümenine daha düşük miktarlar için sulh yapma yetkisi tanınmış, belirlenen bu tutarların üstündeki uyuşmazlıkların ise meclisçe çözüme kavuşturulacağı belirtilmiştir. Nitekim, Anayasa Mahkemesi önüne gelen bir davada uyuşmazlığın parasal tutara ilişkin olması gerektiği yönünde aşağıdaki kararı vermiştir.

“(Anayasa Mahkemesinin 24/1/2007 tarihli ve E.:2005/95, K.:2007/5 sayılı Kararı)

Yasanın, belediye encümeninin görev ve yetkilerini düzenleyen 34. maddesinin dava konusu (f) bendinde, encümen “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek”le yetkilendirilmektedir.

Kuralın anlaşılabilmesi için, belediye meclisinin görevlerini düzenleyen 18. maddeyle karşılaştırma yapılması gerekir. 18. maddenin (h) bendine göre, vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beşbin YTL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek” yetkisi belediye meclisine aittir. Bu iki maddenin birlikte değerlendirilmesinden, kuralın parasal uyuşmazlıklarla ilgili olduğu ve “miktarı beşbin YTL'den fazla” olan uyuşmazlıklarda belediye meclisi yetkili olduğuna göre, encümenin bu konudaki yetkisininin, “miktarı beşbin YTL ve daha az” olan uyuşmazlık-

lara ilişkin olduğu sonucu çıkmaktadır.” hükmüne yer vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verilen kararından anlaşılacağı üzere parasal bir değeri olmayan uyuşmazlıklarla ilgili sulh yetkisi kullanılamayacaktır.

4. SULH YAPMA YETKİSİ DEVREDİLEBİLİR Mİ?

Belediye Kanununda belediye başkan, için yetki devri düzenlemesine yer verilmiş olmasına karşın belediye meclisi ve belediye encümeninin yetkilerini devredebilmesine imkân veren bir düzenleme öngörülmemiştir. Ancak, uygulamada meclis tarafından alınan karar üzerine encümenlere ve belediye başkanına sulh yapma yetkisi devredilebilmekte ve bu organlarca sulh yetkisi kullanılabilir. Meclis yerine encümen ve başkanca, yine encümen yerine başkanca alınacak sulh yetkisi idare hukukunda yetki tecavüzü olarak adlandırılmıştır. Yetki tecavüzünün idare hukukunda yaptırımı ise idarenin tamamen yetkisiz olmamasından ve sadece iş bölümünden kaynaklı bir hatanın gerçekleşmesinden dolayı bir mahkeme kararına istinaden iptal edilebilirlik. Dolayısıyla, karar hukuken geçerli olmakla birlikte iptal konusu ile mahkeme önüne gelirse idarenin bu kararının hâkim tarafından iptal edileceği muhtemeldir.

5. SONUÇ

Sonuç olarak yukarıda belirtilen mevzuat ve açıklamalar çerçevesinde özetleyecek olursak mahalli idarelerden il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler sulh yapma yetkisine sahip iken köy tüzel kişiliği ile bağlı idareler ve belediye şirketlerinin sulh yapma yetkisi bulunmamaktadır.

İl özel idarelerinde il genel meclisinin sulh yapma yetkisi anayasa mahkemesinin iptal kararı nedeniyle ortadan kalkmış olup il encümeninin dava konusu olma şartı bile aranmadan beşbin TL'ye kadarki uyuşmazlıklarda sulh yapma yetkisi bulunmaktadır. Büyükşehir belediyelerinde ve belediyelerde ise il özel idaresinden farklı olarak hem meclisin hem de encümenin sulh yetkisi bulunmakta ve bu sulh yetkisinin kullanılabilmesi için anlaşmazlığın dava konusu edilen parasal uyuşmazlıklara ilişkin olması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu

6085 sayılı Sayıştay Kanunu

5018 Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu

www.anayasa.gov.tr 12.07.2018

Salim DEMİRHAN*E. Devlet Bütçe Uzmanı*

BELEDİYE BAŞKANLARI İLE BELEDİYE VE İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİNİN YURTDIŞINDA GÖREVLENDİRİLMELERİNDE ÖDENECEK HARCIRAH

Yurtdışı geçici görevlendirilmeler de ilgililere harcırah unsurlarından yol gideri ve gündelik dışında konaklama gideri, nakil vasıtası (ikametgah-terminal, terminal-konaklama yeri), bagaj ve hamal gideri ödenmektedir.

6245 sayılı Harcırah Kanununun ilk halinde memur ve hizmetlilere verilecek yurtdışı gündelikler yurtiçi yevmiyelerin en çok kaç katı olacağını belirleyecek şekilde her yıl bütçe kanunlarına ekli (H) işaretli cetvellerde ifade edilmekteydi. Bu esastan hareketle buradaki katlar aşılmamak kaydıyla yine her yıl yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararları ile yurtdışında memur ve hizmetlilere verilecek gündelikler aylık ve ücret tutarlarına göre tespit edilmekteydi. 1981 yılında 2562 sayılı Kanunla 6245 sayılı Kanunun 34 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, yurtdışı gündeliklerin gidilecek ülkeye, bulunulan unvanlara, ek göstergelere, memur ve hizmetlilerin aylık dere-celerine ve gönderilme nedenlerine göre Maliye Bakanlığının teklifi üzerine

Bakanlar Kurulunca belirlenme esası getirilmiş ve bu usule göre günümüze kadar uygulama yapılmıştır. Ancak, 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 32 nci maddesiyle, bu fıkrada yer alan "ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirildiğinden 2019 yılından itibaren bu yetkinin yine Hazine ve Maliye Bakanlığının hazırladığı taslağa dayalı olarak Cumhurbaşkanınca kullanılacağı düşünülmektedir.

Yurtdışı gündelikler, geçici, sürekli veya tedavi amacıyla yurtiçinden yurtdışına, yurtdışında sürekli görevli iken yurtdışında başka bir ülkeye geçici veya sürekli görevle, yine yurtdışında sürekli görevli iken yurtiçinde bir göreve gönderilenlere verilecek yabancı para cinsinden gündelikleri kapsamaktadır.

Memur ve hizmetlilere konaklama gideri ödenmesi ise, yurtiçinde hemen önce yurtdışında uygulanmaya başlanmış olmasına karşın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yurtiçi konaklama gideri ödemesinden son-

raki bir tarihte 2006 yılında uygulamaya konulmuştur.

1. YURTDIŞI GÜNDELİKLER

Yurtdışı gündelikler, geçici, sürekli veya tedavi amacıyla yurtiçinden yurtdışına, yurtdışında görevli iken yurtdışında başka bir ülkeye ve yurtdışında görevli iken yurtiçinde bir göreve gönderilenlere verilecek yabancı para cinsinden gündelikleri kapsamaktadır. Bu şekilde gönderilenlere verilecek günde-

likler 6245 sayılı Kanununun 34 üncü maddesi uyarınca, her yıl Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmekte olup, 2018 yılı için uygulanacak Bakanlar Kurulu Kararı ise 16/2/2018 tarihli ve 30334 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış bulunmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde de Türk Lirası kullanıldığından, sadece bu ülkede görevlendirilenlere verilecek gündelik miktarları Türk Lirası olarak belirlenmiştir.

KKTC’nde verilecek gündeliklerde her yıl GSMH Deflatörü dikkate alınarak artış sağlanmakta olup, 2018 yılı için belirlenmiş bulunan gündelikler aşağıdaki gibidir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne Yapılacak Yolculuklarda Verilecek Gündeliklere İlişkin Cetvel

<u>GÖREV UNVANI/KADRO DERECESESİ</u>	<u>1/1/2018-31/12/2018Döneminde Verilecek Gündelik Miktarları (TL)</u>
1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı, Başbakan	200,00
2. Genelkurmay Başkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Orgeneral ve Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Cumhurbaşkanlığı ve T.B.M.M. Genel Sekreterleri, Başbakanlık Müsteşarı, Bakan Yardımcıları	161,15
3. Yükseköğretim Kurulu Başkanı, Bakanlık Müsteşarları, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Başbakanlığa bağlı Müsteşarlar, Korgeneral ve Koramiraller, Diyanet İşleri Başkanı, Başbakan Başmüşaviri, Merkezde sürekli görevle bulunanlar dışındaki büyükelçiler	140,45
4. Yukarıdakiler dışında kalan memur ve hizmetlilerden;	
a) Aylık/kadro derecesi 1 olanlar	120,40
b) Aylık/kadro derecesi 2-4 olanlar	100,35
c) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	80,30

KKTC’ye yapılan sürekli görevlendirmelerde, görevlendirilenlere 6245 sayılı Harcırah Kanununun 46 ncı maddesi uyarınca verilecek sürekli görev yolluğunun unsuru olan yer değiştirme giderinin hesabında, ekli cetvelde gösterilen gündelik miktarlarının % 50 fazlası esas alınmaktadır. Ancak, yol gündeliklerinin ödenmesinde artırımlı gündelik uygulaması yapılmamaktadır.

2018 yılı için belirlenmiş yurtdışı gündelikleri ise aşağıdaki gibidir.

Yurtdışı Gündeliklerinin Hesaplanmasında Esas Alınacak Cetvel

GÖREY UNVANI / KADRO DERECESİ	T. B.M.M. Başkanı, Başkan	Genelkurmay Başkanı, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Bakanlar, Milletvekilleri, Kuvvet Komutanları, Jandarma Genel Komutanı, Sahil Güvenlik Komutanı, Orgeneral ve Oramiraller, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanları, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Danıştay Başsavcısı, Cumhurbaşkanlığı ve T.B.M.M. Genel Sekreterleri, Başbakanlık Müsteşarı, Bakan Yardımcıları	Yükseköğretim Kurulu Başkanı, Bakanlık Müsteşarları, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Düzenleyici ve Denetleyici Kurul ve Kurum Başkanları, Başbakanlığa bağlı Müsteşarlar, Korgeneral ve Koramiraller, Diyanet İşleri Başkanı, Başbakan Başmüaviri, merkezde sürekli görevle bulunanlar dışındaki büyükelçiler, Askeri Temsil Heyeti Başkanı, Devlet Personel Başkanı, Hükümeti Temsilen Kararname ile Görevlendirilen Heyet Başkanları	Ek göstergesi 7000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar	Ek göstergesi 5300 ile 7000 e kadar olan kadrolarda bulunanlar	Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	Tedavi Amacıyla Gönderilen Erbaş ve Erler
	ÜLKELER (PARA BİRİMLERİ)	I SÜTUN	II SÜTUN	III SÜTUN	IV SÜTUN	V SÜTUN	VI SÜTUN	VII SÜTUN
A.B.D. (A.B.D. Doları)	220	182	146	124	117	110	93	46
Almanya (Euro)	198	164	131	111	105	99	83	41
Avustralya (Avustralya Doları)	342	283	227	192	181	171	143	71
Avusturya (Euro)	199	166	132	112	106	100	84	42
Belçika (Euro)	194	161	128	109	103	97	81	41
Danimarka (Danimarka Kronu)	1.491	1.238	988	838	791	746	627	310
Finlandiya (Euro)	179	148	119	100	95	90	74	38
Fransa (Euro)	192	160	127	108	102	96	81	40
Hollanda (Euro)	187	156	125	106	100	94	80	39
İngiltere (Sterlin)	139	115	91	78	74	69	59	29
İrlanda (Euro)	186	155	124	105	99	94	78	39
İspanya (Euro)	191	158	126	107	101	95	80	40
İsveç (İsveç Kronu)	1.637	1.359	1.085	919	867	819	687	341

İsviçre (İsviçre Frangı)	341	283	226	192	181	171	143	71
İtalya (Euro)	183	152	122	104	98	92	77	38
Japonya (Japon Yeni)	37.801	31.405	25.127	21.325	20.118	18.901	15.914	7.880
Kanada (Kanada Doları)	295	244	195	165	156	147	125	61
Kuveyt (Kuveyt Dinarı)	61	50	40	35	33	31	25	12
Lüksemburg (Euro)	194	161	128	109	103	97	82	40
Norveç (Norveç Kronu)	1.437	1.193	952	808	762	719	604	299
Portekiz (Euro)	186	155	124	105	99	93	78	39
Suudi Arabistan (Suudi A. Riyali)	744	617	492	418	395	372	313	155
Yunanistan (Euro)	191	158	126	107	101	95	80	40
Kosova (Euro)	148	123	98	83	78	74	63	31
Diğer AB Ülkeleri (Euro)	152	127	101	86	81	76	65	32
Diğer Ülkeler (A.B.D. Doları)	190	157	125	106	100	95	80	40

2009 yılından başlayarak günümüze kadar Yurtdışı Gündeliklerine Dair Kararda belirlenen gündeliklerde herhangi bir değişikliğe gidilmemiş bulunmaktadır. Ancak, 2009 yılında çıkarılan ikinci Kararda hükümeti temsilen kararname ile gönderilen heyet üyeleri kısmı çıkarılmış, bu heyetin başkanları sözkonusu Cetvelin III numaralı sütununa eklenmiş, 2012 yılında Kosova için verilecek olan gündelikler Cetvele dahil edilmiş ve 2013 yılında ek göstergesi 7.000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar için bir sütun oluşturulmuştur.

Yurtdışı Gündeliklerine Dair Karar hükümlerine göre yurtdışına veya sürekli görevle yurtdışında iken başka ülkelere geçici görevle gönderilenlere, Türkiye'den veya sürekli görevle buldukları ülkelerden her çıkışlarında, seyahat ve ikamet süresinin ilk on günü için ödenecek gündelikler, ekli cetveldeki miktarların % 50 artırılması suretiyle hesaplanmaktadır. İndirimli gündelik belirlenmesi halinde de 35 Seri Nolu Harcırah

Genel Tebliği uyarınca % 50 artırımlı gündelik uygulanması gerekmektedir.

Diğer taraftan, askeri personelle ilgili olarak 6245 sayılı Kanununun 17 inci maddesinde yurtdışı gündeliklerle ilgili olarak bazı özel düzenlemelere yer verilmiş bulunmaktadır. Sözkonusu maddenin birinci fıkrasında uluslararası anlaşmalar gereğince askeri birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına verilecek harcırahın esasları ve miktarının Bakanlar Kurulunca tespit olunacağı, üçüncü fıkrasında yabancı ülkelere gönderilen birliklere mensup bulunan subay, astsubay, sivil memur ve memur ve hizmetlilerin hava değişimi amacıyla yurda gelmeleri ve yurt dışına dönmeleri halinde verilecek olan harcırahın esasları, dördüncü fıkrada hastalık gereği başka bir mahalde oturmaları zaruri olan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının bu yerlere gelmek isteyen olan aile fertlerine verilecek olan harcırahın esasları ve beşinci fıkrada uluslararası tatbikat ve manevralara

katılan askeri personele verilecek harcırahın esasları belirlenmiştir.

Uluslararası nitelikteki tatbikat ve manevralara katılmak, açık deniz eğitimi veya Türk Silahlı Kuvvetlerinin temsili gibi maksatlarla yabancı ülkelere gönderilecek askeri birliklerin (Deniz Kuvvetlerine ait gemilerle gidişte, denizde seyir hâlinde bulunan günler hariç, münhasıran yabancı ülke limanlarında geçirilen günler için) subay, astsubay, askerî öğrenci, sivil memur, uzman jandarma, uzman erbaş/er, sözleşmeli erbaş/er ve hizmetlilerin aylık derecelerine (Askerî öğrencilere teğmen rütbesine) göre yurt dışı gündeliği verilmektedir. Aynı şekilde Deniz Kuvvetlerine ait gemilerle gidişte, denizde seyir halinde bulunan günler hariç, münhasıran yabancı ülke limanlarında geçirilen günler için de aynı gündelikler uygulanmaktadır. Yukarıda belirtilen haller ile eğitim veya gemi, uçak, tank ve sair savaş araç ve gereci ve her türlü yedek parça ve ikmal maddesinin teslim ve tesellümü ve benzeri görevler için yabancı ülkelere birlik veya grup hâlinde veya münferiden gönderilecek erbaş ve erlere de teğmen yurt dışı gündeliğinin 1/3'ü, yurt dışından gemi tedariki için görevlendirilen erbaş ve erlere gemilerin tesellümünden itibaren yabancı ülke limanlarında geçirecekleri günler için teğmen yurt dışı gündeliğinin 1/5'i tutarında gündelik ödenmesi gerekmektedir.

ÖDENEK MUKABİLİ ÇALIŞANLARA (BELEDİYE BAŞKANLARI DAHİL) ÖDENEK GÜNDELİKLER

Harcırah Kanununa göre Belediye Başkanları da hizmetli tanımına girmekte olup, kurumlarda yalnız ödenek mukabili çalışanlar olarak ifade edilmektedir. Ödenek mukabili çalışanlar yukarıda da ifade edildiği üzere, genellikle seçim yoluyla tayin edilen ve özlük hakları belirli mercilerce saptanan

kamu görevlileridir. Bunları,

- TBMM Üyeleri,
- Belediye Başkanları,
- İl Genel Meclisi Üyeleri,
- İl Encümen Üyeleri,
- Belediye Meclisi Üyeleri,
- Belediye Encümeni Üyeleri

şeklinde saymak mümkündür.

6245 sayılı Kanun kapsamına giren kurumlarda yalnız ödenek almak suretiyle çalışanlar kapsamına; TBMM Üyeleri, Büyükşehir dahil Belediye Başkanları, İl Encümen Üyeleri ve Büyükşehir Belediye Encümeni ile Belediye Encümeni üyeleri girmekte ancak yine seçimle gelen İl Genel Meclisi Üyeleri, Büyükşehir Belediye Meclisi Üyeleri ve Belediye Meclisi Üyeleri hizmetli tanımını kapsamında yer almamaktadır.

Bunlara ödenecek gündeliklerle ilgili olarak 6245 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde hizmetlilere verilen gündeliklerin 4 üncü derecedeki memurlara verilen miktarı aşmayacağına dair bölümde hariç tutulması dışında açıklayıcı başka bir düzenleme olmaması nedeniyle uygulamada farklılıklara neden olmaktadır.

Ödenek mukabili çalışanlar arasında yer alan Belediye Başkanları ile ilgili olarak Maliye Bakanlığının 25/1/1988 tarihli ve BÜM-KO-KY-14-115528-336/1258 sayılı yazısında;

“Bilindiği gibi, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci fıkrasında hizmetlilerin harcırahı aldıkları aylık ücret veya ödeneklerine; gündelik ile çalışanların harcırahları da gündeliklerinin 30 katına en yakın memur aylık tutarı üzerinden hesaplanır. Şu kadarki (ödenek mukabili çalışanlar hariç) bunların harcırahları hiçbir suretle 4

üçüncü derecedeki memurlara verilen miktarı geçmeyeceği açıklanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, aynı Kanununun 2562 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinde “Hizmetli” Personel Kanunlarına göre yardımcı hizmetliler sınıfına dahil personeli, kurumlarda yalnız ödenek mukabili çalışanlarla kurumlarda çalıştırılan Tarım ve Orman İşçileri ve İş Kanunlarına göre işçi sayılan kimseler olarak tanımlanmıştır.

Bu hükümde belirtilen ödenek karşılığı çalışan kimseler, genellikle seçim yolu ile tayin edilen ve özlük hakları belli mercilerce saptanan kamu görevlileri olup, Belediye Başkanları ile İl Daimi Encümeni Üyeleri de bu tanım içine girmektedir.

Öte yandan, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 34 üncü maddesi gereğince, yabancı memleketlerde yapılacak sürekli görev yolculukları ile geçici görev yolculuk ve ikametlerde ödenecek gündelikler, Bakanlığımız teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca her yıl yürürlüğe konulan Kararnameyle tespit olunmaktadır.

Bu nedenle, 6245 sayılı Harcırah Kanununun 1 inci maddesi uyarınca Harcırah Kanunu hükümlerinin uygulanması gereken kurumlardan biri de belediyeler olduğundan, Belediye Başkanlarına, anılan Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince ödeneklerine en yakın memur aylığı tutarı esas alınarak tespit edilen miktarlar üzerinden yurtiçi ve yurtdışı harcırahı ödenmesi gerekmektedir.”

denilmektedir. Ancak, gündelikler belirlenirken memurlar için belirlenen aylık/kadro derece dışında ek göstergelerin de dikkate alınıp alınmayacağı yazıda açıkça belirtilmemiş olmasına karşın 6245 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince ödeneklerine en yakın memur aylığı tutarı esas

alınarak tespit edilen miktarlar üzerinden yurtiçi ve yurtdışı harcırahı ödenmesi gerektiği ifade edildiğinden, Belediye Başkanlarının gündeliklerinin memur aylıkları ile mukayesesi sonunda bulunacak dereceye (ek gösterge dahil) göre belirlenmesi gerekmektedir. Buna göre, 2018 yılı için Belediye Başkanlarına yurt dışı gündeliklerin yapılacak mukayeseye bağlı olarak Cetvelin IV nolu sütununda yer alan miktarı geçmemek üzere ödenmesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

Öte yandan, ödenek mukabili çalışan milletvekilleri Yurtdışı Gündeliklerine Dair Kararda ayrı ele alınarak iki numaralı sütunda gösterilmesine karşın uluslararası toplantılara katılmak veya kurumunu veya ülkeyi temsilen yurtdışında bulunan Belediye Başkanlarının cetvelde yer almaması ve ödenek mukabili çalıştıkları için gündeliklerinin Cetvelin IV nolu sütununda yer alan miktarı aşmaması, gündelikler konusunda bir haksızlık meydana getirdiğini söylemek mümkündür.

Ödenek mukabili çalışmadığı yukarıda ifade edilen İl Genel Meclisi Üyeleri, Büyükşehir Belediye Meclisi Üyeleri ve Belediye Meclisi Üyelerine ödenecek yurtdışı gündeliklerinin ise Cetvelin VII nolu sütunu esas alınarak esas alınarak ödenmesi gerekmektedir.

YURTDIŞI GEÇİCİ GÖREVLENDİRME ÖRNEKLERİ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine Yapılan Görevlendirmeler

Yol dahil 2-6 Temmuz 2018 tarihleri arasında Girne’de düzenlenen toplantıya katılmak üzere görevlendirilen Milletvekili, Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek harcırah ne kadardır?

BELEDİYE BAŞKANLARI İLE BELEDİYE VE İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİNİN YURTDIŞINDA GÖREVLENDİRİLMELERİNDE ÖDENECEK HARCIRAH

a) Milletvekili

VERİLER

Gündelik	161,15 TL (KKTC Cetvel 2. sıra)
Uçak Bileti	500,00 TL
Taksi (Ankara)	40,00 TL
Taksi (Girne)	50,00 TL
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	10,00 TL
HAVAŞ	10,00 TL
Konaklama (Günlük kişi başı)	100,00 TL

1-Gündelik 805,75 TL

Milletvekiline ödenecek yol gündeliği	161,15 TL x 2 gün =	322,30 TL
Milletvekiline ödenecek görev gündeliği	161,15 TL x 3 gün =	483,45 TL
<i>Milletvekiline ödenecek toplam gündelik</i>		805,75 TL

2-Yol Gideri 1.200,00 TL

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi				
(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)	40,00 TL x 2 kez =	80,00 TL		
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 TL x 2 kez =	20,00 TL		
Girne Taksi				
(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)	50,00 TL x 2 kez =	100,00 TL		

Ankara-Girne Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	500,00 TL x 2 kez =	1.000,00 TL
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	(10,00 TL) ödenmeyecektir.	
<i>Milletvekiline ödenecek toplam yol gideri</i>		1.200,00 TL

3-Konaklama Gideri 322,30 TL

Milletvekilinin ödediği konaklama gideri	100,00 TL x 4 gün =	400,00 TL
Milletvekiline ödenecek günlük konaklama gideri	161,15 TL / 2 =	80,58 TL
<i>Milletvekiline ödenecek konaklama gideri</i>	80,58 TL x 4 gün =	322,30 TL

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH 2.328,05 TL

b) Belediye Başkanı**VERİLER**

Gündelik	120,40 TL	(memur maaşı ile kıyaslama sonucu belirlenebilecek en yüksek miktar)
Uçak Bileti	500,00 TL	
Taksi (Ankara)	40,00 TL	
Taksi (Girne)	50,00 TL	
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	10,00 TL	
HAVAŞ	10,00 TL	
Konaklama (Günlük kişi başı)	100,00 TL	

1-Gündelik**602,00 TL**

Belediye Başkanına ödenecek yol gündeliği	120,40 TL	x	2	gün	=	240,80 TL
Belediye Başkanına ödenecek görev gündeliği	120,40 TL	x	3	gün	=	361,20 TL
<i>Belediye Başkanına ödenecek toplam gündelik</i>						602,00 TL

2-Yol Gideri**1.200,00 TL*****Havaalanı Ulaşım***

Ankara Taksi						
(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)	40,00 TL	x	2	kez	=	80,00 TL
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 TL	x	2	kez	=	20,00 TL
Girne Taksi						
(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)	50,00 TL	x	2	kez	=	100,00 TL

Ankara-Girne Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	500,00 TL	x	2	kez	=	1.000,00 TL
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	(10,00 TL)					ödenmeyecektir.
<i>Belediye Başkanına ödenecek toplam yol gideri</i>						1.200,00 TL

3-Konaklama Gideri**240,80 TL**

Belediye Başkanının ödediği konaklama gideri	100,00 TL	x	4	gün	=	400,00 TL
Belediye Başkanına ödenecek günlük konaklama gideri	120,40 TL	/	2		=	60,20 TL
<i>Belediye Başkanına ödenecek konaklama gideri</i>	60,20 TL	x	4	gün	=	240,80 TL

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH**2.042,80 TL**

BELEDİYE BAŞKANLARI İLE BELEDİYE VE İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİNİN YURTDIŞINDA GÖREVLENDİRİLMELERİNDE ÖDENECEK HARCIRAH

c) Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesi (Gündelikleri aynı olduğu için birlikte verilmiştir.)

VERİLER

Gündelik	80,35 TL	(4. dereceye kadar olan memura verilen gündeliği geçemeyeceğinden)
Uçak Bileti	500,00 TL	
Taksi (Ankara)	40,00 TL	
Taksi (Girne)	50,00 TL	
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	10,00 TL	
HAVAŞ	10,00 TL	
Konaklama (Günlük kişi başı)	100,00 TL	

1-Gündelik					401,75 TL
Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek yol gündeliği	80,35 TL	x	2	gün =	160,70 TL
Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek görev gündeliği	80,35 TL	x	3	gün =	241,05 TL
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek toplam gündelik</i>					401,75 TL

2-Yol Gideri **1.200,00 TL**

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi					
(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)	40,00 TL	x	2	kez =	80,00 TL
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 TL	x	2	kez =	20,00 TL
Girne Taksi					
(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)	50,00 TL	x	2	kez =	100,00 TL

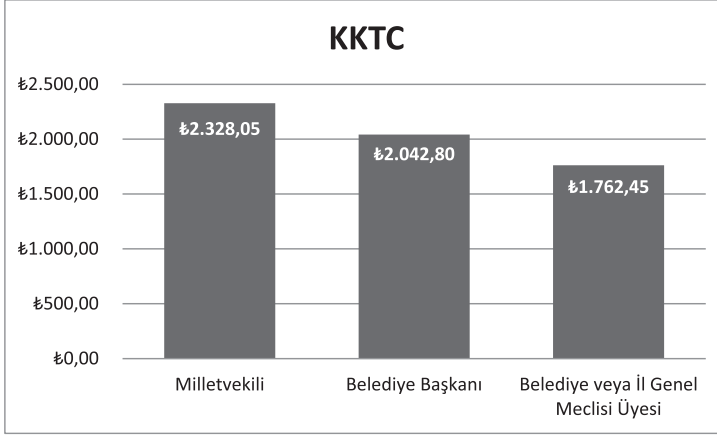
Ankara-Girne Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	500,00 TL	x	2	kez =	1.000,00 TL
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	(10,00 TL)			ödenmeyecektir.	
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek toplam yol gideri</i>					1.200,00 TL

3-Konaklama Gideri **160,70 TL**

Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin ödediği konaklama gideri	100,00 TL	x	4	gün =	400,00 TL
Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek günlük konaklama gideri	80,35 TL	/	2	=	40,18 TL
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek konaklama gideri</i>	40,18 TL	x	4	gün =	160,70 TL

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH **1.762,45 TL**

Yukarıdaki grafikten de anlaşılabilceği gibi Milletvekilleri gibi Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri seçimle iş başına gelmelerine ve Belediye Başkanları Milletvekilleri gibi ödenek mukabili çalışanlar arasında yer almalarına karşın ödenen harcırah miktarları açısından bir haksızlığın olduğunu söylemek mümkündür. Milletvekilleri 2.328,05 TL alırken Belediye Başkanları bunlardan 285,25 TL, Belediye ve İl Genel Meclisi

Üyeleri ise 565,60 TL daha az harcırah almaktadırlar.

Türki Cumhuriyetlerine (Azerbaycan-Bakü) Yapılan Görevlendirmeler

Yol dahil 2-6 Temmuz 2018 tarihleri arasında Bakü'de düzenlenen toplantıya katılmak üzere görevlendirilen Milletvekili, Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi Üyesi ne ödenecek harcırah ne kadardır? (AZM, Manat'ın, \$, ABD Dolarının simgesidir.)

a) Milletvekili

VERİLER

Günlük	\$157,00	(Yurtdışı Günlük Cetvel II. Sütun)
Yol Gideri (Ankara-Pekin)	\$1.200,00	
Taksi (Ankara)	40,00 ₺	
Taksi (Pekin)	85,00 AZM /	1,70 AZM = \$50,00
HAVAŞ	10,00 ₺	
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	51,00 AZM /	1,70 AZM = \$30,00
Konaklama (Günlük kişi başı)	255,00 AZM /	1,70 AZM = \$150,00
Döviz Kuru (ABD Doları)	6,50 ₺	
Döviz Kuru (ABD Doları)	1,70 AZM	

1-Günlük	\$1.177,50	x	6,50 ₺	=	7.653,75 ₺
Milletvekilinin artırımlı gündeliği	\$157,00	x	% 50 artırımlı	=	\$235,50
Milletvekiline ödenecek yol gündeliği	\$235,50	x	2 gün	=	\$471,00
Milletvekiline ödenecek görev gündeliği	\$235,50	x	3 gün	=	\$706,50

Milletvekiline ödenecek toplam gündelik \$1.177,50

2-Yol Gideri **100,00 ₺** + **16.250,00 ₺** = **16.350,00 ₺**

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi

(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüş-
te) 40,00 ₺ x 2 kez = 80,00 ₺

HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte) 10,00 ₺ x 2 kez = 20,00 ₺

Pekin Taksi

(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte) \$50,00 x 2 kez = \$100,00

Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti (\$30,00) ödenmeyecektir.

Ankara-Pekin Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte) \$1.200,00 x 2 kez = \$2.400,00

Milletvekiline ödenecek yol gideri 100,00 ₺ + \$2.500,00

3-Konaklama Gideri **\$156,24** x **6,50 ₺** = **1.015,56 ₺**

Milletvekilinin ödediği konaklama gideri \$150,00 x 4 gün = \$600,00

Milletvekilinin artırımlı gündeliğinin %40'ı \$235,50 x %40'ı = \$94,20

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım \$150,00 - 94,20 € = \$55,80

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmının
%70'i \$55,80 x %70'i = \$39,06

Milletvekiline ödenecek konaklama gideri \$39,06 x 4 gün = \$156,24

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH **25.019,31 ₺**

b) Belediye Başkanı

VERİLER

Gündelik \$106,00 (memur maaşı ile kıyaslama sonucu belir-
lenebilecek en yüksek miktar)

Yol Gideri (Ankara-Pekin) \$1.200,00

Taksi (Ankara) 40,00 ₺

Taksi (Pekin) 85,00 AZM / 1,70 AZM = \$50,00

HAVAŞ 10,00 ₺

Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri) 51,00 AZM / 1,70 AZM = \$30,00

Konaklama (Günlük kişi başı) 250,00 AZM / 1,70 AZM = \$150,00

Döviz Kuru (ABD Doları) 6,50 ₺

Döviz Kuru (ABD Doları) 1,70 AZM

1-Gündelik **\$795,00** x **6,50 ₺** = **5.167,50 ₺**

Belediye Başkanının artırımlı gündeliği \$106,00 x % 50 artırımlı = \$159,00

Belediye Başkanına ödenecek yol gündeliği	\$159,00 x	2 gün =	\$318,00
Belediye Başkanına ödenecek görev gündeliği	\$159,00 x	3 gün =	\$477,00
<i>Belediye Başkanına ödenecek toplam gündelik</i>			\$795,00

2-Yol Gideri 100,00 ₺ + 16.250,00 ₺ = 16.350,00 ₺

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi

(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)

40,00 ₺ x 2 kez = 80,00 ₺

HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)

10,00 ₺ x 2 kez = 20,00 ₺

Pekin Taksi

(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)

\$50,00 x 2 kez = \$100,00

Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti

\$30,00 **ödenmeyecektir.**

Ankara-Pekin Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)

\$1.200,00 x 2 kez = \$2.400,00

Belediye Başkanına ödenecek yol gideri

100,00 ₺ + \$2.500,00

3-Konaklama Gideri

\$241,92 x 6,50 ₺ = 1.572,48 ₺

Belediye Başkanının ödediği konaklama gideri

\$150,00 x 4 gün = \$600,00

Belediye Başkanının artırımlı gündeliğinin %40'ı

\$159,00 x %40'ı = \$63,60

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım

\$150,00 - 63,60 € = \$86,40

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i

\$86,40 x %70'i = \$60,48

Belediye Başkanına ödenecek konaklama gideri

\$60,48 x 4 gün = \$241,92

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH

23.089,98 ₺

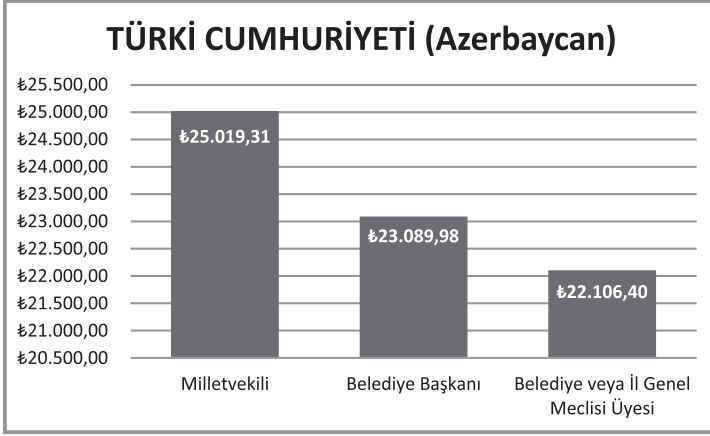
c) Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesi

(Gündelikleri aynı olduğu için birlikte verilmiştir.)

VERİLER

Gündelik	\$80,00	(4. dereceye kadar olan memura verilen gündeliği geçemeyeceğinden)
Yol Gideri (Ankara-Pekin)	\$1.200,00	
Taksi (Ankara)	40,00 ₺	
Taksi (Pekin)	85,00 AZM / 1,70 AZM =	\$50,00

HAVAŞ	10,00 ₺				
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	51,00 AZM /	1,70 AZM =			\$30,00
Konaklama (Günlük kişi başı)	255,00 AZM /	1,70 AZM =			\$150,00
Döviz Kuru (ABD Doları)	6,50 ₺				
Döviz Kuru (ABD Doları)	1,70 AZM				
1-Gündelik	\$600,00	x	6,50 ₺	≡	3.900,00 ₺
Meclis Üyesinin artırımlı gündeliği	\$80,00	x	% 50 artırımlı	=	\$120,00
Meclis Üyesine ödenecek yol gündeliği	\$120,00	x	2 gün	=	\$240,00
Meclis Üyesine ödenecek görev gündeliği	\$120,00	x	3 gün	=	\$360,00
<i>Meclis Üyesine ödenecek toplam gündelik</i>					\$600,00
2-Yol Gideri	100,00 ₺	+	16.250,00 ₺		16.350,00 ₺
Havaalanı Ulaşım					
Ankara Taksi					
(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)	40,00 ₺	x	2 kez	=	80,00 ₺
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 ₺	x	2 kez	=	20,00 ₺
Brüksel Taksi					
(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)	\$50,00	x	2 kez	=	\$100,00
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	\$30,00		ödenmeyecektir.		
Ankara-Brüksel Ulaşım					
Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	\$1.200,00	x	2 kez	=	\$2.400,00
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek yol gideri</i>			100,00 ₺	+	\$2.500,00
3-Konaklama Gideri	\$285,60	x	6,50 ₺	≡	1.856,40 ₺
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin ödediği konaklama gideri</i>	\$150,00	x	4 gün	=	\$600,00
Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin artırımlı gündeliğinin %40'ı	\$120,00	x	%40'ı	=	\$48,00
Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım	\$150,00	-	48,00 €	=	\$102,00
Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i	\$102,00	x	%70'i	=	\$71,40
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek konaklama gideri</i>	\$71,40	x	4 gün	=	\$285,60
TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH					22.106,40 ₺

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı gibi Milletvekilleri gibi Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri seçimle iş başına gelmelerine ve Belediye Başkanları Milletvekilleri gibi ödenek mukabili çalışanlar arasında yer almalarına karşın ödenen harcırah miktarları açısından bir haksızlığın olduğunu söylemek mümkündür. Milletvekilleri 25.019,31 TL alırken Belediye Başkanları bunlardan 1.929,33 TL, Belediye ve İl

Genel Meclisi Üyeleri ise 2.912,91 TL daha az harcırah almaktadırlar.

Avrupa Birliği (Avro Bölgesi-Belçika) İçinde Yapılan Görevlendirmeler

Yol dahil 2-6 Temmuz 2018 tarihleri arasında Brüksel'de düzenlenen toplantıya katılmak üzere görevlendirilen Milletvekili, Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek harcırah ne kadardır? (€, Avro'nun simgesidir.)

a) Milletvekili

VERİLER

Gündelik	161,00 € (Yurtdışı Gündelik Cetvel II. Sütun)
Yol Gideri (Ankara-Brüksel)	375,00 €
Taksi (Ankara)	40,00 TL
Taksi (Brüksel)	50,00 €
HAVAŞ	10,00 TL
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	10,00 €
Konaklama (Günlük kişi başı)	100,00 €
Döviz Kuru (Avro)	7,40 TL

1-Gündelik	1.207,50 €	x	7,40 TL	=	8.935,50 TL
Milletvekilinin artırımlı gündeliği	161,00 €	x	% 50 artırımlı	=	241,50 €
Milletvekiline ödenecek yol gündeliği	241,50 €	x	2 gün	=	483,00 €
Milletvekiline ödenecek görev gündeliği	241,50 €	x	3 gün	=	724,50 €
<i>Milletvekiline ödenecek toplam gündelik</i>					<i>1.207,50 €</i>

2-Yol Gideri	100,00 TL	±	6.290,00 TL	=	6.390,00 TL
Havaalanı Ulaşım					
Ankara Taksi					
(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)	40,00 TL	x	2 kez	=	80,00 TL
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 TL	x	2 kez	=	20,00 TL
Brüksel Taksi					
(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)	50,00 €	x	2 kez	=	100,00 €
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	(10,00 €)		ödenmeyecektir.		
Ankara-Brüksel Ulaşım					
Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	375,00 €	x	2 kez	=	750,00 €
<i>Milletvekiline ödenecek yol gideri</i>			100,00 TL	+	850,00 €
3-Konaklama Gideri	9,52 €	x	7,40 TL	=	70,45 TL
<i>Milletvekilinin ödediği konaklama gideri</i>	100,00 €	x	4 gün	=	400,00 €
Milletvekilinin artırımlı gündeliğinin %40'ı	241,50 €	x	%40'ı	=	96,60 €
Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım	100,00 €	-	96,60 €	=	3,40 €
Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i	3,40 €	x	%70'i	=	2,38 €
<i>Milletvekiline ödenecek konaklama gideri</i>	2,38 €	x	4 gün	=	9,52 €
TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH					15.395,95 TL

b) Belediye Başkanı

VERİLER

Gündelik	109,00 €	(memur maaşı ile kıyaslama sonucu belirlenebilecek en yüksek miktar)
Yol Gideri (Ankara-Brüksel)	375,00 €	
Taksi (Ankara)	40,00 TL	
Taksi (Brüksel)	50,00 €	
HAVAŞ	10,00 TL	
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	10,00 €	
Konaklama (Günlük kişi başı)	100,00 €	
Döviz Kuru (Avro)	7,40 TL	

1-Gündelik	817,50 €	x	7,40 TL	=	6.049,50 TL
Belediye Başkanının artırımlı gündeliği	109,00 €	x	% 50 artırımlı	=	163,50 €
Belediye Başkanına ödenecek yol gündeliği	163,50 €	x	2 gün	=	327,00 €

Belediye Başkanına ödenecek görev gündeliği 163,50 € x 3 gün = 490,50 €
Belediye Başkanına ödenecek toplam gündelik 817,50 €

2-Yol Gideri 100,00 TL ± 6.290,00 TL 6.390,00 TL

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi

(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte) 40,00 TL x 2 = 80,00 TL

HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte) 10,00 TL x 2 = 20,00 TL

Brüksel Taksi

(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte) 50,00 € x 2 = 100,00 €

Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti (10,00 €) ödenmeyecektir.

Ankara-Brüksel Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte) 375,00 € x 2 = 750,00 €

Belediye Başkanına ödenecek yol gideri 100,00 TL + 850,00 €

3-Konaklama Gideri 96,88 € x 7,40 TL ≡ 716,91 TL

Belediye Başkanının ödediği konaklama gideri 100,00 € x 4 gün = 400,00 €

Belediye Başkanının artırımlı gündeliğinin %40'ı 163,50 € x %40'ı = 65,40 €

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım 100,00 € - 65,40 € = 34,60 €

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i 34,60 € x %70'i = 24,22 €

Belediye Başkanına ödenecek konaklama gideri 24,22 € x 4 gün = 96,88 €

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH

13.156,41 TL

c) Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesi

(Gündelikleri aynı olduğu için birlikte verilmiştir.)

VERİLER

Gündelik 81,00 € (4. dereceye kadar olan memura verilen gündeliği geçemeyeceğinden)

Yol Gideri (Ankara-Brüksel) 375,00 €

Taksi (Ankara) 40,00 TL

Taksi (Brüksel) 50,00 €

HAVAŞ 10,00 TL

Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri) 10,00 €

Konaklama (Günlük kişi başı)	100,00 €
Döviz Kuru (Avro)	7,40 TL

1-Gündelik	607,50 €	x	7,40 TL	≡	4.495,50 TL
Meclis Üyesinin artırımlı gündeliği	81,00 €	x	% 50 artırımlı	=	121,50 €
Meclis Üyesine ödenecek yol gündeliği	121,50 €	x	2 gün	=	243,00 €
Meclis Üyesine ödenecek görev gündeliği	121,50 €	x	3 gün	=	364,50 €
<i>Meclis Üyesine ödenecek toplam gündelik</i>					607,50 €

2-Yol Gideri	100,00 TL	+	6.290,00 TL	≡	6.390,00 TL
---------------------	------------------	----------	--------------------	----------	--------------------

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi					
(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüş)	40,00 TL	x	2	=	80,00 TL
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 TL	x	2	=	20,00 TL
Brüksel Taksi					
(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüş)	50,00 €	x	2	=	100,00 €
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	(10,00 €)				ödenmeyecektir.

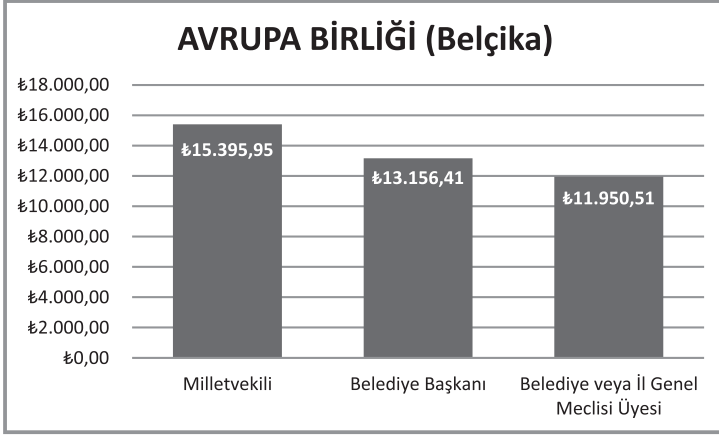
Ankara-Brüksel Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	375,00 €	x	2	=	750,00 €
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek yol gideri</i>			100,00 TL	+	850,00 €

3-Konaklama Gideri	143,92 €	x	7,40 TL	≡	1.065,01 TL
---------------------------	-----------------	----------	----------------	----------	--------------------

<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin ödediği konaklama gideri</i>	100,00 €	x	4 gün	=	400,00 €
Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin artırımlı gündeliğinin %40'ı	121,50 €	x	%40'ı	=	48,60 €
Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım	100,00 €	-	48,60 €	=	51,40 €
Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmının %70'i	51,40 €	x	%70'i	=	35,98 €
<i>Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek konaklama gideri</i>	35,98 €	x	4 gün	=	143,92 €

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH				≡	11.950,51 TL
---------------------------------	--	--	--	----------	---------------------

Yukarıdaki grafikten de anlaşılabilceği gibi Milletvekilleri gibi Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri seçimle iş başına gelmelerine ve Belediye Başkanları Milletvekilleri gibi ödenek mukabili çalışanlar arasında yer almalarına karşın ödenen harcırah miktarları açısından bir haksızlığın olduğunu söylemek mümkündür. Milletvekilleri 15.395,95 TL alırken Belediye Başkanları bunlardan 2.239,54 TL, Belediye ve İl

Genel Meclisi Üyeleri ise 3.445,44 TL daha az harcırah almaktadırlar.

Çin Halk Cumhuriyeti İçinde Yapılan Görevlendirmeler

Yol dahil 2-6 Temmuz 2018 tarihleri arasında Pekinde düzenlenen toplantıya katılmak üzere görevlendirilen Milletvekili, Belediye Başkanı, Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek harcırah ne kadardır? (¥, Yuan'ın, \$, ABD Dolarının simgesidir.)

a) Milletvekili

VERİLER

Güncel	\$157,00	(Yurtdışı Güncel Cetvel II. Sütun)
Yol Gideri (Ankara-Pekin)	\$1.200,00	
Taksi (Ankara)	40,00 TL	
Taksi (Pekin)	¥340,00 / ¥6,80	= \$50,00
HAVAŞ	10,00 TL	
Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	¥204,00 / ¥6,80	= \$30,00
Konaklama (Günlük kişi başı)	¥1.020,00 / ¥6,80	= \$150,00
Döviz Kuru (ABD Doları)	6,50 TL	
Döviz Kuru (ABD Doları)	¥6,80	

1-Güncelik	\$1.177,50	x	6,50 TL	=	7.653,75 TL
Milletvekilinin artırımlı gündeliği	\$157,00	x	% 50 artırımlı	=	\$235,50
Milletvekiline ödenecek yol gündeliği	\$235,50	x	2 gün	=	\$471,00
Milletvekiline ödenecek görev gündeliği	\$235,50	x	3 gün	=	\$706,50

Milletvekiline ödenecek toplam gündelik \$1.177,50

2-Yol Gideri **100,00 TL + 16.250,00 TL = 16.350,00 TL**

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi

(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte) 40,00 TL x 2 kez = 80,00 TL

HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte) 10,00 TL x 2 kez = 20,00 TL

Pekin Taksi

(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte) \$50,00 x 2 kez = \$100,00

Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti (\$30,00) ödenmeyecektir.

Ankara-Pekin Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte) \$1.200,00 x 2 kez = \$2.400,00

Milletvekiline ödenecek yol gideri 100,00 TL + \$2.500,00

3-Konaklama Gideri **\$156,24 x 6,50 TL = 1.015,56 TL**

Milletvekilinin ödediği konaklama gideri \$150,00 x 4 gün = \$600,00

Milletvekilinin artırımlı gündeliğinin %40'ı \$235,50 x %40'ı = \$94,20

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım \$150,00 - 94,20 € = \$55,80

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i \$55,80 x %70'i = \$39,06

Milletvekiline ödenecek konaklama gideri \$39,06 x 4 gün = \$156,24

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH **25.019,31 TL**

b) Belediye Başkanı

VERİLER

Gündelik \$106,00 (memur maaşı ile kıyaslama sonucu belirlenebilecek en yüksek miktar)

Yol Gideri (Ankara-Pekin) \$1.200,00

Taksi (Ankara) 40,00 TL

Taksi (Pekin) ¥340,00 / ¥6,80 = \$50,00

HAVAŞ 10,00 TL

Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri) ¥204,00 / ¥6,80 = \$30,00

Konaklama (Günlük kişi başı) ¥1.020,00 / ¥6,80 = \$150,00

Döviz Kuru (ABD Doları) 6,50 TL

Döviz Kuru (ABD Doları) ¥6,80

1-Gündelik **\$795,00 x 6,50 TL = 5.167,50 TL**

Belediye Başkanının artırımlı gündeliği	\$106,00	x	% 50 artırımlı	=	\$159,00
Belediye Başkanına ödenecek yol gündeliği	\$159,00	x	2 gün	=	\$318,00
Belediye Başkanına ödenecek görev gündeliği	\$159,00	x	3 gün	=	\$477,00
<i>Belediye Başkanına ödenecek toplam gündelik</i>					\$795,00

2-Yol Gideri 100,00 TL + 16.250,00 TL = 16.350,00 TL

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi (İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüşte)	40,00 TL	x	2 kez	=	80,00 TL
HAVAŞ (1 gidiş 1 gelişte)	10,00 TL	x	2 kez	=	20,00 TL
Pekin Taksi (Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüşte)	\$50,00	x	2 kez	=	\$100,00
Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti	(\$30,00)		ödenmeyecektir.		

Ankara-Pekin Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 gelişte)	\$1.200,00	x	2 kez	=	\$2.400,00
<i>Belediye Başkanına ödenecek yol gideri</i>			100,00 TL	+	\$2.500,00

3-Konaklama Gideri \$241,92 x 6,50 TL = 1.572,48 TL

<i>Belediye Başkanının ödediği konaklama gideri</i>	\$150,00	x	4 gün	=	\$600,00
---	----------	---	-------	---	----------

Belediye Başkanının artırımlı gündeliğinin %40'ı	\$159,00	x	%40'ı	=	\$63,60
--	----------	---	-------	---	---------

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım	\$150,00	-	63,60 €	=	\$86,40
---	----------	---	---------	---	---------

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i	\$86,40	x	%70'i	=	\$60,48
--	---------	---	-------	---	---------

<i>Belediye Başkanına ödenecek konaklama gideri</i>	\$60,48	x	4 gün	=	\$241,92
---	---------	---	-------	---	----------

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH

23.089,98 TL

c) Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesi

(Gündelikleri aynı olduğu için birlikte verilmiştir.)

VERİLER

Gündelik	\$80,00	(4. dereceye kadar olan memura verilen gündeliği geçemeyeceğinden)
Yol Gideri (Ankara-Pekin)	\$1.200,00	
Taksi (Ankara)	40,00 TL	
Taksi (Pekin)	¥340,00	/ ¥6,80 = \$50,00
HAVAŞ	10,00 TL	

BELEDİYE BAŞKANLARI İLE BELEDİYE VE İL GENEL MECLİSİ ÜYELERİNİN YURTDIŞINDA GÖREVLENDİRİLMELERİNDE ÖDENECEK HARCIRAH

Taksi (Konaklama yeri-Toplantı yeri)	¥204,00	/	¥6,80	=	\$30,00
Konaklama (Günlük kişi başı)	¥1.020,00	/	¥6,80	=	\$150,00
Döviz Kuru (ABD Doları)	6,50	TL			
Döviz Kuru (ABD Doları)	¥6,80				

1-Gündelik

\$600,00 x 6,50 TL = 3.900,00 TL

Meclis Üyesinin artırımlı gündeliği \$80,00 x % 50 artırımlı = \$120,00

Meclis Üyesine ödenecek yol gündeliği \$120,00 x 2 gün = \$240,00

Meclis Üyesine ödenecek görev gündeliği \$120,00 x 3 gün = \$360,00

Meclis Üyesine ödenecek toplam gündelik \$600,00

2-Yol Gideri

100,00 TL + 16.250,00 TL = 16.350,00 TL

Havaalanı Ulaşım

Ankara Taksi

(İkamet-HAVAŞ Terminal 1 gidiş 1 dönüş) 40,00 TL x 2 kez = 80,00 TL

HAVAŞ (1 gidiş 1 geliş) 10,00 TL x 2 kez = 20,00 TL

Pekin Taksi

(Terminal-İkametgah 1 gidiş 1 dönüş) \$50,00 x 2 kez = \$100,00

Konaklama yeri-toplantı yeri taksi ücreti (\$30,00) ödenmeyecektir.

Ankara-Pekin Ulaşım

Uçak Bileti (1 gidiş 1 geliş) \$1.200,00 x 2 kez = \$2.400,00

Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek yol gideri 100,00 TL + \$2.500,00

3-Konaklama Gideri

\$285,60 x 6,50 TL = 1.856,40 TL

Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin ödediği konaklama gideri \$150,00 x 4 gün = \$600,00

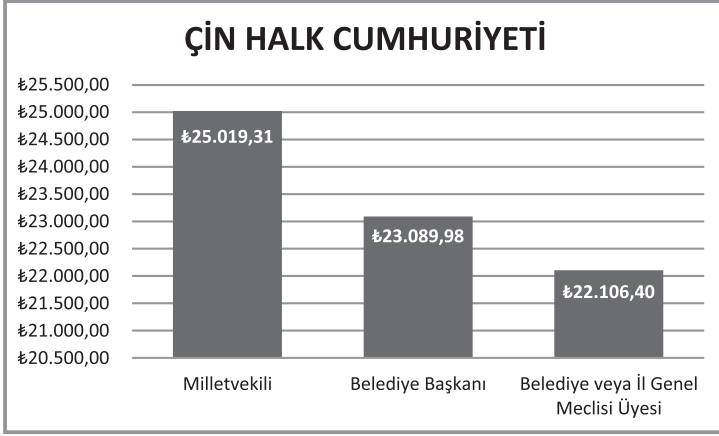
Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesinin artırımlı gündeliğinin %40'ı \$120,00 x %40'ı = \$48,00

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısım \$150,00 - 48,00 € = \$102,00

Artırımlı gündeliğin %40'ını aşan kısmın %70'i \$102,00 x %70'i = \$71,40

Belediye veya İl Genel Meclisi Üyesine ödenecek konaklama gideri \$71,40 x 4 gün = \$285,60

TOPLAM ÖDENECEK HARCIRAH 22.106,40 TL

Yukarıdaki grafikten de anlaşılacağı gibi Milletvekilleri gibi Belediye Başkanları, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri seçimle iş başına gelmelerine ve Belediye Başkanları Milletvekilleri gibi ödenek mukabili çalışanlar arasında yer almalarına karşın ödenen

harcırah miktarları açısından bir haksızlığın olduğunu söylemek mümkündür. Milletvekilleri 25.019,31 TL alırken Belediye Başkanları bunlardan 1.929,33 TL, Belediye ve İl Genel Meclisi Üyeleri ise 2.912,91 TL daha az harcırah almaktadırlar.

Suat ŞİMŞEK

*Maliye Bakanlığı
Milli Emlak Kontrolörü*

PARSELASYON İŞLEMLERİNDE İMAR PLANINA GÖRE KAPANAN YOLLARIN DURUMU-3

GİRİŞ

Çalışmamızın ilk bölümünde, genel olarak kapanan yolların 18. madde uygulamaları karşısındaki durumuna giriş yapıp, 18 nci madde uygulaması esnasında Hazine adına ve istisnai bir durum olarak organize sanayi bölgesi (OSB) tüzel kişiliği adına tescil edilmesi gerekenler izah edilmişti. Dergimizin geçen sayıda yayımlanan ikinci bölümünde ise kapanan yollardan Hazine ve OSB tüzel kişiliği adına tescili gerekenler dışında kalan yolların, parselasyon işlemleri esnasında ihdas edilip edilmeyeceğine dönük olarak belediye uygulamaları, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile Anayasa Mahkemesi ve Danıştay içtihatları açıklanmıştı.

Çalışmamızın bu son bölümünde ise kapanan yolların arazi ve arsa düzenlemesi esnasında ne şekilde bir uygulamaya tabi tutulması gerektiği ve bu alanların uygulamayı yapan idare adına tescil edilip edilmeyeceği konusundaki değerlendirmelerimize yer vereceğiz. Ayrıca Anayasa Mahkemesinin ve

Danıştayın bu konudaki içtihatlarını değerlendireceğiz.

5. DEĞERLENDİRME

a) Genel Görüşümüz

Kanaatimize uygulamadaki bu dört görüş içerisinde mevzuata en uygun olanı, kapanan yollardan özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayanların ihdas edildiği, buna karşılık imar planına göre özel mülkiyete konu olamayacak tüm alanlara (imar yolları dışındakiler, örneğin parklar, de dâhil olmak üzere) rastlayanların ise ihdas edilerek umumi hizmet alanları hesabında dikkate alındığı görüşüdür.

Bunun temel nedeni de bu konuda özel hüküm niteliğinde olan 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin son fıkrasına en yakın görüşün bu uygulama olmasıdır. **İmar planı alınmaları nedeniyle kapanan yollar konusunda, 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesi en özel hüküm niteliğindedir ve bu konuda diğer tüm mevzuata nazaran**

evveliyatla uygulanır. Söz konusu fıkra hükmüne göre kapanan yollar ve meydanlar, imar planlarıyla getirilen kullanım amacına tabi olurlar.

3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde geçen “kullanım amacına konu ve tabi olma” ifadesi, sadece planlamaya yönelik bir ifade değildir; öyle olsaydı bu ifadenin hiçbir anlamı olmazdı, çünkü 3194 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi zaten hiçbir taşınmazın imar planında ayrıldığı amaç dışında kullanılmayacağını hüküm altına almıştır. Dolayısıyla, bu ifade aynı zamanda ve hatta daha ziyade imar planlarının uygulanması (arazi ve arsa düzenlemesi ya da ifraz-tevhit) esnasında kapanan bu yolların tabi olacağı hukuki statüyü de düzenlemektedir.

Bu nedenle bu hüküm imar planında özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayan yolların ihdas edilmesini, buna karşılık özel mülkiyete konu olmayacak alanlara rastlayan kapanan yolların ise umumi hizmetler hesabında değerlendirilmesini (bir başka ifadeyle DOP’tan düşülmesini) gerektirir.

Danıştay da Anayasa Mahkemesinin 12.01.2012 tarih E.2011/23, K.2012/3 sayılı kararından sonra verdiği 05.11.2013 tarihli ve E:2012/1904, K:2013/6299 sayılı kararında kapanan kadastral yolların 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin son fıkrası ve 2644 sayılı Kanunun 21 inci maddesi kapsamında belediye adına tescil edilebileceğine karar vermiştir: *“Düzenleme sahasında, düzenlemeyi yapan ilgili idarenin kadastral malik sıfatı taşımadan parselasyon işlemi sonrasında imar parselinde malik olmasına 3194 sayılı Yasanın 18. maddesi imkan vermemektedir. Ancak, 3194 sayılı İmar Kanununun 11. maddesinin 4342 sayılı Yasanın 35. maddesiyle değişik 4. fıkrası, hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar ile meydan-*

lar, imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek, onaylanmış imar planı kararı ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olacağını öngörmekte olup; bu suretle kapanan yolların imar planındaki kullanım amacının değişmesi ile ihdas edilerek ilgili idare adına tesciline 2644 sayılı Tapu Kanununun 21. maddesi olarak sağlamaktadır.”

Bu karar, belki tescile dayanak olarak Tapu Kanununun 21 inci maddesini esas almaktadır; ancak Danıştayın dahi kapanan yolların tescil edilebileceğini kabul etmesi bakımından oldukça anlamlıdır. Elbette ki, bu karara tüm yolların tescil edilebileceği şeklinde yaklaşılması gerektiğini düşünüyoruz; kanaatimizce sadece imar planında özel mülkiyete konu olabilecek alanların tescil edilmesi gerekir.

İlerleyen bölümde Anayasa Mahkemesinin ve Danıştayın kararlarına eleştirilerimiz dikkate alındığında diğer üç tür uygulama arasından görüşümüze en yakın olanın ise TKGM’nin görüşü olduğu görülmektedir¹. **TKGM, kapanan yolun imar yoluna denk gelen kısmının umumi hizmetler hesabında değerlendirmesi gerektiği, buna karşılık özel mülkiyete ve imar yolu dışındaki umumi hizmetlere konu kısmın ise belediye adına tescil edilmesi gerektiği görüşündedir.**

Görüldüğü üzere, TKGM’nin bu konudaki görüşü bizim görüşümüzden bir noktada farklıdır. TKGM’nin görüşüne göre ihdası mümkün olmayan kadastral yollar sadece imar planında imar yoluna rastlayanlardır. İmar yolu dışında meydan, yeşil alan vb. ortak kullanım alanlarına isabet eden kadastral yolların belediye adına ihdas edilmesi mümkündür. Bu Genel Müdürlük tarafından verilen 02.06.1998 tarihli ve 1509 sayılı talimatta *“İmar uygulaması sonucunda yol vasfını yi-*

¹ Şimşek ve Hazar (2016) İmar Davaları Rehberi, s: 673

tirmeden (imar yolu haline gelen) kadastral yolların belediye adına ihdas edilmesi mümkün bulunmamakla birlikte, meydan, yeşil alan, vs. gibi ortak kullanım alanlarına isabet eden kısımlarında yol kapsamında değerlendirilmesi söz konusu değildir. Buna göre imar uygulamalarında düzenleme sahası dâhilinde kalan kadastral yolların, imar yollarına isabet eden kısımları düşüldükten sonra arta kalan bölümlerinin belediye adına ihdasen tescil edilmesi gerekmektedir.” şeklinde görüş bildirilmiştir.

Oysaki, 11 inci madde metni açıktır. Kapanan yollar ve meydanlar, imar planı ile getirilen kullanım amacına tabi ve konu olurlar. Buna göre ihdası mümkün olmayan alanlar, imar planına göre özel mülkiyete konu olamayacak alanlardır. İmar Kanunu bu anlamda yollar ile diğer umumi hizmet alanları arasında bir ayırım yapmış değildir. Dolayısıyla, sadece yollara değil, özel mülkiyete konu olamayacak tüm alanlara rastlayan yolların ve meydanların ihdas edilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, TKGM'nin görüşüne tamamiyle katılma imkanı da yoktur.

b) Düzenleme Ortaklık Payından Oluşmuş Yolların Durumu

İmar planında özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayan yolların ihdas edilmesi, buna karşılık özel mülkiyete konu olmayacak alanlara rastlayan kapanan yolların ise umumi hizmetler hesabında değerlendirilmesi şeklindeki görüşümüz sadece kadastro yolları için değil, aynı zamanda DOP'tan oluşan imar yolları için de geçerlidir.

Özel mülkiyette bulunan taşınmazlardan DOP kesilerek oluşturulan imar yollarının daha sonra plan değişikliği neticesinde, yeni imar uygulamasına tabi tutulması durumunda da özel mülkiyete konu olamayacak

alanlara denk gelenlerin DOP hesabında değerlendirilmesi gerekir. Özel mülkiyete konu olabilecek durumda olanların ise belediye adına ihdas edilmesinin mümkün olduğunu düşünmekteyiz.

Her ne kadar bunların eski maliklerine iadesi akla gelebilir ise de, malik sayısının çok olduğu durumlarda iadede yaşanacak sorunlar, bunlardan özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayanların belediye adına ihdasının zorunlu kılmaktadır. Bu nedenle, bunların özel mülkiyete konu olabilecek hale gelmesi durumunda belediye adına tescil edilmesi mümkündür.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığının görüşü de bu yöndedir. Bu Bakanlık (TAU Genel Müdürlüğü) tarafından verilen 13.06.1997 tarihli ve 8535 sayılı görüş yazısında “3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesi uyarınca arazi ve arsa düzenlemesi sonucu DOP kapsamında bedelsiz olarak kamu eline geçen ve tapudan yol olarak terk edilen alanların imar planı tadilatı ile yeniden özel mülkiyetlerine hisseleri oranında verilmekte ise de bunun pratikte uygulama imkanı olmadığı düşünüldüğünden, bu tür alanların belediye adına tescil edilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.” ifadesine yer verilmiştir.

TAU Genel Müdürlüğünü bu yönde bir görüş vermeye sevk eden temel nedenin, kesilen düzenleme ortaklık paylarının tekrar eski sahiplerine hisseleri oranında iade edilmesinin pratikte mümkün olmaması olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönde bir gerekçe malik sayısının fazla olduğu uygulamalarda kabul edilebilir ise de, malik sayısının az olduğu uygulamalarda DOP'tan oluşan yolların belediye adına tescilinin değil de, eski maliklerine iadesinin daha uygun olacağı görüşüdeyiz.

c) Malikleri Tarafından Yol İçin Terk Edilen Alanların İhdası

Düzenleme ortaklık payından oluşmuş yolların aksine, malikleri tarafından yola terk edilen alanların, ihdas edilmesinin söz konusu olması durumunda bu alanların belediye adına ihdas edilemeyeceği kanaatindeyiz.

Zaten AAD Uygulama Yönetmeliğinin 11 inci maddesinin son fıkrasına göre, taşınmaz sahiplerinin talepleri üzerine, mülga 6785 sayılı İmar Kanununun 39 uncu maddesine göre ifraz edilerek tescil edilen parsellerden ilk parselin ifrazında alınan terk oranını %40'a tamamlayan fark kadar DOP alınabilmektedir. Üstelik daha önceden kesinti yapıp da kesinti miktarını DOP oranına tamamlayan fark kadar DOP alınabilecek durumlar Danıştay içtihatlarıyla genişletilmiştir. Danıştay Altıncı Dairesinin kararlarına göre 3194 sayılı İmar Kanununun 15 inci maddesine ya da 2290 sayılı Belediye Yapı ve Yollar Kanununun 6 ncı maddesine göre terk yapılan parsellerden de kesinti miktarını %40'a tamamlayan fark kadar DOP alınabilmektedir. Ancak, terk miktarının düzenleme ortaklık payından fazla olması durumunda, fazla çıkan miktarın eski malik adına ihdas edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Kapanan yollardan imar planına göre özel mülkiyete konu alanlara denk gelenlerin belediye adına ihdas edilebileceğini kabul edersek, DOP miktarından fazla çıkan terk miktarının da iade edilmesi gerektiği sonucuna varırız. Böyle bir durum, hakkaniyete daha uygun olacaktır. Çünkü böyle bir durumda, DOP oranından fazla çıkan terk miktarı iade edileceği için, umumi hizmet alanları için herkesten eşit miktarda kesinti yapılmış olacaktır. Bu durum ise külfetlere eşit şekilde katılma ilkesiyle uyumludur.

ç) Anayasa Mahkemesinin Görüşünün ve Tüm Yolların Belediye Adına İhdas Edilebileceğine Dair Yaklaşımına Eleştirilerimiz

İmar Kanununun 11 inci maddesinin özel hüküm niteliğinde olduğu dikkate alındığında, kapanan yolların 2644 sayılı Kanunun 21 inci maddesine dayanılarak tamamen (imar planında denk geldiği kullanım amacı dikkate alınmaksızın) belediyeler adına tescil edilebileceğini kabul etmek mümkün değildir.

Tapu Kanununun 21 inci maddesinin kapanan yol ve yol fazlalarının belediye adına tescil edileceğini öngördüğü doğrudur; ancak İmar Kanununun 11 inci maddesinde imar planı gereğince kapanan yollar ve meydanlar hakkında özel bir hüküm yer almaktadır. **Bir başka ifadeyle 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin son fıkrası, 2644 sayılı Kanuna göre kapanan yollar açısından özel hüküm niteliğindedir. Çünkü 2644 sayılı Kanunun 21 inci maddesi, kapanma nedenine bakmaksızın tüm kapanan yolları, 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin 4 üncü fıkrası ise imar planları nedeniyle kapanan yolları düzenlemektedir.** Özel hükmün uygulama alanı bulduğu bu gibi konularda genel hükmün uygulama alanı bulması mümkün değildir. Hukukun herkes tarafından kabul edilen temel hükümlerinden biri olan özel kanun (lexspecialis) kuralına göre, bir konuda özel bir hüküm var ise bu hüküm diğer hükümlere nazaran öncelikle uygulanır.

Dolayısıyla, Tapu Kanununun 21 inci maddesine göre daha özel hüküm niteliğinde olan 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesi, kapanan yollar konusunda öncelikle uygulama alanı bulur. **Dolayısıyla imar planı gereğince kapanan kadastral yollar konusunda 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun uygulanabilmesi mümkün değildir.** Bu ko-

nuda 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesi uygulanmalıdır.

Bu açıdan bakıldığında Anayasa Mahkemesinin verdiği 12.01.2012 tarihli ve E.2011/23, K.2012/3 sayılı kararına katılma imkanı yoktur. Zira Mahkeme, 3194 sayılı İmar Kanununun 11 inci maddesinin son fıkrasında yer alan ve kapanan yolların imar planıyla getirilen kullanım amacına tabi olacağını öngören düzenlemeyi hiç dikkate almadan karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, bu kararında, Tapu Kanununun 21 inci maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi bu kararında yolların zaman içinde gelişen ihtiyaçlara bağlı olarak imar planlarında değişiklik yapılması suretiyle kapatılabileceği gibi bazı yol parçalarının açığa çıkmasının da ihtimal dâhilinde olduğunu, kapanan ya da açığa çıkan yol veya yol parçalarının kamu malı niteliğini kaybederek idarenin özel malı haline geleceğinden kamu mallarına ilişkin korumanın ortadan kalkacağını, idarenin yeni bir kararla bu taşınmazları kamu yararına tahsis ederek kamu malına da dönüştürebileceğini, İmar Kanununun 18 inci maddesi gereği parsellerin yeniden düzenlenmesinde eski yol parçalarını özel kişilerin arsaları ile birleştirebileceğini, eğer yeniden kamu yararına tahsis edilmezse, idarenin özel hukuk rejimi çerçevesinde bu mallara tasarruf edeceğini, hatta gerekirse satabileceğini vurgulamıştır.

Oysa ki, daha önceden vurguladığımız üzere imar planına alınmaları nedeniyle kapanan yollar konusunda, 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesi en özel hüküm niteliğindedir ve bu konuda diğer tüm mevzuata nazaran evveliyatla uygulanır. 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin son fıkrası da kapanan yolların imar planıyla getirilen kullanım amacına tabi olacağını öngörmektedir.

Dolayısıyla, bu hüküm idarenin, kapanan yollar konusundaki tasarruf hakkını kısıtlamaktadır. İdare imar planı nedeniyle kapanan tüm yolları kendi adına tescil edemez. Böyle bir durumu kabul etmek, 11 inci maddenin son fıkrasında yer alan düzenlemenin hiçbir anlam ifade etmediğini kabul etmek anlamına gelir. Kanun koyucunun böyle bir şeyi amaçlamaya açığıdır.

O halde yapılması gereken 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin son fıkrasında gerekli anlamı yüklemek, hakettiği değeri vermek ve uygulamayı buna göre yönlendirmektir.

d) Danıştay Kararlarına Dair Değerlendirmemiz

Yukarıdaki açıklamalarımız dikkate alındığında Danıştayın kapanan yolların ve meydanların düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilmesi gerektiği yolundaki görüşüne de katılma imkanı yoktur. Çünkü 11 inci madde kapanan yollardan, imar planına göre özel mülkiyete konu olabilecek alanların, bu amaca tabi olacağını öngörmektedir. Bu ise, bu gibi yerlerin belediye ya da il özel idaresi adına ihdasına imkân verir.

Üstelik İmar Kanununda kapanan yolların umumi hizmet alanlarında değerlendirilmesi ve düzenleme ortaklık payından düşülmesi gerektiğine dair hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Tam aksine Kanunun 17 nci maddesinde “Belediye veya valilik, kendi malı olan veya imar planlarının tatbiki sonucu kamulaştırmadan artan parçalarla, istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlarda hâsıl olan sahalardan müstakil inşaata elverişli olmayan parçaları, bitişindeki arsa veya bina sahibine bedel takdiri suretiyle satmak, gayrimenkul sahiplerinin yola giden yerlerden dolayı tahakkuk eden istihkaklarını bedel takdiri suretiyle değiştirmek ve komşu gayrimenkul sahibi takdiri

edilen bedelle satın almaktan imtina ederse, şuyulandırıp satmak suretiyle imar planına uygunluğunu temin eder” hükmü yer almaktadır. Görüldüğü üzere madde “istikameti değiştirilen veya kapanan yol ve meydanlarda hâsıl olan sahalardan” belediyeler tarafından satılabileceğini düzenlemektedir. Bu ise, Danıştayın bu konudaki içtihatlarından oldukça farklı bir durumu ifade etmektedir.

Aslında Danıştay Altıncı Dairesi, bu kararında, kadastral yolların 3194 sayılı Kanununun 11 inci maddesinin son fıkrası ve 2644 sayılı Kanununun 21 inci maddesi kapsamında belediye adına tescil edilebileceğine karar vermiştir. Fakat Mahkeme belediyeler adına tescil edilen bu parsellerin normal bir belediye taşınmazı olarak arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulmasının ve bu parsellerden belediyeler adına arsa üretilmesinin 3194 sayılı Kanununun 18 inci maddesiyle uyumlu olmadığına karar vermiştir. Karara göre kapanan kadastral yolların, kadastral durumdaki bu yolların kapatılıp ilgili idare adına ihdas edilerek tescil görmesinin, düzenleme sahasında kadastral aşamada malik olmayan ancak ihdas yoluyla adına tescil yapılan ilgili idarenin, kadastral taşınmaz malikleri gibi nitelendirilmesi söz konusu değildir. Danıştaya göre idare adına tescil edilen bu parsellerin umumi hizmetler hesabında değerlendirilmesi gerekmektedir. Altıncı Daire bu kararında kapanan yolların belediye adına tescil edilebileceğini, ancak bunların kadastral parsel gibi değerlendirilip bunlardan belediye adına arsa üretilmeyeceğini, bunların umumi hizmet alanları için tahsis edilmesini gerektiğini karara bağlanmıştır.

Fakat bu görüşe katılma imkanı da yoktur. Anayasa Mahkemesi kararından sonra hem bu yolların uygulamada belediye adına tescil edilebileceğinin hem de bunların umumi hizmetler hesabında değerlendirilmesi gerektiğinin benimsenmesi ciddi bir çelişki

olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstelik 3194 sayılı İmar Kanununun 18 inci maddesinde ya da diğer maddelerinde kapanan ve belediye adına tescil edilen yolların umumi hizmet alanları için değerlendirilmesi gerektiğine dair açık bir hüküm bulunmamaktadır².

Elbette ki Danıştayın bu kararları, taşınmazları arazi ve arsa düzenlemesine tabi tutulan maliklerden daha az miktarda düzenleme ortaklık payı kesilmesine neden olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, uygulama alanında bulunan malikler açısından oldukça faydalıdır. Ancak kapanan yollar konusunda İmar Kanununda özel hükümler söz konusu iken bu hükümlerden tamamen farklı bir şekilde karar vermek de uygulama açısından önemli sorunlar doğurmaktadır. Belediyeler, yürürlükte bulunan mevzuatı dikkate alarak uygulama yapmaktadırlar ve mevzuatımızda, kapanan yolların tamamıyla umumi hizmetler hesabında değerlendirileceğine ve düzenleme ortaklık payı miktarından düşülebileceğine dair açık bir hüküm yer almamaktadır. Buna karşılık Danıştayın bu yönde kararlar vermesi ise uygulamaların iptal edilmesine neden olmaktadır. Arazi ve arsa düzenlemesine karşı açılan davaların belirli bir süre sonra sona ermesi (bazen çok uzun sürmesi) ve bu davalarda yürütmeyi durdurma konusunda yaşanan sıkıntılar nedeniyle, iptal kararlarının çoğu durumda uygulanamaması söz konusu olmaktadır.

Bu nedenle, İmar Kanununda ya da 18 inci madde uygulama yönetmeliğinde kapanan yolların tamamıyla umumi hizmetler hesabında değerlendirileceğine ve düzenleme ortaklık payı miktarından düşülebileceğine dair bir düzenleme yapılması tercihe şayan olmakla birlikte mevcut düzenlemeler karşısında Danıştayın kapa-

² Şimşek, S. (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere Karşı İtiraz ve Dava, s: 373

nan yolların tamamıyla umumi hizmetler hesabında değerlendirileceğine yönelik kararlarının mevzuatla uyumlu olmadığı ve uygulama açısından da ciddi sakıncalar taşıdığı kanaatindeyiz.

6. SONUÇ

İmar planlarının uygulanması amacıyla yapılan arazi ve arsa düzenlemesi işlemlerinde kapanan yolların ne şekilde değerlendirilmesi gerektiği konusundaki farklı uygulamalardan mevzuata en uygun olanı, kapanan yollardan özel mülkiyete konu olabilecek alanlara rastlayanların ihdas edildiği, buna karşılık imar planına göre özel mülkiyete konu olamayacak tüm alanlara (imar yolları dışındakiler, örneğin parklar, de dâhil olmak üzere) rastlayanların ise ihdas edilerek umumi hizmet alanları hesabında dikkate alındığı uygulamadır. İmar planına alınmaları nedeniyle kapanan yollar konusunda, 3194 sayılı Kanunun 11 inci maddesi en özel hüküm niteliğindedir ve bu konuda diğer tüm mevzuata nazaran evveliyatla uygulanır. Söz konusu fıkra hükmüne göre kapanan yollar ve meydanlar, imar planlarıyla getirilen kullanım amacına tabi olurlar.

İmar Kanununun 11 inci maddesinin özel hüküm niteliğinde olduğu dikkate alındığında, kapanan yolların 2644 sayılı Kanunun 21 inci maddesine dayanılarak tamamen (imar planında denk geldiği kullanım amacı dikkate alınmaksızın) belediyeler adına tescil edilebileceğini kabul etmek mümkün de-

ğildir. Bundan dolayı Anayasa Mahkemesinin bu konuda verdiği 12.01.2012 tarihli ve E.2011/23, K.2012/3 sayılı kararına katılma imkanı yoktur. Zira, Mahkeme, 3194 sayılı İmar Kanununun 11 inci maddesinin son fıkrasında yer alan ve kapanan yolların imar planıyla getirilen kullanım amacına tabi olacağını öngören düzenlemeyi hiç dikkate almadan karar vermiştir.

Bunun tam ters noktasında, Danıştayın kapanan kadastral yolların düzenleme ortaklık payı hesabında değerlendirilmesi gerektiği yolundaki görüşüne katılmak imkanı bulunmamaktadır. İmar Kanununda kapanan yolların umumi hizmet alanlarında değerlendirilmesi ve düzenleme ortaklık payından düşülmesi gerektiğine dair hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Üstelik 11 inci madde kapanan yollardan, imar planına göre özel mülkiyete konu olabilecek alanların, bu amaca tabi olacağını öngörmektedir.

KAYNAKÇA

Anayasa Mahkemesinin E: 2011/23, K: 2012/3 Sayılı Kararı, Resmi Gazete Bilgi Sistemi, Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120317-21.htm>

Şimşek, Suat (2016) Hukuki Unsurları Açısından Arazi ve Arsa Düzenlemesi İşlemleri ve Bu İşlemlere Karşı İtiraz ve Dava, Seçkin Yayıncılık, Ankara

Şimşek, Suat ve Hazar, İlhami (2017) İmar Davaları Rehberi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017

Yusuf GÜNDÜZ

SGK Müfettişi

5510 SAYILI KANUNA GÖRE İHALELİ İŞLERDE VALİLİKLER, YEREL YÖNETİMLER VE DİĞER KAMU İDARELERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ ve İDARİ YAPTIRIMLAR

1. GİRİŞ

İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapasite ve kapasitesine göre işin yürütümü açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit halinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgari işçilik miktarının hesaplandığı “Asgari İşçilik İncelemesi”; kayıt dışı istihdamı önleyici en önemli tedbir olarak uygulanmaktadır. Farklı kriterlerle işverenlerin incelenmesi esasına dayanan ve asgari işçilik olarak isimlendirilen müessese 01/01/1994 tarihinde hayata geçirilmiş olup hem ihaleli işlerde hem de özel bina inşaatı işlerinde uygulama yerini bulmuştur. Bu yöntemde kimi iş ve işyerlerinde, Kuruma bildirilmesi gereken asgari çalışma gün sayısı ve/veya sigorta primine esas kazanç tespiti yapılmaktadır. İşveren tarafından fiilen bildirilen ile Kurum tarafından tespit edilen işçilik tutarı arasında fark bulunması halinde, fark işçilik tutarı işverenden tahsil edilmektedir. İhale konusu

işler ile özel bina inşaatları dahil olmak üzere bütün işyerlerinde asgari işçilik uygulaması yapılması mümkün bulunmaktadır. Ancak, ihale konusu işler ile özel bina inşaatlarında asgari işçilik kural olarak yapılırken, diğer devamlı mahiyetteki işyerlerinde de istisnai olarak uygulanmaktadır. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda asgari işçilik ile ilgili olarak uyulması gereken yükümlülükler ve bunlara uyulmaması halinde uygulanacak idari yaptırımlar mevcuttur. Bahse konu asgari işçilik müessesesi ile ilgili olarak hem işverenlerin hem de Yerel Yönetimler ve Valiliklerle beraber diğer kamu idarelerinin de yükümlülükleri olup biz de bu makalemizde bilhassa ihale kapsamında söz konusu yükümlülüklerin neler olduğunu kaleme alacağız.

2. ASGARİ İŞÇİLİK İNCELEMESİ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 85 inci maddesinde; “İşverenin, işin emsaline, niteliğine, kapsam ve kapasitesine göre işin yürütümü

açısından gerekli olan sigortalı sayısının, çalışma süresinin veya prime esas kazanç tutarının altında bildirimde bulunduğu tespit edildiğinde, işin yürütümü açısından gerekli olan asgari işçilik tutarı; yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalıştırılan sigortalı sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınarak Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından tespit edilir. Söz konusu tespitler, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından yapılır.

Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan işlerden ve özel nitelikteki inşaat işlerinden dolayı bu işleri yapan işveren tarafından yeterli işçilik bildirilmiş olup olmadığı Kurumca araştırılır. Bu araştırma sonucunda yeterli işçiliğin bildirilmemiş olduğu anlaşılırsa, eksik bildirilen işçilik tutarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, 89 uncu madde gereği hesaplanacak gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmek üzere işverene tebliğ edilir. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödendiği veya ödeneceğinin işveren tarafından yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde borç kesinleşir. Kuruma verilecek taahhütnamede üstlenilen ödeme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, işveren hakkında 88 inci ve 89 uncu maddeler uyarınca işlem yapılır. Tebliğ edilen prim ve gecikme cezası ve gecikme zammının ödenmemesi, taahhütname verilmemesi veya Kurumca işyerinin denetlenmesine gerek görülmesi durumunda Kurumca inceleme yapılır.

Bu maddenin birinci ve ikinci fıkrasında belirtilen usullerle Kuruma bildirilmediği tespit edilen asgari işçilik tutarı üzerinden

Kurumca re'sen tahakkuk ettirilen sigorta primleri, 88 inci ve 89 uncu maddeler dikkate alınarak işverene tebliğ edilir. İşveren, tebliğ edilen prim borcuna karşı tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde Kuruma itiraz edebilir. İtiraz takibi durdurur. Kurumca itirazın reddi halinde işveren, kararın tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yetkili iş mahkemesine başvurabilir. Mahkemeye başvurulması, prim borcunun takip ve tahsilini durdurmaz” hükümleri bulunmaktadır.

Kısacası asgari işçilik, adından da anlaşılacağı üzere işverenlerce yürütülen işlerle ilgili olarak Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirilmesi gereken en az yani minimum işçilik miktarıdır. Sosyal Güvenlik Kurumu işverenler tarafından yapılan özel nitelikli bina inşaatlarında, ihale konusu işlerde ve devamlı işyerlerinde asgari işçilik uygulamasını hayata geçirmektedir.

Genel olarak, asgari işçilik incelemelerinde; uygulamayı plan ile karşılaştırmak, plandan ayrılan noktaları saptayıp nedenlerini araştırmak, aksaklık ve yanlışlıkları giderici, düzeltici çalışmalar yapmak amaçlanmakta olup, bu genel amaç doğrultusunda, yapılan incelemelerle;

- Sosyal Sigortalar mevzuatının uygulanması ile ilgili işlemlerin mevzuat hükümlerine uygun biçimde yürütülmesini izlemek,
- Kayıt dışı istihdam ile mücadelede etkin denetim sağlamak.
- Sigortalı, işveren ve Kurum ilişkilerini düzenlemek (mevcut hukuki çerçevede),
- Sosyal güvenliğin yaygınlaştırılmasını sağlamak,
- Çalışanların sosyal güvenlik haklarının sağlanması ve Sosyal Güvenlik

Kurumunun prim kaybı ile haksız rekabeti önlemek,

- Haksız çıkarları önleyip caydırıcılığı egemen kılmak,
- Eğitime katkıda bulunmak,
- Sosyal güvenliğe olan güveni pekiştirmek,
- Etkin sosyal güvenlik bilinci oluşması ve yaygınlaşmasını sağlamak,

gibi pek çok ortak amaç/fayda hedeflenmektedir¹.

2.1. İhale Konusu İşlerde Asgari İşçilik Uygulaması

İhale konusu işyerleri ile ilgili olarak yapılacak olan asgari işçilik hesaplamasına 12/05/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 110 ve 112 nci maddelerinde yer verilmiştir. Buna göre söz konusu maddeler özetlendiğinde aşağıdaki hususlar ortaya çıkacaktır.

Kanunun 85 inci maddesi ikinci fıkrasında belirtilen kurum ve kuruluşlar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan her türlü işlerde ünitece yapılacak araştırma; işin kesin kabulünün ya da geçici kabulünün noksansız olarak yapıldığı tarihten sonra ve işverene ödenmesi gereken Katma Değer Vergisi hariç, malzeme fiyat farkı ve akreditif bedeli dâhil toplam istihkak tutarına, işin asgari işçilik oranının %25 eksiği uygulanmak suretiyle yapılır.

İşin sözleşmesinde çalıştırılacak sigortalı sayısı belli ise, öncelikle bu sigortalıların kişi/gün sayısı üzerinden Kuruma bildirilmiş olup olmadığı araştırılır. Bu araştırma sonucunda Kuruma bildirilmeyen sigortalılar ile

1 <http://www.isvesosyalguvenlik.com/butun-asama-ve-ayrintilariyla-asgari-iscilik-incelemeleri/>

ilgili belgelerin verilmesi, yapılacak bir ay süreli bir tebligat ile işverenden istenir. Belgelerin verilmemesi veya eksik verilmesi hâlinde bu belgeler ünitece re'sen düzenlenir.

İşin sözleşmesi ile Kuruma yapılan bildirimler arasında bir eksikliğin bulunması hâlinde söz konusu eksikliğin ihale makamınca doğrulanması durumunda bazı aylardaki kişi/gün sayısı eksikliği üzerinde durulmaz. Ancak, işin sözleşmesinde çalıştırılacak sigortalı sayısı belli olmayan ve devamlı işyerlerinden yapılan ihale konusu işler için kimlerin çalıştığıının ihale makamınca Kuruma bildirilmesi halinde araştırma işlemi sadece bu kişilerin kazançları Kuruma bildirilmiş kazanç tutarı olarak dikkate alınır.

Asgari işçilik oranları, Kurum bünyesinde oluşturulan Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca belirlenir ve bu oranlar tebliğ ile yayımlanır.

İhaleli işin birden fazla konuyu kapsıyor olması ve bünyesindeki her bir işin asgari işçilik oranı daha önce belirlenmiş olmak kaydıyla, ihale makamı tarafından her bir işe ait istihkak tutarlarının ayrı ayrı bildirilmesi hâlinde, araştırma işlemi, her bir işe ait asgari işçilik oranları dikkate alınarak yapılır. Her bir işe ait istihkak tutarının ayrı ayrı bildirilmemesi hâlinde ise, işverenin yazılı isteği üzerine araştırmada, bu işlerin en yükseğine ilişkin asgari işçilik oranı dikkate alınır. İşveren tarafından yapılan işlere ilişkin en yüksek asgari işçilik oranının uygulanmasının kabul edilmemesi durumunda işin asgari işçilik oranı Asgari İşçilik Tespit Komisyonu tarafından belirlenir.

İdarece, işverene ödemelerin döviz şeklinde yapılması durumunda, döviz tutarı, ödemenin yapıldığı tarihlerdeki Merkez Bankasının belirlenen döviz satış kuru üzerinden Yeni Türk Lirasına çevrilerek işlem yapılır.

Fiilen işin başlangıç ve bitiş tarihlerinin, işverence resmî makamlardan alınacak belgelerle kanıtlanması istenebilir. Bu tarihlerin resmî belge ile kanıtlanamaması hâlinde, ihale makamının bildirmiş olduğu tarihlere itibar edilerek işlem yapılır.

Araştırma yapılırken, ihale konusu işlerde kesin kabulün ya da geçici kabulün noksatsız yapıldığı tarihe kadar Kuruma bildirilmiş olan işçilik miktarı dikkate alınır. İşin başlangıç tarihinden önce ve bitim tarihinden sonra Kuruma bildirilmiş olan sigorta primine esas kazanç tutarları ile gün sayıları araştırma işleminde dikkate alınmaz. Ancak, aksine tespit yoksa iptali de yapılmaz.

Tescil edilmemiş veya tescil edilmiş olmakla birlikte işçilik bildiriminde bulunulmamış olan ihale konusu işlerde, işin başlangıç ve bitiş tarihleri, ilgili idarelerden alınacak belgelerle tespit edilerek işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespitine ilişkin araştırma işlemi ünitece yapılır. Ünitelerce bu nitelikteki işyerlerinde yapılan araştırma işleminde esas alınan asgari işçilik oranında eksiltme yapılmaz. İhale konusu ve özel nitelikteki inşaat işlerinde hangi hallerde ünitece araştırma işlemi yapılacağı Kurumca belirlenir.

Ünitece ihale konusu işlerde yapılan araştırma sonucunda bu Yönetmeliğin 110 uncu maddesine göre tespit edilen ve Kuruma bildirilmediği anlaşılan asgari işçilik miktarı üzerinden hesaplanan prim tutarı, aksine bir tespit olmaması hâlinde, faaliyet süresinin son ayına mal edilerek tahakkuk ettirilmek suretiyle gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte ödenmek üzere işverene tebliğ olunur. İşverence borcun tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödeneceğinin ve daha sonra Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılması istenilmeyeceğinin bir dilekçe ile

bildirilmesi veya tebligatta belirtilen sürede bildirimde bulunulmaması hâlinde, borç kesinsiz ve işlemler sonuçlandırılır.

Ünitece hesaplanan borca işverence faturalı işçilik ödemeleri veya başka nedenlerle itiraz edilmesi halinde, Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılır.

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca inceleme yapılmasına başlandıktan sonra inceleme sonucuna göre işlem yapılır. Ancak, denetim ve kontrole başlanmakla birlikte, işverenin borcu ödeyeceğine ilişkin ünitece yazılı taahhüdünü içeren başvurusu üzerine, ünitenin bu isteği ön kabulü, ünite tarafından denetim isteminin geri çekilmesi talebinin ilgili Grup Başkanlığının veya Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarının uygun bulması koşuluyla inceleme durdurulur ve borç kesinsizdir.

İşyerleri hakkında ünitece araştırma yapılmış olması, gerektiğinde Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarının tespiti hususunda inceleme yapılmasına engel oluşturmaz. Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca sonradan inceleme yapılması durumunda, daha önce ödenmiş prim ile varsa gecikme cezası ve gecikme zammı tutarı, işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik miktarı üzerinden hesaplanan ve Kuruma ödenmediği anlaşılan prim ile varsa gecikme cezası ve gecikme zammından mahsup edilir.

Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurlarınca yapılan incelemede işin yürütümü için gerekli olduğu saptanan asgari işçilik miktarının Kuruma bildirilmediğinin veya eksik bildirildiğinin tespiti hâlinde, bildirilmeyen tutar, hangi aylara ait olduğu hususunda bir tespit varsa o aylara;

tespit yoksa faaliyette bulunulan son aya mal edilir ve Kanunun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile (e) bendinin (4) numaralı alt bendi de dikkate alınarak gerekli işlem yapılır.

4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (b) bendinde belirtilen işler (Savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili olduğuna veya gizlilik içinde yürütülmesi gerektiğine ilgili bakanlık tarafından karar verilen veya mevzuatı uyarınca sözleşmenin yürütülmesi sırasında özel güvenlik tedbirleri alınması gereken veya devlet güvenliğine ilişkin temel menfaatlerin korunmasını gerektiren hallerle ilgili olan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri) dolayısıyla asgari işçilik değerlendirilmesi yapılmaz.

3. İHALELİ İŞLERDE VALİLİKLER, YEREL YÖNETİMLER VE DİĞER KAMU İDARELERİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Yukarıdaki üst başlıklarda ihaleli işlerdeki asgari işçilik uygulamalarından kısaca bahsetmiş olduk. Makalemizin bu kısmında ise daha çok Yerel Yönetimler, Valilikler ve diğer kamu idarelerinin 5510 sayılı Kanunda belirtilen asgari işçilik ile ilgili uyması gereken yükümlülüklerden ve idari yaptırımlardan bahsedeceğiz.

5510 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesinin birinci fıkrasında “Kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar, ihale yolu ile yaptırdıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür” hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla, idarelerin, ihale suretiyle yaptırdıkları işleri üstlenenleri, bunların adreslerini, sözleşmenin imzalanma tarihini ve sözleşmeye göre işe başlama tarihini, Kuruma bildirmemeleri veya sözleşme-

nin imzalandığı tarihi takip eden 15 günlük süre geçirildikten sonra bildirmeleri halinde 102 nci maddenin 1 inci fıkrasının (g) bendi uyarınca herbir bildirim için haklarında, 15 inci günün son gününde geçerli olan aylık asgari ücret tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

İhale konusu işin, piyasadan hazır halde alınıp satılan mal teminine yönelik olması halinde ise, hazır halde alınıp satılan malların teminine ilişkin işler için işçilik sözleşmesi olmayabileceğinden, işyeri dosyası tescil edilmeyecektir. Bu bakımdan, İdareler, piyasadan hazır halde alınıp satılan mal teminine yönelik ihaleleri üstlenenleri Kuruma bildirilmeyecektir.

Diğer taraftan, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 18 inci maddesine göre uygulanacak ihale usulleri açıklanmış olup bu usuller,

- Açık ihale usulü,
- Belli istekliler arasında ihale usulü,
- Pazarlık usulüdür.

Ancak, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanun’un 18 inci maddesinde daha önce düzenlenen doğrudan temin yoluyla yapılan işler, 2003 yılında madde metninden çıkarılmıştır. Dolayısıyla doğrudan temin yoluyla yapılan işler, uygulanacak ihale usulleri arasında bulunmadığından bu işlerin SGK’ya bildirim yükümlülüğü bulunmamaktadır. Doğrudan temin yoluyla verilen işlere ait maliyet eşliğini aşan işler, doğrudan temin kapsamından çıkacağından, bu alım ve yapım işlerinin SGK’ya bildirilmesi gerekmektedir².

Yine aynı maddenin ikinci fıkrasında “İşverenlerin hakedişleri, Kuruma idari para cezası, prim ve prime ilişkin borçlarının ol-

2 <https://www.dunya.com/kose-yazisi/bankalar-ihaleyle-yaptirdiklari-isleri-sgkya-bildirmekle-yukumlu/28873>

maması kaydıyla ödenir. Kesin teminatları ise ihale konusu işle ilgili olarak Kuruma borçlarının bulunmadığının tespit edilmesinden sonra iade edilir. İşverenlerin, kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlar, bankalar ve kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar nezdindeki her çeşit alacak, teminat ve hakedişleri üzerinde işçi ücreti alacakları hariç olmak üzere yapılacak her türlü devir, temlik ve el değiştirme, Kurum alacaklarını karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra, kalan kısım üzerinde hüküm ifade eder” ve beşinci fıkrasında “Bu maddede belirtilen yükümlülükler yerine getirilmeden hak ediş ödenmesi, kesin teminatın iade edilmesi veya geçici iskân izin belgesi ve yapı kullanma izin belgesi verilmesi veya diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi hallerinde, ilgililer hakkında genel hükümlere göre idarî ve cezaî işlem yapılır” hükümleri yer almaktadır.

Haliyle ilgili kamu idarelerinin idari para cezasına maruz kalmaması ve konunun mahkemeye intikal etmemesi için yukarıda yer alan yükümlülükleri zamanında yapması yerinde olacaktır.

Ayrıca, mezkur Kanunun asgari işçilik ve uzlaşma başlıklı 85 inci maddesinin beşinci fıkrasında “Kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalar, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeye mecburdur” hükmü yer almaktadır. Kurum tarafından istenilecek belgelerin hangileri olacağı ise Kanunda yer almayıp bu konudaki düzenleme Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı tarafından tanzim edilen Asgari İşçilik İnceleme Rehberi’nde yer almaktadır. Buna göre;

- İhale sözleşmesi, idari ve teknik şartnameler, yer teslim tutanağı,
- Geçici ve kesin hakediş raporları,

kesin hesap cetveli, yapılan işler icmali,

- İdarece onaylı iş programları,
- İdare tarafından tutulan puantaj kayıtları, ihale dökümanında öngörülen teknik personele ait belgeler,
- Alt yüklenici listeleri ve sözleşmeleri, izinli veya izinsiz sözleşmenin devredilip devredilmediği,
- Geçici ve kesin kabul tutanakları,

Eğer ihale konusu iş inşaat niteliğinde bir iş ise ayrıca;

- Yapı ruhsatı, yenileme ruhsatı, yapı kullanma izin belgesi,
- Yapı denetimi hizmet sözleşmesi,
- Yapı denetimi kuruluşunca düzenlenen işyeri teslim tutanağı, seviye tespit tutanakları, iş bitirme tutanağı ve diğer belgeler,
- Özel nitelikteki inşaat güçlendirme, onarım vb. özellikte ise yapının keşif bedeli

belgelerinin onaylı örnekleri ihale makamından yazışma suretiyle istenilmektedir.

Söz konusu belgelerin Kurum tarafından istenilmesi ve yazılı olarak bir ay içinde yerine getirilmemesi halinde mezkur Kanunun 102 nci maddesinin (f) bendi uyarınca aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

Ayrıca Kanunun 100 üncü maddesinde “5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, döner sermayeli kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler doğrudan, münferit olarak bilgi ve belge istenmesi hariç olmak üzere kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ise Kurumla yapılacak protokoller çerçevesinde muhafa-

za etmek zorunda oldukları her türlü belge ile vermek zorunda oldukları bilgileri incelemek için ibraz etmeye mecbur olup söz konusu madde kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında, geç verilmesi halinde ise aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanır” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu hüküm uyarınca Kurumun ilgili Ünitesi tarafından yapılan veya Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurları tarafından yapılan ihale konusu incelemelerde ihale sözleşmesi, idari ve teknik şartnameler, yer teslim tutanağı, geçici ve kesin hakkeş raporları, kesin hesap cetveli, yapılan işler icmali, idarece onaylı iş programları, idare tarafından tutulan puantaj kayıtları, ihale dökümanında öngörülen teknik personele ait belgeler, geçici ve kesin kabul tutanakları,vb. hakkında gerek ihale makamı veya gerekse ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile yazışmalar yapılarak bilgi ve belgeler temin edilmektedir. Kurum tarafından bu Kanununun 100 üncü maddesi kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında, geç verilmesi halinde ise aylık asgari ücretin iki katı tutarında idari para cezası uygulanmaktadır.

4. SONUÇ

Kamu kurum ve kuruluşlarında birtakım işlemlerin gerçekleştirilmesi, Sosyal Güvenlik Kurumundan alınacak ilişiksizlik belgesi yazılarının alınmasına bağlıdır. Bu şartın getirilmesinin amacı, sigorta primlerinin garanti altına alınması ve daha geniş bir ifade ile doğrudan kişilerin sosyal güvenliğinin sağlanması ve korunmasında önemli bir yer tutan SGK'nin alacaklarının bir an önce tahsilinin sağlanmasıdır. Kurumdan alınmış olan söz konusu belgeleri idareler ile ilgili kuruluşlar görmek ve kayıtlarında saklamak zorundadırlar. Bu belgeler görülmeyince geçici ve kesin kabul yapılamaz. Diğer taraftan, ihaleli işler ile ilgili olarak 5510 sayılı Kanuna göre kamu kurum ve kuruluşlarının yapması gereken yükümlülükler olup söz konusu yükümlülükler uyulmaması neticesinde idari ve hukuki yaptırımlar uygulanmaktadır. Haliyle yukarıda başlıklar halinde belirtilen yaptırımlara maruz kalmamak için ilgili mevzuat hükümlerine riayet etmek yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

T.C. Yasalar (16.06.2006). 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. Ankara : Resmi Gazete (26200 sayılı)

SGK (12.05.2010). Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği. . Ankara : Resmi Gazete (27579 sayılı)

<http://www.isvesosyalguvenlik.com/butun-asama-ve-ayrintilariyla-asgari-iscilik-incelemeleri/>

<https://www.dunya.com/kose-yazisi/bankalar-ihaleyle-yaptirdiklari-isleri-sgkya-bildirmekle-yukumlu/28873>

Mehmet Metin GÖNÜLLÜ

*Gaziosmanpaşa Belediyesi
Müfettişi*

DİSİPLİN AMİRLERİ HANGİ DURUMLARDA DİSİPLİN CEZASI VEREMEZ?

1. GİRİŞ

Disiplin kavramının literatürde standart ya da evrensel bir tanımının bulunmadığı görülmektedir. Fakat kavramın etimolojisi incelendiğinde Latince; öğretmek, terbiye etmek demek olan “discipulus” sözcüğünden geldiği saptanmaktadır¹. Türk Dil Kurumunun tanımına göre disiplin sözcüğü; bir topluluğun, Kanunlarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumu, sıkı düzen, düzence, düzen bağı, zapturapt² olarak tanımlanmaktadır.

Belirli bir amaç için bir arada bulunan ve örgütlenen insanların, amaçları doğrultusunda ilerleyebilmeleri için kolektif disipline ihtiyaç vardır. Disiplin, örgütlü grup etkinliklerinin arzulan formatta uygulanabilmesi için oldukça gereklidir. Disiplin, gruba mensup fertlerin, bireysel güdülerini denetim altına almakta ve karşılıklı olarak fayda elde etme anlayışı çerçevesinde işbirliği sağlama amacına rehberlik etmektedir.

Disiplinin, kamu kurum ve kuruluşlarının standarda uygun faaliyet görmesi amacıyla memurların aykırı tutum ve davranışlarını denetim altında tutulması ve kurum içi düzeni sağlayarak, kamusal hizmetlerin etkin ve verimli biçimde yürütülmesinin temininde önem arz eden bir unsur olduğunu söylemek mümkündür.

Disiplin, kamu hizmetlerinin en iyi biçimde yürütülmesi ve kamu yararının devamlılığı bakımından gerekli görülmüş, bu hizmetleri yürüten memurların görev bilinci ile yetki ve sorumlulukları kamu hizmeti ve kamu yararı ile sınırlandırılmış, bu sınırlandırma dışına çıkanların ise disiplin cezaları ile cezalandırılmaları öngörülmüştür³.

Nitekim 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 124 üncü ve devamındaki maddeler memurları disiplin yönünden ilgilendiren hükümlere haizdir. Anılan Kanunda disiplin amirlerinin memurlara hangi fiil ve/veya hali işlemesi durumunda hangi disiplin cezasını verebilecekleri maddeler halinde sayıl-

1 <http://www.turkcebilgi.com/disiplin>

2 <http://www.tdk.gov.tr>

3 Pınar, s.1135.

mıştır. Makalemizde ise disiplin amirlerinin hangi durumlarda memurlara disiplin cezası veremeyecekleri yargı kararları çerçevesinde irdelenmiştir.

2. DİSİPLİN AMİRLERİNİN DİSİPLİN CEZASI VERME YETKİSİ

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 124 üncü maddesine göre kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre aynı Kanunun 125 inci maddesinde sıralanan Uyarma, Kınama, Aylıktan Kesme, Kademe İlerlemesinin Durdurulması ve Devlet Memurluğundan Çıkarma cezalarından birisinin verileceği belirtilmiş, aynı Kanunun 126 ncı maddesinde ise;

- Uyarma, Kınama ve Aylıktan Kesme cezalarının *disiplin amirleri* tarafından,
- Kademe İlerlemesinin Durdurulması cezasının memurun bağlı olduğu kurumdaki *disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler* tarafından,
- Devlet Memurluğundan Çıkarma cezasının amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun *yüksek disiplin kurulu* kararı ile verileceği hüküm altına alınmıştır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değişik 134 üncü maddesine dayanılarak yürürlüğe konulmuş olan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 18

inci maddesinin 1 inci fıkrasında; "***Disiplin Amirleri***, kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet Memuru olarak emrettiği görevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre, ***657 sayılı Kanunda yazılı disiplin cezalarından yetkisi dahilinde bulunanları vermeye...yetkilidirler.***"- hükmü amirdir.

Açıkça görüldüğü üzere Disiplin Amirlerine, 657 sayılı Kanunun sıraladığı 5 çeşit cezadan Uyarma, Kınama ve Aylıktan Kesme cezalarını uygulama yetkisi verilmiştir. Ancak idari yargı mercileri, Kanunun disiplin amirlerine verdiği bu yetkiler kullanılırken belli ölçütlere dikkat edilmesi gerektiğini, bu ölçütlere uymaksızın tesis edilen işlemleri ise iptal etme yoluna gittiği görülmektedir.

Bu itibarla, disiplin amirlerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelikte yer alan disiplin cezası verme yetkilerini hangi durumlarda kullanamayacakları sorusunun yanıtı, yargı kararları çerçevesinde ele alınacaktır.

3. YARGI KARARLARI ÇERÇEVESİNDE DİSİPLİN AMİRLERİNİN DİSİPLİN CEZASI VEREMEYECEĞİ DURUMLAR

Danıştay 12 nci Dairesinin 22.12.2015 tarihli kararında⁴, "...Bir olayın tanığı olan kişinin, aynı olay nedeniyle disiplin amiri sıfatıyla ceza vermesinde, disiplin cezalarının tarafsızlık ve objektiflik kriterine uygun olarak verilmesi ilkesine aykırılık görüldüğünden bu haliyle dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, da-

4 Esas Numarası:2012/5247, Karar Numarası : 2015/7042

vacının temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının bozulmasına... karar verildi.”denilerek, disiplin amirinin **maiyeti altındaki memurla ilgili yaşanan bir olayda tanık olması halinde aynı olayda disiplin amiri sıfatıyla ceza veremeyeceği** belirtilmiştir. Şu halde disiplin amirinin olayın tanığı olması durumunda yapması gereken nedir veya memur tarafından gerçekleştirilen fiil veya hal cezasız mı kalacaktır sorusu akla gelebilir. Bu sorunun yanıtını bizlere Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 16 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası vermektedir. Mezkur fıkra “...En üst disiplin amirleri haiz oldukları yetkileri her derecedeki memur hakkında doğrudan kullanabilir...” dendiğinden olayın tanığı olan disiplin amiri yerine disiplin cezası verme yetkisi o kurumadaki en üst disiplin amiri tarafından kullanılabilir.

Rize İdare Mahkemesinin 19.06.2015 tarihli kararında⁵, “...Bir disiplin amirinin disiplin soruşturması konusu olayın tarafı olması halinde disiplin amiri olarak hakkındaki soruşturma yapılan kamu görevlisinin (soruşturma tarafsız bir muhakkik tarafından yürütülse dahi) savunmasını alması ve disiplin cezası vermesinin objektiflik ilkeleri ile bağdaşmayacağı gibi taraf olan disiplin amirinin yetkisini...hakkaniyet ve eşitliği esas alan bir tutum ve davranış içinde kullanması yükümlülüğünü yerine getirilmesini güçleştirir. Uyuşmazlıkta, davacının...Müdürüne sarfettiği ileri sürülen sözlerden dolayı anılan...Müdürünün şikayeti üzerinde davacı hakkında...Müdürünce soruşturma başlatıldığı, davacıdan savunma istem yazısının aynı... Müdürünce imzalandığı ve disiplin cezasının da muhakkik tarafından yapılan soruşturma sonucu yine aynı...Müdürünce verildiği görülmektedir.

5 Esas Numarası:2015/175, Karar Numarası : 2015/362

Bu durumda... davacı hakkında yukarıda açıklandığı üzere objektiflik ve hakkaniyeti sağlamak açısından disiplin soruşturmasına konu olayın tarafı olmayan kurum içindeki başka bir disiplin amiri tarafından disiplin cezasının verilmesi gerekirken olayın tarafı...Müdürü tarafından verilen disiplin cezasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin iptaline...karar verildi” denilerek, disiplin amirinin **maiyeti altındaki memurla ilgili yaşanan bir olayda taraf olması halinde aynı olayda disiplin amiri sıfatıyla ceza veremeyeceği**, böyle bir durumda başka bir disiplin amirinin bu yetkiyi kullanmasının gerektiği belirtilmiştir. Nitekim, olayın tarafı olan amirin aynı olayda disiplin amiri sıfatıyla verdiği disiplin cezası iptal edilmiştir.

Danıştay 12 nci Dairesinin 06.10.2015 tarihli kararında⁶, “...Cezayı verecek olan disiplin amirlerinin...hakkında soruşturma yapılan kamu görevlisinin suç konusu eyleminden zarar gören veya yarar sağlayan veya soruşturulanın veya olayın mağduru durumundaki kişilerden etkilenecek konumda bulunmayan tamamen tarafsız kişi veya kişilerden olmaları... gerekmektedir...” denilmiştir. Bir önceki kararda disiplin amirinin, olayın bizzat tarafı olması durumunda ceza veremeyeceğinden bahsetmiştik. Bu kararda ise yargı merciince daha geniş bir perspektif çizilerek disiplin amirlerinin olayın bizzat tarafı olmaları ölçütünün de dışına çıkmış, disiplin amirinin “olayın mağduru konumundaki kişilerden etkilenecek konumda bulunmaması gerektiği” gibi bir kriter ihdas etmiştir. Dolayısıyla, disiplin amiri **bir olayın mağduru konumundaki kişilerden etkilenecek konumda olması halinde o olaydan dolayı disiplin cezası veremeyeceği** anlaşılmakta, aksi takdirde bu işlem iptal konusu yapılabilmektedir.

6 Esas Numarası:2012/9312, Karar Numarası:2015/4979

Danıştay 12 nci Dairesinin 12.06.2014 tarihli kararında⁷, “...*Olayda, davacının disiplin amiri olan’nin disiplin soruşturmasını bizzat yürüttüğü...isnat olunan eylemin hukuki nitelendirmesini yaptıktan sonra yine dava konusu yapılan disiplin cezasını kendisinin verdiği dikkate alındığında, objektiflik ve tarafsızlık ilkesine aykırı olarak tesis edilen cezada hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır...*” denilmiştir. Karardan anlaşıldığı üzere disiplin amirinin, disiplin soruşturmasını şahsen yürüttüğü olaya ilişkin yine kendisi tarafından verilen disiplin cezası iptal edilmiştir. Bu nedenle, disiplin amirleri bir tercih yaparak, ya disiplin konusu olaya ilişkin disiplin soruşturması yapmalı ya da disiplin cezası verme yetkisini kullanmalıdır. Dolayısıyla, disiplin amiri **disiplin soruşturmasını bizzat yürüttüğü olayda disiplin cezası veremeyeceği** anlaşılmaktadır.

Danıştay 12 nci Dairesinin 26.01.2016 tarihli kararında⁸, “...*Usulüne uygun bir soruşturma açılmadan, bağımsız bir soruşturmacı tayin edilmeden, sadece savunma istenerek verilen disiplin cezasında hukuka uyarlık bulunmadığından, bu işlemin iptali talebiyle açılan davanın reddi yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.*”

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının bozulmasına...*karar verildi*” denilerek disiplin amirlerinin, **disiplin soruşturması açmadan, tarafsız bir soruşturmacı tayin etmeden ve yalnızca savunma istemek suretiyle disiplin cezası veremeyeceğine** hükmedilmiştir.

Danıştay 12 nci Dairesinin 04.11.2015 tarihli kararında⁹, “...*Bakılan olayda, aynı soruşturma kapsamında davacının 657 sayı-*

lı Devlet Memurları Kanunu’nun 125. maddesinin birinci fıkrasının (C) bendinin (c) alt bendi uyarınca 1/30 oranında aylıktan kesme cezasıyla ve aynı Kanun’un 125. maddesinin birinci fıkrasının (D) bendinin (1) alt bendi uyarınca bir yıl süreyle kademe ilerlemesinin durdurulması cezasıyla cezalandırılmasına dayanak oluşturan fiilin, “kardeşine menfaat sağladığı ve kamuyu zarara uğrattığı” fiili olduğu görülmektedir.

Bu durumda; dava konusu disiplin cezasına dayanak oluşturan “kardeşine menfaat sağladığı ve kamuyu zarara uğrattığı” fiili nedeniyle davacının 1/30 oranında aylıktan kesme cezasıyla cezalandırıldığı, bu işlemin iptali istemiyle açılan davada Erzurum 1. İdare Mahkemesi’nin 24.02.2011 tarihli ve E:2010/884, K:2011/284 sayılı kararıyla dava konusu işlemin iptaline karar verildiği, bu kararın davalı idarece temyiz edilmeyerek kesinleştiği hususu dikkate alındığında, aynı fiil nedeniyle davacının ikinci defa cezalandırılması sonucunu doğuran dava konusu disiplin cezasında hukuka uyarlık, aksi yönde verilen İdare Mahkemesi kararında da hukuki isabet bulunmamaktadır.” Denilerek disiplin amirinin, **verdiği bir disiplin cezasının mahkeme tarafından iptal edilmesi durumunda aynı fiilden dolayı yeniden disiplin cezası veremeyeceği** açıkça ortaya konulmuştur.

Danıştay 10uncu Dairesinin 15.02.1990 tarihli kararında¹⁰, “...*Bakılan olayda, aynı soruşturma kapsamında davacının 657 sayılı İlgili yasal düzenlemeler çerçevesinde kesinleşen disiplin cezaları, doktrin ve uygulamada kabul edildiği üzere, disiplin cezalarını veren idari merciler yönünden de bağlayıcı ve kesin niteliktedir. İdari mercilerin, vermiş oldukları disiplin cezalarını geri almaları, verdikleri disiplin cezası yerine başka bir disiplin cezası verme yoluna gitmeleri kural olarak ola-*

7 Esas Numarası:2014/3085, Karar Numarası : 2014/4911

8 Esas Numarası:2012/5471, Karar Numarası : 2016/217

9 Esas Numarası:2011/6728, Karar Numarası : 2015/5715

10 Esas Numarası:1989/2490, Karar Numarası : 1990/270

naksızdır...” denilerek, disiplin amirlerinin **verdikleri disiplin cezası yerine başka bir disiplin cezası veremeyeceklerine hükme dilmıştır.**

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelikte yer alan hükümler gereğince disiplin amirleri “disiplin cezası verme” yetkisini kullanırken salt anılan Kanun ve Yönetmelikle sınırlı kalmamalı, yukarıda izah edilen durumların varlığı halinde idari yargı mercilerince verilen kararları da göz önünde bulundurmalıdır. Her ne kadar verilen disiplin cezalarına karşı yargısal denetim yolu açık olsa da bu sorunun baştan önüne geçilmesi gerekmektedir.

Disiplin cezalarının odak noktasında işlenmesi yasaklanan fiilleri gerçekleştiren memurların tecziye edilmesi, böylece kamu hizmetlerinin belirli bir sükût ile sürdürülmesi, kurumun iç huzurun tesis edilmesi, hizmet sunumunun sekteye uğramasının önlenmesi, nihai olarak da kamu yararının hedeflenmiş olması yatar. Bu nedenle disiplin amirlerinin, bu konuda verilen yargı kararlarını referans almasının yerinde olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik

<http://www.turkcebilgi.com/disiplin>

<http://www.tdk.gov.tr>

PINAR, İbrahim, (2006) “Açıklamalı Devlet Memurları Kanunu Şerhi”, Seçkin

Yayıncılık, Ankara, Ss. 1135

Danıştay 12.D, 22.12.2015 gün ve E.2012/5247, K.2015/7042 sayılı kararı.

Rize İdare Mahkemesi 19.06.2015 gün ve E.2015/175, K.2015/362 sayılı kararı.

Danıştay 12.D, 06.10.2015 gün ve E.2012/9312, K.2015/4979 sayılı kararı.

Danıştay 12.D, 12.06.2014 gün ve E.2014/3085, K.2014/4911 sayılı kararı.

Danıştay 12.D, 04.11.2015 gün ve E.2011/6728, K.2015/5715 sayılı kararı.

Danıştay 12.D, 26.01.2016 gün ve E.2012/5471, K.2016/217 sayılı kararı.

Danıştay 10.D, 15.02.1990 gün ve E.1989/2490, K.1990/270 sayılı kararı.

Akın ŞİMŞEK

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu, İdari Koordinatör*

MESAIYE DEVAMSIZLIK YAPAN MEMURUN DİSİPLİN UYGULAMASI

1. GİRİŞ

Memurların yöneticilerinin bilgisi olmadan herhangi bir nedenle mesailerine, görev yerlerine geç gelmeleri veya gelmemeleri halinde haklarında yapılacak işlemlere 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve ilgili ikincil mevzuat düzenlemelerinde yer verilmiştir. Ancak konunun kurumlar tarafından farklı yorumlanması neticesinde farklı farklı uygulamalar da karşımıza çıkabilmektedir. Bu durumlarda da konu hakkında uygulamayı yönlendirici görüş bildirmeye yetkili kurum olan Devlet Personel Başkanlığı görüşleri ile de uygulama yönlendirilebilmektedir. Hatta bazen konu yargıya taşınmakta ve yargı da farklı değerlendirmelerle kararlar verebilmektedir.

Bu makalede 657 sayılı Kanun, Devlet Personel Başkanlığı görüşleri ve idari yargı kararları çerçevesinde göreve geç gelen veya belli bir süre gelmeyen veya hiç gelmeyen memurlar hakkında yapılacak işlemlere ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. MESAI SAATLERİNİN TESPİTİ VE MESAIYE DEVAM ZORUNLULUĞU

Devlet memurlarının haftalık çalışma sü-

resi genel olarak 40 saattir. Normal şartlarda memurların çalışma saatleri cumartesi ve pazar günleri tatil olmak üzere düzenlenmektedir. Ancak, özel kanunlarla yahut çıkarılan tüzük ve yönetmelik gibi ikincil düzenlemelerle kurumların ve hizmetlerin özellikleri dikkate alınmak suretiyle farklı çalışma süreleri tespit edilebilmektedir. Memurların günlük çalışmaları ile ilgili olarak mesaiye başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süresi, bölgelerin ve hizmetin özelliklerine göre merkezde Bakanlar Kurulunca, illerde ise valiler tarafından tespit edilmektedir. Ancak, engelliler için engel durumu, hizmet gerekleri, iklim ve ulaşım şartları göz önünde bulundurulmak suretiyle günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğle dinlenme süreleri merkezde üst yönetici, taşrada ise mülki amirlerce farklı belirlenebilmektedir. Memurların yürüttükleri hizmetin özelliklerine göre genel hükümlere göre tespit edilen çalışma saat ve süreleri ile görev yerlerine bağlı olmaksızın Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenebilecek usul ve esaslar çerçevesinde çalışabilmeleri de mümkündür.

Memurlardan günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışması gerekenlerin çalışma saat ve şekilleri kurumlarınca düzenlenmektedir. Ancak, kadının memurlara sağlık raporunda belirtilmesi hâlinde hamileliğin 24 ncü haftasından önce ve her halükarda hamileliğin 24 ncü haftasından itibaren ve doğumdan sonraki 2 yıl süreyle gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilememektedir. Engelli memurlara da isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilememektedir.

Memurların geçerli bir mazeretleri olmaksızın veya yöneticilerine haber verilmeksizin gerek Bakanlar Kurulunca gerekse mülki amirlerce gerekse de kurumlarınca tespit edilen çalışma saatlerinde mesailerine zamanında gelmeleri zorunludur. Mesaiye çalışma saatlerinin başlangıcında zamanında gelmeyen veya bir gün veya daha fazla hiç mesaiye gelmeyen memurlara uygulanacak yaptırımlar da farklılık arz etmektedir.

3. MESAIYE GELMEMENİN MEMURİYETTEN ÇEKİLME SAYILMASI (10 GÜN MAZERETSİZ VE KESİNTİSİZ GÖREVE GELMEMEK)

Memurlardan hiçbir sebebe dayanmadan veya kurumlarınca kabul edilecek geçerli bir mazereti de olmaksızın göreve gelmemesi ve bu kapsamda mazeretsiz olarak göreve gelmeme süresinin de kesintisiz 10 gün devam etmesi halinde memurun kurumuna yazılı bir başvurusu şartı da aranmadan görevinden çekilme isteğinde bulunmuş yani istifa etmiş sayılmaktadır. Bu şekilde görevden çekilmiş sayılan memurlar da bir yıl geçmeden tekrar memurluğa alınmamaktadırlar. Memuriyetten çekilmiş sayılan kişi devir teslimle yükümlü ise ve devir teslim yapmadan görevden çekilmiş sayılmışsa bu kişi üç yıl boyunca memurluğa alınmamaktadır. Olağanüstü hal, seferberlik ve savaş

hallerinde veya genel hayata müessir afetlere uğrayan yerlerdeki Devlet memurları, çekilme istekleri kabul edilmedikçe veya yerine atanacaklar gelip işe başlamadıkça görevlerini bırakmamaktadırlar, bu durumlarda görevlerini bırakmaları halinde ise bir daha memurluğa alınmamaktadırlar.

Memurlardan kesintisiz on gün göreve gelmeme durumu ile görevden çekilmiş sayılma hususu ile ilgili olarak kurumlarca dikkat edilmesi gereken birçok husus bulunmaktadır. Öncelikle kişinin göreve geç gelmediği ilk gün tutanakla tespit edilerek kayıt altına alınmalı veya ilk derece amiri tarafından durumun ceza vermeye yetkili üst amirine yazılı olarak bildirilmiş olması gerekmektedir. Mazeretsiz olarak göreve bir veya iki gün gelmemek aylıktan kesme disiplin cezasını gerektirdiğinden bu kapsamdaki idari işlemlerin de başlatılmış olması gerekmektedir. Kesintisiz ve mazeretsiz göreve gelmeme süresinin de 10 gün devam etmesi halinde de memurun görevden çekilmiş sayılmasına ilişkin işlemlerin sonuçlandırılması gerekmektedir.

Ancak, 10 gün mazeretsiz ve kesintisiz göreve gelmeme halinin nedenlerinin de kurumlarca araştırılması ve kişinin haber veremeyeceği bir durumun olup olmadığı, süregelen bir sağlık probleminin bulunup bulunmadığı, sağlık problemi varsa malulen emekliliğe sevk edilip edilemeyeceği hususları da tespit edilmeye çalışılmalıdır. Hatta Danıştayın emsal bir onama kararında¹ da belirtildiği üzere; davalı idarede hizmetli kadrosunda görev yapan davacının, 04.09.2014 tarihinden itibaren göreve kesintisiz olarak gelmediğinden bahisle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca müstafi sayılarak kadrosunun boşaltılmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle

1 Danıştay 12. Dairesinin 01.02.2017 tarih ve Esas: 2016/8815, Karar: 2017/95 sayılı kararı

açılan davada, davacının uzun yıllardır kamu görevlisi olduğu ve son 1-2 yıldır problemler yaşadığı, 2013 yılından bu yana sürekli rapor ve izin kullanmak veya devamsızlık yapmak suretiyle disiplin soruşturması ve cezasına maruz kaldığı gözetildiğinde, yaşanan bu sürecin ve davacının sağlık sorunlarının tamamının idarenin bilgisi dahilinde olduğu, davacının yaşadığı ruhsal rahatsızlık nedeniyle işe devam konusunda manevi bir zorlanma yaşadığı açık olduğundan, bu durumun ve durumun göreve etkisinin bir sağlık raporu ile araştırılarak ve bu araştırma sonucu davacının görev süresi de dikkate alınarak malulen emekliliğe sevkinin mümkün olup olmadığı değerlendirilerek davacı hakkında bir işlem tesis edilmesi gerekirken, davacının doğrudan müstafi sayılarak kadrosunun boşaltılmasına yönelik dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda Samsun 1. İdare Mahkemesince verilen 17/09/2015 tarihli ve E:2014/1837, K:2015/1559 sayılı kararın temyizden incelenerek bozulmasının istenildiği davada karar veren Danıştay 12. Dairesince idare mahkemesince verilen karar ve dayandığı gerekçe, hukuk ve usule uygun görülerek bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz istemi reddedilerek anılan kararın onanmasına karar verilmiştir².

Memurun göreve 10 gün kesintisiz gelmeme durumunda yapılacak işlemler ile memurun yıl içinde 20 gün göreve gelmeme durumunda yapılacak işlemler de bazen karıştırılmaktadır. *Memurun 10 gün mazeretsiz ve kesintisiz mesaiye gelmeme durumunda işlemler hemen başlatılmalıdır. Memurun kesintisiz ve mazeretsiz olarak 20 gün işe gelmeme durumu beklenerek durumun* ağırlaştırılarak *bir daha memuriyete alınmamak üzere devlet memurluğundan çıkarma*

cezası uygulanmasına da imkân bulunmamaktadır. Nitekim, Devlet Personel Başkanlığına bir kamu kurumunca kesintisiz olarak 20 gün boyunca işe gelmeyen memura 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/E-d maddesi hükmü kapsamında Devlet memurluğundan çıkarma cezasının uygulanmayacağı hakkında görüş sorulması üzerine görevini kesintisiz 10 gün terk eden memur görevinden çekilmiş sayılacağından, 10'uncu gündü sonraki devamsızlık, sonuçları itibarıyla daha ağır olan Devlet memurluğundan çıkarma cezasının uygulanmasına dayanak teşkil etmeyeceği, kesintisiz 20 gün göreve gelmeyen personel **"görevinden çekilmiş"** sayılacağından, ilgili hakkında "Devlet memurluğundan çıkarma" cezası verilemeyeceği belirtilmiştir³.

4. MESAIYE GELMEMENİN BİR DAHA DÖNMEMEK ÜZERE MEMURİYETE SON VERMEYİ GEREKTİRMESİ (BİR YILDA ÖZÜRSÜZ OLARAK TOPLAM 20 GÜN GÖREVE GELMEMEK)

Memurun bir yıl içinde mazereti olmaksızın toplam 20 gün göreve gelmemesi halinde hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası uygulanmaktadır. Burada 20 günün hesaplanmasında kesintili olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Kesintisiz olarak 10 gün göreve gelmemiş bir memurun daha sonraki devamsızlıkları da toplanmak suretiyle hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası uygulanması mümkün değildir.

Örneğin; Bir memur Ocak ayında 1 gün, Şubat ayında 3 gün, Mart ayında 2 gün mazeretsiz olarak göreve gelmemiş ve son olarak da Mayıs ayında kesintisiz 10 gün mazeretsiz olarak göreve gelmemiş ise hakkında görevden çıkarma işlemi yapmak için 4 gün

2 www.danistay.gov.tr

3 Devlet Personel Başkanlığı, 06.05.2016 tarih ve 2804 sayılı görüş yazısı. (www.dpb.gov.tr)

daha göreve gelmemesi beklenilmeden 10 gün kesintisiz ve mazeretsiz olarak göreve gelmemekten 657 sayılı Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca işlem yapılması ve görevden çekilmiş sayılması gerekmektedir.

Göreve bir yıl içinde mazeretsiz olarak toplam 20 gün gelmeme neticesinde devlet memurluğundan çıkarma cezasının uygulanmasında uygulamada en çok tereddüt edilen ve kurumlarca farklı uygulamalar içeren hususun başında bir yıl hesabının takvim yılına göre mi yoksa ihlalin başladığı günün mü esas alınacağı hususudur. Her ne kadar Kanun hükmünden yer alan bir yılda ifadesinden takvim yılı esas alınacak gibi bir durum ortaya çıksa da uygulamayı yönlendirmek amacıyla bir kuruma verilen görüş yazısında Devlet Personel Başkanlığı konuyu açıklığa kavuşturmuştur. Devlet Personel Başkanlığının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/E-d maddesinde ki; “Özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,” hükmünde yer alan “bir yılda” ibaresinin nasıl anlaşılması gerektiği hakkındaki görüş yazısındaki⁴yazısında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125/E-d maddesindeki; “Özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,” hükmünde yer alan “bir yılda” ibaresinden takvim yılı mı yoksa olay tarihinden itibaren geriye doğru bir yıl mı anlaşılması gerektiği konusunda, maddedeki ifadeden olay tarihinden yani devamsızlık yapılan son günden itibaren geriye doğru bir yıllık zaman diliminin işleme esas alınması gerektiği mütalaa edilmektedir denilmektedir. *Devlet Personel Başkanlığının bahsedilen görüş yazısından da anlaşılacağı üzere toplam 20 gün hesabının yapılmasında mazeretsiz devamsızlık yapılan toplam 20 günün takvim yılı esas alınarak değil ihlalin başlangıç tarihine göre hesaplanması gerekmektedir.*

4 Devlet Personel Başkanlığı, 08.07.2014 tarih ve 3433 sayılı görüş yazısı. (www.dpb.gov.tr)

Mazeretsiz olarak görevine bir yıl içinde toplam 20 gün gelmediği için hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası uygulanan memurlar bir daha devlet memurluğuna atanamamaktadırlar.

5. MAZERETSİZ OLARAK GÖREVE GELMEMENİN KADEME İLERLEMESİNİN DURDURULMASI CEZASINI GEREKTİRMESİ

Memurların mazeretsiz ve kesintisiz olarak 3-9 gün göreve gelmemelerinde haklarında kademe ilerlemesinin durdurulması cezası uygulanmaktadır. Bu durumda ceza uygulanan kişiye bulunduğu derecede 1-3 yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası uygulanmaktadır.

Devlet memurlarından öğrenim durumları itibariyle yükselebilecekleri derecelerin son kademelerinde bulunanlara kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının verilmesini gerektiren hallerde, brüt aylıklarının $\frac{1}{4}$ 'ü – $\frac{1}{2}$ 'si kesilmektedir ve aynı fiilin tekrarründe ise görevlerine son verilmektedir.

Örneğin; yüksek öğretim mezunu ve birinci derecenin dördüncü kademesinde bulunan bir memurun görevine mazeretsiz ve kesintisiz olarak 3 gün gelmemesi halinde hakkında kademe ilerlemesinin durdurulması cezası yerine aylıktan kesme cezası uygulanacaktır. Bir daha 3 gün veya daha fazla mazeretsiz ve kesintisiz olarak göreve gelmemesi halinde ise görevine son verilecektir.

6. MAZERETSİZ OLARAK GÖREVE GELMEMENİN AYLIKTAN KESME CEZASINI GEREKTİRMESİ

Görevine mazeretsiz olarak bir veya iki gün gelmeyen memurlara aylıktan kesme cezası uygulanmaktadır. *Memurun göreve gelmemesinde kurumlarınca geçerli bir mazeretin olması yani yasal olarak mazeret sayılan durumlardan birinin oluşması gerekmektedir.*

Sağlık durumu, mazeret izni verilecek bir yakının vefatı, refakat izni gerektirecek şekilde kazaya uğraması gibi somut olaylar geçerli bir mazeret sayılabilmektedir. Bu durumlarda da kişi uygun olduğunca ve makul sürede kişinin kendisinin veya yakınları tarafından kurumunun haberdar edilmesi ve durumun bir an önce de belgelenmesi gerekmektedir. Ancak kurumlarca geçerli mazeret sayılmayan ancak yargı kararlarıyla da şekillenmeye başlamış durumlarda memurun görevine gelmemesi söz konusu olabilmektedir. Özellikle memurun üyesi olduğu sendikaların aldığı kararlar doğrultusunda sendikal faaliyetlere katılmak kurumlarca mazeret sayılmasa da son yargı kararlarıyla disiplin cezası uygulanmasına ilişkin cezaların iptali ile sonuçlanmaya başlamıştır.

Örneğin; “... Bu duruma göre davacının, üyesi olduğu sendikanın aldığı bir karar sonucunda gerçekleşen göreve gelmeme eylemine katılması, özürsüz olarak göreve gelmemek fiili kapsamında değerlendirilemeyeceğinden ve sendikal faaliyet kapsamında bir fiil olarak kabulü gerektiğinden, disiplin suçu teşkil etmeyen eylem nedeniyle davacıya 657 sayılı Kanun’un 125. maddesinin birinci fıkrasının (C) bendinin (b) alt bendi uyarınca disiplin cezası verilmesine ilişkin dava konusu işleminde hukuka uyarlık ve bu işleme karşı açılan davanın reddine ilişkin İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Öte yandan, davacının brüt maaşından kesilen tutarın yasal faiziyle birlikte tazmin edilmesi istemi hakkında da bozma kararı üzerine verilecek kararda hüküm kurulacağı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının bozulmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın İdare Mahkemesine gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş)

gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere 29/11/2016 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi⁵.”

Örneğin; “... Bakılan davada, davacının üyesi bulunduğu sendikanın ve sendikanın bağlı olduğu konfederasyonun aldığı kararlar uyarınca gerçekleşen göreve gelmeme eyleminin sendikal faaliyet kapsamında bir fiil olarak kabulü gerekeceğinden, disiplin suçu teşkil etmeyen eylem nedeniyle tesis edilen dava konusu işleminde ve bu işleme karşı açılan davada uyumsuzluğun özünü oluşturan dava konusu disiplin cezasının hukuki denetimi yapılmaksızın, sendikanın ve konfederasyonun aldığı kararın denetimi yapılarak davanın reddi yolunda verilen İdare Mahkemesi kararında hukuka uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının temyiz isteminin kabulü ile Mahkeme kararının bozulmasına, yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın İdare Mahkemesine gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere 30/11/2016 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi⁶.”

7. MAZERETSİZ VE İZİNSİZ OLARAK GÖREVE GEÇ GELMENİN DİSİPLİN CEZASINI GEREKTİRMESİ

Memurlardan yöneticilerine haber vermeksizin veya izin almaksızın mazeretsiz olarak görevlerine geç gelenlere, erken ayrılanlara yani mesai saatlerine riayet etmeyenler ile görev mahallerini yine yöneticilerinin izni veya kabul edilecek bir mazeretleri olmaksızın terk edenlere disiplin cezası olarak uyarma cezası uygulanmaktadır. Bu davranışlarda bulunanlar ile uyarılara rağmen riayet etmeyenlerden uyarma cezası uygu-

5 Danıştay 16. Dairesi, 29.11.2016 tarih ve Esas: 2016/5722, Karar: 2016/5443 sayılı Kararı, www.danistay.gov.tr)

6 Danıştay 12. Dairesi, 30.11.2016 tarih ve Esas: 2016/3992, Karar: 2016/5444 sayılı Kararı, www.danistay.gov.tr)

lananlara bu davranışlarında ısrar etmeleri halinde de tekerrüründe kınama cezası uygulanmaktadır.

8. DİSİPLİN CEZASINA NEDEN OLAN DEVAMSIZLIĞIN TEKERRÜRÜ

Memurların disiplin cezası verilmesine sebep olan bir fiil veya hallerinin cezaların özlük dosyasından silinmesine ilişkin süre⁷ içinde tekerrüründe bir derece ağır ceza uygulanmaktadır. Aynı derecede cezayı gerektiren fakat ayrı fiil veya haller nedeniyle verilen disiplin cezalarının üçüncü uygulamasında bir derece ağır ceza verilmektedir. Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilmektedir. Bu durumda da 657 sayılı Kanunun mazeretsiz olarak göreve gelmeme ile ilgili olarak disiplin cezası uygulanmasında bazı çelişkili durumlar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, 3 gün mazeretsiz ve kesintisiz olarak göreve gelmeyen bir memura ilk defasında kademe ilerlemesinin durdurulması ikinci defa da 3 gün daha mazeretsiz ve kesintisiz olarak göreve gelmezse yani tekerrüründe ise devlet memurluğundan çıkarılma cezası uygulanması gerekmektedir. Bu durumda da devlet memurluğundan çıkarılma cezasını gerektiren bir yıl içinde mazeretsiz 20 gün göreve gelmeme cezasının uygulama alanı kalmamaktadır. **Hatta bir gün mazeretsiz işe gelmeyen**

7 657 sayılı Kanun; Disiplin cezalarının bir süre sonra özlük dosyasından silinmesi:

Madde 133 - Disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenir. Devlet memurluğundan çıkarılma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilir.

Memurun, yukarıda yazılan süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

bir memura ilkinde aylıktan kesme, ikinci olarak ayrıca başka bir gün de göreve gelmezse kademe ilerlemesinin durdurulması, üçüncüsü de olursa bu durumda devlet memurluğu görevine son verilmesi gündeme gelebilecektir. Yani mazeretsiz ve kesintili olarak üç gün göreve gelmeyen memur görevden çıkarılabilmektedir.

Disiplin cezalarının tekerrürü konusunda da daha önce öngörülen bir disiplin cezasının memurun geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olması ve ödül veya başarı belgesi alması nedeniyle bir alt ceza uygulanmış olması halinde de hafifletilen ceza değil fiil için öngörülen ceza esas alınmaktadır. Nitekim, Devlet Personel Başkanlığının 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tekerrür” hükmünün uygulanmasında fiil karşılığı hafifletilerek verilen cezanın değil, disiplin cezasına konu fiil veya halin esas alınması gerektiği hakkındaki görüşü de bu doğrultudadır⁸.

9. DİSİPLİN CEZASININ SÜREYE BAĞLI OLARAK ÖZLÜK DOSYASINDAN SİLİNMESİ

Memurların disiplin cezalarının süreye bağlı olarak özlük dosyasından silinmesine ilişkin düzenlemeye 657 sayılı Kanunun “Disiplin cezalarının bir süre sonra özlük dosyasından silinmesi” başlıklı 133 ncü maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenleme gereğince öncelikle disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenmektedir. Devlet memurluğundan çıkarılma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından beş (5) yıl, diğer cezaların uygulanmasından on (10) yıl sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dos-

8 Devlet Personel Başkanlığı, 22.09.1999 tarihli görüş yazısı, 17.Bülten.45.sayfa (www.dpb.gov.tr)

yasından silinmesini isteyebilmektedir. Memurun bu süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenmektedir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra işlem tesis edilmektedir.

10. MESAIYE RİAYET ETMEME NEDENİYLE DİSİPLİN CEZASI UYGULAMASINDA SORUŞTURMACI TAYİNİ GEREKLİLİĞİ

Gerek göreve geç gelme gerekse mazeretsiz olarak göreve gelmeme gibi nedenlerle olsun durumun öğrenildiğinde zaman geçirmeden izin vermeye yetkili yöneticinin mutlaka bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bu konuda yöneticiler tarafından disiplin soruşturması açılmasını gerektirecek bir durumun olup olmadığı araştırılırken mutlaka soruşturmacı tayin edilmelidir. Mesaiye devamsızlık veya geç gelme elektronik mesai takip sistemi, parmak izi tarama, imza sistemi gibi somut verilere de dayansa mutlaka soruşturmacı tayin edilerek soruşturmacı vasıtası ile karar verilmesi yerinde olacaktır. Ayrıca, yargı kararları⁹ da bu yöndedir. Nitekim, Antalya 2. İdare Mahkemesinde benzer bir konuda açılan dava Esas: 2013/1001, Karar: 2013/1556 sayılı karar ile emsal Danıştay kararları da gerekçe gösterilerek “Bu durumda; davacının 1.11.2012 ila 13.11.2012 tarihleri arasında mesaiye geç geldiği, erken ayrıldığı hususunun takip sisteminden alınan çıktı ile sabit olduğundan bahisle ve daha önce benzer fiili disipline aykırı olduğu ileri sürülen mesaiye riayetsizlik nedeniyle bu hususu tespit ettiğini belirten disiplin amirince soruşturmacı tayin edilmeden, sadece savunma alınarak verilen

⁹ Danıştay 12. Dairesinin 24.11.2008 tarihli, E:2006/3843, K:2008/6678 sayılı ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 07.12.2006 tarihli, E:2003/172, K:2006/2053 sayılı kararları.

disiplin cezasında yukarıda anılan mevzuat hükümlerine uyarlık bulunmamaktadır. Nitekim, Danıştay 12. Dairesi'nin 24.11.2008 tarihli, E:2006/3843, K:2008/6678 sayılı ve Danıştay İdari Dava Daireleri'nin 7.12.2006 tarihli, E:2003/172, K:2006/2053 sayılı kararları da bu doğrultudadır. Dolayısıyla, konu hakkında yukarıda belirtilen süreç işletilerek yeniden işlem tesis edilmesi gerekmektedir. Açıklanan nedenlerle, dava konusu işlemin İPTALİNE” denilmek suretiyle idarece yapılan işlem iptal edilmiştir.

11. SONUÇ

Mazeretsiz, yöneticinin izni ve bilgisi olmadan göreve geç gelen, görevden erken ayrılan veya mesai saatleri içinde görev yerini terk eden memurlar ile bir gün veya daha göreve gelmeyen memurlara disiplin cezası uygulanması için öncelikle soruşturma açılması ve konunun kesinlikle bir soruşturmacı tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle mazeretsiz ve izinsiz olarak göreve bir gün gelmeyen memur ile ilgili ilk kademe yöneticisi veya izinle takiple sorumlu kişiler durumu öğrendiği andan itibaren izin vermeye yetkili yöneticisi ile disiplin amirine bildirmelidir. Göreve bir gün, iki gün gelmeyen memur hakkında hiçbir işlem yapılmadan çekilmiş sayılması için on gün kesintisiz devamsızlık beklenmesi 657 sayılı Kanun uygulamasına ters düşecektir. Hatta bu kişi için hiçbir araştırma, işlem yapılmadan veya disiplin soruşturması açılmadan on gün beklenmesi halinde konunun takip ve yürütmesi ile ilgili yöneticileri de görevlerini tam yapmamak, kasıtlı veya kusurlu olarak ihmal etmek, tarafsız davranmamak, durumu örtbas etmek gibi gerekçelerle disiplin soruşturmasına ve disiplin cezasına da maruz kalabilirler.

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

BELEDİYE ŞİRKETLERİ SİGORTA PRİM TEŞVİĞİNDEN YARARLANABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesinde belediyelerin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usûllere göre sermaye şirketleri kurabilecekleri belirtilmiş; ancak, bu şirketlere ortak olabileceklerinden söz edilmemiştir. Aynı Kanunun 18 inci maddesinin (i) belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek sayılmıştır. 5393 sayılı Kanunun 70 ve 18/i madde hükümleri birlikte değerlendirildiğinde belediyeler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre sermaye şirketi olarak belirlenmiş bulunan anonim veya limited şirket kurabilecekler ve ortak olabileceklerdir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN ASGARİ ÜCRET DESTEĞİNDEN YARARLANMASI

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 10.02.2016 tarihli, 2016/4 sayılı Genelgesinin

“Kapsama Giren İşverenler” başlıklı 1 inci maddesinde “5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 68 inci maddesine göre söz konusu destekten, anılan Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran özel sektör işyeri işverenleri ile 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenler hariç olmak üzere diğer kamu işyeri işverenleri de destekten yararlanacaktır. Bu bakımdan, mahiyet kodu (1) ve (3) olarak tescil edilen işyerlerinden 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idareleri ile 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idareleri niteliğinde olduğu halde mahiyet kodu (2) olarak tescil edilen işyeri işverenleri söz konusu indirimden yararlanamayacaklardır” denilmiştir. 5510 sayılı Kanun 4/a (eski SSK) maddesi kapsamında sigortalı çalıştırılan

işyerine; Sosyal Güvenlik Kurumunca ‘Mahiyet kodu’, ‘İşkolu kodu’, ‘Ünite kodu’, ‘Sıra numarası’, ‘İl kodu’, ‘İlçe kodu’ ve ‘Kontrol numarası’nı ihtiva eden bir işyeri sicil numarası verilir ve bu numara işverene tebliğ edilir. **Mahiyet kodu;** yapılan işin özel veya kamu sektörüne ait daimi veya geçici olduğunu belirtmeye yönelik olup tek hane rakamdan ibarettir. ‘1’ rakamı kamu sektörüne ait devamlı işyerlerini, ‘2’ rakamı özel sektöre ait devamlı işyerlerini, ‘3’ rakamı kamu sektörüne ait geçici işyerlerini, ‘4’ rakamı özel sektöre ait geçici işyerlerini ifade eder. **İşkolu kodu;** yapılan işin kısa vadeli sigorta kolları prim tarifesine göre hangi iş koluna girdiğini belirtmeye yönelik olup dört hane rakamdan ibarettir. **Ünite kodu;** işyerinin işlem gördüğü üniteyi belirtmeye yönelik olup iki hane rakamdan ibarettir. **Sıra numarası;** her işyerine ilgili ünite tarafından iller itibarıyla ve sıra takip etmek suretiyle verilen bir numara olup yedi hane rakamdan ibarettir. **İl kodu;** işyerinin hangi ilde olduğunu belirtmeye yönelik olup il trafik kod numarasından ibarettir. **İlçe kodu;** işyerinin hangi ilçede olduğunu belirtmeye yönelik olup iki hane rakamdan ibarettir. **Kontrol numarası;** işyeri sicil numarasının doğru kullanılmasını sağlamaya yönelik olup iki hane rakamdan ibarettir. **İşyerinin mahiyet kodunun;** ödenmiş sermayesi %50’sinden fazlası kamuya ait olup Türk Ticaret Kanununa tabi olmayanlar için (1) ve (3), Türk Ticaret Kanununa tabi olanlar için (2) veya (4) olarak verilmesi gerekir. Asgari ücret desteğinden özel sektör işverenleri ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanununun eki II, III ve IV sayılı cetvelde yer alan kurum ve kuruluşlar yararlanacak, I nolu cetvelde yer alan genel bütçeye tabi kurum ve kuruluşlar söz konusu destekten yararlanamayacaktır. Örneğin; hissesinin %99,99’u ...Belediyesine ait olan

ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş sermaye şirketi sayılan ...Ltd.Şti. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının, 10.02.2016 tarihli, 2016/4 sayılı Genelge hükümleri gereğince asgari ücret desteğinden yararlanacaktır.

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN SİGORTA PRİM TEŞVİĞİNDEN YARARLANMASI

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun, “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinin 21 inci bendinde kamu idareleri; 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen kamu idareleri ve kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunların bağlı idare, ortaklık, müessese ve işletmeleri ve yukarıda belirtilenlerin ödenmiş sermayesinin % 50’sinden fazlasına sahip oldukları ortaklık ve işletmelerden Türk Ticaret Kanununa tabi olmayanlarla özel kanunlarına göre personel çalıştıran diğer kamu kurumları olarak ifade edilmiştir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun, “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesi ise aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

- Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Uluslararası sınıflandırmalara göre belirlenmiş olan, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerdir.
- Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Bu Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleridir.
- Düzenleyici ve denetleyici kurumlar: Bu Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumlardır.

- Sosyal güvenlik kurumları: Bu Kanuna ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan kamu kurumlarıdır.
- Mahalli idare: Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idarelerdir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 70 inci maddesinde belediyelerin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilecekleri belirtilmiş; ancak, bu şirketlere ortak olabileceklerinden söz edilmemiştir. Aynı Kanunun 18/(i) maddesinde belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek sayılmıştır. 5393 sayılı Kanunun 70 ve 18/i maddede hükümleri birlikte değerlendirildiğinde belediyeler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre sermaye şirketi olarak belirlenmiş bulunan anonim veya limited şirket kurabilecekler ve ortak olabileceklerdir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi gereği; büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir. Genel sekreter ile belediye ve bağlı kuruluşlarında yöneticilik sıfatını haiz personel bu şirketlerin yönetim ve denetim kurullarında görev alabilirler. Büyükşehir belediyesi, mülkiyeti veya tasarrufundaki hafriyat sahalarını, toplu ulaşım hizmetlerini, sosyal tesisler, büfe, otopark ve çay bahçelerini işletebilir; ya da bu yerlerin belediye veya bağlı kuruluşlarının % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şir-

ketler ile bu şirketlerin % 50'sinden fazlasına ortak olduğu şirketlere, belediye meclisince belirlenecek süre ve bedelle işletilmesini devredebilir.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 81inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde; "... Bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran özel sektör işverenlerinin, bu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutar Hazinece karşılır. İşveren hissesine ait primlerin Hazinece karşılanabilmesi için, işverenlerin çalıştırdıkları sigortalılarla ilgili olarak bu Kanun uyarınca aylık prim ve hizmet belgelerini yasal süresi içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna, muhtasar ve prim hizmet beyannamelerini ise Maliye Bakanlığına vermeleri, sigortalıların tamamına ait sigorta primlerinin sigortalı hissesine isabet eden tutarı ile Hazinece karşılanmayan işveren hissesine ait tutarı yasal süresinde ödemeleri, Sosyal Güvenlik Kurumuna prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmaması şarttır ...Bu bent hükümleri; vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile okul-aile birliklerince çalıştırılanlar hariç olmak üzere 5335 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası kapsamına giren kurum ve kuruluşlara ait işyerleri ile 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa ve uluslararası anlaşma hükümlerine istinaden yapılan alım ve yapım işleri ile 4734 sayılı Kanundan istisna olan alım ve yapım işlerine ilişkin işyerleri, sosyal güvenlik destek primine tabi çalışanlar ve yurt dışında çalışan sigortalılar hakkında uygulanmaz..." hükmüne yer verilmiştir. Bu Kanun mad-

desinin uygulanmasına yönelik yayınlanan 13.11.2008 tarihli 2008/93 sayılı Genelgenin “2.1. Kapsama Giren İşverenler” bölümünde; 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinin (1) bendine göre; malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları prim oranının işveren hissesine ait kısmından yapılması öngörülen beş puanlık indirimden, anılan Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıları çalıştıran, özel sektör işyeri işverenleri yararlanabileceklerdir. Dolayısıyla, resmi nitelikteki işyerleri için sözkonusu prim indiriminden yararlanılması mümkün bulunmadığından, mahiyet kodu (1) ve (3) olarak tescil edilen işyerleri ile resmi nitelikte olduğu halde mahiyet kodu(2) olarak tescil edilen işyeri işverenleri sözkonusu indirimden yararlanamayacakları, belirtilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 07.06.2011 tarihli, 2011/45 sayılı Genelgesinin “2-5510 Sayılı Kanununun 81 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının (1) Bendinde Düzenlenen Beş Puanlık Prim Desteğinde Yapılan Değişiklikler” başlıklı bölümünde; 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde yapılan bu düzenlemeler sonucunda, 2011/Mart ayına ilişkin düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgelerinden başlanılarak, genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50’sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklar çalıştırdıkları sigortalılardan dolayı, beş puanlık prim desteğinden yararlanılması mümkün bulunmadığı açıklanmıştır. 5335

sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sermayesinin %50’sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda hükmü de dikkate alındığında belediye şirketlerinin teşvikten yararlanma imkanı bulunmamaktadır. Teşviklerden yersiz yararlandığı tespit edilen belediye şirketlerinden yersiz yararlanan teşvikler gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilebilecektir.

4. SONUÇ

Asgari ücret desteğinden özel sektör işverenleri ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kanununun eki II, III ve IV sayılı cetvelde yer alan kurum ve kuruluşlar yararlanacak, I nolu cetvelde yer alan genel bütçeye tabi kurum ve kuruluşlar söz konusu destekten yararlanamayacaktır. Örneğin; hissesinin %99,99’u ...Belediyesine ait olan ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş sermaye şirketi sayılan ...Ltd.Şti. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 10.02.2016 tarihli, 2016/4 sayılı Genelge hükümleri gereğince asgari ücret desteğinden yararlanacaktır. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının 07.06.2011 tarihli, 2011/45 sayılı Genelgesinin “2-5510 Sayılı Kanununun 81 inci Maddesinin Birinci Fıkrasının (1) Bendinde Düzenlenen Beş Puanlık Prim Desteğinde Yapılan Değişiklikler” başlıklı bölümünde; 5510 sayılı Kanununun 81 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde yapılan bu düzenlemeler sonucunda, 2011/Mart ayına ilişkin düzenlenecek olan aylık prim ve hizmet belgelerinden başlanılarak, genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, sosyal

güvenlik kurumları, bütçeden yardım alan kuruluşlar ile özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıkları ile müessese ve işletmelerinde ve sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklar çalıştırdıkları sigortalılardan dolayı, beş puanlık prim desteğinden yararlanılmasının mümkün bulunmadığı açıklanmıştır. 5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen sermayesinin %50'sinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıklarda hükmü de dikkate alındığında belediye şirketlerinin teşvikten yararlanma imkanı bulunmamaktadır. Teşviklerden yersiz yararlandığı tespit edilen belediye şirketlerinden yersiz yararlanılan teşvikler gecikme cezası ve gecikme zammı ile birlikte işverenden tahsil edilebilecektir.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, Mayıs-2018

ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, İş Yaşamında Özel Güvenlik Personeli – Özel Güvenlik İşverenleri Uygulama Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, Mayıs-2018

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın, 07.06.2011 tarihli, 2011/45 sayılı Genelgesi

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın, 10.02.2016 tarihli, 2016/4 sayılı Genelgesi

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı'nın, 13.11.2008 tarihli, 2008/93 sayılı Genelgesi

Mustafa DÖNMEZ

*İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
Şube Müdürü*

ÜST KADEME KAMU YÖNETİCİLERİ İLE KAMU KURUM VE KURULUŞLARINDA ATAMA USÜLLERİ DEĞİŞTİ

1. GİRİŞ

Üst kademe kamu yöneticileri ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usullerini düzenleyen, 3 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi 10.07.2018 tarihli ve 30474 Resmî Gazete’de yayımlanarak, aynı tarih itibariyle yürürlüğe girmiştir.

3 numaralı Kararname; eki cetvellerdeki kadro, pozisyon ve görevler, bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarını kapsamaktadır.

Söz konusu Kararname ile **üst kademe kamu yöneticileri** ile ilgili usul ve esaslar ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usul ve esasları ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

Bu Kararname ile **üst düzey kadrolar ikiye ayrılmıştır**. Kararnamede; I sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı kararıyla, II sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı onayı ile atama yapılır. Üst kade-

me yöneticileri, I sayılı Cetvelde, üst kademe yöneticisi sayılmayan daire başkanı üstü kadrolar ise II sayılı Cetvelde yer almıştır.

Bu görevlerden başka, bu cetvellerde sayılmayan kadro, pozisyon ve görevler (şube müdürü, şef, kariyer olmayan uzmanlar...) mevcut olup, bunların ilgili Cumhurbaşkanlığı yardımcısı, bakan veya atamaya yetkili amirler tarafından ataması yapılacaktır.

Bu yazımızda; üst kademe kamu yöneticileri ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usullerine ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

2. ATAMA USUL VE ŞARTLARI

2.1. Atama usulü

Üst kademe yöneticisi olarak atamalarla ilgili olarak, 703 sayılı KHK’nin¹ Ek 35 inci maddesinde; **“Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanabilmek**

¹ Söz konusu KHK, 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

için Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde belirtilen şartları taşımak gerekir.” denilerek, üst kademe kamu yöneticisi olarak atanacakların Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde belirtilen koşulları taşımaları gerektiği belirtilmiştir.

Maddede sözü geçen atamaya ilişkin usul ve esaslar, 3 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir. Kararnamenin 2 nci maddesinde; Anayasanın 104 üncü maddesine göre yürütme yetkisinin sahibi olan Cumhurbaşkanının, atamaya yetkili amirlerle ait yetkileri haiz olduğu belirtilmiştir.

Üst kademe yöneticisi sayılmayan kadrolara yapılacak atamalara ilişkin olarak, 2.7.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 172 nci maddesiyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa eklenen 68 inci maddenin (B) bendinde; “*Cumhurbaşkanı onayıyla yapılan atamalarda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde öngörülen hizmet süresi şartları aranır. Üst kademe kamu yöneticisi sayılmayan daire başkanı ve bu kadrolara denk yönetici kadrolarına yapılacak atamalarda bu bentte öngörülen hizmet süresi yükseköğrenim gördükten sonra beş yıl olarak uygulanır. Ancak bu beş yıllık sürenin hesabında Devlet memurlarının kazanılmış hak aylık derece ve kademesinde değerlendirilen hizmet süreleri esas alınır.*” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu madde hükmüne göre; Cumhurbaşkanlığı onayıyla yapılan atamalarda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde öngörülen hizmet süresi şartlarının aranması, üst kademe kamu yöneticisi sayılmayan daire başkanı ve bu kadrolara denk yönetici kadrolarına yapılacak atamalarda aranacak hizmet süresinin ise yükseköğrenim gördükten sonra beş yıl olarak uygulanması, ancak bu beş yıllık sürenin hesabında Devlet memurlarının kazanılmış hak aylık derece ve

kademesinde değerlendirilen hizmet sürelerinin esas alınması öngörülmektedir.

Bu kapsamda Kararnameye ekli;

- (I) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere **Cumhurbaşkanı kararı** ile,
- (II) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere **Cumhurbaşkanı onayı** ile

atama yapılacaktır.

Bu cetvellerde sayılmayan kadro, pozisyon ve görevlere ise ilgili;

- Cumhurbaşkanı yardımcısı,
- Bakan,
- Atamaya yetkili amirler

tarafından atama yapılması öngörülmüştür.

Bu kapsamda Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakan, bu yetkisini alt kademedeki yöneticilere devredebilecektir.

Bu arada belirtelim ki, Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlerin boşalması durumunda, ilgili Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan tarafından görevlendirme yapılabilecektir. Bu durumda, yapılan görevlendirmeler aynı gün Cumhurbaşkanlığına bildirilecektir.

2.2. Atama Şartları

a) (I) Sayılı Cetvelde Yer Alan Kadro, Pozisyon ve Görevlere Atama Şartları

I sayılı cetvelde yer alan makamlar; Diyanet, MİT, Savunma Sanayi Başkanı, Bakan yardımcısı, genel müdürler, valiler, büyükelçiler, ÖSYM Başkanı, üst kurul üyeleri, SGK Başkanı, GİB Başkanı, TRT Genel Müdürü, TÜİK Başkanı ve bu kurumların başkan yardımcısı gibi unvanlardır.

I sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere, Cumhurbaşkanlığı kararı ile atama yapılacaktır.

Atama koşulları, 3 numaralı Kararname-nin 3 üncü maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu madde hükmüne göre; Kararnameye ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere atanacaklarda;

- 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak.
- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak.
- Kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile **özel sektörde** veya **serbest olarak en az beş yıl çalışmış olmak**,

koşulları aranacaktır.

Madde hükmünde bahsi geçen genel şartlar, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinde şöyle belirlenmiştir:

“1. Türk Vatandaşı olmak,

2. Bu Kanununun 40 ıncı maddesindeki şartlarını taşımak,

3. Bu Kanun’un 41 inci maddesindeki öğrenim şartlarını taşımak,

4. Kamu haklarından mahrum bulunmamak,

5. (Değişik : 23/1/2008 - 5728/317 md.) Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, (...) ² zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık,

² Bu alt bentte yer alan “... milli savunmaya karşı suçlar, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, ...” bölümü, Anayasa

dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak.

6. Askerlik durumu itibarıyla;

a) Askerlikle ilgisi bulunmamak,

b) Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,

c) Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,

7. 53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak.

8. (Ek : 3/10/2016 - KHK-676/74 md.; Aynen kabul : 1/2/2018 - 7070/60 md.) Güvenlik soruşturması ve/veya arşiv araştırması yapılmış olmak.”

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlere, **Cumhurbaşkanlığı kararname**sinde yer alan koşulları taşımak **kaydıyla** 657 sayılı Kanunun atama, sınavlar, kademe ilerlemesi ve derece yükselmesine ilişkin hükümleriyle bağlı olmaksızın atama yapılabilecektir.

Üst kademe kamu yöneticisine ilişkin (I sayılı cetvelde yer alan) kadro, pozisyon ve görevlere atananlar, atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın **sözleşmeli olarak da çalıştırılabilecektir** (md.5). Bu kişilerin hizmet sözleşmelerini, idare adına imzalayacaklar Cumhurbaşkanınca belirlenecektir.

Sözleşme taban ve tavan ücretleri; kurum ve kuruluşlar, unvanlar, yapılan hizmetin

Mahkemesinin 25/2/2010 tarihli ve E.: 2008/17, K.: 2010/44 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

güçlüğü, sorumluluğu ve riskleri, iş yoğunluğu, çalışma şartları, hizmet yerinin sosyo-ekonomik durumu ve coğrafi özellikleri ile hizmete ve hizmet yerine ilişkin olarak, aynı kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta olan emsallerine; emsalinin bulunmaması durumunda da benzer kadro, pozisyon ve görevlerde bulunanlara göre farklılıkları ayrı ayrı veya birlikte dikkate alınarak Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecektir. Sözleşme ücreti, taban ve tavan ücretleri aralığında sözleşme imzalamakla yetkili kılınan makam tarafından belirlenecektir.

Sözleşme süresi, üst kademe kamu yöneticisinin görev süresi ile sınırlı olacaktır.

Görev süresi sona eren veya görevden alınan üst kademe kamu yöneticisinin görevi ile ilişkisi kesilecek ve sözleşmesi feshedilmiş sayılacaktır.

Cumhurbaşkanınca **sürelilik olarak atanmış üst kademe kamu yöneticileri**, ilgili kanunlarda öngörülen görevden alma gerekçeleri yanında görülen gerek üzerine süreleri tamamlanmadan da görevlerinden alınabileceklerdir.

Görev Süresi

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine **ekli (I) sayılı cetvelde** yer alanların, başka bir deyişle **üst kademe kamu yöneticilerinin görev süresi, atandıkları tarihte görevde bulunan Cumhurbaşkanının görev süresini geçemeyecektir (md.4)**. Cumhurbaşkanının görevi sona erdiğinde, bunların görevi de sona erecek, ancak bu kişiler, yerlerine atama yapıncaya kadar görevlerine devam edeceklerdir.

Görev süreleri sona erenler, yeniden atanabileceklerdir. Bunlar, görev süreleri sona ermeden de Cumhurbaşkanınca görevden alınabilecektir.

b) (II) Sayılı Cetvelde Yer Alan Kadro, Pozisyon ve Görevlere Atama Şartları

II sayılı Cetvelde yer alan görevler; genel müdür yardımcısı, bakanlık daire başkanları, bakanlık müfettişleri, bakanlık il müdürleri, defterdar, il emniyet müdürleri, il müftüleri, vali yardımcısı ve kaymakam gibi unvanlardır.

II sayılı Cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere, Cumhurbaşkanlığı onayı ile atama yapılacaktır. Bu düzenlemeye göre; bu **görevlere yapılacak atamalar** ilgili bakanlığın teklifi, Cumhurbaşkanlığı onayı ile gerçekleştirilecektir.

Kararnameye ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere atanacaklarda;

- 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak.
- En az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak,
- **Kamuda** en az 5 yıllık hizmeti bulunmak,
- **İl ve bölge müdürü** kadro, pozisyon ve görevlerine atanacaklar için kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak, **alanında en az beş yıl** çalışmış ve temayüz etmiş olmak,

koşulları aranacaktır.

Görüldüğü üzere, **II sayılı cetvelde** yer alan **kadro, pozisyon ve görevlere** atanacaklarda; 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak, en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak ve **kamuda en az 5 yıllık hizmeti** bulunmak şartları aranırken, aynı cetvelde yer alan **il**

ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevlerine atanacaklar için kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak, **alanında en az beş yıl** çalışmış ve temayüz etmiş olmak şartı aranmaktadır.

Maddede bahsi geçen genel şartlar, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinde belirlenmiş olup, yukarıda açıklanmıştır.

Cumhurbaşkanı onayıyla ataması gerçekleştirilecek kadro, pozisyon ve görevler, 3 Nolu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi eki II sayılı cetvelde belirlenmiştir.

Yurtdışı daimi görevlere atanabilmek için, “657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımak” ve “en az dört yıllık yükseköğrenim mezunu olmak” şartlarına ilave olarak, 657 sayılı Kanununun 59 uncu maddesi kapsamında yapılacak atamalar dahil, **yeterli dil bilgisine** sahip olunduğunu belgelendirmek şarttır.³

657 sayılı Kanununun 59 uncu maddesine göre yapılacak atamalarda, 657 sayılı Kanununun 48 inci maddesinde sayılan genel şartları taşımanın dışında, **en az dört yıllık yükseköğrenim** mezunu olmak ve kamuda ve/veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak **en az beş yıl çalışmış olmak** şartları aranmayacaktır.

657 sayılı Kanununun 59 uncu maddesine göre, istisnai memurluklar şunlardır:

- Cumhurbaşkanlığı ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin memurlukları,

³ Yurtdışı teşkilatında daimi bir göreve atanacak kamu görevlilerinin seçimi, atanması, çalışma usul ve esasları ile disiplin ve diğer özlük işlerine ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle belirlenecektir.

- Bakan Yardımcılıkları,
- Savunma Sanayii Müsteşarlığına ait Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı ve Müşavir Avukat kadroları,
- Toplu Konut İdaresi Başkanlığına ait Başkan, Başkan Yardımcısı, Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, Uzman, Uzman Yardımcısı, Müşavir Avukat ve Şube Müdürleri (Uzman),
- Özelleştirme İdaresi Başkanlığında Başkan, Başkan Yardımcısı, Başkanlık Müşaviri, Daire Başkanı, Proje Grup Başkanı ve Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Bakanlık Müşavirlikleriyle Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirlikleri,
- Türkiye İstatistik Kurumu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Avrupa Birliği Bakanlığı Başkanlıklarına (İdari Hizmetler Başkanlığı hariç),
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Başkan Yardımcısı,
- Başkanlık Müşaviri, Basın Müşaviri ve Hukuk Müşaviri,
- Gelir İdaresi Başkanlığında Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadrolarında veya kadro açıklamalar bölümünde özel nitelikli olarak gösterilen görev yerleri,
- Özel Kalem Müdürlükleri,
- Valilikler,
- Büyükelçiliklere, Elçiliklere, Daimi Temsilcilikler,

- Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığına, dış kuruluşlarda çalışma müşavirlikleri nezdinde görevlendirilecek sendika uzmanlıkları,
- Din İşleri Yüksek Kurulu Üyeliklerine, Diyanet İşleri Başkanlığı Başkanlık Müşaviri (4 adet), Diyanet İşleri Başkanlığı, Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri,
- Millî İstihbarat Teşkilatı memurlukları,
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Müşavirliklerine, Hukuk Müşavirliğine ve Genel Sekreter Sekreterliği,
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığında Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği ve Başkanlık Müşavirliği,
- Anayasa Mahkemesi Basın Müşavirliği.

Rektör Atamaları

Rektörler, en az üç yıl profesörlük yapanlar arasından atanacaktır.

Özel Yarışma Sınavı ile Girilen Görevlere Atama

Mesleğe özel yarışma sınavı ile girilen kadro, pozisyon ve görevlerde, kararnamenin 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi, “*Kamuda en az 5 yıllık hizmeti bulunmak*” hükmü uygulanmaz.

Örneğin; Kaymakam, Bakanlık Müfettişleri ve Kontrolörlükler gibi mesleğe özel yarışma sınavı ile girilen kadrolara yapılacak atamalarda kamuda en az 5 yıllık hizmeti bulunmak koşulu aranmayacaktır.

3. GÖREVLERİ SONA ERENLER VE GÖREVDEN ALINANLAR

Kamu görevlisi olmayanlar arasından üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanandan görevleri sona eren veya görevden alınanlara tazminat ödenip ödenmemesi ve tazminat miktarı ile buna ilişkin diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenecektir. Yurtdışı kadrolarda bulunmakta iken görev süresi sona eren veya görevden alınanlar için ödenecek tazminat miktarı, yurtiçindeki emsali personelin fiili çalışmaya bağlı ödemeler hariç, ödeme unsurları üzerinden hesaplanacaktır (md.6).

Kamu görevlileri arasından, üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine atanandan görev süresi sona erenler veya görevden alınanlar, Cumhurbaşkanınca;

a) Daha önce buldukları veya öğrenim durumları itibariyle ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadro veya pozisyonlara,

b) 657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan **dene-tim elemanı** ya da **uzman kadrolarına** veya **bunlara denk** pozisyonlara,

c) **Araştırmacı** veya **uygun görülecek diğer kadro ve pozisyonlara,**

atanacaklardır.

Atama yapılıncaya, kadar bunların görev yaptıkları, kadro, pozisyon veya görevlere ilişkin almakta oldukları her türlü ödemeler, görev yaptıkları kurum tarafından yapılacaktır. Bu şekilde atanacaklar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması halinde, bunlar için başka bir işleme gerek kalmaksızın, söz konusu kadro veya pozisyonlar ihdas

edilmiş ve kurumların kadro veya pozisyon cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılacaktır.

Üst kademe kamu yöneticisi kadro, pozisyon ve görevlerine kamu görevlileri arasından atananlardan görev süresi sona eren veya en az bir yıl görev yaptıktan sonra görevden alınanlardan, görev sürelerinin sona erdiği veya görevden alındıkları tarih itibarıyla emeklilik aylığı bağlanmasına hak kazanmış olmaları şartıyla, yaş haddini beklemeksizin emekli olmaları durumunda emeklilik ikramiyeleri;

a) Yaş haddinden emekliliğine en fazla üç yıl kalmış olanlara %30,

b) Yaş haddinden emekliliğine üç yıldan çok, altı yıldan az (altı yıl dahil) kalmış olanlara %40,

c) Yaş haddinden emekliliğine altı yıldan fazla kalmış olanlara %50

fazlasıyla ödenecek, bu tutar Cumhurbaşkanlığı tarafından bir katma kadar arttırılabilecektir.

Cumhurbaşkanı onayıyla görevden alınanların yeni görev ve pozisyonları

Cumhurbaşkanlığı kararnamesine ekli (II) sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlerde bulunmakta iken görevden alınanlardan; *daire başkanı kadro ve pozisyonunda* bulunanlar ile *genel müdürden daha alt düzeydeki* kadro, pozisyon veya görevlerde bulunanlar ve taşra teşkilatında il müdürü ve bölge müdürü kadro, pozisyon ve görevlerinde bulunanlardan;

a) Daha önce buldukları öğrenim durumları itibarıyla ihraz etmiş oldukları *denetim elemanı ya da uzman kadrolarına veya bunlara denk pozisyonlara*,⁴⁽¹⁾

b) (a) bendi kapsamına girmeyenlerden bu fıkranın birinci paragrafında sayılan kadro, pozisyon ve görevlerde toplam en az üç yıl görev yapmış olanlar, 657 sayılı Kanununun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde sayılan **denetim elemanı ya da uzman kadrolarına** veya **bunlara denk** pozisyonlara,⁽¹⁾

c) (a) bendi kapsamına girmeyenlerden bu fıkranın birinci paragrafında sayılan kadro, pozisyon veya görevlerde üç yıldan az süreyle görev yapmış olanlar, merkez veya taşra teşkilatında **araştırmacı kadro veya pozisyonlarına**,⁽¹⁾

atanacaklardır.

Bu madde hükümlerine göre atananlar için uygun boş kadro veya pozisyon bulunmaması halinde, söz konusu kadro ve pozisyonlar ihdas edilmiş ve kurumların kadro cetvellerinin ilgili bölümlerine eklenmiş sayılacaktır.

Bu madde hükümleri, atanma şartlarını kaybetme, ceza kovuşturması veya disiplin soruşturması sonucunda görevden alınanlar hakkında uygulanmayacaktır.

4. SÜRELİ GÖREVLER

Görev süresi belli olan, başka bir deyişle, görev süresi 3 ve 4 yıl olan kadro, pozisyon ve görevlere atanan üst kademe yöneticileri, Cumhurbaşkanının görev süresinin sona ermesini beklemeyeceklerdir.

Görev süreleri belli olan makamlar ve üyelikler ile bunların görev süreleri kararmaya ekli (III) sayılı Cetvelde gösterilmiştir.

lanan 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin 800 üncü maddesiyle bu maddenin dördüncü fıkrasının (a) bendine “657” ibaresinden önce gelmek üzere “Daha önce buldukları” ibaresi eklenmiş ve aynı fıkranın (b) ve (c) bentlerinde yer alan “(1) numaralı alt bent” ibareleri “(a) bendi” şeklinde değiştirilmiştir.

4 (1) 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan

Kadro/Unvan/Görev	Görev Süresi
Diyanet İşleri Başkanı	4 yıl
Yükseköğretim kurulu üyeleri	4 yıl
Rektörler	4 yıl
Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanı	4 yıl
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı	4 yıl
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkan Yardımcıları	4 yıl
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Para Politikası Üyesi	4 yıl
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanı	4 yıl
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı	4 yıl
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı	3 yıl
Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Başkanı	4 yıl
Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürü	4 yıl
Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Yönetim Kurulu Üyeleri	4 yıl
Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Başkan ve Üyeleri (RTÜK hariç)	4 yıl
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Başkan ve Üyeleri	4 yıl
Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Başkan ve Üyeleri	4 yıl
İç Denetim Koordinasyon Kurulu Üyeleri	4 yıl
Yazma Eserler Kurumu Başkanı	4 yıl
Adli Tıp Kurumu Başkanı	4 yıl
Türkiye Sağlık Enstitüsü Başkanı	3 yıl
Sayıştay Başsavcısı	4 yıl

5. DİĞER HÜKÜMLER

5.1. Uygulanmayacak Hükümler

Üst kademe kamu yöneticileri hakkında bu Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenen hususlara ilişkin olarak, diğer mevzuatın bu Cumhurbaşkanlığı kararnamesine aykırı hükümleri uygulanmayacaktır (md.12).

5.2. Tereddütlerin Giderilmesi

Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin uygulanmasında ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Cumhurbaşkanlığı yetkili olacaktır (md.13).

5.3. Mevcut Üst Kademe Yöneticileri

Bu Kararnamenin geçici 1 inci maddesine göre; Kararname'nin 4 üncü maddesi, bu maddenin yayımı tarihinde görevde bulunan ekli (I) sayılı cetvelde belirtilen görevlerde bulunanlar hakkında da uygulanacağı öngörülmüştür.

Buna göre; kararnameye ekli (I) sayılı cetvelde yer alan ve 10.07.2018 tarihi itibarıyla halen bu görevlerde bulunanların görev süresi de, Cumhurbaşkanının görev süresini geçemeyecektir. Cumhurbaşkanının görevi sona erdiğinde, bunların görevi de sona erecek, ancak bunlar, yerlerine atama yapılınca-

ya kadar görevlerine devam edecektir. Görev süreleri sona erenlerin, yeniden atanabilmesi ve görev süreleri sona ermeden de Cumhurbaşkanınca görevden alınabilmesi mümkün olacaktır.

6. SONUÇ

Üst kademe kamu yöneticileri ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usulleri, 3 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile sil baştan düzenlenmiştir.

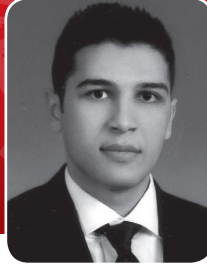
Söz konusu kararnamede; I sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı kararıyla, II sayılı cetvelde yer alan kadro, pozisyon ve görevlere Cumhurbaşkanlığı onayı ile atama yapılır. Bu kapsamda, üst kademe yöneticileri, I sayılı cetvelde, üst kademe yöneticisi sayılmayan daire başkanı üstü kadrolar ise II sayılı cetvelde yer almıştır.

Kararnameye göre; üst kademe kamu yöneticisi olarak atanmaların görev süresi, atandıkları tarihte görevde bulunan Cumhurbaşkanının görev süresini geçemeyecek,

başka bir deyişle Cumhurbaşkanının görevi sona erdiğinde bunların görevi de sona erecektir. *Bu görevlere atanmaların, yerlerine atama yapıncaya kadar görevlerine devam edebileceklerdir. Görev süresi 3 ve 4 yıl olan kadro, pozisyon ve görevlere atanmalar ise, Cumhurbaşkanının görev süresinin sona ermesini beklemeyeceklerdir.*

Cumhurbaşkanı kararıyla göreve atanmalar, yani üst kademe yöneticileri atandıkları kadro, pozisyon ve görevlerde 657 sayılı Kanunun ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak da çalıştırılabilecektir.

Bu görevlerden başka, bu cetvelde sayılmayan kadro, pozisyon ve görevler (şube müdürü, şef, kariyer olmayan uzmanlar...) mevcut olup, bunların ilgili Cumhurbaşkanlığı yardımcısı, bakan veya atamaya yetkili amirler tarafından ataması yapılacaktır. Cumhurbaşkanlığı yardımcısı ve bakan, bu yetkilerini alt kademedeki yöneticilere devredebilecektir.

Ufuk ÜNLÜ*Başbakanlık Müfettişi*

HAKEDİŞ ÖDEMELERİNİN DÖVİZ CİNSİNDEN YAPILMASI

1. GİRİŞ

İşveren ve yüklenici arasında yapılan sözleşmeye göre yüklenicinin gerçekleştirdiği imalat veya ihzarat karşılığı tahakkuk eden alacağa hakediş adı verilmektedir. Bir başka tanımlamaya göre hakediş, yüklenicinin yaptığı iş karşılığında elde ettiği kazanç olarak tanımlanabilir.

Bilindiği üzere yükleniciler yapacakları inşaatı belirli bir fiyat üzerinden gerçekleştirmektedir. İnşaat işleri uzun süre ve fazla para gerektirir. İnşaat bedeli olan paranın tamamının iş başında ya da bitiminde verilmesi çeşitli sakıncalar doğurur. Bu nedenle, ödemelerin inşaat süresince işler yapıldıkça belirli aralıklarla yapılması daha mantıklı ve güvenilir olmaktadır.

Bu yazıda, hakediş ödemelerinin döviz cinsinden yapılması halinde, bu durumun kurumlar vergisi stopaj matrahı, KDV matrahı ve kurumlar vergisine esas alınması gereken gelir yönünden değerlendirilmesi yapılacaktır.

2. HAKEDİŞ ÖDEMELERİ VE BU ÖDEMELERİN DÖVİZ CİNSİNDEN YAPILMASI

Geçici hakediş, işin geçici kabulünden

önce yapılan tüm hakedişler için kullanılan tanımlamadır. Ara hakediş de denilmektedir. Kesin hakediş, işin geçici kabulünden sonra gerçekleştirilen hakediştir. Bu hakedişle birlikte, işveren tarafından yükleniciye olan tüm ödeme işlemleri son bulmuş olur. İki hakediş arasında geçen süreye “hakediş aralığı” veya “hakediş süresi”, her hakediş süresi sonunda yapılan ödemeye de; “Hakediş Tutarı” denilmektedir.

Yapılmakta olan bir inşaatın bedelinin en baştan ödenmesi, işveren açısından işlerin aksamasına sebep olabilir. Çünkü iyi niyetli olmayan bir yüklenici bu durumu istismar edebilir, parayı aldığı için işi geciktirebilir. Ödemelerin tamamının ya da büyük bölümünün inşaat tesliminde yapılacak olması ise, yüklenici açısından sakıncalar oluşturur. Yüklenicinin işverenden hiç para almadan, kendi parası ile inşaatı sürdürmesi çoğu zaman mümkün olamaz. Bu nedenlerden ötürü, her iki tarafın olası mağduriyetlerini önlemek amacıyla hakediş esasına dayanarak ödemelerin yapılması en akılcı çözümdür. Ortalama bir ay içinde gerçekleştirilen işlerin tespit edilerek bunların ödemesinin yapılması en adil yol olarak karşımıza çıkmaktadır. Hakedişler hazırlanırken hatasız

olmak zorundadır. Günümüzde tüm hakedişlerin bilgisayar programları yardımıyla hazırlanıyor olması, oluşacak maddi hataları asgari düzeye indirmektedir. Ancak, her hakedişin türüne göre dikkat edilmesi gereken özellikler olduğu unutulmamalıdır.

Hakedişin dört farklı çeşidi bulunmaktadır;

- *Birim fiyat usulü ihalelerde hakediş*
Sabit birim fiyatlı ihalelerde hakediş
Değişken birim fiyatlı ihalelerde hakediş
- *Anahtar teslimi usulü ihalelerde hakediş*
- *Maliyet + kâr usulü ihalelerde hakediş*
- *Kamuya ait inşaatlarda hakediş*

Birim fiyat usulü ihalelerde yapılacak inşaatın bedeli, belirlenmiş olan birim fiyatlara göre hesaplanır. Sabit birim fiyatlı ihalelerde birim fiyatların işin başından sonuna kadar sabit olacağı öngörülmektedir. Değişken birim fiyatlı ihalelerde birim fiyatların belirli aralıklarla değişime uğraması dikkate alınır. Birim fiyatların hangi aralıklarda ve ne düzeyde değişeceği işin sözleşmesinde yer alır. Anahtar teslimi usulü ihalelerde yapının toplam bedeli üzerinden anlaşma yapılmaktadır. Hakediş aralıkları ise işin gerçekleşme düzeyine göre belirlenmektedir. Maliyet + kâr usulü ihalelerde hakediş tutarları, iş aşamalarına göre belirlenir. Ancak, hakediş tutarları, belirtilen aşamalara kadar yapılan işlerin maliyet bedeline, sözleşmede belirlenen kâr oranı eklenerek hesaplanır¹.

Hakediş ödemelerinin döviz cinsinden yapılması halinde, konunun vergi kanunları karşısındaki durumu ve kur farkının yaşanması halleri, bu başlıkta ele alınacak ve bu kapsamda yürürlükteki mevzuattan yararlanılacaktır.

1 MEB (2012), İnşaat Teknolojisi Hak Ediş ve İş Teslimatı, Ankara.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 42 nci maddesinin birinci fıkrasında; "Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat (dekapaj işleri de inşaat işi sayılır.) ve onarma işlerinde kar veya zarar işin bittiği yıl kati olarak tespit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak mezkur yıl beyannamesinde gösterilir." hükmü yer almaktadır.

Aynı Kanunun 44 üncü maddesinde, inşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi hallerde geçici kabulün yapıldığını gösteren tutanağın idarece onaylandığı tarihin; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya bırakıldığı tarihin bitim tarihi olarak kabul edileceği belirtilmiştir.

Bir işin 42 nci madde kapsamına girmesi için faaliyet konusu işin, inşaat ve onarma işi olması, işin taahhüde bağlı olarak yapılması ve birden fazla takvim yılına sirayet etmesi gerekir.

Öte yandan, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun "Vergi kesintisi" başlıklı 15 inci maddesinin 1 numaralı fıkrasında; aynı fıkrada belirtilen kişi, kurum ve kuruluşların, yine aynı fıkrada bentler halinde sayılan nakden ya da hesaben ödemeleri üzerinden avanslar da dahil olmak üzere istihkak sahiplerinin kurumlar vergilerine mahsuben vergi kesintisi yapmak zorunda oldukları hükme bağlanmış olup, anılan fıkranın (a) bendinde; Gelir Vergisi Kanununda belirtilen esaslara göre birden fazla takvim yılına yaygın inşaat ve onarım işleri ile uğraşan kurumlara bu işleri ile ilgili olarak yapılan hakediş ödemeleri üzerinden % 3 oranında (2009/14594 sayılı Karara göre) vergi kesintisi yapılacağı hükmüne yer verilmiştir.

Hakediş raporları, istihkakları ödeyenleri işi üstlenen firmaya karşı borçlu durumda gösteren bir işlem olduğundan, hakediş raporlarının onaylandığı tarihte hesaben ödemenin gerçekleştiği kabul edilmektedir.

Buna göre, tevkifatın; hakediş bedellerinin hesaben ödendiği tarih itibarıyla

yapılması gerekmektedir. Ayrıca, hakediş ödemelerinin döviz cinsinden yapılması halinde tevkifatın matrahı, hesaben ödenenin yapıldığı tarihteki döviz alış kuru dikkate alınarak hesaplanan TL karşılığı tutarı olacaktır.

Diğer taraftan, döviz üzerinden düzenlenen hakedişlerde, hakedişin onay tarihi ile ödeme tarihi arasındaki kur artışından kaynaklanan fazla ödemeler yıllara sari inşaat işi ile ilgili olduğundan, istihkak tutarına dahil edilmesi ve ödenen kur farkları üzerinden de tevkifat yapılması gerekir.

Ancak, hesaben ödeme gerçekleşikten sonra döviz kurunun düşmesi halinde hesaben ödeme tarihindeki kur esas alınarak hesaplanan tevkifat tutarı; işin bittiği dönem için verilen kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edileceğinden, söz konusu tevkifat tutarının düzeltilmesi veya iadesi mümkün olmamaktadır.

Bu çerçevede, firmalarca ödenecek hakediş bedelleri üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine göre yapılacak tevkifatların; hak ediş bedellerinin hesaben ödendiği tarih itibariyle yapılması gerekmekte olup, hakediş ödemelerinin döviz cinsinden yapılması halinde ise, tevkifatın matrahı, hesaben ödemenin yapıldığı tarihteki döviz alış kuru dikkate alınarak hesaplanan TL karşılığı tutarı olacaktır.

Öte yandan, hakediş ödemelerine konu işlere ait kazancın işin bitirildiği yıl kati olarak tespit edilmesi ve tamamının o yılın geliri sayılarak beyan edilmesi gerekmektedir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi (KDV) Kanununun;

- 10/a maddesinde mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde, malın teslimi veya hizmetin yapılması ile; 10/b maddesinde ise malın tesliminden veya hizmetin yapılmasından önce fatura veya benzeri belgeler veril-

mesi hallerinde, bu belgelerde gösterilen miktarla sınırlı olmak üzere fatura veya benzeri belgelerin düzenlenmesi ile vergiyi doğuran olayın meydana geldiği,

- 24/c maddesinde vade farkı, fiyat farkı, prim gibi çeşitli gelirler ile servis ve benzer adlar altında sağlanan her türlü menfaat, hizmet ve değerlerin matraha dahil olduğu,
- 26 ncı maddesinde ise, bedelin döviz ile hesaplanması halinde, dövizin vergiyi doğuran olayın meydana geldiği andaki cari kur üzerinden Türk parasına çevrileceği,

hükme bağlanmıştır.

Buna göre, taahhüde dayanan işlerde vergiyi doğuran olay, düzenlenen hakediş raporlarının ihale makamınca onaylandığı anda meydana gelmekte olup, bedelin döviz cinsinden belirlenmesi halinde işleme ait faturanın, döviz bedeli Türk Lirasına çevrilmek suretiyle bulunacak tutar üzerinden KDV hesaplanarak düzenlenmesi; döviz tutarının Türk Lirasına çevrilmesinde ise söz konusu hakediş raporlarının ihale makamınca onaylandığı tarihteki Merkez Bankası cari alış kurunun esas alınması gerekmektedir.

Diğer yandan, 105 Seri No.lu KDV Genel Tebliğinin "2.Kur Farkları" başlıklı bölümünde;

"Bedelin döviz cinsinden veya dövize endeksenerek ifade edildiği işlemlerde, bedelin kısmen veya tamamen vergiyi doğuran olayın vuku bulduğu tarihten sonra ödemesi halinde, satıcı lehine ortaya çıkan kur farkı esas itibariyle vade farkı mahiyetinde olduğundan, matrahın bir unsuru olarak vergilendirilmesi gerekmektedir.

Buna göre, teslim veya hizmetin yapıldığı tarih ile bedelin tahsil edildiği tarih arasında ortaya çıkan lehte kur farkı için satıcı tarafından fatura düzenlenmek ve faturada gösterilen kur farkına, teslim veya hizmetin

yapıldığı tarihte bu işlemler için geçerli oran uygulanmak suretiyle KDV hesaplanacaktır..."

Açıklamalarına yer verilmiştir.

Buna göre, hizmet bedelinin döviz cinsinden belirlenip, ödemenin vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarihten sonra yapılması halinde ödeme tarihi ile vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarih arasında ortaya çıkan vade farkı mahiyetindeki kur farkları katma değer vergisine tabi bulunmaktadır. Bu durumda, kur farkının KDV dahil işlem bedeli üzerinden hesaplanması halinde kur farkı tutarı üzerinden iç yüzde yoluyla, kur farkının KDV hariç bedel üzerinden hesaplanması halinde ise kur farkı tutarı üzerinden ayrıca KDV hesaplanıp beyan edilecektir.

3. SONUÇ

Yüklenicinin, yapmış olduğu işler karşılığı olarak aldığı paraya hakediş denir. Dünya ekonomisinde ülkelerin birbirine entegre olduğu günümüzde, döviz kurlarında yaşanan değişim ülke ekonomilerini, finans sektörünü, özellikle de inşaat sektörünü etkilemektedir.

Bu kapsamda, hakediş ödemelerinin döviz cinsinden yapılması halinde tevkifatın matrahı, hesaben ödemenin yapıldığı tarihteki döviz alış kuru dikkate alınarak hesaplanan TL karşılığı tutarı olacaktır. Döviz üzerinden düzenlenen hakedişlerde, hakedişin onay tarihi ile ödeme tarihi arasındaki kur artışından kaynaklanan fazla ödemeler yıllara sâri inşaat işi ile ilgili olduğundan, istihkak tutarına dâhil edilmesi ve ödenen kur farkları üzerinden de tevkifat yapılması gerekir. Ancak, hesaben ödeme gerçekleştirildikten sonra döviz kurunun düşmesi halinde hesaben ödeme tarihindeki kur esas alınarak hesaplanan tevkifat tutarı; işin bittiği dönem için verilen kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edileceğinden, söz konusu tevkifat

tutarının düzeltilmesi veya iadesi mümkün olmamaktadır.

Bununla birlikte, firmalarca ödenecek hakediş bedelleri üzerinden Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesine göre yapılacak tevkifatların; hak ediş bedellerinin hesaben ödendiği tarih itibariyle yapılması gerekmekte olup, hakediş ödemelerinin döviz cinsinden yapılması halinde ise, tevkifatın matrahı, hesaben ödemenin yapıldığı tarihteki döviz alış kuru dikkate alınarak hesaplanan TL karşılığı tutarı olacaktır. Tahhüde dayanan işlerde vergiyi doğuran olay, düzenlenen hakediş raporlarının ihale makamınca onaylandığı anda meydana gelmekte olup, bedelin döviz cinsinden belirlenmesi halinde işleme ait faturanın, döviz bedeli Türk Lirasına çevrilmek suretiyle bulunacak tutar üzerinden KDV hesaplanarak düzenlenmesi; döviz tutarının Türk Lirasına çevrilmesinde ise söz konusu hakediş raporlarının ihale makamınca onaylandığı tarihteki Merkez Bankası cari alış kurunun esas alınması gerekmektedir. Ayrıca, hizmet bedelinin döviz cinsinden belirlenip, ödemenin vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarihten sonra yapılması halinde ödeme tarihi ile vergiyi doğuran olayın meydana geldiği tarih arasında ortaya çıkan vade farkı mahiyetindeki kur farkları katma değer vergisine tabi bulunmaktadır. Bu durumda, kur farkının KDV dâhil işlem bedeli üzerinden hesaplanması halinde kur farkı tutarı üzerinden iç yüzde yoluyla, kur farkının KDV hariç bedel üzerinden hesaplanması halinde ise kur farkı tutarı üzerinden ayrıca KDV hesaplanıp beyan edilecektir.

KAYNAKÇA

MEB (2012), İnşaat Teknolojisi Hak Ediş ve İş Teslimati, Ankara.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu

Güller YILDIZ

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü
Kentsel Sistemler ve Ulaştırma
Yönetimi Tezli Yüksek Lisans
Öğrencisi

Prof. Dr. Tuncer TOPRAK

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü
Kentsel Sistemler ve Ulaştırma
Yönetimi Programı

YAŞLI BİREYLERE KENTİÇİ TOPLU ULAŞIMDA ÜCRETSİZ FAYDALANMA HAKKI VERİLMESİ VE İSTANBUL'DA YOLCU SAYILARINA ETKİSİ

ÖZET

Sanayileşme, ekonomik alandaki gelişmeler, endüstrileşme ve bilgi toplumuna geçiş v.s gibi sebeplerle tüm Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ortalama yaşam süresi uzamıştır. Kentleşme süreçleri, geniş aile modelinin yerini çekirdek aile modeline bırakmasına ve geleneksel geniş aile içindeki rollerin değişmesine yol açmıştır. Artan yaşlı nüfus ve değişen toplumsal yapı sonucu yaşamın ilerleyen dönemlerinde ortaya çıkan sağlık, bakım ve sosyal ihtiyaçlarını giderecek politikaların kamu tamu tarafından üretilmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Türkiye Cumhuriyetinde yürürlükteki Anayasa "Yaşlıların devlet tarafından korunacağı ve yaşlılara yapılacak devlet yardımı ve diğer hakların kanunla düzenleneceği" hükmünü amirdir. 4736 Sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunda 2013 yılında yapılan değişiklik ile 65 yaş üstü bireylere kent içi toplu taşıma hizmetinden ücretsiz faydalanma hakkı getirilmiştir. Bu çalışmada; İstanbul genelinde toplu taşıma hizmeti veren kara, deniz ve raylı sistemler tarafından taşınan yolcu sayıları BELBİM elektronik bilet verileri üzerinden analiz edilmiştir. Yasal düzenlemenin İstanbul ilinde yaşlı bireylerin yolcu hareketliğine etkisi ve bu konuda yaşanan sorunlar ve çözüm önerilerinin sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: yaşlı, kentiçi ulaşım, mobilite, dezavantaj, sosyal devlet, gelir desteği,

1. GİRİŞ

Yaşlanma, organizmanın giderek biyolojik verimliliğinin yitirmesi, çevresine uyumda güçlük çekmesi ve direnç mekanizmalarında gerileme olarak tanımlanabilir. Gelişen teknoloji ve toplumsal gelişmeler neticesinde yaşlılık sınırının yükselmesine rağmen genel olarak 65 yaş yaşlılığın başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Ancak kronolojik yaşı tek ölçüt olması doğru değildir. Yaşlılığın tanımlanmasında psikolojik, sosyolojik, ve genetik nedenlerle yaşlılık algısının değişkenlik arz ettiği görülmektedir. Antik çağda her 100 insandan sadece biri 60 yaşına ulaşırken, Romalı bir askerinin ortalama ömrünün 22 yıl olduğu bilinmektedir. 20. Yüzyılın başlarına kadar dünyada uzun ömür sürmek için uygun ortam olmadığı, Avrupa Kıtasında ortalama ömrün 50 yıl olduğu, genellikle iyi yaşama imkânlarına sahip devlet adamları, krallar, filozoflar ve yüksek rütbeli askerlerin uzun süre yaşayabildikleri (Kutsal 2007) ifade edilmektedir.

Yirminci yüzyıl sonrasında yaşlı nüfusun oranında ciddi bir artış gözlenmiştir. Doğurganlığın azalmasına rağmen sağlık hizmetlerinin gelişmesi (hastalıkların tedavisi) kronik hastalıkların görülmesindeki azalma, sosyal-ekonomik durumun düzelmesi, yaşam standartlarının artması ve hijyen gibi sebeplerle doğumdan ölüme beklenen yaşam süresi uzamıştır. 1970-2025 yılları arasında dünyada yaşlıların sayısının 694 milyon (% 22,3) olacağı tahmin edilmektedir. (Kalkınma Bakanlığı, 2014)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 1963 yılında yaşlıların sağlık sorunları hakkında düzenlediği bir toplantıda yaşlıları üçe ayırmıştır. DSÖ ölçütlerine göre, bir toplumda 65 yaş ve üstü bireylerin toplam nüfusa oranlarına göre, toplular için “genç-olgun-yaşlı” tanımlamaları yapılabilmektedir. Yaşlı nüfu-

sun toplam nüfus içindeki oranı yüzde 4’ten az ise “genç nüfus”, yüzde 4-6,9 arasında ise “olgun nüfus”, yüzde 7 -10 arasında ise “yaşlı nüfus”, yüzde 10’un üzerinde ise “çok yaşlı nüfus” olarak tanımlanmaktadır.

Tıbbi ve toplumsal gelişmelerin yaşlılık sınırını yukarıya çektiği bilinmekle birlikte yaşam kalitesini artırmadan eskiye oranla daha uzun bir hayat sürmenin bir anlamı olmadığı bilinmektedir. Genç popülasyonda tıbbi hedef tedavi iken geriatrik popülasyonda esas hedef “yaşam kalitesinin korunması”dır. (Kutsal,2018) Dünya nüfusunun yaşlanması şeklinde ortaya çıkan demografik değişimler; ekonomik büyüme, istihdam, üretken işgücü, özel tasarruflar, vergi yükü ve yaşam standartları gibi birçok ekonomik ve sosyal sonuçların irdelenmesine duyulan ihtiyacı arttırmaktadır (Kinsella ve He, 2009).

Avrupa Birliği Konseyi tarafından 2012 yılı “Aktif Yaşlanma ve Nesiller Arası Dayanışma” yılı olarak kabul edilmiştir. Aktif yaşlanma; yaşlı insanların sağlıklı bir şekilde yaşamaları, çalışma ve üretmeye devam ederek topluma katkı sunmaya devam edebilmeleri için alınması gerekli önlemleri de içeren kavramdır. Yaşlı birey için aktif yaşlanmanın kriterleri; (i) istihdama katılım, çalışmaya devam etme/edebilme, (ii) gönüllü faaliyetlerde etkili olma ve katılma, (iii) bağımsız ve özerk bir yaşam, (iv) sağlıklı yaşamı sürdürebilme olarak sıralanmaktadır. (Kalkınma Bakanlığı 2012)

2. TÜRKİYE’DE YAŞLILIK

Türkiye’de 1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında toplam nüfus 13,6 milyondur. Bu dönemde uzun süren savaşlar, ölüm, göç ve kayıplar sebebiyle nüfus azalmış, nüfusun cinsiyet dağılımında da önemli sayılabilecek farklılıklar oluşmuştur. 15-49 yaş gurubundaki kadın sayısı, erkeklere göre (800.000.)

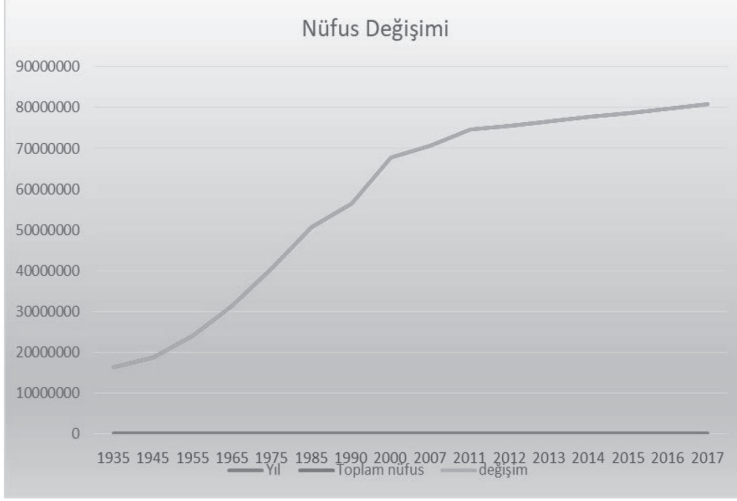
fazladır. Öte yandan salgın ve bulaşıcı hastalıklar nedeniyle yetişkin ölüm hızı da yüksektir. Cumhuriyetin ilk yıllarında nüfusun artırılması için politikalar geliştirilmiştir 1945-1960 döneminde Dünya Sağlık Örgütü'nün katkıları ve gelişen tıp teknolojisinin halk sağlığı uygulamaları ile ölüm hızı düşmüş, doğum hızı yükselmiştir. 1945-1948 arasında nüfus yüzde 3 e varan bir hızla artmıştır. Toplam nüfus 18 milyona yükselmiş 1960 yıllarının başında ise, 1927 yılına göre iki kat artarak 28 milyona yaklaşmıştır.1960 tarihinden sonra, nüfus artış hızı azalmaya başlamıştır. Günümüzde binde 13 seviyesinde olan nüfus artış hızının Cumhuriyetin 100. yılı olan 2023'de binde 9 seviyelerine düşeceği öngörülmektedir. Türkiye'deki nüfus artış hızı 1960'lardan başlayarak sürekli azalmasına karşın, nüfus büyüklüğü artarak 1990 yılında 56 milyona, 2000'li yılların sonunda 72 milyona ulaşmıştır. Cumhuriyetin 100. Yılında nüfusun 82,3 milyon olması beklenmektedir. (Hacettepe Üniversitesi,2008)

Nüfus içinde yaş yapısının değişerek, çocukların ve gençlerin oranının azalması ve yaşlı insanların oranının artması nüfusun yaşlanması olarak kendini göstermiştir. Bu süreçte 65 yaş ve üstü bireylerin oranı 1935 yılında yüzde 3,9 iken 1965 yılında yüzde 4 olmuştur. 2000 yılına kadar bu yaş grubundaki bireylerin toplam nüfus içindeki paylarında ciddi bir artış gözlenmemiştir. Ancak 65 yaş ve üstü bireylerin toplam nüfus içindeki payları 2000 yılında yüzde 5,7, 2007 yılında ise yüzde 7,1, olarak 2011 yılında ise yüzde 7,3 olarak hesaplanmıştır. **Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı sınıflama dikkate alındığında; Türkiye, 1965 - 2000 yılları arasında "olgun nüfus" sürecini tamamlamış, 2007 yılından itibaren "yaşlı nüfus" olarak tanımlanma noktasına gelmiştir. (Kalkınma Bakanlığı, 2014)** Türkiye'de 1935-2017 yılları arasında yaş guruplarının toplam nüfus içindeki oranı Tablo 1'de Nüfus artış eğrisi şekil 1'de 65 yaş üstü nüfus artış grafiği Şekil 2'de sunulmuştur.

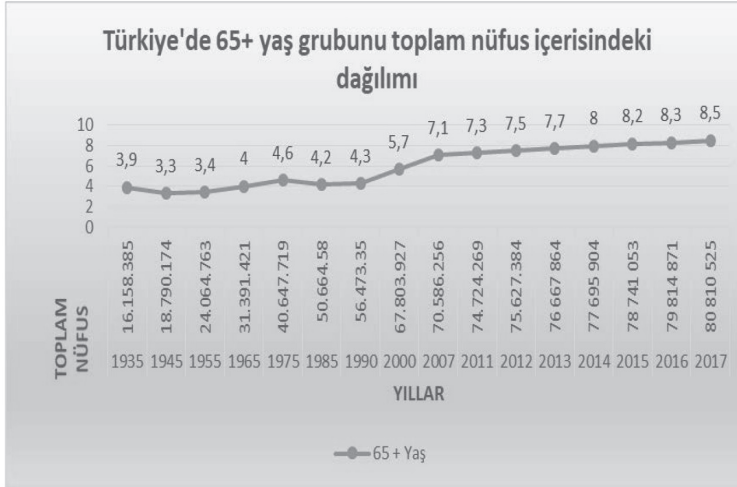
Tablo.1.Türkiye'de toplam nüfus içindeki yaş guruplarının oranı(TUİK,2017)

Türkiye'de yaş guruplarının toplam nüfus içerisindeki dağılımı (1935-2017)				
Yıl	Toplam Nüfus	0 - 14 Yaş	15 - 65 Yaş	65 + Yaş
1935	16.158.385	41,4	54,7	3,9
1945	18.790.174	39,5	57,1	3,3
1955	24.064.763	39,3	57,3	3,4
1965	31.391.421	41,9	54,1	4
1975	40.647.719	40,6	54,8	4,6
1985	50.664.58	37,6	58,2	4,2
1990	56.473.35	35	60,7	4,3
2000	67.803.927	29,8	64,5	5,7
2007	70.586.256	26,4	66,5	7,1
2011	74.724.269	25,3	67,4	7,3
2012	75.627.384	24,9	67,6	7,5
2013	76 667 864	24,6	67,7	7,7
2014	77 695 904	24,3	67,8	8,0
2015	78 741 053	24,0	67,8	8,2
2016	79 814 871	23,7	68,0	8,3
2017	80 810 525	23,6	67,9	8,5

Şekil.1. 1935-2017 yılları nüfus artışı eğrisi.

Şekil.2. 1935-2017 65 yaş üstü nüfus artış eğrisi

3. İSTANBUL'DA NÜFUS VE DEMOGRAFİ

İstanbul; Türkiye'nin nüfus, ekonomik göstergeler, kültürel ve tarihi birikim olarak en önemli şehridir. Türkiye İstatistik Kurumu Tarafından yapılan adrese dayalı nüfus sayımına göre İstanbul'un 2017 yılı nüfus

sayısı 15.029.231'dir. Nüfus Yoğunluğu 2.892 /km²'dir. İstanbul nüfusunun 65 yaş üstü dağılımı; 65-69 yaş arası 379.085 kişi, yüzde 2,52, 70-74 yaş arası 248.153 kişi yüzde 1,65, 75-79 yaş arası 168.998 kişi yüzde 1,12, 80-84 yaş arası 107.793 kişi yüzde 0,72, 85-89 yaş arası 60.435 kişi yüzde 0,40, 90 üstü

yaş arası 25.401 kişi yüzde 0,17 olmak üzere 65 yaş üzeri nüfus toplam 989.865 kişi olup, toplam nüfus içindeki oranı yüzde 6.58 'dir.

2017 adrese dayalı nüfus verilerine göre 65 yaş üzeri nüfusun toplam nüfus içindeki oranı yüzde 4-6,9 oranı arasında kalmaktadır. **İstanbul için DSÖ ölçütlerine göre “olgun nüfus” tanımlaması yapılabilmektedir. Türkiye nüfusu ortalamasına göre İstanbul'un nüfusunun yaş ortalamasının daha genç olduğu ifade edilebilir. (TUİK,2017)**

Bu makale kapsamında 2013 yılında yasal düzenleme ile yaşlılara kentiçi toplu taşıma araçlarından ücretsiz toplu taşıma hakkı verilmesinden bir yıl önceki (2012) yolcu sayıları ile 2016 ve 2017 yılları arasındaki 65 yaş üstü bireylerin yolculuk sayıları kıyaslanacağından İstanbul nüfusunun 2012,2016 ve 2017 yılı yaşlara göre dağılımına ve yolcu sayılarına ilişkin veriler incelenmiştir. İstanbul'da 2012, 2016, 2017 yılı nüfus verileri Tablo 2 'te görülmektedir.

Tablo 2. İstanbul ilinde 2012, 2016, 2017 yılları yaş gruplarına göre nüfus verileri

İSTANBUL İLİ NUFUS VERİLERİ												
YIL	0-14 yaş	15-24 yaş	25-34 yaş	35-44 yaş	45-54 yaş	55-59 yaş	60-64 yaş	65-69 yaş	70-79 yaş	80-89 yaş	90+yaş	TOPLAM
2012	3220818	2173530	2758901	2251946	1633675	593766	425516	285203	349521	147310	14554	13854740
2016	3301723	2271609	2680803	2599388	1831905	646560	531810	358780	394737	163776	23025	14804116
2017	3324439	2278479	2654321	2643499	1903731	691676	543221	379085	417151	168228	25401	15029231

4. ULAŞIM VE KAMU HİZMETİ

Sanayileşme ile başlayan hızlı kentleşme, artan nüfus yoğunluğu, çalışma hayatına katılım ekonomik ve sosyal sebeplerle ulaşım ihtiyacı en temel ihtiyaçlardan sayılmaya başlamıştır. Kentleşme ile birlikte bireylerin birinci derecedeki ihtiyaçlarının dışında sosyal ve kültürel içerikli etkinliklere ihtiyaç duyulmakta ve ulaşım kentlerde yaşayan insanların sosyal ihtiyaçlarının da karşılanması için verilen bir hizmete dönüşmektedir. (Miller, 2003: 6)

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7 inci maddesi ulaşım işini "Büyükşehir Belediyesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları " başlığı altında, 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 üncü maddesi "hem görev ve sorumluluk" 15 inci maddede ise "yetki ve imtiyaz" başlığı altında düzenlemiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) ; 2018 Yılı Performans Esaslı Yatırım ve Hizmetlerin Ana Hizmet Alanına Göre Harcama Dağılımında, toplam bütçenin yüzde 43,45 lik

payını ulaşım hizmetine ayırmıştır. (İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2016)

5. MOBİLİTE

Kabul edilmiş ortak bir tanımı olmamakla birlikte mobil terimi, verilen bir birimin hareket edebilme veya ettirilme durumu, mobilite ise hareketi sağlama kabiliyeti olarak anlaşılır. Mobilite kavramı; tıp, iletişim teknolojileri, sosyoloji, ekonomi gibi birbirinden bağımsız disiplinlerde farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Bu makale kapsamında günlük hayatta kişi, eşya ve araçların bir yerden bir yere hareket etme kabiliyetini tanımlamak üzere kullanılacaktır. (Başkaya, 2017)

6. GELİR DESTEĞİ

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinde 12.07.2013 tarihinde yapılan değişiklik ile "Türk vatandaşı olan altmış beş yaş ve üzeri kişilere, demiryolları ve denizyollarının şehir.

içi hatları ile belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise %50 indirimli olarak yararlanma" imkânı tanınmıştır.

Özel işletmecilerin kanunun zorunlu saydığı kişileri ücretsiz taşıdıkları için uğradıkları gelir kaybını azaltmak amacıyla 4736 Sayılı Kanunun birinci maddesine 07.04.2015 tarihinde eklenen fıkra ile (**Ek fıkra: 27/3/2015-6637/17 md.**) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri kapsamında, belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehiriçi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracı ile özel deniz ulaşımı aracı için bunların işletmecilerine, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenekten ilgili belediyeler aracılığıyla her ay gelir desteği ödemesi yapılır. Yapılacak aylık gelir desteği ödemesini yıllık olarak belirlemeye, bu tutarı faaliyette bulunulan yere ve/veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehiriçi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracını taşıma kapasitesine göre farklılaştırmaya ve yapılacak ödemeye ilişkin diğer esas ve usuller Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken altı ay içinde belirlenir. Şeklinde düzenleme eklenmiştir.

Gelir desteği ödenmesine ilişkin detaylar "Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile belirlenmiş, bu konuda yetki ve sorumluluk, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığına verilmiştir. Bu makalede "gelir desteği" 65 yaş üstü bireyleri, engelli, terör mağduru ve şehit yakınlarını şehir içi toplu taşıma araçlarında ücretsiz taşıyan

özel işletmecilere, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kanun ve yönetmelik kapsamında ödenen parayı ifade etmektedir.

7. YÖNTEM VE BULGULAR

Bu bölümde İstanbul'da toplu taşıma ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra 2017 yılında ortalama günlük yolcu sayıları ve halkın ulaşım tercihleri hakkındaki bilgiler paylaşılmıştır. Yaşlılara kent içi toplu ulaşımında ücretsiz seyahat hakkı uygulamasının henüz başlamadığı 2012 yılı ile 2016 ve 2017 yılları yolculuk sayıları BELBİM Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş. (BELBİM) den, özel işletmecilerin işletme maliyetleri İstanbul Belediyesi İştirak Şirketlerinden OTOBÜS A.Ş.'den temin edilmiştir. Gelir desteği maliyet kıyaslaması yapılmıştır. Analiz sonucu ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiş ve çözüm önerileri sunulmuştur.

8. İSTANBUL'DA TOPLU ULAŞIM

İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2015-2019 yılları Stratejik Planında; sağlıklı bir ulaşım alt yapısını geliştirmek, kent bütününe yönelik ulaşım ana planının revizyonu, toplu ulaşımı teşvik, özel otomobil bağımlılığının azaltılması, karayolu ağının geliştirilmesi, trafik yönetiminin ve güvenliğinin artırılması, kent içi toplu taşımanın konforunu ve hızını artırmak için raylı sistem taşımacılığının artırılması konusunda çalışmalar yapılması öngörülmektedir. (İBB SP, 2016)

İstanbul'da toplu taşıma yapan kurumlar; İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü (İETT) İstanbul Büyükşehir Belediyesi İştirak şirketlerinden İstanbul Otobüs A.Ş Metro A.Ş, Şehir Hatları, Türkiye Devlet Demiryolları tarafından işletilen Marmaray, özel kurumlar tarafından işletilen İDO, minibüs - taksi- deniz motorları -servis araçlarıdır. İstanbul'un toplu ulaşımında coğrafi yapısı itibariyle

lastik tekerlekli sistemler, raylı sistemler ve denizyolu modları birlikte kullanılmaktadır. Bu nedenle toplu taşıma türleri arasındaki entegrasyon ve planlama önemli hale gelmektedir.

İstanbul'da toplu ulaşım araçlarında (İETT, Otobüs A.Ş. ve Özel Halk Otobüsleri ile raylı ve deniz ulaşım sistemlerinde) uygulanacak ücret tarifesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezi'nin (UKOME) kararıyla belirlenmektedir. UKOME kararlarıyla; tam bilet, öğrenci bileti, indirimli bilet, tam aylık mavi kart, indirimli aylık sosyal kart, öğrenci aylık mavi kart olarak farklı tarifeler uygulanmaktadır.

Toplu taşıma araçlarında İstanbulkart ile yapılan yolculuklarda aktarmalı binişler için aktarma indirimi uygulanmaktadır. İstanbulkartın dışında Bir, iki, üç, beş, on geçişlik kartlar ve jeton ile de yolculuk yapılabilir. Aktarma indirimi Metrobüste yoktur, Metrobüste gidilen durak sayısına göre yapılan indirim, iniş yerindeki kontuarlardan İstanbulkarta iade olarak geri ödenmektedir. **Nakit para ile ödeme kaldırılmıştır. Uygulanan ücretlendirme sistemleri ile İstanbul genelinde yolculuk yapan tüm yolcuların sayıları, hangi tarife üzerinden ödeme yaptıkları ve toplanan ücretin miktarı ile ilgili büyük oranda sağlıklı veriye ulaşmak mümkündür.** Kent içi ücretsiz toplu taşıma hizmetinden ücretsiz faydalanma hakkı olan bireyler İETT Genel Müdürlüğünden temin ettikleri ücretsiz kartlarıyla yolculuk yapmaktadır ancak, nadir de olsa İstanbul genelinde ücretsiz kent içi toplu taşıma hakkı olan bireyler nüfus cüzdanı ile yolculuk yaptıkları görülmektedir. Nüfus cüzdanı göstererek yolculuk yapanların sayılarına ulaşamamak bu araştırmanın kısıtlarındandır.

9. ORTALAMA GÜNLÜK YOLCU SAYILARI

2017 verilerine göre İstanbul'da her gün özel araç taşımacılığı dışında maksimum

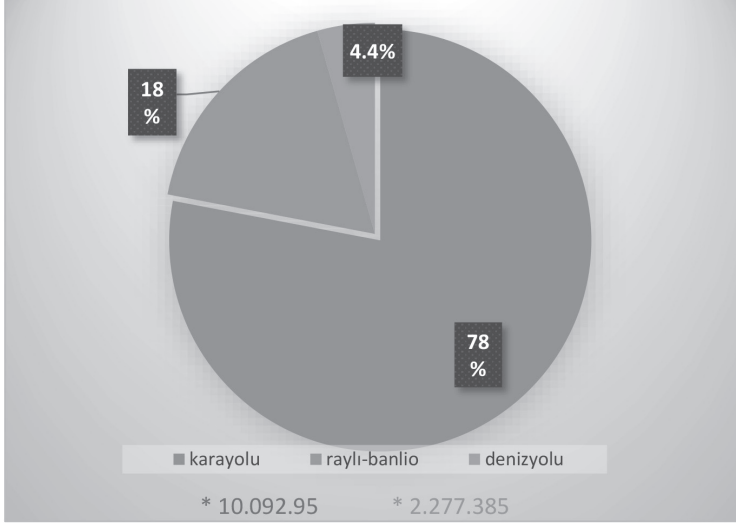
12.939.687 elektronik bilet kullanılmak suretiyle karayolu, denizyolu ve raylı/banliyö ile seyahat edilmektedir. Karayolu taşımacılığı yüzde 78, raylı sistem taşımacılığı yüzde 18, denizyolu taşımacılığı ise yüzde 4 oranındadır.

İstanbul'da toplu ulaşımında en fazla kullanılan sistem karayolu taşımacılığıdır. İstanbul'da 2017 yılı verilerine göre; özel otomobiller dışında, karayolları taşımacılığı ile günde taşınan maksimum yolculuk sayısı 10.095.485'tir. Karayolu ile taşınan yolculuk sayısının yüzde 37,5'ine tekabül eden 3.785.791' i otobüs ve metrobüsle, yüzde 25,4'üne tekabül eden 2.560.270'i servisle, yüzde 20,5'ine tekabül eden 2.073.600'ü minübüsle ve yüzde 16,6'sına tekabül eden 1.675.824'ü ise taksi veya dolmuşla seyahat etmektedir.

Raylı sistemler; İstanbul'da yolcu sayıları bakımından ikinci sırada yer alan toplu taşıma türüdür. 2017 yılı verilerine göre, raylı sistemler ile taşınan maksimum yolculuk sayısı 2.277.444'tir. Raylı sistemler ile taşınan yolculuk sayısının yüzde 90,8'ine tekabül eden 2.067.461'i Metro-LRT-Tramvay-Fünikülerile, yüzde 9,21 sine tekabül eden 209.983'ü ise Marmaray ile seyahat etmektedir.

İstanbul'da 2017 yılı verilerine göre; deniz yolu taşımacılığı ile günde maksimum yolculuk sayısı 566.758'dir. Deniz taşımacılığı ile yapılan yolculuk sayısının yüzde 44,5'ine tekabül eden 252.231'i şehir hatları ile yüzde 30,5'ine tekabül eden İDO ile ve yüzde 25'ine tekabül eden 141.467'si Özel Tekne/Motor ile seyahat etmektedir. Yolculuk tercihlerine göre günlük yolcu taşıma oranlarını gösteren grafik Şekil 3'te gösterilmiştir. (İETT SP, 2017)

Şekil 3: 2017 verilerine göre İstanbul'da taşımacılık tür ve oranları

10. YOLCU SAYILARI KARŞILAŞTIRMA

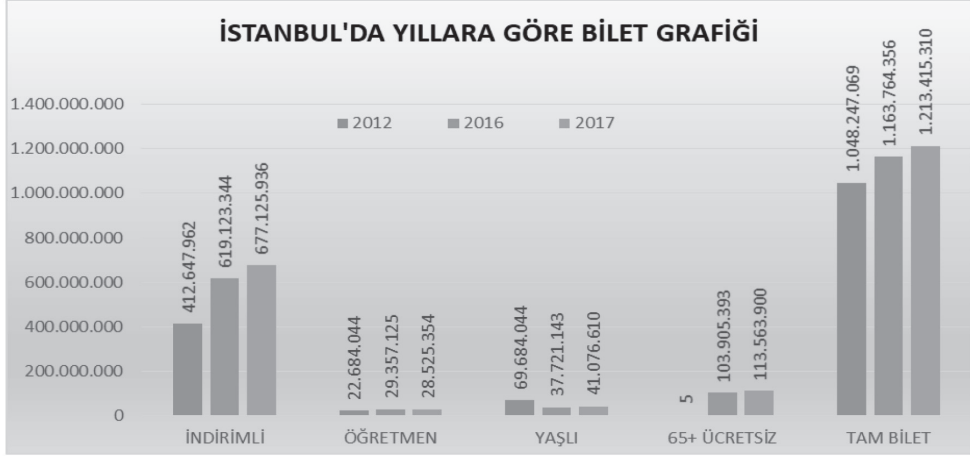
İstanbul'da 2012 yılında toplam 1.553.304.850 elektronik biletin; 1.048.247.069 'i tam bilet, 412.647.962'si tip 1 indirimli (öğrenci) 22684.044 'ü öğretmen 69.684.044'ü yaşlı (60 yaş üstü) 5'i tip 2 indirimli toplu taşıma olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında İstanbul içinde kullanılan toplam biletin yüzde olarak dağılımı; yüzde 67'si tam bilet, yüzde 27'si Tip 1 indirimli (öğrenci), yüzde 5'i tip 2 indirimli yaşlı (60 yaş üstü), yüzde 1'i Tip 2 indirimli (Öğretmen) gerçekleşmiştir.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1inci maddesinde 2013 yılında yapılan değişiklik ile 65 yaş üstü bireylere kent içi toplu taşıma hizmetinden faydalanmayı ücretsiz hale getirmiştir. Değişiklikten sonra 60-65 yaş arası yaşlılar toplu taşımada tip indirimli sosyal bilet kullanmaya devam etmiştir. 65 yaş üstü bireyler ise toplu taşımada ücretsiz faydalanmaya başlamıştır. 2012

yılında kullanılan 69.684.044 elektronik bilet sayısına 65 yaş üstü bireyler de dâhildir. Söz konusu yolculuk sayısı içinde 65 yaş üstü bireylerin sayısının ne olduğu tespit edilememiştir. İstanbul'da 2016 yılı içinde kullanılan toplam biletin yüzde 60' ı tam bilet, yüzde 32 İndirimli Tip 1 Öğrenci, yüzde 1 'i tip 2 indirimli öğretmen, yüzde 2'tip 2 indirimli yaşlı (60-65 arası) , yüzde 5 'i ise ücretsiz yolcu (65 yaş üstü, engelli, şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarından) oluşmuştur.

İstanbul 'da 2017 yılında kullanılan toplam biletin yüzde 59 'u tam bilet, yüzde 33 'ü tip 1 indirimli (öğrenci) yüzde 2 'si yaşlı 60-65 yaş arası indirimli, yüzde 1 'i tip 2 indirimli (öğretmen), yüzde 5'i ücretsiz (65 yaş üstü, engelli, şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarından) oluşmaktadır. Tam bilet kullanımını 2012'de yüzde 67 iken 2016 'da yüzde 60 'a 2017'de ise yüzde 59 a düştüğü tespit edilmektedir. 2012,2016 ve 2017 yıllarında kullanılan biletlerin tarife ve yolculuk sayılarını gösteren grafik Şekil 4 'te sunulmaktadır. (BELBİM,2017)

Şekil 4: İstanbul'da 2012,2016 ve 2017 yıllarında bilet sayıları artış grafiği

Not: 2012 verilerinde 65+ yaş ücretsiz uygulaması başlamadığı için yaşlı sayılarına 60 yaş üzeri indirimli bilet kullanan yolcu sayıları baz alınmıştır.

Yaşlı indirimini kullanan 60-65 yaş arası ve 65 yaş üstü yolcuların yolculuk taleplerinin arttığı aylar 2012 2016 ve 2017 yıllarında Mart-Nisan Mayıs aylarında ve Eylül-Ekim -Kasım aylarında arttığı Haziran -Temmuz-Ağustos aylarında ve Ocak - Şubat aylarında azaldığı görülmektedir. Mevsim şartlarının yaşlıların mobilitesine etkisi açıkça görülmektedir. Özellikle Haziran-Tem-

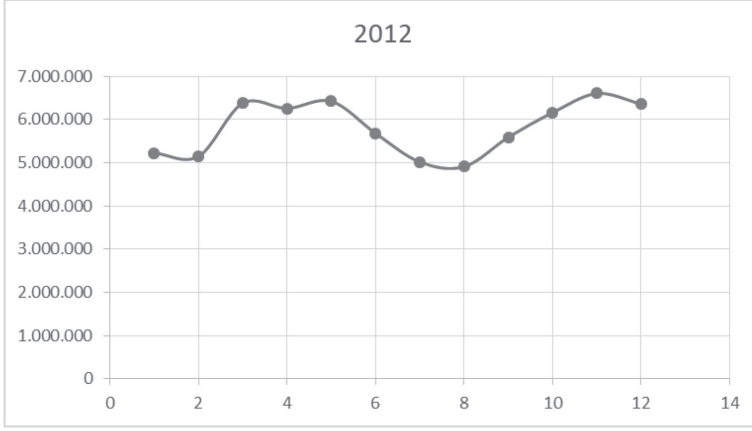
muz-Ağustos aylarında yaşlı yolculuğunun azalmasında yaz aylarının İstanbul dışında geçirilmesinin de etkisi olduğu değerlendirilmektedir.

2012 yılında yaşlı tip 2 indirimli (ücretsiz seyahat hakkı tanınmadan önce 60 yaş üstü tip 2 indirimli bilet uygulaması yürürlükte olduğundan 2012 yılında yaşlı başlığı altında 2016, 2017 yıllarında ise yaşlı ve 65 yaş üstü ücretsiz yolculuk sayıları) ayrı ayrı değerlendirilmiştir. İstanbul'da 2012 yılı aylara göre yaşlı tip 2 indirimli yolculuk sayısı Tablo 3 te verilmiştir.

Tablo: 3 2012 Yılında aylara göre 60 yaş üstü indirimli yolculuk sayıları

2012	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
YAŞLI	5.223.214	5.144.090	6.374.314	6.255.990	6.420.547	5.680.233	5.016.189	4.906.651	5.588.513	6.157.248	6.599.778	6.359.003

Şekil: 5 2012 Yılında aylara göre 60 yaş üstü indirimli yolculuk grafiği

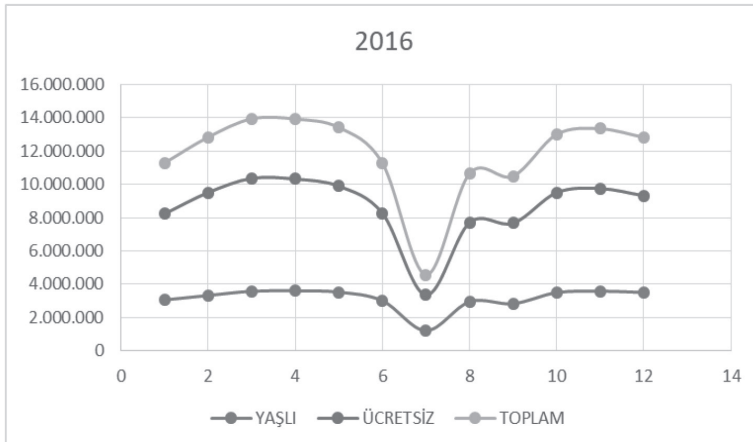

Tablo 5: 2016 yılı aylara göre 60-65 yaş arası (Yaşlı) 65 yaş üstü (Ücretsiz) toplam yolculuk sayısı

2016	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
YAŞLI	3.061.189	3.326.390	3.582.607	3.610.303	3.528.134	3.010.994	1.216.587	2.952.286	2.834.911	3.502.870	3.588.294	3.506.578
ÜCRETSİZ	8.233.891	9.514.178	10.362.740	10.321.426	9.892.869	8.263.425	3.355.641	7.706.064	7.668.362	9.507.708	9.755.289	9.323.800
TOPLAM	11295080	12840568	13945347	13931729	13421003	11274419	4572228	10658350	10503273	13010578	13343583	12830378

İstanbul Genelinde 15 Temmuz 2016 yılında yaşanan darbe girişiminden sonra 15 gün süreyle tüm toplu taşıma modlarında halka ücretsiz hizmet verilmiştir. Bu dönemde elektronik bilet kullanılmadığından yolcu sayıları tespit edilememiştir. Şekil: 6 'daki grafikte bu husus dikkat çakmaktadır.

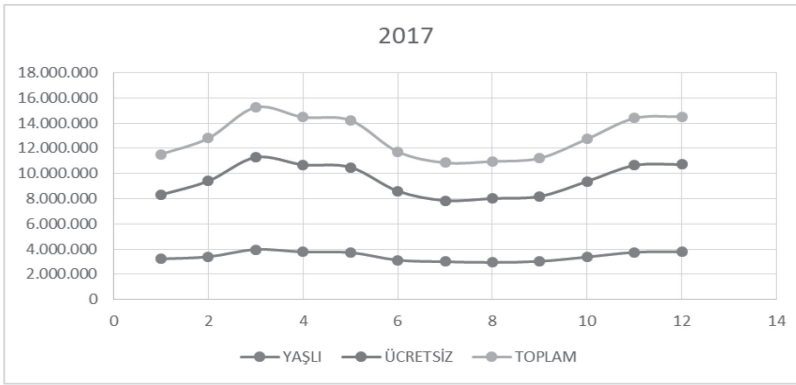
Şekil 6. 2016 yılı aylara göre 60-65 yaş arası (Yaşlı) 65 yaş üstü (Ücretsiz) toplam yolculuk grafiği

Tablo 6. 2017 aylara göre 60-65 yaş arası (Yaşlı) 65 yaş üstü (Ücretsiz) toplam yolculuk sayıları

2017	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM	ARALIK
YAŞLI	3.221.040	3.391.451	3.966.591	3.773.155	3.726.796	3.121.968	2.997.854	2.939.752	3.030.101	3.370.524	3.743.048	3.794.330
ÜCRETSİZ	8.306.958	9.399.765	11.278.000	10.693.998	10.492.632	8.608.996	7.854.525	8.018.253	8.182.118	9.374.746	10.640.150	10.713.759
TOPLAM	11527998	12791216	15244591	14467153	14219428	11730964	10852379	10958005	11212219	12745270	14383198	14508089

Şekil 7. 2017 aylara göre 60-65 yaş arası (Yaşlı) 65 yaş üstü (Ücretsiz) toplam yolculuk sayıları

60 yaş üstü bireylere toplu taşımanın indirimli olduğu 2012 yılında İstanbul genelinde 69.684.044 olan yolculuk sayısı 2016 yılında $37.721.143 + 103.905.393 = 141.626.536$ 'ya 2017 $41076.610 + 113.563.900 = 154.640.510$ 'a çıkmıştır. 2012 yılında toplu taşımada kullanılan tip 2 yaşlı indiriminden faydalanan yolcuların ne kadarlık kısmının 65 yaş üstü olduğuna ilişkin elimizde bir veri bulunmadığı için 2012 yılı ile 2016 ve 2017 yıllarında toplu taşımayı kullanan yaşlı yolcuların toplamı üzerinden bir kıyaslama yapılmıştır. **60-65 yaş arası ile 65 yaş üstü yolculuk sayıları toplamında 2012 yılına göre 2016 yılında yüzde 103 oranında, 2017 yılında ise yüzde 122 oranında bir artış olduğu gözlenmektedir.**

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Tarafından Verilen Gelir Desteği Ödemesi

4736 sayılı Kanunun gereği hazırlanan "Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak

Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" 06 Ocak 2016 gün ve 29585 sayılı Resmi Gazete yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin "ödeme miktarı" başlıklı 6 ncı maddesi uyarınca; *gelir desteği ödemesinden yararlanacak olan işletmecilere; Şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir özel denizyolu ulaşım aracı için aylık 750 TL, Diğer ulaşım araçlarından Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediyelerinde şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracı için aylık 1.000,00-TL gelir desteği ödenmesi*" düzenlemesi yapılmıştır. Yolculuk kapasitesi ile ilgili herhangi bir düzenleme getirilmemiştir.

İstanbul Genelinde gelir desteği ödemesinden faydalanan özel halk otobüsü sayısı; 2.882, özel deniz yolu ulaşım aracı 170'tir. Özel halk otobüslerinin ve özel deniz yolu araçlarının bağlı olduğu şirket ve şirkete ait otobüs sayısı Tablo7'de verilmiştir. (TUHİM,2018)

Tablo 7. Gelir desteği ödenen araçların şirketlere göre dağılımı (TUHİM,2018)

ŞİRKET / OPERATÖR	ARAÇ SAYISI	TAŞIMACILIK TÜRÜNE GÖRE ARAÇ BAŞI AYLIK DESTEKLEME TUTARI (TL)
İSTANBUL HALK ULAŞIM A.Ş.	422	1.000,00
MAVİ MARMARA A.Ş.	420	1.000,00
YENİ İSTANBUL ÖHO	311	1.000,00
ÖZULAŞ A.Ş.	453	1.000,00
ÖZTAŞ A.Ş.	339	1.000,00
TEK KATLI BAĞIMSIZLAR	7	1.000,00
İSTANBUL OTOBÜS A.Ş.	930	1.000,00
ÖZEL TOPLU TAŞIMA OTOBÜSLERİ TOPLAMI	2.882	
TURYOL DENİZ ULAŞIM	60	750,00
DENTUR /AVRASYA DENİZ ULAŞIM	40	750,00
MAVİ MARMARA DENİZ ULAŞIM	32	750,00
BEYDEN DENİZ ULAŞIM	4	750,00
İDO DENİZ OTOBÜSLERİ VE ARABALILAR DENİZ ULAŞIM	34	750,00
DENİZ ULAŞIM ARAÇLARI TOPLAMI	170	

İstanbul Otobüs A.Ş İşletmeler Müdür-lüğünden alınan bilgilerden İstanbul'da; Kadıköy, Üsküdar ve Şişli ilçelerine kısa mesafeden yolcu taşıyan hatlarda ücretsiz yolcu oranının yüzde 35 ile yüzde 48 oranında yüksek olduğu, söz konusu semtlerin İstanbul'un eski ve lüks semtlerinden olduğu, buna karşın ücretsiz yolcu oranının en düşük olduğu semtlerin havaalanı hatları ve Metro ağına yolcu taşıyan ana

hatlarda olduğu yüzde 3 ile yüzde 5 arasında değiştiği anlaşılmaktadır. (Karakaya, 2017) Buna karşın Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından ödenen gelir desteği taşıdıkları yolcu oranlarına bakılmaksızın tüm hat ve araçlara aynı miktarda ödenmektedir. 2018 Ocak ayında en fazla ve en az ücretsiz yolcu taşıyan hatların listesi ücretsiz taşıma oranları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. En fazla ve en az ücretsiz taşınana hatlar listesi (Karakaya, 2018)

OCAK AYI EN YÜKSEK ORANLI ÜCRETSİZ YOLCU TAŞIYAN HATLAR					OCAK AYI EN DÜŞÜK ORANLI ÜCRETSİZ YOLCU TAŞIYAN HATLAR				
Hat Kodu	HAT İSMİ	Ücretsiz	Genel Toplam	Oran	Hat Kodu	Ücretsiz	Genel Toplam	Oran	
17	PENDİK-KADIKÖY	130.846	274.752	48%	48F	ÜÇÜNCÜ HAVAALANI - MECİDİYEKÖY METRO	556	19.387	3%
12C	ÜSKÜDAR DEVLET HAST. - ÜSKÜDAR	11.019	25.263	44%	E-3	BİHA GÖKÇEN HAVALİMANI - 4. LEVENT METRO	2.727	76.860	4%
8	VALİEVLERİ - KADIKÖY	2.365	5.626	42%	8K	TEPEÜSTÜ - ATAŞEİR / KOZYATAĞI METRO	103	2.580	4%
17L	ÜÇÜKYALI LOJMANLARI - KADIKÖY	2.964	7.761	38%	31K	KUYUMCUKENT - YENİBOSNA METRO	2.726	65.254	4%
16	PENDİK-KADIKÖY	74.352	195.990	38%	MK12	GÜVERCİNTEPE - OLİMPİYATKÖY - METRO	3.003	70.673	4%
3A	KADIKÖY - ÜNALAN MAHALLESİ	4.088	11.053	37%	E-11	SABİHA GÖKÇEN HAVALİMANI - KADIKÖY	5.021	116.885	4%
59S	LEVAZIM MAHALLESİ - ŞİŞLİ	1.954	5.525	35%	40	RUMELİ FENERİ / GARİPÇE - TAKSİM	157	3.524	4%
133G	GÜLENSU MAHALLESİ - KARTAL	1.632	4.689	35%	78BE	BAŞAKŞEHİR METROKENT - MECİDİYEKÖY	317	6.918	5%
ER2	KADIKÖY - ERENKÖY	6.536	18.872	35%	78F	BAŞAKŞEHİR 4. ETAP - FENERTEPE	4.736	98.869	5%
GZ1	KADIKÖY - GÖZTEPE	4.820	13.947	35%	131TD	TAŞDELEN - ÜMRANİYE	108	2.190	5%

Toplu taşıma hizmeti veren Özel işletmecilerin UKOME tarafından onaylanan Özel Halk Otobüsleri Yönergesi standartlarında hizmet verdikleri 12 metre solo yolcu otobüsünün aylık işletme maliyeti; Zorunlu trafik sigortası, kasko ve ferdi kaza sigortası, MTV (motorlu taşıtlar vergisi), belediye teknik muayene, tüv-türk muayene, belediye ruhsat harcı ortalama, temizlik bedeli, lastik (2 yıl kullanılıyor), amortisman, personel (ideal 2,3 sürücü), SGK, vergi ve diğer ödemeler (2,3 kişi), kıdem tazminatı (2,3 personel), muhasebe, şirket payı, gkm cihazı hizmet bedeli, belediye hizmet bedeli (0-8 yaş hariç), personel elbisesi, ad blue, mavi akbil ve iletişim, tamir bakım, yağlama, yakıt (dizel) ve hat kira bedeli (belediyeden hat kiralayan işletmeci için devlet ihale kanunu gereği belirlenen ücret) gibi sabit giderlerden oluşmaktadır. (İSTANBUL OTOBÜS, 2012). Taşınan yolcunun birim maliyetinin Aralık 2017 yılı için 1,85 olduğu ifade edilmektedir. (Ünveren, 2017)

11. SONUÇ VE ÖNERİLER

Özel işletmeciler için UKOME tarafından belirlenen toplu taşıma araçlarının asgari araç ve hizmet standartlarına uygun hizmet maliyetleri 2017 Yılı Aralık için 1,85,-TL'dir. Toplu taşımadan faydalanan yolcuların genel olarak engelli ve yaşlı oldukları dikkate alındığında dezavantajlı guruplara verilen hizmetin kalite ve erişilebilirlik standartları gereği maliyetinin daha yüksek olduğu açıktır. "Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kapsamında taşınan yolcu sayısı, araç standardı, mesafe, yolculuk süresi v.b gibi kıstaslar dikkate alınmadan tüm araçlar için standart ücret ödenmesi hakkaniyet ilkesine aykırıdır. Yönetmelikle belirlenen destek UKOME tarafından belirlenen indirimli tarifeler ile kıyaslandığında dahi oldukça düşüktür.

"Ücretsiz Seyahat Kapsamında Yapılacak Gelir Desteği Ödemesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 4736 sayılı Kanunun 1 inci maddesi kapsamında yapılacak aylık ge-

lir desteği ödemesini; yıllık olarak belirlemeye, şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracına taşıma kapasitesine göre farklılaştırmaya ve yapılacak ödemeye ilişkin diğer esas ve usulleri düzenlemeye Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı yetkilidir. Bu nedenle **Kanunda değişiklik yapmaya ihtiyaç olmaksızın Yönetmelikte yapılacak düzenleme ile taşınan ücretsiz yolcu sayısı üzerinden gelir desteği hesaplanarak ödenebilir. Taşınan yolcu başına ödeme; Ankara ve İstanbul büyükşehir belediyelerinde şehir içi toplu taşıma hizmeti veren her bir ulaşım aracı için taşınan ücretsiz yolcu başına UKOME tarafından belirlenen indirimli tarife ücreti kadar ödeme yapılabilir. UKOME tarafından belirlenecek tarifeler her bir büyükşehir için şehrin özellikleri ve ihtiyacı dikkate alınarak belirleneceğinden daha adil bir düzenleme olacaktır.**

Büyük kentlerde artan yolculuk talebinin toplu ulaşım ile çözülmesi için, kent içi toplu taşımacılık sistemlerinin etkin, verimli, konforlu, güvenli ve güvenilir bir şekilde planlanması ve işletilmesi zorunludur. Toplu ulaşımın hizmet düzeyi; Erişilebilirlik, Sıklık, Seyahat Süresi, Konfor, Güvenlik ve Taşıma Kapasitesi ile ölçülebilmektedir. Toplu ulaşım ile ilgili planlamaların kentin temel özelliklerini (ekonomik, coğrafi ve demografik yapısını) ve halkın ihtiyaçlarını dikkate alarak yapılmasının doğru olacağı açıktır. Büyükşehirlerde ulaşımın planlanması işle ilgili her türlü yetki UKOME'dedir.

Kalkınma hedefleri kapsamında özellikle de yaşlı, kadın, çocuk ve engelli gibi toplumun dezavantajlı kesimleri için ihtiyaçlarına uygun yöntemler geliştirmek, yol ve yolculuk güvenliğinin artırılması ekonomik ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine ulaşımının sağlanması önemlidir. Toplu ulaşımın yaygınlaşmasında süre ve konfor önem arz etmektedir. **İstanbul genelinde yaşlı yolcuların seyahat taleplerinin yüksek olduğu sonbahar ve ilkbahar aylarında yolculuk konforunun artırılması için**

yerel yönetimler tarafından ek tedbirler alınabilir. Yaşlı yolcuların ücretsiz seyahat hakları ile ilgili zaman aralığının ulaşım talebinin en yüksek olduğu saatlerin dışındaki zaman aralığında kullanılması, aylık olarak biniş sayısında kısıtlamaya gidilmesi gibi hususlarda UKOME'ye yetki verilmesi konusunda yasal düzenleme yapılabilir.

Toplu taşımayı teşvik etmek, özel araç kullanımını azaltmak ve tüm kesimler için toplu ulaşımı erişilebilir kılmak için alınması gereken önlemler 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve Ulaşım Koordinasyon Merkezleri Yönetmeliği gereği UKOME tarafından planlanmaktadır. UKOME tarafından toplu taşımanın kalitesinin artırılması, buna karşılık bilet fiyatlarının dar gelirli kesimlerin de karşılayabileceği seviyede tutulması için bilet fiyatlarının düşük tutulması İBB Ulaşım ile ilgili stratejisinin temel mantığını oluşturmaktadır. Toplu ulaşımı teşvik etmek için bu stratejinin devam etmesi zorunludur. Özel İşletmecilerin gelirleri UKOME tarafından belirlenen taşıma tarifelerinden elde edilen gelirlerden ibarettir. Bilet fiyatlarının toplu ulaşımı teşvik amacıyla düşük tutulması, araç ve hizmet standartlarının UKOME kararları ile yükseltilmesi, araçlarda metrekaşe başına düzen yolcu yoğunluğunun azaltılması için alınan tüm önlemler özel işletmecinin işletme maliyetini artırmaktadır. Ancak UKOME Kararlarının özel işletmeciye getireceği maliyetin işletmeci tarafından nasıl karşılanacağı ile ilgili planlama eksik kalmaktadır. **UKOME kararları ile yapılacak planlamaların özel işletmeciye getireceği yükün karşılanmasına katkı verecek uygulamaların eş zamanlı olarak bu komisyonda kara bağlanması özel işletmeci açısından işin sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır.** Aksi takdirde özel işletmeci tarafından verilen toplu taşıma hizmetlerinde hedeflenen hizmet düzeyine ulaşmak mümkün olmayacaktır.

KAYNAKLAR

Başkaya,2017. Dr.,Ayşe Zafer BAŞKAYA, mobil-iletişimde-yeni-mobilite –gerçeği

<http://azkurs.org/> (erişim tarihi 8.12.2017)

Kinsella, K., He, W., 2009. An Aging World: 2008, U.S. CensusBureau, International

Kutsal Y.G 12 Nisan 2002 tarihli Yaşlanma 2002 Uluslararası Eylem Planı s.1,2 <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr> (erişim tarihi 21.02.2016)

Kutsal, Y.G. 2007. Yaşlanan Dünyanın Yaşlanan İnsanları. Yaşlılıkta Kaliteli Yaşlanma ,Geriatrik Bilimler Araştırma ve Uygulama Merkezi/GEBAM, Ankara. www.gebam.hacettepe.edu.tr.

Kutsal, Y.G. 2018. Yaşlanan Dünyanın Yaşlanan İnsanları Sempozyum Kitap

<http://www.turkgeriatri.org/> erişim tarihi 23.04.2018

Karakaya,2018 Zübeyir Karakaya, Endüstri Mühendisi, İstanbul Otobüs İşletmeleri Tic.A.Ş Hat Analiz raporu, İSTANBUL

Miller, J. H., 2003, Travel ChangesandSocialExclusion. International Association of Travel Behavior ResearchAnnualDraft, USA

Unveren,2018 İşletme Müdürü, İstanbul Otobüs İşletmeleri Tic. A. Ş Faaliyet Raporu.

BELBİM,2017 20.12.2017 tarihli veri paylaşımıBELBİM Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş İBB İştirak şirketi. İSTANBUL

İETT SP, 2017 İETT 2018- 2022 Stratejik Planı İstanbul'da Toplu Taşımacılığın Durumu s.51-61 <http://www.iETT.istanbul> erişim tarihi 06.05.2018

İSTANBUL OTOBÜS,2012, Rotasyonlu Hatlarda Hat Kiralama İhale şartnamesi, İstanbul Otobüs İşletmeleri Tic.A.Ş İSTANBUL

Hacettepe Üniversitesi, 2008, Türkiye'nin demografik dönüşümü. s.7, <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/> erişim tarihi 05.04.2018

İBB SP, 2016 İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2016 Faaliyet Raporu. sayfa 86 ve devamı <http://www.sp.gov.tr/>erişim tarihi 30.03.2018

Kalkınma Bakanlığı,2014. 2014- 2018 Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu sayfa 10 <http://www.surdurulebilirlikalkinma.gov.tr> (erişim tarihi 17.12.2017)

Kalkınma Bakanlığı,2014. 2014- 2018 Yaşlanma Özel İhtisas Komisyonu Raporu sayfa 21. <http://www.surdurulebilirlikalkinma.gov.tr>(erişim tarihi 17.12.2017)

TNSA, 2008. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Ankara.

TUHİM, 2018. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Toplu Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü.

TÜİK, 2008. Türkiye Nüfus İstatistikleri. Türkiye İstatistik Kurumu

MEVZUAT FİHRİSTİ

18/07/2018-14/08/2018 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : Askerlik Kanunu İle Diğer Bazı Kanunlarda Ve 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Kanun Tarih ve No.** : 26/7/2018- 7146
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 3/8/2018- 30498
- Konusu** : 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun, 11/4/1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanunu, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, 4/1/1961 tarihli ve 209 sayılı Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun, 8/6/1994 tarihli ve 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yaptırılması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "yük ve/veya yolcu ve yat limanları ile kompleksleri," ibaresinden sonra gelmek üzere "Kanal İstanbul ve benzeri su yolu projeleri," ibaresi eklenmiştir.

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- Kararname Adı** : Tek Hazine Kurumlar Hesabı Kapsamına Alınacak Kamu İdareleri ve Hesapların Belirlenmesi Hakkında Karar
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 9/08/2018
- Konusu** : İşsizlik Sigortası Fonu hariç olmak üzere kamu idarelerinin mali kaynaklarının bütçenin gelir ve gider hesapları ile ilişkilendirilmeksizin karşılığı Hazine'den alacak kaydedilmek üzere topladığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yönetilen tek hazine kurumlar hesabı kapsamına alınacak kamu idareleri ile hesapların belirlenmesi amacıyla taşıyan bu karar, genel bütçe kapsamındaki idareler, özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları, özel kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlar ile döner sermayeler, fonlar, belediyeler, il özel idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bu maddede sayılanların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birlikleri kapsar.

KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELER

- KHK'nın Adı** : **Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Karar Sayısı**
- Karar Sayısı** : KHK/7145
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 04.07.2018 – 30468
- Konusu** : 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11 inci maddesi “Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır.”
 “Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde on beş günü geçmemek üzere ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlayabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabilir.”
 4/1/1961 tarihli ve 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununa 56 ncı maddesinden sonra gelmek üzere 56/A ve 56/B maddeleri eklenmiştir.
“Önleme araması
 MADDE 56/A- Tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkimi kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde askerî birlik komutanının veya askerî kurum amirinin ya da hukuk hizmetleri başkanı veya birim amirinin yazılı emri üzerine, askerî mahallerde özel kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla kişilerin üstü, araçları, özel kâğıtları ve eşyası aranır, gerekli tedbirler alınır, suç delilleri koruma altına alınarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemler yapılır.
 Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir. Arama kararında veya emrinde; aramanın sebebi, konusu ve kapsamı ile yapılacağı yer, zaman ve geçerli olacağı süre belirtilir.
 Aramanın sonucu, arama kararı veya emri veren merci ya da makama bir tutanakla bildirilir.
 Konutta ve yerleşim yerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.
 Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Milli Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.
13/5/1971 tarihli ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.
 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 53 üncü maddesinin birinci fıkrasının (1) bendine “tespit edilmiş

olması” ibaresinden sonra gelmek üzere “*veya hüküm aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuru hakkında dosyane çözüm ya da tek taraflı deklarasyon sonucunda düşme kararı verilmesi*” ibaresi eklenmiştir.

6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrasına “*genel asayışı bozmayacak*” ibaresinden sonra gelmek üzere “*vatandaşların günlük yaşamını aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmayacak*” ibaresi eklenmiştir.

Kanunun 7 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Açık yerlerdeki toplantılar ile yürüyüşler gece vaktinin başlamasıyla dağılacak şekilde, kapalı yerlerdeki toplantılar ise saat 24.00’e kadar yapılabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşünün gece vaktinin başlamasından sonra devam edeceği hususu, geçerli neden gösterilerek bildirilmiş ise vatandaşların huzur ve sükûnet içinde istirahatini aşırı ve katlanılamaz derecede zorlaştırmamak ve kamu düzeni ve genel asayişin bozulmasına neden olmamak şartıyla, açık yerlerde yapılan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin dağılma saati mahallin en büyük mülki amirinin kararıyla en geç saat 24.00’e kadar uzatılabilir.”

“B) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren **üç yıl süreyle**; terör örgütlerine veya Millî Güvenlik Kurulunca Devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti veya iltisakı yahut bunlarla irtibatı olduğu değerlendirilen;

-8) Mahalli idareler personeli, valinin başkanlığında toplanan ve vali tarafından belirlenen kurulun teklifi üzerine İçişleri Bakanının onayıyla kamu görevinden çıkarılır.”

BAKANLAR KURULU KARARLARI

- BKK’Adı** : 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun Geçici 75 inci Maddesi Uyarınca 2018 Yılında Sağlanacak Destek Tutarının Belirlenmesine İlişkin Karar
- BKK’nın T. Ve Sayısı** : 2018/11668
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 20.06.2018 – 30454
- Konusu** : 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca 2018 yılı Ocak ila Eylül ayları /dönemleri için sağlanacak olan destek tutarına esas gün sayısının tespitinde dikkate alınacak prime esas günlük kazanç tutarı 120 TL olarak, aynı fıkra uyarınca desteğe esas günlük tutar ise 3,33 TL olarak tespit edilmiştir. (2) Birinci fıkra kapsamında tespit edilen prime esas

günlük kazanç tutarı, 18.10.2012 tarihli ve 6356 sayılı sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu hükümleri uyarınca toplu iş sözleşmesi uygulanan özel sektör işverenlerine ait işyerini için 180 TL olarak uygulanır.

- BKK'Adı** : **Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esasların Yürürlüğe Konulması Hakkında Karar**
- BKK'nın T. Ve Sayısı** : 2018/11809
- R.G.Tarih ve Sayısı** : :21.06.2018 – 30455
- Konusu** : 6/6/1978 tarihli 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesi, 9 uncu maddesi, 13 üncü maddesi, 14 üncü maddesi ve ek 1 inci maddesinde değişiklik yapılmıştır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28.07.2018 – 30492
- Konusu** : 3/7/2017 tarihli ve 30113 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin yirmi yedinci fıkrası;
 “(27) Tek bağımsız bölümlü konutlar hariç **kat adedi 3 olan binalarda asansör yeri bırakılması, 4 ve daha fazla olan binalarda ise asansör tesisi zorunludur.**”
 “(28) Bakanlıkça; kamu alanlarında veya kamu hizmet ve tesislerinin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılacak veya uygun görülecek **ifraz, tevhit ve parsel sınırı düzeltme işlemleri**, bu Yönetmelikteki ifraz ve tevhit şartlarına tabi değildir.”
 Aynı Yönetmeliğin 11 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.
 “(10) 40.00 metre ve altında olan bina cephede ve derinliklerinde, talep edilmesi halinde; bu maddedeki hükümlere göre yapılması gerekli olan kademe sayısı kadar bina üst katlarında, binanın kademe yapılması gerekli olan cephelerinden her bir kademe için bir alt kata göre en az 3.00 metre geriye çekilmek suretiyle de kademe uygulaması yapılabilir.”
 Yönetmeliğin 34 üncü maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
 “(1) Tek bağımsız bölümlü konutlar hariç uygulama imar planına göre kat adedi 3 olan binalarda asansör yeri bırakılması, 4 ve daha fazla olan binalarda ise asansör tesisi zorunludur. İskân edilen ve ortak alan bulunan bodrum katlar dâhil kat adedi 4 ve daha fazla olan binalarda asansör yapılması zorunludur. Daha az katlı yapılarda da asansör yapılabilir.”

“(4) Kullanılabilir katlar alanı tek katlı olan binalar hariç 800 m²'den veya kat adedi birden fazla olan umumi binalarda en az bir adet asansör yapılması zorunludur. Ayrıca; kat alanı 800 m²'den ve kat adedi 3'ten fazla olan umumi binalarda, uygulama imar planına göre 10 kat ve üzeri binalarda ve zemin kat üzerinde 20 den fazla konut kullanımlı bağımsız bölüm bulunan yapılarda ikinci fıkrada belirtilen asgari ölçülere uygun ve en az 2 adet olmak üzere binanın tipi, kullanım yoğunluğu ve ihtiyaçlarına göre belirlenecek sayıda asansör yapılması zorunludur. Bu asansörlerden en az bir tanesinin herhangi bir tehlike anında, arıza veya elektriklerin kesilmesi halinde zemin kata ulaşım kapılarını açacak, yangına dayanıklı malzemeden yapılmış, kuyu içinde, duman sızdırmaz nitelikte, kesintisiz bir güç kaynağından beslenecek şekilde tesis edilmesi gerekmektedir.”

Aynı Yönetmeliğin geçici 3 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(4) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce ruhsat alınmış yapılara ilişkin ruhsat süresi içerisinde yapılan tadilat ruhsatı başvuruları; talep edilmesi halinde ruhsatın düzenlendiği Yönetmeliğe göre sonuçlandırılabilmesi gibi mevzuatına uygun olarak düzenlenmiş olan ruhsat ve eki projesinde belirlenen emsal harici alanlar toplamı aşılmamak kaydıyla 5 inci maddenin sekizinci fıkrasında belirtilen %30 sınırı ile yirmialtıncı fıkrasında belirtilen kademe şartı olmaksızın, bu Yönetmeliğe göre de sonuçlandırılabilir. Bu durumda 0,00 kotunun altı ve üstü ayrı ayrı değerlendirilerek emsal hesabı yapılır. Ancak tamamen gömülü bodrum katlarda yapılacak ortak alan otoparklar için, ruhsat ve eki projesinde belirlenen emsal harici alanlar toplamı aşılmamak şartı aranmaz.”

Yönetmeliğin Adı : **Valilik Ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev Ve Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 28.07.2018 – 30492

Konusu : 8/6/2011 tarihli ve 27958 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Valilik ve Kaymakamlık Birimleri Teşkilat, Görev ve Çalışma Yönetmeliğine 72 nci maddeden sonra gelmek üzere;

“**Temsil MADDE 72/A – (1)** Vali ilde Devletin ve Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtası; kaymakam ilçede Cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.” 72/A maddesi eklenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Doğal Gaz Piyasası Dağıtım Ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 29.07.2018 – 30493

Konusu : 3/11/2002 tarihli ve 24925 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (27) numaralı bendi:

“27) Ön ödemeli sayaç: Müşterinin bedelini daha önceden ödediği miktarda veya tutarda doğal gaz kullanımına imkan veren, 24/7/1994 tarihli ve 22000 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Ölçü ve Ölçü Aletleri Muayene Yönetmeliğine tabi ve dağıtım şirketinin sistemine uyum sağlayan sayacı,” şeklinde değişiklik yapılmıştır.
- 40 ıncı maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir. “Sistemde kullanılmakta olan mevcut ön ödemeli sayaçlara Türk Lirası yükleme/Türk Lirası düzeltme/Türk Lirası satış yöntemleri uygulanabilir. Dağıtım şirketi uygulayacağı yöntemi Kurul onayına sunar. Kurul gerekli görmesi halinde sunulan uygulama yönteminde değişiklik yapar ve uygulama yöntemi Kurul onayı ile yürürlüğe girer. Uygulama yönteminde Kurul onayı olmaksızın değişiklik yapılamaz. Bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla satın alması tamamlanmış olan doğal gaz alımları için bu fıkra hükmü uygulanmaz.”

Yönetmeliğin Adı : **Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 09.08.2018 – 30504
Konusu : Mali kaynakları karşılığı ilgili kamu idaresince Hazineden alacak kaydedilmek üzere Tek Hazine Kurumlar Hesabı uygulaması kapsamında değerlendirilen kamu idarelerini kapsayan bu yönetmelik ile Tek Hazine Kurumlar Hesabının işleyişine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Okul Servis Araçları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 14.08.2018 – 30509
Konusu : 25/10/2017 tarihli ve 30221 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Okul Servis Araçları Yönetmeliğinin geçici 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “3/9/2018” ibaresi “3/9/2019” olarak, “3/9/2019” ibaresi ise “3/9/2020” olarak değiştirilmiştir. Aynı Yönetmeliğin 18 inci maddesi “**MADDE 18 – (1)** Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri, Millî Eğitim, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanları birlikte yürütür.” aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

TEBLİĞLER

Tebliğin Adı : **6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki İşçi Sayıları ve Sendikaların Üye Sayılarına İlişkin 2018 Temmuz Ayı İstatistikleri Hakkında Tebliğ**
R.G. Tarih ve Sayısı : 28/07/2018 – 30492
Konusu : Toplu İş Sözleşmesi Kanunu Gereğince; İşkollarındaki işçi sayıları ve sendikaların üye sayılarına ilişkin 2018 yılı Temmuz ayına ait istatistikler yayımlanmıştır.

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

İMAR KİRLİLİĞİNE NEDEN OLMA¹

Yapı tatil zaptında belirtilen ara bölümler kaldırılarak binada başkaca tadilat işlemleri yapan sanığın bu eylemleri ile bir alan artışı sağlanıp sağlamadığı, binanın taşıyıcı sisteminin etkilenip etkilenmediği ile söz konusu imalatların bina vasfında olup olmadığı konularında denetime elverişli ve teknik verilere dayalı rapor aldırılmak üzere mahkemece yerine keşif yapılip sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin gerektiği gözetilmiştir. (5237 sayılı TCK m. 44, 184), (2960 s. Boğaziçi K. m. 18)

2960 sayılı Boğaziçi Kanununun 13/d maddesinde ise, yapılarda kullanma izni verildikten sonra imar mevzuatına aykırı olarak yapılan değişiklik ve eklentiler, yıkılması gereken yapılar olarak tespit edilmiştir. Aynı Kanunun 18. maddesi ise 13. maddeye göre yıktırılması gereken yapıların sahipleri hakkında hapis cezası öngörülmüştür.

2960 sayılı Kanun kapsamındaki bölgede yapılan izinsiz imalatın, bina niteliğinde olması durumunda sanığın eylemi 2960 sayılı Kanunun 18. maddesi ile TCK'nin 184/1 maddesinde tanımlanan suçları oluşturacak, TCK'nin 44. maddesi gereğince sanığın daha ağır cezayı gerektiren 184/1 maddesi uyarınca cezalandırılması yoluna gidilecek izinsiz imalat bina niteliğinde değilse, sanığın 2960 sayılı Kanunun 18. Maddesinde düzenlenen suçtan sorumlu tutulması gerektirecektir.

TCK'nin 184/1. Maddesinde, yapı ruhsatı alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişilerin cezalandırılması öngörülmüş olup, İmar Kanununun 5. maddesinde bina kavramı *“kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturma, çalışma eğlenme veya dinlenmelerine veya ibaret etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılardır.”* şeklinde açıklanmıştır.

Dosya kapsamındaki 20.10.2008 tarihli yapı tatil tutanağında, yapı ruhsatı sonradan hükümsüz hale gelen binada, ara bölmelerin yıkılmaya başlandığı ve yapının tamamında tadilat yapıldığı, 23.09.2010 tarihli teknik bilirkişi raporunda ise, yıkılan ara bölgelerinden söz edilerek binanın zemin ve duvar seramikleri ile zemin ahşap parkelerin değiştirildiği, mutfak dolaplarının yenilendiği, boya –badananın yapıldığı, dış cephe mantolama ve badana işlerinin yapıldığı, havuzun makine sisteminin değiştirildiği, bahçenin düzenlendiğinden söz edilerek,

¹ T.C. Yargıtay Onsekizinci Ceza Dairesi E:2016/10310, K:2016/15855, T:12.10.2016

çatı arası katı ile birlikte 3 katlı mevcut binanın iyileştirilmesi işinin bina niteliğinde olduğu belirtilirken, bu raporda mevcut tadilatların ne şekilde bina vasfında olduğuna dair teknik ve açıklayıcı yeterli bir bilgiye yer verilmediği gibi, 201.10.2008 tarihli yapı tatil tutanağında “ara bölgelerin yıkılmaya başlandığı” biçimdeki tespiti de yer verilmemiş, **ara bölgelerin kaldırılmasıyla bir alan artışı sağlayıp sağlamadığı, binanın taşıyıcı sisteminin bu durumdan etkileyip etkilenmediği konularında bir değerlendirilmede bulunulmamıştır.**

Bu açıklamalar karşısında, yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi ve eksik bırakılan hususların niteliğinin tespiti açısından mahallinde yeniden keşif yapılarak, **yapı tatil zaptında belirtilen ara bölümlerin kaldırılması eylemi ile bina da yapılan diğer tadilatların, bir alan artışı sağlayıp sağlamadığı, binanın taşıyıcı sisteminin etkileyip etkilemediği ile söz konusu imalatların bina vasfında olup olmadığı** konularında bilirkişiden denetime elverişli şekilde bilimsel ve teknik verilere dayalı yeni bir rapor aldırılması, **yapı tatil zaptında belirlenen inşaat faaliyetlerinin bina niteliğinde olduğunun belirlenmesi halinde sanığa yüklenen eylemin hukuki anlamda tek fiil olacağı ve tek fiil ile hem TCK'nin 184. Maddesinde düzenlenen imar kişiliğine neden olma hem de 29960 sayılı Boğaziçi Kanununun 18. Maddesine muhalefet suçunun oluşacağı, TCK'nin 44. Maddesi gereğince de daha ağır cezayı öngören imar kirliliğine neden olma suçundan sanığın cezalandırılması gerekeceği**, yapılan tadilat ve iyileştirmelerin bina vasfında olmadığını tespit edilmesi durumunda ise, eylemin 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun 18. maddesi kapsamında kalıp kalmayacağı tespit edilerek, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik kovuşturma ve yetersiz gerekçeyle hüküm kurulması,

Kanuna aykırı ve sanık Bilge müdafinin temyiz nedenleri yerinde görüldüğünden, tebliğ-nameye aykırı olarak, HÜKÜM BOZULMASINA,

İŞ İLİŞKİSİNİN İŞÇİNİN İSTİFASI İLE SONA ERMESİ²

İş sözleşmesi feshedildiği tarihte yaş hariç emeklilik şartlarına haiz olan ve sağlık nedenleri ileri sürerek istifa eden davacı işçi lehine fark kıdem tazminatına ve ulusal bayram ve genel tatil çalışmalarına karşılık izin kullandırılması yasaya uygun olmayıp, bu günlerde çalıştığıın tanık beyanları ile doğrulanmış olması karşısında; ulusal bayram ve genel tatil alacağına hükmedilmesi gerektiği gözetilmelidir. (4857 s. İş K. m. 14,17, 24)

(...)

Genel olarak iş sözleşmesini fesih hakkı, karşı tarafa yönetilmesi gereken tek taraflı bir irade beyanı ile iş sözleşmesini derhal veya belirli bir sürenin geçmesiyle ortadan kaldırabilme yetkisi veren, bozucu yenilik doğuran bir haktır. İşçinin haklı nedenle iş sözleşmesini derhal feshi 4857 sayılı İş Kanununun 24 üncü maddesinde düzenlenmiştir. İşçinin onelli fesih bildiriminin normatif düzenlemesi ise aynı Yasanın 17 nci maddesinde ele alınmıştır. Bunun dışında Yasada işçinin istifası özel olarak düzenlenmiş değildir.

İşçinin haklı bir nedene dayanmadan ve bildirim oneli tanımaksızın iş sözleşmesini feshi, istifa olarak değerlendirilmelidir. İstifa iradesinin karşı tarafa ulaşmasıyla birlikte

2 T.C. Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi E:2015/26859, K:2018/84, T:15.01.2018

iş ilişkisi sona erer. İstifanın işverence kabulü zorunlu değilse de işverence dilekçenin işleme konulmamış olması ve işçinin de iş yerinde çalışmaya devam etmesi halinde gerçek bir istifadan söz edilemez. Bununla birlikte istifaya rağmen tarafların belirli bir süre daha çalışma yönünde iradelerinin birleşmesi halinde, kararlaştırılan sürenin sonunda iş sözleşmesinin ikale yoluyla sona erdiği kabul edilmelidir.

Şarta bağlı istifa ise kural olarak geçerli değildir. Uygulamada en çok karşılaşılan şekliyle, işçinin ihbar ve kıdem tazminatı haklarının ödenmesi şartıyla ayrılma talebi istifa olarak değil, ikale (bozma sözleşmesi) yapma yönünde bir icap olarak değerlendirilmelidir.

İşçinin istifa dilekçesindeki iradesinin fesada uğratılması da sıkça karşılaşılan bir durumdur. İşverenin tazminatların derhal ödeneceği sözünü vermek ve benzeri baskılarla işçiden yazılı istifa dilekçesi vermesini talep etmesi ve işçinin buna uyması halinde, gerçek bir istifa iradesinden söz edilemez. Bu halde feshin işverence gerçekleştirildiği kabul edilmelidir.

İşverenin baskı uygulaması sonucu düzenlenen istifa dilekçesine değer verilmez. Dairemizce bu gibi halende feshin işverence gerçekleştirildiği, bununla birlikte işveren feshinin haklı olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. (Yargıtay 9. HD. 03.07.2007 gün 2007/14407 E, 2007/21552 K.).

İşçinin haklı nedenle derhal fesih nedenleri mevcut olduğu ve buna uygun biçimde bir fesih yoluyla gideceği sırada, iradesi fesada uğratılarak işverence istifa dilekçesi alınması durumunda da istifaya geçerlilik tanınması doğru olmaz. Bu durumda işçinin haklı olarak sözleşmeyi feshettiği sonucuna varılmalıdır.

İstifa belgesine dayanılmakla birlikte, işçiye ihbar ve kıdem tazminatlarının ödenmiş olması, Türkiye İş Kurumuna yapılan bildirimde işveren feshinden söz edilmesi gibi çelişkili durumlarda, her bir somut olay yönünden bu çelişkinin istifasının geçerliliğine etkisinin değerlendirilmesi gerekir.

İstifa belgesindeki ifadenin genel bir içerik taşıması durumunda, işçinin dava dilekçesinde somut sebepleri belirtmesinde hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır. Bu halde de istifanın ardındaki gerçek durum araştırılmalıdır.

İş sözleşmesinin istifa ile sona ermesi halinde, işçinin iş güvencesi hükümlerinden yararlanması mümkün olmadığı gibi, ihbar ve kıdem tazminatlarına da hak kazanamaz. İstifa durumunda işçinin işverene ihbar tazminatı ödemesi yükümü ortaya çıkabileceğinden, istifa türündeki belgelerin titizlikle ele alınması gerekir. İmzaya itirazı ya da metin kısmına ilaveler yapıldığı itirazı mutlak olarak teknik yönden incelenmelidir.

İstifa halinde dahi işçiye kıdem tazminatı ödeneceğini öngören sözleşme hükümleri ile iş yeri uygulamaları, 4857 sayılı Yasaya göre geçerli olup, bu halde kıdem tazminatı 1475 sayılı Yasanın 14 üncü maddesine göre hesaplanmalı ve anılan maddedeki kıdem tazminatı tavanı gözetilmelidir. Belirtmek gerekir ki, sözü edilen Yasada düzenlenen kıdem tazminatı davayı mutlak emredici niteliktedir.

Somut uyuşmazlıkta, davacı neden belirterek şartlı istifa etmiştir. İstifa dilekçesinde sağlık nedenlerini ileri sürdüğü gibi fesih tarihinde yaş hariç emeklilik koşullarına sahiptir. Bu nedenle, fark kıdem tazminatının hüküm altına alınması gerekirken, kısmi ödeme ikale kabul edilerek reddedilmesi hatalıdır.

-Davacı işçinin ulusal bayram ve genel tatil günlerindeki çalışmaların karşılığı olarak ücrette hak kazanıp taraflar arasında uyumsuzluk bulunmaktadır.

4857 sayılı İş Kanununda serbest zaman, fazla mesai çalışması için öngörülmüştür. İşçi tatil günleri çalışmış ise bunun karşılığı ücretin ödenmesi gerekir. Bu çalışma sonrası karşılığında izin kullandırılması tatil ücretlerine hak kazanamayacağını göstermez. Zira tatil çalışmaları karşılığı serbest zaman veya izin verilmesi yasaya uygun değildir.

Hükme esas bilirkişi raporunda, davacı işçinin tören olan resmi bayram günlerinde (23 Nisan, 19 Mayıs ve 29 Ekim) çalıştığı ancak davalı tarafından ibraz edilen izin belgelerinden davacı işçinin çalıştığı bayramlar için izin kullandığı gerekçesiyle davacının ulusal bayram ve genel tatil alacağı bulunmadığı beyan edilmiştir. Ancak davalı tarafından ibraz edilen ve davacı imzasını taşıyan belgeler 2008 ila 2009 yıllarına ait olup, davalı tarafından 2010 ila 2013 yıllarına ait ulusal bayram ve genel tatil çalışmalarına karşılık izin kullandığına dair belge ibraz edilmediği gibi belge ibraz edilse dahi geçersiz olduğundan 2010 ila 2013 yılları için ulusal bayram ve genel tatil alacağı hesaplanıp hüküm altına alınması gerekir. Belirtilen günlerde davacının çalıştığı davacı tanık anlatımları ile doğrulandığı halde çalışmanın ispat edilemediği gerekçesiyle reddi hatalıdır.

DANIŞTAY KARARI

BELEDİYELERDE TAŞINMAZ MAL SATIŞI

5393 sayılı Belediye Kanununun 18. Maddesinin (e) bendinde taşınmaz mal satımına karar vermenin belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayıldığı ve bu yetkinin devrine ilişkin bir düzenlemeye yer verilmediği hakkında.

TÜRK MİLLETİ ADINA

(...)

1/1000 ölçekli imar planında “gölet, spor, turizm ve rekreasyon” alanında kalan, ... ada ... sayılı parselde imar hakkı kullanılarak yapılacak taşınmazların, Rekreasyon ve Dere İslahı Projesi kapsamında, hasılat paylaşımı yöntemiyle satılarak değerlendirilmesine ve bu hususta protokol imzalamak ve uygulamak üzere belediye başkanına yetki verilmesine ilişkin 06.03.2015 tarihli ... Belediye Meclisinin kararın iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, dava konusu meclis kararının, Kanunla verilen yetki çerçevesinde alındığı, karar alma sürecinde, yasal düzenlemelerle getirilen usul kurallarına uyulduğu, davacılar tarafından her ne kadar; gündem maddesinin, toplantıya sunulmadığı, üzerinde tartışılmadığı, gündem üzerinde konuşma yapıldığı sırada arbede çıkarıldığı, bazı meclis üyelerinin darp edildiği, oylama yapılmadan karar alındığı, yok hükmünde olduğu, olay nedeniyle suç duyurusunda bulunulduğu dava konusu karar ile gölet bölgesinin yok edilmeye çalışıldığı, söz konusu taşınmazların, üçüncü kişilere satılmak istendiği ve kamu yararının bulunmadığı ileri sürülmekte ise de; bu iddiaların somut bilgi ve belgeye dayanmadığı, karar sürecinde yaşanan

olayların ağırlığı ve niteliğinin dava konusu işlemi sakatlayacak düzeyde bulunmadığı, buna benzer olayların, ülkede, çok sık yaşandığı sonucuna varıldığından, dava konusu kararda hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 18. Maddesinin (e) bendinde; taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması halinde tahsisinin kaldırılmasına, üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında; 38. Maddesinin (g) bendinde ise, yetkili organların kararını almak şartıyla sözleşme yapmak belediye başkanının yetkileri arasında sayılmıştır.

Dosyasın incelenmesinden, mülkiyeti davalı belediyeye ait olan ve 1/1000 ölçekli imar planında “gölet, spor, turizm ve rekreasyon” alanında kalan ... ada ... sayılı parsellerde imar hakkı kullanılarak yapılacak taşınmazların, Rekreasyon ve Dere İslahı Projesi kapsamında, hasılat paylaşımı yöntemiyle satılarak değerlendirilmesine ve hususta protokol imzalamak ve uygulamak üzere belediye başkanına yetki verilmesine ilişkin dava konusu Belediye Meclisi kararının tesis edilmesi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri incelendiğinde yasa koyucunun, belediye ve dolayısı ile topluma ait taşınmazlar hakkında alım, satım, takas, tahsis, tahsis şeklinin değiştirilmesi veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması halinde tahsisinin kaldırılması; üç yıldan fazla kiralanması ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinden sınırlı aynı hak tesis edilmesi gibi önemli kararların verilmesini, belediyenin karar organı olan ve o yörede yaşayan insanların en geniş olarak temsil edildiği meclise verdiği, belediye teşkilatının en üst amiri olan belediye başkanına ise, taşınmazın satışı konusunda yetkili organ olan belediye meclisinin kararını almak şartıyla sözleşme yapmak yetkisini verdiği görülmektedir.

Kural olarak, bir yetkinin kullanımı konusunda kanunla belirlenen merciin bu yetkisini kendisinin kullanması gerekir. İdari merciler yetkilerini idarenin işleyişini etkin ve süratli bir hale getirebilmek gibi amaçlarla devretmek istiyor iseler; bu ancak kanunla açıkça izin verdiği hallerde ve sınır ve kapsamı açıkça belirtilerek yapılabilir ki; aksi bir kabul hukuki güvenlik ilkesini zedeleyeceği gibi kanun koyucunun iradesinin de idari makamlarca ortadan kaldırılması anlamını taşıyacağından kanuni idare ilkesine de aykırılık oluşturacaktır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 18. maddesinin (e) bendinde ise; taşınmaz mal satımına karar vermek belediye meclisinin görev ve yetkileri arasında sayıldığı ve bu yetkinin devrine ilişkin bir düzenleme açıkça yer verilmediği görülmektedir.

Olayda; her ne kadar, mülkiyeti davalı belediyeye ait olan ve 1/1000 ölçekli imar planında “gölet, spor, turizm ve rekreasyon” alanında kalan ... ada ... sayılı parsellerde imar hakkı kullanılarak yapılacak taşınmazların, Rekreasyon ve Dere İslahı Projesi kapsamında, hasılat paylaşımını yöntemiyle satılmasına belediye meclisince karar verilip, belediye başkanına ise sadece bu hususta protokol imzalama yetkisi tanınmış ise de; imar planında kamusal hizmete ayrıl parsellerde yapılması düşünülen taşınmazların neler olduğu belirtilmeksizin ve protokol imzalama konusunda verilen yetkinin sınır ve kapsamı açıkça ortaya konulmaksızın tesis edilen dava konusu işlemin, belediye meclisine ait olan taşınmaz satışı konusundaki

yetkinin belediye başkanına devredilmesi mahiyetinde olduğu sonucuna varılmaktadır.

Bu durumda, yasal düzenlemede açıkça yetki devrine olanak tanıyan bir hükme yer verilmemiş haldedir. Dava konusu Belediye Meclis kararı ile yetki devri yapılmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

OKUL SERVİS ARAÇLARI YÖNETMELİĞİNİN BAZI MADDELERİNİN İPTALİ HAKKINDA KARAR¹

25.10.2017 tarih ve 30221 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Okul Servis Araçları Yönetmeliğinin 5. Maddesinin 2. Fıkrasının (d) bendinin ve 15. Maddesinin 3. Fıkrasının 2. Cümlesinde yer alan “ve (c)” ibaresinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemidir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci dairesince işin gereği görüldü.

Dava; 25.10.2017 gün ve 30221 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Okul Servis Araçları Yönetmeliğinin 5. Maddesinin 2. Fıkrasının (d) bendinin ve 15. Maddesinin 3. Fıkrasının 2. Cümlesinde yer alan; “ve (c)” ibaresinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılmıştır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. Maddesinin 2. Fıkrasında, idari işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç veya olanaksız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması koşullarının birlikte gerçekleşmesi durumunda yürütmenin durdurulmasına karar verileceği kuralı yer almıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15. Maddesinin (p) fıkrasında da benzer düzenleme yer almıştır.

İdari işlemlerin bir sebebe dayalı olması idare hukukunun temel ilkelerindedir. İdari işlemin kanuna uygunluğunun ve dayanağının değerlendirilmesi, idarenin saydamlığı, idareye güven ilkeleri ve hukuk devleti anlayışının oluşumu noktasında büyük öneme sahiptir. “Kanuni idare” ilkesi uyarınca kanunla verilen yetkinin usulüne uygun kullanılıp kullanılmadığının yargısal olarak denetlenmesi hukuk devleti ilkesinin gereğidir.

Bu itibarla, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. Maddesinin 1. Fıkrasının (f) bendinde, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığından, münhasıran büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde ayplan okul servis taşımacılığı konusunda fiyat tarifesini belirleme yetkisinin büyükşehir belediyesine ait olduğu anlaşılmaktadır.

Bu durumda; münhasıran büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde yapılan servis taşımacılığı konusunda fiyat tarifesini belirleme yetkisinin büyükşehir belediyesine ait olduğu yönündeki eksik düzenleme nedeniyle, dava konusu Yönetmeliğin 5. Maddesinin 2. Fıkrasının (d) bendinde hukuka uyarlık görülmemektedir.

¹ T.C. DANIŞTAY Sekizinci Daire Esas No:2018/3407

Dava konusu Yönetmeliğin 15. Maddesinin 3. Fıkrasının 22. Cümlesinde yer alan, “ve (c)” ibaresinin incelenmesi;

25.10.2017 gün ve 30221 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, Okul Servis Araçları Yönetmeliğinin “Çeşitli hükümler” başlıklı 15. Maddesinin 3. Fıkrasında, “Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliğinde düzenlenmeyen hususlarda bu Yönetmelik hükümleri uygulanır. Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği çerçevesindeki taşıma faaliyetlerinde bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b)(ve (c) bentleri uygulanmaz.” Hükmüne yer verilmiştir.

Anılan Yönetmeliğin 5. Maddesinin 2. Fıkrasının (c) bendinde ise, taşımacıların, taşımanın tamamının veya bir kısmının bir büyükşehir belediyesi/belediye sınırları içerisinde gerçekleşmesi halinde; şehir içinde izlenecek güzergah için ilgili büyükşehir belediyesinden/belediyeden özel izin belgesi almakla yükümlü oldukları kurala bağlanmıştır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7. Maddesinin 1. Fıkrasının (f) bendinde, “Büyükşehir ulaşım ana planını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini planlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demir yolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlenmesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.” Büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Aynı Kanunun 9. Maddesinde, “Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerinde her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla, büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendiği kişinin başkanlığında, yönetmelikte belirlenecek kamu kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılacağı ulaşım koordinasyon merkezi kurulur. Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım koordinasyon merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun) temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini planlama, koordinasyon ve güzergah belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, İçişleri Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda alıntısı yapılan hükümlerin değerlendirilmesinden, büyükşehir belediyesi hudutları içerisinde ihtiyaç ve şartlara göre trafik güvenliği ve düzeninin sağlanması için alt yapı hizmetleri, ticari araçların güzergahları, çalışma şekil ve şartları başta olmak üzere kamu yararı ve trafik hizmetlerinin gerekleri doğrultusunda tedbirler almak UKOME'nin görev ve yetkileri olarak belirlenmiştir.

Dava konusu düzenlemede ise, Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği çerçevesindeki taşıma faaliyetlerinde, taşımanın tamamının veya bir kısmının bir büyükşehir belediyesi/belediye sınırları içerisinde gerçekleştirilmesi halinde; şehir içinde izlenecek güzergah için, taşımacıların ilgili büyükşehir belediyesinden/belediyeden özel izin belgesi almakla yükümlü olmadıkları düzenlemesine yer verilmiştir.

Bu durumda, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. Maddesinin 1. Fıkrasının (f) bendinde, kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları arasında sayıldığından, Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği çerçevesindeki taşıma faaliyetlerinde büyükşehir belediyesinden güzergah izin belgesi alınmayacağı yönündeki düzenlemede hukuka uyarlık görülmemektedir.

Açıklanan nedenlerle,

1- 25/10/2017 gün ve 30221 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Okul Servis Araçları Yönetmeliğinin 5. Maddesinin 2. Fıkrasının (d) bendi ve 15. Maddesinin 3. Fıkrasının 2. Cümlesinde yer alan; "ve (c)" ibaresi yönünden 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. Maddesinin 2. Fıkrasında belirtilen koşulların birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne

SAYIŞTAY KARARLARI

BELEDİYECE ...GAZ A.Ş.'DEN İŞGAL HARCİ ALINMAMASI¹

Büyükşehir Belediyesince mevzuata aykırı olarak ...gaz A.Ş.'den alınmayan işgal harcı ve AŞ'den alınmayan geçiş hakkı bedeli tutarları ile ilgili olarak asıl ilamın 1'inci maddesi ile verilen hüküm dışı kararı kaldırılarak,

... Büyükşehir Belediye Meclisinin 13.02.2009 tarih ve 37 sayılı Kararında ...gaz A.Ş.'nin belediye tasarrufunda bulunan yerlere yaptığı yapacağı bölge regülatörleri ve vana rögarlarının işgal ettiği alanlar için 4 yıl süre ile bedel alınmayacağı belirtilmesine ve bu 4 yıllık sürenin dolmuş olmasına karşın bu alanlardan işgal bedeli alınmaması suretiyle oluşan ve bölge regülatörleri ve vana rögarlarının toplam alanının 213,795 m2 olduğu hesabıyla sorguda TL olarak belirtilen kamu zararının, savunmalar doğrultusunda işgal edilen alanın 149,075 m2 olduğunun anlaşılması üzerine TL tutarındaki kısmı için ilişilecek husus bulunmadığına,

1 Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı, Sayıştay 7. Daire Tutanak No:44480, Tutanak Tarihi 9.5.2018

Henüz tahsil olunmayan ve ayrıntısı İlamdaki tabloda yer alan TL tutarındaki kamu zararının tazminine hükmolunmuştur.

İlamda kamu zararından sorumlu tutulan, ile müşterek imzalı dilekçelerinde;

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun işgal harcına ilişkin 52'nci maddesinin 1. fıkrasına Belediye sınırları içinde bulunan ve aynı maddede sayılan yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesinin işgal harcına tabi olduğunun hükmüne bağlandığını,

Söz konusu yasada, pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgalinin; yol, meydan, Pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgalinin ve motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde taşıtlar tarafından işgalinin işgal harcına tabi olduğunun belirtildiğini,

Yasal düzenlemeden de anlaşılacağı üzere, işgal harcının alınabilmesi için, işgal edilen yerin anılan maddenin 1,2 veya 3. B bendinde belirtilen yerlerden olması ve bu yerin geçici olarak işgal edilmesi koşullarının birlikte gerçekleşmesi ile ancak mümkün olabileceğini,

Söz konusu regülatör ve vanalar sürekli ve sabit olup bir kısmı yerin altında olan unsurlar olduğunu, Şirkete ait olan regülatör ve vanaların nitelikleri itibarı ile 2464 sayılı yasanın 52. Maddesinde öngörülen işgal harcına tabi olmadığını,

Ayrıca İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 18.10.2005 tarihli genelgesinde özetle " 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 23. Maddesinde Büyükşehir Belediyelerinin gelirlerinin tek tek sayıldığı, bu madde içinde elektrik, iletim ve dağıtım yapanların bu hizmetleri yaparken kullandıkları yer altı ve yer üstü hatlarının belediyelerinin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerden geçmesi halinde belediyelerin bedel alabileceği yönünde bir düzenlemeye yer verilmediği dolayısıyla bu yönde yapılan uygulamaların yasal olmadığı sonucuna varıldığı" şeklinde görüşü mevcut olduğunu,

Ayrıca Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin 21'inci maddesine göre belediyelerin, ilgili dağıtım şirketlerinde %10'dan aşağı olmamak üzere ticari ortaklıklarının da bulunduğunu, iş bu ticari ortaklığın da ilgili belediyelere bir takım mükellefiyetler yüklediğini, dağıtım şirketine boru hatlarının imalatında kolaylık gösterilmesi, üst yapı elemanlarının inşaatında yer gösterme ve bütün bu faaliyetler için gerekirse imar düzenlenmesi yapmak vs.nin belediyelerin görevleri arasında olduğunu, bu yönetmenlik gereği ilgili şirketin her yıl Belediyeye % 10 kar payı ödediğini belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

Başsavcılık mütalaasında;

“ ...

240 sayılı Ek İlamın için İtiraz edilen hususlar ve ileri sürülen gerekçeler, Daire Kararının bozulmasını ya da kaldırılmasını gerektirecek mahiyette bulunmadığından, temyiz talebinin reddedilerek, yasa ve yönetime uygun düzenlenen Daire Kararının tasdikine karar verilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir” denilmiştir.

Dosyada mevcut belgelerin okunup incelenmesinden sonra,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun işgal harcına ilişkin 52'nci maddesinde;

“Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:

1. Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezar yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

2. Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,

3. Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)

Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz.”

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun “Büyükşehir Belediyesinin Gelirleri” başlıklı 23' üncü maddesinde ise;

“Büyükşehir belediyesinin gelirleri şunlardır:

(...)

o) Diğer gelirler

(...)” hükmü yer almaktadır.

13.02.2013 tarihi itibarıyla ...gaz AŞ'den 4 yıllığına işgal bedeli alınmamasına yönelik meclis kararının hükmünü doldurduğu anlaşıldığından, yukarı alınan mevzuat hükümleri doğrultusunda yol, meydan gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgalinden işgal harcı alınmaması yasal düzenlemelere aykırılık teşkil etmektedir.

Bu nedenle, sorumluların iddialarının reddi ile 61-240 sayılı Ek İlamin 1(B) bendi ile TL'ye verilen tazmin hükmünün TASDİKİNE, Oy çokluğuyla(Temyiz Kurulu Başkanı ile Üyeın aşağıda yazılı azınlık görüşlerine karşı)

09.05.2018 tarihinde karar verildi.

Karşı oy gerekçesi

Temyiz Kurulu Başkanı ile Üye ...'ın karşı oy gerekçesi:

“2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun işgal harcına ilişkin 52'nci maddesinde;

“Belediye sınırları içinde bulunan aşağıdaki yerlerden herhangi birinin satış yapmak veya sair maksatlarla ve yetkili mercilerden usulüne uygun izin alınarak geçici olarak işgal edilmesi, İşgal Harcına tabidir:

1. Pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezar yerlerinin her türlü mal ve hayvan satıcıları tarafından işgali,

2. Yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerlerden bir kısmının herhangi bir maksat için işgali,

3. Motorlu kara taşıtlarının park etmeleri için il trafik komisyonlarının olumlu görüşü alınarak belediyelerce şehir merkezlerinde tesis edilen ve işletilen mahallerin çalışma saatleri içinde, taşıtlar tarafından işgali (Bisiklet ve motosikletler hariç)

Yukarıda sayılan yerlerin izinsiz işgalleri mükellefiyeti kaldırmaz.” Hükmü yer almaktadır.

Yasal düzenlemeye bakıldığında işgal harcı alınabilmesi için belediye sınırları içinde yer alan ve pazar veya panayır kurulan yerlerin, meydanların, mezat yerlerinin, yol, meydan, pazar, iskele, köprü gibi umuma ait yerler ile park yerlerinin geçici olarak işgal edilmesinin işgal harcına tabi olduğu anlaşılmaktadır. Zaten, işgal kelimesi geçici nitelikte yapılan el koyma ve kullanımlar için bir anlam ifade etmektedir.

Söz konusu regülatörlerin doğal gazın basıncının düşürüldüğü, ayarlandığı ve doğal gaz miktarının ölçüldüğü sabit bir istasyon olduğu, aynı şekilde vana rögarlarının da sabit olduğu ve bu istasyonun ve vana rögarlarının, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda aranılan şekilde geçici olarak yapılmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, Belediye tasarrufu altında bulunan yerlerde yapılan bölge regülatörleri ve rögarların işgal ettiği alanların bedelsiz olarak tahsis edilmesi, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda sayılan yerlerin yine bu Kanunda öngörülen şekilde geçici olarak işgal edildiği anlamına gelmeyeceğinden işgal harcına tabi olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Diğer taraftan, Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinin 21’inci maddesine göre belediyelerin, ilgili dağıtım şirketlerinde %10’dan aşağı olmamak üzere ticari ortaklıklarının da bulunduğu, iş bu ticari ortaklığın da ilgili belediyelere bir takım mükellefiyetler yüklediği, dağıtım şirketine boru hatlarının imalatında kolaylık gösterilmesi, üst yapı elemanlarının inşaatında yer gösterme ve bütün bu faaliyetler için gerekirse imar düzenlenmesi yapmak vs.nin belediyelerin görevleri arasında olduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde, ... Büyükşehir Belediye Başkanlığınca **belediye sınırları içinde kalan cadde ve sokaklarda imalatı gerçekleştirilen bölge regülatörleri ve vana rögarlarının işgal ettiği alanlar için işgal ücreti alınmasının uygun olmadığı değerlendirilmektedir.**

Açıklanan nedenlerle, sorumluların iddialarının kabulü ile tazmin hükmünün KALDIRILMASINA karar verilmesi gerekir.”

Karar verildiği 09.05.2018 ve 44480 sayılı tutanakta yazılı olmakla işbu ilam tanzim kılındı.

GEÇİCİ KABUL SONRASI EKSİKLİKLERİN GİDERİLMESİNDE GECİKİLEN SÜRE İÇİN EKSİK GECİKME CEZASI KESİLMESİ²

.. Kasrı Hamamı Restorasyonu işinde geçici kabul sonrası eksikliklerin giderilmesinde gecikilen süre için eksik gecikme cezası kesilmesi sonucu oluşan TL kamu zararı için tazmin hükmü için Sayıştay Temyiz Kurulunca verilen 29.12.2015 tarih ve 41243 tutanak numaralı kararda;

2 Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı Tutanak No:44472, Tutanak Tarihi:9.5.2018

“Giderilecek olan eksiklerin durumu (kalan işlerin bedeli)x günlük gecikme cezası 1/2 (0,0003) x gecikilen gün sayısı” şeklinde yapılan ceza kesintisi uygulamasının doğru olduğu anlaşılmaktadır.

...Bu itibarla, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 55'inci maddesinin yedinci fıkrası uyarınca, yukarıda belirtilen hususların tekrar değerlendirilmesini teminen 186 sayılı İlamın 9(B) maddesi ile TL'ye verilen tazmin hükmünün Bozularak Dairesine Tevdiine” denilmesi üzerine Dairesince yeniden yapılan yargılamada 299 sayılı Ek İlamın 2'nci maddesi ile;

Uygulanacak ceza miktarı tespit edilirken eksik kalan işlerin bedelinin değil, toplam sözleşme bedelinin esas alınması gerektiği belirtilerek, Kasrı Restorasyonu İşinde geçici kabul sonrası eksikliklerin giderilmesinde gecikilen süre için eksik gecikme cezası kesilmesi nedeniyle (Asıl İlamda belirtilen gerekçelerle) TL kamu zararı için tekrar tazmin hükmü verilmiştir.

Karar düzeltilmesi talebi ile vermiş oldukları ortak nitelikteki dilekçelerinde özetle;

Temyiz Kurulunun 14.06.2017 tarihli ve 43203 sayılı kararında, 29.12.2015 tarihli ve 41262 sayılı kurul kararının aksine hüküm verildiğini, temyiz başvurusunda yapmış olduğu savunmalarında itiraz etmiş olduğu (idari şartnamedeki diğer hususlar maddesiyle ilgili) hususların karşılanmadığını, 13.10.2016 tarihli Temyiz dilekçesinde sunulan, ancak karşılanmayan itirazlarının değerlendirilerek, 1. Daire tarafından adına hükmedilmiş olan ..÷.TL kamu zararı ilamına ilişkin verilen 14.06.2017 tarihli ve 43203 sayılı Temyiz Kurulu İlamının düzeltilerek, kamu zararı hükmünün kaldırılması gerektiğini,

14.06.2017 tarihli ve 43206 sayılı Temyiz Kurulu İlamında; “... .. Kasrı Hamamı Restorasyonu İşinin İdari Şartnamesinin “Diğer Hususlar ” başlıklı kısmında, bu ihalede ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç 4734 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek ceza hükümleri için 4734 sayılı Kanunun uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. ” denilmekte ve buradan hareketle 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile Yapım İşleri Genel Şartnamesi ilişkilendirilerek, Kasrı Hamamı Restorasyonu İşinin İhale dokümanı içerisinde dahi yer almayan Yapım İşleri Genel Şartnamesinin Geçici kabul başlıklı 41 inci maddesinin beşinci fıkrasının (b) bendi hükmünün uygulanması gerektiği kanaatine varıldığını,

Oysa ki, 13.10.2016 tarihli temyiz başvuru dilekçesinde belirttiği üzere, Kasrı Hamamı Restorasyonu İşinin İdari Şartnamesinin "Diğer Hususlar” başlıklı kısmında, bu ihalede ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç 4734 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağını belirtilerek ceza hükümleri için 4734 sayılı Kanunun uygulanacağını hüküm altına alındığını,

Ancak burada 4734 sayılı Kanunun uygulanacak olan hükümleri 17. maddesindeki belirtilen haller için 59. maddesindeki ceza hükümleri olduğunu, İdari şartnamenin "Diğer Hususlar " başlıklı kısmının, işin ihale süreci ile ilgili olduğunu, İhale süreci biten sözleşmeye bağlanmış bir işin sözleşmesinin uygulanması sırasında yükleniciye uygulanacak para cezasının hesaplanmasıyla ilgili bir madde olmadığını,

Uygulanması gereken hükümlerin ihale dokümanları içerisinde dahi yer almayan Yapım İşleri Şartnamesi hükümleri değil, ihale dokümanları arasında ilk sırada yer alan Uygulama İşleri Genel Şartnamesi hükümleri olduğunu, aksi bir uygulamanın 4734 ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine aykırılık teşkil ettiğini,

04.01.2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa 14.07.2004 tarihli ve 5226 sayılı kanunla eklenen "istisnalar" başlıklı 3 üncü maddesinin (i) bendi ile geçici 4 üncü maddesine dayanılarak Kültür Ve Turizm Bakanlığı tarafından çıkarılan İhale Yönetmeliği kapsamında ihale edilen ... Kasrı Hamamı Restorasyonu işinin, yine aynı İhale Yönetmeliğinin 41 inci maddesine dayanılarak hazırlanmış olan Uygulama İşleri Şartnamesinin 41 inci maddesinde;

"Kabul komisyonunun tespit ettiği eksiklikler, belirlenen sürede yüklenici tarafından giderilmezse bu sürenin bitiminden sonra eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, giderilecek eksikliklerin durumuna göre sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan miktarın 1/2 oranında günlük ceza uygulanır ve geçici kabul tarihi kusur ve eksikliklerin giderilmesi tarihine ertelenir" hükmünde belirtilen şekilde işlem yapıldığını,

Uygulama İşleri Genel Şartnamesi 41 inci maddesi hükümlerinin; 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesi, (i) bendi doğrultusunda istisnalar kapsamında olduğunu,

Geçici kabulde eksik olduğu tespit edilen iş kalemlerine kesilen cezanın, Giderilecek olan eksiklerin durumu (eksik olan her bir iş kalemi toplam bedeli) üzerinden hesap edilip, kısmi ceza uygulanmadığını,

Geçici kabul sonrası uygulanan cezanın kısmi bir ceza olmadığını, yapılan hesaplamaların doğru olduğunu Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin 16.12.2004 tarihli ve E: 2004/2559 K:2004/6436 sayılı kararında yer alan "Cezai şartın BİGŞ gereğince noksan kalan işler miktarınca sözleşmedeki oranda uygulanması (geçici kabulün yapılmış olması nedeniyle) zorunludur." ifadesinin de doğruladığını,

Yükleniciye gönderilen yazılarda ve durum tespit tutanaklarında şartnamenin adına sehven uygulama yerine yapım işleri genel şartnamesi yazılmışsa da, yazışmalardan ve tutanaklardan da anlaşılacağı üzere içerikte uygulama işleri genel şartnamesi hükümlerine yer verildiğini,

Ayrıca Durum Tespit Tutanakları ve idari yazışmalar içerisinde geçen hatalı ifadeler ilama dayanak olacak kanunsal bir hüküm olmamakla beraber, İlamda mevzuat hükmü yerine Durum Tespit Tutanaklarında ve yazışmalarda şartnamenin adının hatalı yazılmış olmasının dayanak kabul edilmesinin genel hukuka aykırılık teşkil ettiğini,

Kültür Ve Turizm Bakanlığı tarafından çıkarılan İhale Yönetmeliği kapsamında ihale edilen bir işte; ihale edildiği yönetmeliğinin ilgili hükmü doğrultusunda çıkartılan ve aynı zamanda ihale konusu olan işin sözleşme eki ve öncelikli ihale dokümanı olan Uygulama İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine uyulması, bu hükümler doğrultusunda gecikme cezasının hesap edilmesi ve uygulanmasının mevzuatın gereği olduğunu ve kati suretle bir kamu zararı oluşturmadığını ifade ederek, tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ

Sorumlular tarafından mezkur işe ait Sözleşmenin "Sözleşme Ekleri" başlıklı 8 inci maddesine göre gecikme cezası hesaplamasında sözleşme hükümleri ile İhale dokümanını oluşturan belgeler arasındaki öncelik sıralamasında ilk sırada yer alan Uygulama İşleri Genel Şartnamesinin esas alınması gerektiği,

Bahse konu gecikme bedeli hesabının tüm sözleşme bedeli üzerinden hesap edilmesi hususunun ancak işin tümünün süresinde tamamlanmaması halinde uygulandığı, dolayısıyla geçici kabul sırasında saptanan eksiklikler ve kusurlar işin süresinde bitirilmemesi anlamına

gelmediğinden bu eksikliklerin verilen sürede giderilmemesi durumunda sözleşmede öngörülen gecikme cezasının belli bir oranı kadar ceza uygulanmasının esas olduğu, Uygulama İşleri Genel Şartnamesininin 41 inci maddesinde de bu cezanın giderilecek eksikliklerin durumuna göre sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan miktarın 1/2 oranında kesilmesi gerektiğinin açıkça ifade edildiği belirtilmekte ise de;

Kültür Ve Turizm Bakanlığı tarafından çıkarılan İhale Yönetmeliğininin 41. maddesine dayanılarak hazırlanmış olan Uygulama İşleri Genel Şartnamesininin 41 inci maddesinde;

"Kabul komisyonunun tespit ettiği eksiklikler, belirlenen sürede yüklenici tarafından giderilmezse bu sürenin bitiminden sonra eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için, giderilecek eksikliklerin durumuna göre sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan miktarın 1/2 oranında günlük ceza uygulanır ve geçici kabul tarihi kusur ve eksikliklerin giderilmesi tarihine ertelenir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu kapsamda, kusur ve eksikliklerin giderilmesine kadar geçecek her gün için sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan "miktarın" 1/2 oranında günlük ceza uygulanacağında kuşku bulunmamaktadır. Sözleşmede yazılı günlük gecikme cezası da toplam sözleşme bedeli üzerinden hesaplanacağına göre, geçici kabul sırasında saptanan eksiklikler ve kusurların süresinde tamamlanamaması nedeniyle kesilecek cezanın matrahı da, toplam sözleşme bedeli olacaktır.

Nitekim sözleşmesinde günlük gecikme cezası olarak yazılan "miktarın" 1/2 oranında günlük ceza uygulanacağı, yükleniciye 03.01.2012/56 ve 21.02.2012/1735 sayılı yazılar ile tebliğ edilmiştir. Ayrıca kusur ve eksikliklerin giderilmediği anlaşıldığından yükleniciye M.22.0.İÖİ.0.13.00.00-754-5425 sayılı Vali adına imzalı ihbarname çekilmiş ve bu ihbarnamede de ceza için aynı hesaplama gösterilmiştir. Yine 18.06.2012 tarihli Durum Tespit Tutanağında da aynı ceza hesaplama yöntemi belirtilmiştir.

Bu nedenlerle, 14.06.2017 tarih ve 43203 tutanak (27304 ilam) sayılı Temyiz Kurulu İlâminin DÜZELTİLMESİNE MAHAL OLMADIĞINA, Oyçokluğu ile (Üyeler ile)' ın aşağıda yazılı azınlık görüşlerine karşı)

09.05.2018 tarihinde karar verildi.

KAMU İHALE KARARLARI

Karar Tarihi : 05.07.2018

Karar No : 2018 / UY.IV – 1267

Karar Özeti : Başvuru sahibinin iddialarının ihale dokümanının 05.06.2018 tarihli ihale ilanına yansıyan hükümlerine ilişkin olduğu, şikayetlerinin 13.06.2018 tarihinde idareye şikayet başvurusunda bulunduğu, 4734 sayılı Kamu ihale kanununun 55 inci ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde, ilan ile ön yeterlik veya ihale dokümanına ilişkin şikayetlerin en geç ihale veya son başvuru tarihinden üç iş günü öncesine kadar yapılabileceğinin belirtildiği ve başvurunun en geç ihale tarihinin üç iş günü öncesi olan 12.06.2018 salı günü mesai bitimine kadar yapılması gerekirken, bu süre geçtikten sonra, 13.06.2018 tarihinde yapıldığının anlaşıldığı, bu itibarla, 4734 sayılı Kanununun 54 üncü ve İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Yönetmeliğin 17 nci maddesi uyarınca başvurunun süre yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi : 05.07.2018

Karar No : 2018 / UY.II – 1272

Karar Özeti : ZknYapı Taah. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. – Sim Isı Sis. Taah. Müt. Müh. Tur. Tic. ve San. Ltd. Şti. İş Ortaklığı tarafından iş deneyimini teşvik etmek amacıyla pilot ortak Zkn Yapı Taah. İnş. San. ve Tic. Ltd. Ştitarafından, benzer işe uygun ve istenilen asgari iş deneyim tutarının tamamını karşılayan belgenin sunulduğu, diğer taraftan, özel ortağın da istenilen asgari iş deneyim tutarının % 40 'ını karşılayan belgeyi sunduğu, yapım işleri ihaleleri uygulama yönetmeliğinin 39 uncu maddesinde, iş ortaklığında, pilot ortağın istenen asgari iş deneyim tutarının tamamını sağlaması halinde, diğer ortakların istenen asgari iş deneyim tutarını % 40' ından az olmamak üzere, benzer işe ait olmayan bir yapım işine ilişkin belge sunabileceğinin hükme bağlandığı böylece, söz konusu iş ortaklığının mevzuatta istenilen şartları karşıladığı ve başvuru sahibinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılmasının mevzuata aykırı olduğu ve 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi uyarınca düzeltici işlem belirlenmesi gerektiği hakkında.

Karar Tarihi : 05.07.2018

Karar No : 2018 / UY.IV – 1261

Karar Özeti : İncelenen ihaleye ait ilan ve idari şartnamede teklifi sınır değerinin altında kalan isteklilerin tekliflerinin aşırı düşük teklif açıklaması istenilmeksizin reddedileceğinin düzenlendiği, teklif tutarı idarece belirlenen sınır değerinin altında bulunan başvuru sahibinin dilekçesinde ihalenin üzerinde bırakılmasını talep ettiği, ancak, 4734 sayılı kamu ihale kanununun 54 üncü ve ihalelere yönelik başvurular hakkında yönetmeliğin 5 inci maddesinde, ihale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler tarafından şikayet başvurusunda bulunulabileceğini belirtildiği, dolayısıyla, teklifinin idarece reddedilmesi işlemine yönelik somut bir hukuka aykırılık iddiasına yer vermeyen başvuru sahibinin başvuru ehliyetini haiz olmadığı 4734 sayılı kanununun 53 üncü maddesi uyarınca şikayette bulunanlarca yatırılması zorunlu olan başvuru bedelinin kurum hesaplarına yatırılmadığının tespit edildiği, böylece, 4734 sayılı kanununun 54 üncü maddesi gereğince başvurunun ehliyet ve şekil yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında.

Toplantı No	: 2018/041
Gündem No	: 7
Karar Tarihi	: 18.07.2018
Karar No	: 2018/DK.D-187
Toplantıya Katılan Üye Sayısı	: 7

Gündem Konusu : 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile statü ya da kadroya geçişi sağlanan personelin komisyon üyeliği

Kurumumuza iletilen yazılarda, 27.12.2017 tarihli ve 30280 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile statü ya da kadroya geçişi sağlanan personelin, ihale ve sözleşme sürecinde oluşturulacak komisyonlarda ve teşkilatlarda görevlendirilip görevlendirilemeyeceği hususunda Kurumumuzdan görüş talep edilmektedir. Bahse konu durum 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53’üncü maddesinde belirtilen “uygulamayı yönlendirme” görevi çerçevesinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer ilgili mevzuat dikkate alınarak incelenmiş olup buna ilişkin görüş ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmiştir.

4734 sayılı Kanun’un “İhale Komisyonu” başlıklı 6’ncı maddesinde, ihale yetkilisinin, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinin en az dört kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendireceği, ihaleyi yapan idarede yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması halinde, 4734 sayılı Kanun kapsamındaki idarelerden komisyona üye alınabileceği hüküm altına alınmıştır. İhale Uygulama Yönetmelikleri ile Kamu İhale Genel Tebliği’nde de ihale komisyonlarının idare personelinin oluşturulacağına yönelik düzenlemeler yer almaktadır.

4735 sayılı Kanun’un “Denetim, muayene ve kabul işlemleri” başlıklı 11’inci maddesinde, teslim edilen mal, hizmet, yapım veya yapılan işin muayene ve kabul işlemlerinin, idarelerce kurulacak en az üç kişilik muayene ve kabul komisyonları tarafından yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yine, Hizmet İşleri Genel Şartnamesi’nde kontrol teşkilatının tanımı ve yetkilerine, Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nde ise yapı denetim görevlisinin tanımına, yapı denetim hizmetlerine ve yapı denetim görevlisinin yetkilerine; muayene ve kabul işlemlerine yönelik çıkartılan yönetmeliklerinin “Muayene ve kabul komisyonlarının kuruluşu”nu düzenleyen ilgili maddelerinde ise; muayene ve kabul komisyonları ile geçici ve kesin kabul komisyonlarının oluşturulmasına ve üyelerin niteliklerine, muayene ve kabul komisyonu ile geçici veya kesin kabul komisyonunun ilgili idarenin personelinin oluşturulmasının esas olduğuna, ihaleyi yapan idarede yeterli sayıda veya nitelikte personel bulunmaması halinde Kanun kapsamındaki idarelerden komisyona üye alınabileceğine ve bunların sorumluluklarına yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

4734 ve 4735 sayılı Kanunların yukarıda aktarılan hükümleri ile bunların uygulanmasına yönelik çıkarılan ikincil mevzuatlarda, ihale ve sözleşme süreçlerinde kurulacak komisyon ve teşkilatların idare personelinin oluşturulması gerektiği, idare bünyesinde yeterli personel bulunmaması durumunda 4734 sayılı Kanun kapsamındaki diğer idare personelinin komisyona üye alınabileceği düzenlenmiş ancak “idare personeli” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin bir tanıma ya da açıklamaya yer verilmemiştir. Sorunun çözümü açısından ise idare personeli kavramının açıklığa kavuşturulması önem arz etmektedir.

T.C. Anayasası'nın 128'inci maddesinde, devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, hakları ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödeneklerinin ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği, ancak, mali ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümlerinin saklı olduğu hükme bağlanmıştır.

4734 sayılı Kanun'un kapsamı dikkate alındığında; idareler tarafından genel, askeri, sağlık, belediye hizmetleri gibi farklı nitelikte hizmetler gerçekleştirilmekte ve bahse konu hizmetleri gerçekleştiren personele yönelik ise farklı Kanunlar yürürlükte bulunmaktadır. Bu Kanunlar içerisinde ise 657 sayılı Kanun en geniş kapsamlı ve yaygın kullanıma sahip Kanundur.

657 sayılı Kanun'un "İstihdam şekilleri" başlıklı 4'üncü maddesinde istihdam şekilleri memur, sözleşmeli personel ve işçiler olarak belirlenmiş, aynı Kanun'un 5'inci maddesinde, bu Kanun'a tabi kurumların, dördüncü maddede yazılı istihdam şekilleri dışında personel çalıştıramayacağı düzenlenmiştir. Yine, söz konusu maddede, bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmet olduğuna Devlet Personel Başkanlığı ve Maliye Bakanlığının görüşleri üzerine Bakanlar Kurulunca karar verilen görevlerde ve belirtilen ücret ve adet sınırları içinde sözleşme ile çalıştırılanların da istihdam edilebileceği hükme bağlanmıştır.

4734 ve 4735 sayılı Kanunlar ile bunlara ilişkin çıkarılan ikincil mevzuatta, ihale süreci ile sözleşme sürecinde kurulacak komisyon ve teşkilatlarda yer alacak kişilere yönelik olarak istihdam türü esasında bir ayırım yapılmamakta olup bunun yerine daha geniş bir kapsama sahip olan "idare personeli" kavramı kullanılmaktadır.

İdare personeli, araya üçüncü bir kişi girmeksizin idare ile doğrudan istihdam ilişkisi bulunan personel olarak tanımlanabilir. Bu istihdam ilişkisinin, doğrudan kanunla ya da idari işlemle veya bir sözleşmeye dayalı olarak kurulabilmesi mümkündür. Aynı zamanda idare ile personel arasında kurulan bu ilişki arazi nitelik taşımamalıdır. Bu doğrultuda, mevsimlik ve kısa süreli veya benzer koşullarda çalışanların bu kapsamda değerlendirilmesine imkan yaktur.

Netice itibariyle, 4734 ve 4735 sayılı Kanunlar ile buna yönelik çıkarılan ikincil mevzuatta, 696 sayılı Kararname ile kamu kurum ve kuruluşlarındaki sürekli işçi kadrolarına veya mahalli idare şirketlerinde işçi statülerine geçirilenlerin ihale ve sözleşme sürecinde oluşturulacak komisyon ve teşkilatlarda görev almasını yasaklayan bir düzenlemenin yer almadığı anlaşılmış olup bahse konu kadro ve statülere geçirilen kişilerin "idare personeli" niteliğine sahip olduğu, bu nedenle ihale ve sözleşme sürecindeki komisyon ve teşkilatlarda yer alabileceği ancak geçici işçi statüsünde bulunan kişilerin komisyon ve teşkilatlarda yer alamayacağı değerlendirilmiştir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle;

a) 696 sayılı Kararname ile statü ya da kadroya geçişi sağlanan ve geçici işçi niteliğinde olmayan personelin, ihale ve sözleşme sürecinde oluşturulacak komisyon ve teşkilatlarda görev alabileceğine,

b) Kurul kararının, Kurumun internet sayfasında yayımlanmasına

Oybirliğiyle karar verilmiştir.

TEBLİĞLER GENEL VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 71188846/250/138-314
Konu : Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

08/08/2018

DAĞITIM YERLERİNE

Bilindiği üzere 9 Temmuz 2018 tarihli ve 30473 3. mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 1 inci maddesi, 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 97 nci, 99 uncu, 100 üncü, 256 ncı ve 260 ncı maddeleri ile 15 Temmuz 2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 798 inci ve 799 uncu maddeleri uyarınca İçişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü kaldırılmış ve anılan birimin vesayet yetkisine ilişkin görev, yetki ve sorumlulukları İçişleri Bakanlığında ve/veya İçişleri Bakanında kalması; bunun dışında kalan görev, yetki ve sorumlulukları ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ve/veya Çevre ve Şehircilik Bakanına devredilmesi hükme bağlanmıştır.

Bu esas ve usuller doğrultusunda ilgili genel müdürlüğün devir ve tasfiye işlemleri tamamlanmış ve devir protokolü 3 Ağustos 2018 tarihinde imzalanmıştır.

Bu bakımdan, Bakanlığımız Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün uhdesinde olan ve yerel yönetimlerle ilgili hizmetler **EK-1 listede** sayılmış olup anılan hizmetlerle ilgili tüm iş ve işlemler Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün "**Devlet Mahallesi İnönü Bulvarı No:4 Bakanlıklar 06650 ANKARA**" adresinde; **0 312 422 4300-4301-4985-4989** telefon numaraları ve **0 312 418 4647** fax numarası iletişim bilgileri ile yürütülecektir.

Konunun Cumhurbaşkanlığı kurulları, ofisleri ile bağlı ve ilgili kuruluşlarına; bakanlıkların hizmet birimleri, bağlı ve ilgili kuruluşları ile taşra teşkilatlarına, valiliklere, mahalli idarelere ve tüzel kişiliği haiz diğer tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına duyurulması hususunda;

Bilgi ve gereğini önemle arz ve rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

Ek: EK-1 Liste (5 sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Cumhurbaşkanlığına
Bakanlıklara
81 İl Valiliğine

Bilgi:

Bakan Yardımcılarına
Hizmet Birimlerine
Türkiye Emlak Bankası A.Ş.
Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
İller Bankası A.Ş.
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü

EK-1 LİSTE

- 1) Mahalli idareleri ve bunların merkezi idare ile olan alaka ve münasebetlerini düzenlemek,
- 2) Görev alanına giren konularda mahalli idarelerin idari ve teknik kapasitesinin geliştirilmesi için çalışmalarda bulunmak ve bunlara teknik destek sağlamak,
- 3) Belediyelerin ve bağlı kuruluşlarının almış olduğu kamu yararı kararına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- 4) Belediyelerin ve bağlı kuruluşlarının acele kamulaştırma taleplerine ilişkin iş ve işlemlerini yürütmek,
- 5) Büyükşehir belediyelerine bağlı olarak kurulan su ve kanalizasyon idarelerine yönetim kurulu üyesi atama onayları iş ve işlemlerini yürütmek,
- 6) Büyükşehir belediyelerine bağlı olarak kurulan su ve kanalizasyon idarelerine genel müdür atama iş ve işlemlerini yürütmek,
- 7) Belediyelerin özel kalem müdürü atama izinlerini vermek,
- 8) Belediyeler ve bağlı kuruluşlarının genel müdür, genel sekreter ve yönetim kurulu üyelerini atamak,
- 9) 8/9/1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4/1/2002 tarih 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarih ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uyarınca belediyelerin ihaleden yasaklama talepleri doğrultusunda ihaleden yasaklama işlemlerini yürütmek,
- 10) 8/9/1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu, 4/1/2002 tarih 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 5/1/2002 tarih ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu uyarınca üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan birliklerin ihaleden yasaklama talepleri doğrultusunda ihaleden yasaklama işlemlerini yürütmek,
- 11) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahalli idareler bakımından 16/06/2005 tarih ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun gereğince yenileme alanları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 12) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahalli idareler bakımından 3/7/2005 tarih ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu gereğince tarım amacı dışında kullanılacak araziler ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 13) 02.07.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe vergi Gelirlerinden Pay verilmesi Hakkında Kanun gereğince Mahalli idarelere genel bütçe vergi gelirlerinden pay verilmesine ilişkin işlemlerin yürütülmesinde Türkiye İstatistik Kurumu, İller Bankası ve Hazine ve Maliye Bakanlığı arasında koordinasyonu sağlamak ve bununla ilgili işlemleri yürütmek,
- 14) 02.07.2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe vergi Gelirlerinden Pay verilmesi Hakkında Kanun gereğince İl özel idare paylarının tahsisine esas olmak üzere belirlenen köy sayılarını İller Bankasına bildirmek,

- 15) 5/1/1961 tarih ve 237 sayılı Taşıt Kanunu kapsamında belediyelerin yurtdışı araç hibelereyle (ambulans, itfaiye-kurtarma) ilgili işlemleri yürütmek,
- 16) 9/6/1994 tarih ve 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkında Kanun gereğince mezarlıklardan yol geçirme onayları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 17) Belediye kurulması, birleşme ve katılma ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 18) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahallî idare birliklerinin kurulması konusundaki iş ve işlemleri yürütmek,
- 19) Belediye ve bağlı kuruluşlarının şirket kurmalarına ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- 20) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahallî idare birliklerinin şirket kurmalarına ilişkin iş ve işlemlerini yürütmek,
- 21) Belediyeler ve bağlı kuruluşları tarafından kurulacak bütçe içi işletmeler ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 22) Belediyeler ve bağlı kuruluşları tarafından kurulacak şirket ve bütçe içi işletmelere ilişkin verileri toplamak ve bunları değerlendirmek,
- 23) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahallî idarelerin borçlanma işlemlerini yürütmek,
- 24) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahallî idarelerin yap-işlet-devret modeline ilişkin talepleriyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 25) Belediyelerin taşınmaz tahsisıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 26) Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Demokrasi Sürekli Komitesi ve alt komiteleri ile ulusal heyetin oluşturulması ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 27) Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Ulusal Heyetinin oluşturulması ile ilgili iş ve işlemleri tespit etmek,
- 28) Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Genel Kurullarına katılım sağlayarak genel kurul gündemini takip etmek,
- 29) Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Ulusal Heyetinin sekretarya hizmetlerini yürütmek,
- 30) Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından ülkemize yapılan izleme ziyaretlerinin programlanması ve uygulanması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 31) Avrupa Birliğine giriş öncesi ve giriş sonrası kullanılan fonlarla ilgili gerekli araştırmaları yaparak, mahallî idarelerin yararlanabileceği fonları araştırmak ve tespit etmek,
- 32) Mahallî idarelerden bu Avrupa Birliği fonlarına müracaat edenlerin iş ve işlemlerini ulusal ve uluslararası kuruluşlar nezdinde takip etmek; fonların kullanım sonrası takibini yaparak sonuçlarını izlemek,
- 33) Görev alanıyla ilgili proje uygulamalarında diğer kurum ve kuruluşlar ile Bakanlık birimleri arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,
- 34) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahallî idarelerin yabancı ülke mahallî idareleri ile kardeş kent ilişkisi kurma iş ve işlemlerini yürütmek,

- 35) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin uluslararası kuruluşlara üye olmaları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 36) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin uluslararası festivallere katılımı ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 37) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerden yurtdışına, yurtdışından mahalli idarelere yapılan ziyaretlerle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 38) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idareler tarafından sunulan hizmetlerin standart çalışmalarını yaparak uygulamaya ilişkin iş ve işlemleri takip etmek ve sonuçlarını izlemek,
- 39) Mahalli idarelerin TSE standartları ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,
- 40) Mahalli idareler tarafından hazırlanacak faaliyet ve performans raporları hakkında standartları belirlemek,
- 41) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin faaliyet raporları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 42) İl özel idareleri ve üyeleri il özel idarelerinden oluşan mahallî idare birliklerine ait İşçileri Bakanlığı tarafından konsolide edilerek gönderilen faaliyet raporlarının, genel faaliyet raporu hazırlanmasına esas teşkil etmek üzere ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 43) 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 44) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışındaki mahalli idarelerin mali raporlarının konsolidasyonu konusundaki iş ve işlemleri yürütmek,
- 45) 10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve ilgili mahalli idare mevzuatı çerçevesinde oluşturulan raporları ilgili mercilere sunmak,
- 46) Mahalli idarelerin performans ölçüm kriterlerinin belirlenmesi ve uygulanması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 47) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin iş ve işlemlerinden istatistikî veri olarak toplanacakları tespit ederek standardını oluşturmak,
- 48) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerle ilgili her türlü istatistikî verileri toplamak, değerlendirmek, raporlamak ve yayımlamak,
- 49) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin seçilmiş organlarının üyeleri ile ilgili istatistikî çalışmaları yürütmek,
- 50) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerin merkezi yönetim bütçesinden mahalli idarelere aktarılabilecek yardımlarla ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

- 51) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerce hazırlanan projelerden uygun olan yardım taleplerini ilgili bakanlıklara bildirmek ve bu yardımlara ilişkin olarak gönderilen ödeneklerin ilgili mahalli idareye aktarılması için gereken onay işlemlerini yürütmek,
- 52) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahalli idarelere yapılan yardımların tahsis amacına uygun olarak kullanılmaması halinde, tahsis değişikliği onayı işlemlerini yürütmek,
- 53) Ulusal ve uluslararası alanda mahalli idarelerle ilgili gelişmeleri izlemek ve mahalli idareler tarafından sunulan hizmetleri değerlendirmek,
- 54) Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğininin 7 nci maddesinin dördüncü fıkrasına göre il özel idareleri, belediyeler ve mahalli idare birliklerininin bütçelerinin kurumsal kodlarını belirlemek ve duyurmak,
- 55) Turizm alanları etüt çalışmaları ve balıkçı barınakları hakkında mahalli idarelerin görüşünü alarak görüş oluşturmak,
- 56) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idareler personelinin norm kadro ilke ve standartları konusundaki çalışmaları yürütmek,
- 57) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelere ilk defa memur alım izni iş ve işlemlerini yürütmek,
- 58) Belediyelerde ilk defa zabıta memuru alım izni iş ve işlemlerini yürütmek,
- 59) Belediyelerde ilk defa itfaiye eri alım izni iş ve işlemlerini yürütmek,
- 60) Belediyelerin ilave personel istihdam taleplerine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek,
- 61) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerde istihdam edilen sözleşmeli personelin iş ve işlemlerini yürütmek,
- 62) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idare şirketlerinde personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında işçi alım izni iş ve işlemlerini yürütmek,
- 63) Mahalli idareler personelinin performans ölçütlerini İçişleri Bakanlığı ile birlikte belirlemek ve bununla ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 64) 4/11/1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 38 inci maddesi uyarınca büyükşehir veya ilçe belediyelerinde görevlendirilen personelin ikinci görev ücretinin tespitine ilişkin işlemleri yürütmek,
- 65) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimlerini koordine etmek; birlik, dernek, vakıf, şirket ve benzeri kuruluşların bu kapsamdaki mahalli idare personeline yönelik yapacakları eğitim faaliyetleri ile ilgili olarak gerekli iş ve işlemleri yürütmek,
- 66) İl özel idareleri, üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan diğer mahalli idarelerde görev yapan personelin görevde yükselme eğitimi ve sınavlarının yapılması konusundaki koordinasyonu sağlamak ve işlemlerini yürütmek,

- 67) Mahalli idarelerle ilgili mevzuatı, genelgeleri ve görüşleri konuları itibariyle derleyerek gerek elektronik ortamda gerekse kitap şeklinde hazırlayarak ilgililerin hizmetine sunmak,
- 68) Görev alanıyla ilgili mahalli idareler alanında ihtiyaç duyulan konularda bilgi ve veri derleyerek yayınlamak,
- 69) İl özel idareleri ve köyler ile üyeleri il özel idarelerinden ve köylerden oluşan mahallî idare birlikleri dışında kalan mahalli idarelerin yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 70) Görev alanıyla ilgili mahalli idareler hakkında sorumlu ya da ilgili olunan eylem planları ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 71) KÖYDES Projesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 72) Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı belirlenmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 73) Mahalli idare birimlerinin hizmetlerine gönüllü katılımı düzenleyen mevzuattan kaynaklı iş ve işlemleri yürütmek,
- 74) Mahalli idarelerin idari vesayet, denetim ve soruşturma ile İçişleri Bakanlığı görev alanında kalan hususlar hariç olmak üzere diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili konularda TBMM üyeleri tarafından mahalli idarelerin iş ve işlemleri konusunda sorulan yazılı soru önergelerinin cevaplandırılması ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- 75) Mahalli idarelerin idari vesayet, denetim ve soruşturma ile İçişleri Bakanlığı görev alanında kalan hususlar hariç olmak üzere diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili mahalli idareler ve bağlı kuruluşları ile mahalli idarelerin kurdukları birliklerce hazırlanan mevzuat metinleri hakkında, bunlar yürürlüğe girmeden önce mevzuat gereği alınması gereken diğer kurum ve kuruluşların görüşleri ile ilgili koordinasyonu sağlamak,
- 76) Mahalli idarelerin idari vesayet, denetim ve soruşturma ile İçişleri Bakanlığı görev alanında kalan hususlar hariç olmak üzere diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili diğer bakanlıklar ve kamu kurum ve kuruluşlarından gelen yeni hazırlanacak veya değişiklik yapılacak mevzuat taslaklarına ilişkin görüş bildirmek,
- 77) Mahalli idarelerin idari vesayet, denetim ve soruşturma ile İçişleri Bakanlığı görev alanında kalan hususlar hariç olmak üzere diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili yürürlükte olan mahalli idare mevzuatının uygulanmasını izlemek, değerlendirmek ve mevzuat değişikliğine ilişkin önerilerde bulunmak,
- 78) Mahalli idarelerin idari vesayet, denetim ve soruşturma ile İçişleri Bakanlığı görev alanında kalan hususlar hariç olmak üzere diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili kanun, yönetmelik, yönerge ve genelge çalışmalarını yaparak bunların yürürlüğe girmesi için gerekli işlemleri yürütmek,
- 79) Mahalli idarelerin idari vesayet, denetim ve soruşturma ile İçişleri Bakanlığı görev alanında kalan hususlar hariç olmak üzere diğer görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili konularda mahalli idareler mevzuatının uygulanması hususunda ortaya çıkacak tereddütleri gidermek üzere görüş oluşturmak.

SORU - CEVAP

Sayın Ömer HAFTAR'ın Sorusu

Mal alım ihalesinde birim fiyatteklif cetvelinde tutarlar doğru yazılmasına rağmen, teklif mektubunda rakam ile yazılan tutara sehven üç sıfır fazladan eklenmiştir. Bu durumda ne yapılabilir.

Cevap: 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “Tekliflerin hazırlanması ve sunulması” başlıklı 30 uncu maddesinde, teklif mektuplarının yazılı ve imzalı olarak sunulacağı, teklif mektubunda ihale dokümanının tamamen okunup kabul edildiğinin belirtilmesi, teklif edilen bedelin rakam ve yazı ile birbirine uygun olarak açıkça yazılması, üzerinde kazıntı, silinti, düzeltme bulunmaması ve teklif mektubunun ad, soyad veya ticaret ünvanı yazılmak suretiyle yetkili kişilerce imzalanmış olması gerektiği hükme bağlanmıştır.

Bu durumda, teklif cetvelinde doğru yazılmasına rağmen, teklif mektubunda, rakam ile yazılan tutara sehven üç sıfır daha eklenmesiyle, rakam tutarı ile yazı ile belirtilen tutarın farklılık arzemesi, Kanunun, teklif mektubunda aradığı dört önemli unsurdan birinin ihlal edildiğini gösterir. Bu nedenle ilgilinin teklifinin değerlendirme dışı bırakılması gereklidir.

Sayın İsmail TAŞ'ın Sorusu

Mühendis olarak sahip olduğum iş denetleme belgesini, iki mühendisle birlikte kuracağımız limited şirkete adına kullanmak mümkün müdür?

Cevap: 4734 sayılı Kamu İhale kanununun “ihaleye katılımında yeterli kuralları” başlıklı 10 uncu maddesinde, iş bitirme, yönetim veya denetim suretiyle elde edilecek belgeler, belge sahibi kişi veya kuruluşların dışındaki istekliler tarafından kullanılmayacağı, devredilemeyeceği, kiraya verilemeyeceği ve satılmayacağı, ayrıca, bu belge sahiplerinin kuracakları veya ortak olacakları tüzel kişiliklerin ihaleye girebilmesinde en az bir yıldır tüzel kişiliğin yarısından fazla hissesine sahip olmaları gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Açıklanan nedenler, iş denetleme belgesine sahip olan mühendisin, kurmayı düşündükleri şirkette, yarısından fazla hisseye bir boyunca sahip olması durumunda, söz konu belgenin anılan tüzel kişilik adına kullanılması mümkün olup, iki mühendis şirkette hissedar olmasının bu açıdan bir etkisi bulunmamaktadır.

Soru:

İlçe belediyesine ait olan bir şirkete belediye başkanı şirkette müdür olarak da görev yapabilir mi?

Cevap: İl ve ilçe belediyeleri, 5393 sayılı Belediye Kanununun 70. maddesi kapsamında kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre serma-

ye şirketi kurabilmektedir. Bu şirketlerin yönetim organı, anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kuruludur. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda veya başka bir kanunda belediye başkanlarının, hem belediye başkanlığı hem de belediye tarafından kurulan şirkette yönetim organı üyeliği yapmasını engelleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bir ilçenin belediye başkanı, belediyenin ortağı olduğu limited şirkette, bu şirketin genel kurulu tarafından müdür olarak seçilebilir ve görev yapabilir.

Ancak belediye başkanları, yönetim organı üyeliği (müdürlük) dışında, şirkette hizmet akdiyle veya başka bir şekilde çalışamaz ve ayrıca görevlendirilemez.

Bu durum, meclis üyeleri ve belediyede memur olarak görev yapan personel için de geçerlidir.

Ancak, 5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediye başkanının görev ve yetkileri" başlıklı 38 inci maddesinin (k) bendinde belediye ve bağlı kuruluşları ile işletmelerini denetlemek belediye başkanının görev ve yetkileri içinde sayılmıştır. Ayrıca şirket müdürlüğü süreklilik arz eden ve yönetimde temsili ve tam zamanlı çalışmayı gerektiren bir görevdir. Bu nedenlerle gerek sahibi olduğu şirketin faaliyetlerini bu kapsamda da şirket müdürünün iş ve işlemlerini denetlemekle yükümlü olması nedeniyle gerekse de tam zamanlı çalışmayı gerektirdiği için belediye başkanının belediyeye ait bir şirkette müdür olarak görev almasını Belediye Kanununun 28. Maddesi de göz önüne alınarak uygun olmadığı düşünülmektedir.¹

Sayın Fatih YALAZA'nın Sorusu

696 sayılı KHK hükümleri gereği taşeron personelin istihdamı için kurulan belediye şirketleri, 5510 sayılı Kanunun geçici 68. maddesinde öngörülen asgari ücret desteğinden faydalanabilir mi?

Cevap: 10.02.2016 tarih ve 2016/4 sayılı SGK Genelgesinin "1- KAPSAMA GİREN İŞVERENLER" başlığında;

5510 sayılı Kanunun Geçici 68. maddesine göre söz konusu destekten, anılan Kanununun 4. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran özel sektör işyeri işverenleri ile 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idarelerine ait kadro ve pozisyonlarda 4. maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında haklarında uzun vadeli sigorta kolları hükümleri uygulanan sigortalıları çalıştıran işverenler hariç olmak üzere diğer kamu işyeri işverenleri de destekten yararlanacaktır.

Bu bakımdan, mahiyet kodu (1) ve (3) olarak tescil edilen işyerlerinden 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idareleri ile 5018 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde sayılan kamu idareleri niteliğinde olduğu halde mahiyet kodu (2) olarak tescil edilen işyeri işverenleri söz konusu indirimden yararlanamayacaklardır.

Yaptığınız sorgulamada belediye şirketinizin asgari ücret desteğinden yararlandığını görmüş olmanız yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde mümkündür. Yani, belediye şirketleri de gerekli şartların sağlanması durumunda çalıştırdıkları sigortalılar yönünden asgari ücret desteğinden yararlanmaları mümkündür.

¹ Nitekim İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün belediye bünyesinde daimi işçi kadrosunda çalışan kişilerin görevlerinden ayrılmadan aynı idarede Meclis Üyeliği yapamayacağına ilişkin 03.08.2010 gün ve 53 sayılı genelgesini iptal eden Danıştay 8. Dairesi 2010/8752 Esas, 2012/467 nolu kararına İçişleri Bakanlığınca yapılan temyiz başvurusu sonucunda; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından 24.03.2014 tarih ve 2012/1574 esas, 2014/1051 karar nolu Karar ile Danıştay 8. Dairesinin söz konusu genelgeyi iptal kararı bozulmuştur. Bu durumda hem denetleyen hemde denetlenen olunamayacağı ortaya konulmuştur.

Sayın Fetih YILMAZ 'ın Sorusu:

14.07.1986 tarihinde işe başlayan ve 13.07.2018 tarihinde emekliye ayrılan işçi 2018 yılı yıllık izin ücretini hak eder mi ?

Cevap: Yıllık ücretli izin işçinin bir yıl çalışması sonucunda dinlenmesi ve veriminin yükselmesi için verilmektedir. Yıllık izin hakkı Anayasal bir hak olup, işçi tarafından da tek taraflı feragat edilemez. 4857 sayılı İş Kanununun 53 üncü maddesi "İşyerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir" hükmü bulunmaktadır. Herhangi bir esneklik de yoktur. İşçi sorunuzda belirttiğiniz gibi işe başlama tarihi 14.07.1986'dır. 13.07.2018 tarihinde çalışmış, 14.07.2018 tarihi itibarıyla emekliye ayrılmıştır. 2018 yılı yıllık izin ücretini hak eder. Aksi takdirde yıllık izni hak edemeyecektir. Ancak, işyerinde toplu iş sözleşmesi varsa, işçi lehine özel hüküm içerebilir.

Soru :

İmar Barışında Plansız alanlarda yapılmış, tapudaki vasfı tarım arazisi olan (Örnek: tarla, bağ, zeytinlik vb.) olan taşınmaz üzerindeki bağ evi yada sayfiye evi gibi yerlere de yapı kayıt belgesi verilecek mi ?

Cevap: 18 Mayıs 2018 tarih ve 30425 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 7143 sayılı Yasanın geçici 16 ncı maddesi (halk arasında anılan tabirle) İmar Barışını düzenlemektedir. Bu maddede Ülkemizin çok eski yıllardan bugüne birikmiş bir sorununa çözüm için önemli hükümler yer almıştır. Bu yasanın ana maksadı "ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınmasıdır."

Bu Kanunda kıstas alınan yalnızca 31.12.2017 tarihinden önce yapı yapılmış olması ve bu yapının da şu 3 yerin dışında yapılması gerekiyor.

a) Başkasına ait taşınmazlar üzerinde yapılan yapılar ile hazineye ait olup sosyal donatı için tahsisli arazi üzerindeki yapılara yapı kayıt belgesi düzenlenemez.

b) Boğaziçi Sahil Şeridi ve öngörünüm bölgesi ile İstanbul Tarihi Yarımada'nın Sultanahmet ve Süleymaniye çevresindeki yapılar imar barışından yararlandırılmaz.

c) Çanakkale Gelibolu Tarihi Alanda belirlenen yerlerdeki yapılar imar barışı kapsamının dışındadır.

Bu durumda İmar Barışında Plansız alanlarda yapılmış, tapudaki vasfı tarım arazisi olan (Örnek: tarla, bağ, zeytinlik vb.) olan taşınmaz üzerindeki bağ evi yada sayfiye evi gibi yerlere de yapı kayıt belgesi verilecektir. Ancak, ikinci aşama olan tapu verilmesi sırasında başka işlemler gerekiyor.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2018 - 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,11794	0,108550
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,8461	1,699121
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zam- larının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,037402	0,034424
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 27998389.-010.-06.02-04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2018-31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2018 - 30.06.2018 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)		251,68	231,64
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	58,97	54,28
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	29,48	27,14
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.031,23
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.240,86	2.062,45

657 s.Kanun md. 202, Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 04/07/2018 tarih ve 5278 sayılı Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	7.845,99
	72.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	8.524,70
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	8.931,49
	82.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	9.704,10
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	11.102,49
	102.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	12.062,90
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	12.730,74
	117.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	13.832,00
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	14.901,74
	137.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	16.190,80
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	17.072,74
	157.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	18.549,60
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	20.871,99
	192.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	22.677,50
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2018-30.06.2018	0,108550	25.213,99
	232.280	01.07.2018-31.12.2018	0,11794	27.395,10

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 11.102,49 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2018 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2018- 31.12.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.01.2018- 30.06.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	94,72	87,18
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	107,82	99,24
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	134,03	123,36
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	153,69	141,45
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	179,90	165,61
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	206,11	189,70
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	251,97	231,91
2.000.001'den fazla olan beldelerde	304,93	280,16

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir. TL cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamasında yarım kr ve üzerindeki değerler bir kr tamamlanır; yarım kr altındaki değerler dikkate alınmaz.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2018 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2018- 31/12/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2018- 30/06/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	412,79	379,93
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	530,73	488,48
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	707,64	651,30
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	884,55	814,13
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.415,28	1.302,60

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,11794)	710,47	653,91
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,11794)	262,53	241,63
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.		

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2018 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2018-30/06/2018
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,11794)	1.651,16	1.519,97
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,11794)	1.415,28	1.302,60
5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.		

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)'ndan yayımlanan Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No:302 - 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2018 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
14.800 TL'ye kadar	15%
34.000 TL'nin 14.800 TL'si için 2.220 TL, fazlası	20%
80.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL), fazlası	27%
80.000 TL'den fazlasının 80.000 TL'si için 18.480 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'den fazlasının 120.000 TL'si için 29.280 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2017 - 31.12.2017 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%14)	248,85	284,13
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	17,78	20,30
Gelir vergisi (%15)	93,32	106,55
Asgari Geçim İndirimi	133,31	152,21
Damga Vergisi (%07,59)	13,49	15,40
Kesintiler Toplamı	373,44	426,38
Net Asgari Ücret	1.404,06	1.603,12
İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)		
Asgari Ücret	1.777,50	2.029,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	275,51	314,57
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	35,55	40,59
İşverene Toplam Maliyet	2.088,56	2.384,66

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2018 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	152,18	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	152,18
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	182,51	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	175,00
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	205,44	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	197,83
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	228,16	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	228,56
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	243,48
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	258,70	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	258,70

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01/01/2018-31/12/2018)

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHLIN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
1	m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	259 TL
2	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	124 TL
3	m.33	DİLENCİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
4	m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	124 TL
5	m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	2.661-13.344 TL
6	m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	124TL
7	m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	124 TL
8	m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	259-1.322 TL
9	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
10	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
11	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	124 TL
12	m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	124 TL
13	m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	124 TL

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
14	m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	41 TL
15	m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.322-13.344 TL
16	m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	124 TL
17	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
18	m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	259-13.344 TL
					ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
19	m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	124 TL
				(belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	

SIRA	KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN		CEZAYI VERECEK	2018 YILI İÇİN
		ADI	İŞLENME ŞEKLİ		
20	m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	658 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
21	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL
22	m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	259-8.000 TL

NOT: 41. maddede sayılı suçlarla ilgili olarak, meydana gelen kirliklik kişi tarafından derhal kaldırıldığı takdirde idari para cezasına karar verilmeyebilir (madde:41/8).

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	259 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	259 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	521-10.515 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	259 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	259 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2018 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kira-athane; kumar ve kazanç kasti olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.476-2.965 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

YILLAR	ALT DEĞER TL	ÜST DEĞER TL	YENİDEN DEĞERLENDİRME ORANI
2004	500	1.000	% 11,2
2005	556	1.112	%98
2006	610	1.220	% 7,8
2007	657	1.315	% 7,2
2008	704	1.409	% 12
2009	788	1.578	% 2,2
2010	805	1.612	%7,7
2011	866 TL	1.736TL	%10,26
2012	954 TL	1.914TL	%7,8
201	1.028TL	2.063	%3,93
2014	1.068TL	2.144TL	%10,11
2015	1.175TL	2.360TL	%5,58
2016	1.240TL	2.491TL	%3,98
2017	1.289 TL	2.590 TL	%14,47
2018 YILI	1.476 TL	2.965 TL	

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	124 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	259 TL

(Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sivil hususlara ait bu zabta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şeraitini, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazımgelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler,

4817 SAYILI YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNLERİ HAKKINDA KANUNDA YER ALAN İDARİ PARA CEZALARI

4817 SAYILI KANUNUN 21. MADDESİ GEREĞİNCE UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI	CEZA MİKTARI 2012 (TL)	CEZA MİKTARI 2013 (TL)	CEZA MİKTARI 2014 (TL)	CEZA MİKTARI 2015 (TL)	CEZA MİKTARI 2016 (TL)	CEZA MİKTARI 2017 (TL)	CEZA MİKTARI 2018 (TL)
Çalışma İzni Bulunmayan Yabancıyı Çalıştıran İşverenlere Her Bir Yabancı İçin	6.795	7.325	7.612	8.381	8.848	9.186	10.515
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımlı Çalışan Yabancıya	679	731	759	835	881	914	1.046
Çalışma İzni Olmaksızın Bağımsız Çalışan Yabancıya	2.717	2.928	3.043	3.350	3.536	3.671	4.202
4817 Sayılı Kanunun 18'inci Maddesinde Öngörülen Bildirim Yükümlülüğünü Süresi İçinde Yerine Getirmeyen Bağımsız Çalışan Yabancı İle Yabancı Çalıştıran İşverene Her Bir Yabancı İçin	339	365	379	417	440	519	594

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

İzin Süresi		
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakkeşlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetiçi eğitime katılma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açıktaki süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz.

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(1.2.2018-31.01.2019 döneminde uygulanacak Eşik Değerler ile Parasal Limitler ve Tutarlar)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)	
			2018 Yılı	2017 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	45.452.363,-	39.362.920
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	2.066.004,-	1.789.213
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	45.452.363,-	39.362.920
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	135.238	117.120
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	270.489	234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	135.238 270.489	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	270.489 2.254.192	117.120- 234.251
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	270.489 2.066.004	117.120- 234.251
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	2.254.192 45.452.363	1.952.189- 39.362.920
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	67.613	58.555
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	22.524	19.507
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	10.369.344	8.980.120
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	225.403	195.205
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	450.823	390.425
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	250.201	216.681
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		4.280	3.707
	618.044-TL'den		8.562	7.415
	2.472.180-TL'ye kadar		12.843	11.123
	2.472.180-TL'den		17.126	14.832
	18.541.351-TL'ye kadar			
	18.541.351-TL ve üzeri			

**3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK
İDARİ PARA CEZALARI
(01/01/2018-31/12/2018 TARİHLERİ ARASI)**

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **939,36 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	5,63
		B	9,39
	II.	A	15,02
		B	20,65
	III	A	33,80
		B	37,57
	IV	A	43,20
		B	46,96
		C	58,23
	V	A	71,38
		B	86,41
		C	97,68
D		118,35	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30'
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50

	Ruhsatsız ise	% 180
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayıracak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	3.757,47
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhitliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	3.757,47
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0.50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	3.757,47
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	3.757,47
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	3.757,47
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	18.762,53
3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	3.757,47

3194/27-42	<p>İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 511,33 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)</p>	563,58
<p>Önemli Not: - Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırırlar uygulanır. -Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir. -Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez. - Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre ceza işlem yapılmak üzere, 1) üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir. Yukarıda verilen 18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmeyen veya bu maddelere aykırı davranan yapı veya parsel sahibi, harita, plan, etüt ve proje müellifleri, fenni mesuller, yapı müteahhidi ve şantiye şeflerinin ilgisine göre ayrı ayrı olmak üzere 3.757,47- bu fiillerinin çevre ve sağlık şartlarına aykırı olması halinde 7.514,94-Türk Lirası, can ve mal emniyetini tehdit etmesi halinde 11.272,44-Türk Lirası idari para cezası verilir. Diğer taraftan ; a)Yapım işinin ruhsata ve ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilmesi ve 32 nci maddeye göre verilen süre içinde aykırılığın giderilmemesi halinde beş yıl, b)Yapım işinde ruhsat eki etüt ve projelere aykırı olarak gerçekleştirilen imalatın can ve mal güvenliğini tehdit etmesi halinde on yıl, c) Bakanlıkça olumsuz kayıt değerlendirilmesi yapılan hallerde bir yıl, süreyle Bakanlıkça iptal edilir denilmektedir.</p>		

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi	İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak beediye meclislerince yasak edilebilir	Belediye Encümeni	259 TL

UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2018 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
1593 Sayılı Kanun	m.7/1	İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)	Belediye Encümeni	204 TL

TAHŞİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2018-31.12.2018)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmez şekilde 15 fünürlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	2.700,00
	10.000' den fazla olan belediyeler	5.400,00

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. (Ek: 28/3/2007-5615/15 md.; Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler (Binde 1,5)	(Binde 1,89)
7. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşme	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	58,80 TL
2. Sulhnameler	58,80 TL
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	330,30 TL
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	58,80 TL

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)	
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar		
1. Ticari ve mütedavil senetler:		
a) Emtia senetleri:		
aa) Makbuz senedi (Resepise)	20,30 TL	
ab) Rehin senedi (Varant)	12,00 TL	
ac) İyda senedi	2,00 TL	
ad) Taşıma senedi	0,60 TL	
b) Konşimentolar	12,00 TL	
c) Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)	
d) İpotekli borç senedi, irat senedi		(Binde 9,48)
2. Ticari Belgeler		
a) Menşe ve Mahreç Şahadetnameleri	20,30 TL	
b) Resmi dairelere ve bankalar ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri		
ba) Bilançolar	45,40 TL	
bb) Gelir tabloları	21,80 TL	
bc) İşletme hesabı özetler	21,80	
c) Barnameler	2,00 TL	
d) Tasdikli manifesto nüshaları	8,90 TL	
e) Ordinolar	0,60 TL	
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	8,90 TL	
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar		
1. Makbuzlar:		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

2018 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakdedilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakdedildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	0,60 TL
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	58,80 TL
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	78,70 TL
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	38,80 TL
bd) Muhtasar beyannameler	38,80 TL
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	38,80 TL
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	78,50 TL
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	28,90 TL
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	28,90 TL
f) (Değişik:672/28.md-Yürürlük 9/8/2016 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	46,00 TL
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	0,60 TL

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar	15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 1,97 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanununun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,08 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hü-

kümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 263 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 282 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 312 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 352 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 420 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 487 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekiler için 487 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekiler için 648 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

(K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

-5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

- 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2018 -31/12/2018 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	682.400
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.047.200
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.047.200
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51/ ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	74.550
b-Diğer İlçelerde	37.150
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76)[5]	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	450.300
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	225.300
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	163.300
ç) Diğer İlçelerde	122.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrası Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarda aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri aynı hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

BÜTÇE KANUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.350
	2-İlçelerde	700
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	15.500
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	34.400
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	71.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	7.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4	30.400
79	a) bendi için	17.200
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan,	17
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	i) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	249.400
3082	Kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüslerin devletleştirilebilmesi usul ve esasları hakkında kanun	124.000

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:490, 29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2200
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.200-220.000
	-Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	220.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	27
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	100.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık;	
	- Alış tutarı	190.000
	- Satış tutarı	260.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	100.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	190.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.000
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	2,70
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallikler	1.000
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	12
	- Diğer vergilerde	24
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	I inci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	148
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	90
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	45
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	21
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	12
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5,70
	II nci derece usulsüzlükler	
	1- Sermaye şirketleri	80
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	45
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	21
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	12
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	5,70
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,20	
	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	240

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2018 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

Madde Konusu	İlanın Şekli	Gösterge
MADDE 353-	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	120.000
	2- Perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	240
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	12.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	120.000
	4- Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	240
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	5.700
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	290
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	900
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	180.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.200
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	900	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,00
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde hükmüne uymayanlar için ceza	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.600
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	800
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	400
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevşik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.200.000
MADDE 370	Kullanım sahte veya muhteviyatı yanıltıcı	57.000

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2018 YILI

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	4.400 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2018YILI)

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	16.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2018 YILI)

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2017 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	7.400 TL
-Diğer yerlerde	4.900 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29 Aralık 2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.000
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	530
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	240

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80
2011	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:410)	%10,26

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ¹

İşyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2.900	2.200	1.800	1.600	1.370
2. Grup	1.800	1.370	1.100	900	800
3. Grup	1.370	900	800	570	450
4. Grup	570	450	340	290	220
5. Grup	340	290	200	190	160
6. Grup	190	160	100	90	68
7. Grup	68	53	37	32	24

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	3.625	2.750	2.250	2.000	1.712
2. Grup	2.250	1.712	1.375	1.125	1.000
3. Grup	1.712	1.125	1.000	712	562
4. Grup	712	562	425	362	275
5. Grup	425	362	250	237	200
6. Grup	237	200	125	112	85
7. Grup	85	66	46	40	30

İndirimli çevre temizlik vergisi uygulaması

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	1.450	1.100	900	800	685
2. Grup	900	685	550	450	400
3. Grup	685	450	400	285	225
4. Grup	285	225	170	145	110
5. Grup	170	145	100	95	80
6. Grup	95	80	50	45	34
7. Grup	34	26	18	16	12

1 Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:50) 29.12.2017 tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	1.700
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	970
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamet tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat ideleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla veznede bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	2.600
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	17.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	9.700
2. Kaybedilen alıncılar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alıncılarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	970
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	3.200
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	10.300
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarında devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	3.200
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.550
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	17.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	63.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasından bedelsiz devri ve satışında	5.000
1.3. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	24.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.350
1.2. Diğer İlçelerde	700
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	71.000
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	7.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.350
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10

PARASAL SINIRLAR

13 Ocak 2018 tarih ve 30300 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17.700
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	17,00
ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ	
6728 sayılı Kanunun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	519
KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI	
3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibarıyla uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 1/12017 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 1/1/2015 - 31/12/2016 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (14/12/2014 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	10,5
3. 1/1/2014 - 31/12/2014 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1.Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75